T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

YEREL YÖNETİMLERDE İYİ YÖNETİŞİM ARACI OLARAK KATILIMCI BÜTÇELEME: BELEDİYELER İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

HAZIRLAYAN
AHMET ARSLAN

DANIŞMAN
PROF. DR. RAMAZAN GÖKBUNAR

MANİSA-2016

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

YEREL YÖNETİMLERDE İYİ YÖNETİŞİM ARACI OLARAK KATILIMCI BÜTÇELEME: BELEDİYELER İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

HAZIRLAYAN
AHMET ARSLAN

DANIŞMAN
PROF. DR. RAMAZAN GÖKBUNAR

MANİSA-2016

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 20/09/2016 ve 25/5 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 35. Maddesi gereğince Enstitümüz Maliye Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Ahmet ARSLAN'ın ***"Yerel Yönetimlerde İyi Yönetişim Aracı Olarak Katılımcı Bütçeleme: Belediyeler İçin Bir Model Önerisi"*** Konulu tezi incelenmiş ve aday 28/09/2016 tarihinde saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	OY BİRLİĞİ	☒
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	** ☐	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 6 ay süre verilir.

** Bu halde adayın tez konusu ve/veya danışmanı değiştirilebilir.

BAŞKAN
Prof.Dr Ramazan GÖKBUNAR

ÜYE
Prof.Dr.Kamil TÜGEN

ÜYE
Prof.Dr. Mustafa MİYRAT

ÜYE
Prof.Dr. Tuğba CANBAY

ÜYE
Doç.Dr. Ahmet ÖZEN

	Evet	**Hayır**
Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.	☐	☐
Tez, mutlaka basılmalıdır.	☐	☐
Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.	☐	☐
Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.	☒	☐
Tez, basımı gereksizdir.	☐	☐

YEMİN METNİ

Doktora tezi olarak sunduğum "Yerel Yönetimlerde İyi Yönetişim Aracı Olarak Katılımcı Bütçeleme: Belediyeler İçin Bir Model Önerisi." Adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
.../.../2016
Ahmet Arslan

ÖZET

YEREL YÖNETİMLERDE İYİ YÖNETİŞİM ARACI OLARAK KATILIMCI BÜTÇELEME: BELEDİYELER İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

Küreselleşme olgusunun tüm dünyayı sarması ile birlikte bilgi ve teknolojideki değişimler ve yaygınlaşan liberal ekonomik yaklaşımlar yeni yönetim anlayışlarını da beraberinde getirmiştir. Tek taraflı yönetim yerine çok taraflı ve birlikte yönetmeye dayalı bir yönetim modeline geçilmesi süreci başlamıştır. İyi yönetişim de bu sürecin ortaya koyduğu araçlardan birisidir.

İyi yönetişim, kaynak kullanımında şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi ilkelere dayanan ve katılımı esas alan, dolayısıyla yönetimde temsile, denetime, etkin bir sivil toplumun varlığına, hukukun üstünlüğüne ve demokratikleşmeye önem veren bir anlayıştır.

İyi yönetişim anlayışının özellikle yerel yönetim birimlerinde yaygınlaşması ile yerel düzeyde hizmet önceliklerin yönetim ile halk arasında ortak olarak belirlenmesine, yönetim içerisinde katılımcı demokrasi anlayışının yerleşmesine katkı sağlar. Bu durum özellikle belediye bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve denetimi süreçlerinde daha şeffaf, hesap verilebilir ve katılımcı bir yönetim anlayışını beraberinde getirecek, kıt kaynakların doğru ve yerinde harcanmasını sağlayacaktır.

Bu çalışma, Brezilya'nın Porto Alegre Kenti'nde başlayan ve tüm dünyada giderek yaygınlaşan katılımcı bütçe modellerini önce teorik açıdan daha sonra uygulamalar dikkate alarak inceleme kapsamına almıştır. Örnek modeller referans alınarak Türkiye'ye özgü bir katılımcı model oluşturulmaya çalışılmıştır. Model sivil toplum örgütlerinin, halkın isteklerini dikkate almada belediye ile halk arasında aracı olması, katılımcılığı artırmaya yönelik bir takım araçların kullanılması, ilköğretimden üniversiteye katılımcı kültür bilincinin yerleştirilmesi ve Türkiye'nin kültür yapısı dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Anahtar kelimeler: Katılımcı bütçeleme, iyi yönetişim, katılımcı demokrasi, şeffaflık, hesap verebilirlik, belediye

ABSTRACT

Developments in information and technology, liberal economic approaches becoming widespread combined with the concept of globalization spreading around the world, have carried with it new approaches to administration. A process of moving towards a government model based upon multi-sided (ya da multilateral) and shared government instead of one-sided government has started. Good governance is also among the tools revealed by this process.

Good governance is an approach, which depends on principles such as transparency and accountability in resource utilization, rests on participation, and consequently, attaches importance to representation in government, audit, presence of an effective civil society, rule of law and democratization.

Good governance to become widespread especially among local governmental units would contribute to joint determination of service priorities by the government and public at the local level and settlement of participatory democracy in government.

This would bring together a more transparent, accountable and participatory government approach especially during the preparation, implementation and review processes of the municipality budget, as well as correct and appropriate spending of scarce resources.

In this study, participatory budget models, which emerged in Porto Alegre/Brasil and have gradually spreadaround the world, are analyzed in theory and subsequently by taking into account their existing applications. We attempted to construct a participatory model special to Turkey by taking examples of models as reference. Taking the cultural structure of Turkey into account, various elements are mentioned in this model, such as civil society organizations to work as intermediary between the municipality and public in putting forward the public wish, various tools for increasing participation to be used, participatory cultural consciousness to be created starting from the primary school to university.

Key words: Participatory budgeting, good governance, participatory democracy, transparency, accountability, municipality

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren danışman hocam Sayın Prof. Dr. Ramazan Gökbunar'a, bilgi ve tecrübesi ile doktora öğrenim hayatımın tüm zorlu aşamalarında maddi manevi her yönden yardımcı olan, tecrübeleri ile beni aydınlatan ve desteğini hiç eksik etmeyen, kendisini tanımaktan büyük onur duyduğum sevgili hocam Sayın Prof. Dr. A. Kemal Çelebiye, doktora eğitimim sırasında desteği ve yardımlarını esirgemeyen Sayın Prof.Dr. Süreyya Sakınç'a, çalışmalarım sırasında manevi desteğini her zaman hissettiğim değerli eşim Rukiye Öcal Arslan'a yürekten teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI ..... **iv**
YEMİN METNİ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE İYİ YÖNETİŞİM VE KATILIMCI BÜTÇE

1.1. YEREL YÖNETİMLERDE İYİ YÖNETİŞİM 5
1.1.1. Yerel Yönetim 5
1.1.2. İyi Yönetişim 6
1.1.3. Sivil Toplum Örgütü 15
1.1.3.1. Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyet Alanları 16
1.1.3.2. Sivil Toplum Kuruluşlarının Sınıflandırılması 17
1.2.Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme 17
1.2.1.Yerel Yönetimlerde Katılımcı Demokrasinin Unsurları 19
1.2.1.1.Demokratik Çoğunluk 19
1.2.1.2. Dağıtımda Adalet 20
1.2.1.3. Bütçe Yapma Tekniği 21
1.2.2. Katılımcı Bütçe 21
1.2.3. Katılımcı Bütçenin Tarafları 26
1.2.3.1. Katılımcı Bütçe ve Medya 26
1.2.3.2. Sivil Toplum Örgütleri 27
1.2.4. Katılımcı Bütçeden Beklenen Faydalar 28
1.2.5. Katılımcı Bütçenin Uygulanması Sonucunda Oluşabilecek Riskler 29
1.2.6. Katılımcı Bütçe Süreci 31
1.2.6.1. Projelerin Seçimi 34
1.2.6.2. Projelerin Uygulanması 36
1.2.7. Katılımcı Bütçe Program Tipleri 37
1.3. Katılımcı Bütçe Türleri 39

İKİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ ÜLKELERDE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

2.1. BREZİLYA-PORTO ALEGRE'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 42

2.2. BREZİLYA-RECIFE'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 48

2.3. KANADA- GUELPH'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 51

2.4. JAPONYA-ICHİKAWA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 54

2.5. ENDONEZYA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 60

2.6. HİNDİSTAN'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 70

2.7. İTALYA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 88

2.7.1. Grottammare'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması 95

2.7.2. Pieve Emanuele'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması 101

2.7.3. Roma, 11. Belediye'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması 103

2.7.4. İtalya'daki Diğer Örnekler 115

2.8. İSPANYA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 117

2.8.1. Albacete ve Cordoba' Katılımcı Bütçe Uygulaması 121

2.8.2. Sevilla'da Katılımcı Bütçe Uygulaması 125

2.9. ALMANYA'DA KATILIMCI BÜTÇELEME UYGULAMASI 129

2.9.1. Berlin-Lichtenberg'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması 133

2.9.2. Hilden ve Emsdetten'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması 135

2.10. İNGİLTERE'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 145

2.11. FRANSA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI 159

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE BELEDİYELER AÇISINDAN KATILIMCI BÜTÇENİN UYGULANABİLİRLİĞİ

3.1.Türkiye'de Belediye Yönetimlerinin Tarihsel Süreci ve Katılımcı Bütçenin Yasal Dayanakları 166

3.2. Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri 169

3.3. Katılımcı Bütçe Hizmet Öncelikli Modeli 174

3.4.Anket, Sonuçları ve Değerlendirme 189

3.4.1. Araştırmanın Amacı 189

3.4.2. Araştırmanın Kapsamı 190

3.4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçek ve Yöntem 190

SONUÇ 214

KAYNAKÇA **222**
EKLER **239**
EK1. Anket İçerisinde Malatya İli Sivil Toplum Örgütlerinin İsimleri ve Alınan Örneklem Sayıları 239
EK.2. Katılımcı Bütçe Tez Anket Formu 240
EK.3 Araştırma ile İlgili İstatistiki Tablolar 243

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo1: Klasik Yerel Yönetimden Yerel Yönetim Anlayışına 15
Tablo 3: Katılımcı Bütçenin Arzulanan Çıktıları ve İstenmeyen Sonuçları 31
Tablo 4: Katılımcı Bütçeleme Süreç Tasarımı Değişkenleri 33
Tablo5: Katılımcı Bütçe Sürecinin İlk Aşaması Esnasında Katılımcıların ve Hükümetin Rolleri 36
Tablo 6: Katılımcı Bütçenin Uygulanmasında Hükümetin ve Katılımcıların Rolü... 37
Tablo 7: Katılımcı Bütçe Sürecinin İkinci Aşamasında Katılımcıların ve Hükümetin Rolleri 38
Tablo 8: Mahalle Destek Koalisyonunun Yıllara Göre Gruplara Bütçeden Ayırdığı Pay Oranları 53
Tablo 9: Ichikawa'da Katılımcı Bütçenin 2005-2009 Yılları Arasında Görünümü .. 57
Tablo 10: Yoksul Aktiviteleri ile İlgili DPRD Gruplarının Performansına Destek... 67
Tablo 11: Üç Öncelikli Sektörde Yıllık Bütçe, 2007-2008 Mali Yılı 68
Tablo 12: Thrissur Kurumu 2008-9 Katılımcı Bütçe Özeti 83
Tablo 13: Thrissur'daki Öncelikli Alanlardaki Bütçe 85
Tablo 14: Thrissur'daki Öncelikli Alanlara Bütçe 86
Tablo 15: Birleştirilmiş Deneyimler ve Seçim Süreci 98
Tablo 16: İtalya'da Katılımcı Bütçe Üç Deneyim 107
Tablo 17: Üç Deneyim ve Bu Deneyimlerin Demokratik Özellikleri 113
Tablo18: Katılımcı Bütçe Dünya Örnekleri (Özet Tablo) 163

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Genel Katılımcı Bütçe Prosedürü 33
Şekil 2: Katılımcı Bütçe Süreci 39
Şekil 3. Endonezya'daki Yerel Bütçeleme Döngüsü 62
Şekil 4. Grottammare Döngüsü 99
Şekil 5. Pieve Emanuele Döngüsü 102
Şekil 6. RMXI Döngüsü 106

GİRİŞ

Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle merkezi devletin yerel alanda faaliyetlerini etkin bir şekilde sürdürmeleri zorlaşmıştır. Bunda merkezi devletten beklenen hizmet anlayışının değişmesi kadar, yönetimde tek taraflı bir otorite anlayışı yerine ortaklığa dayalı bir yönetim anlayışının yerleşmeye başlaması da etkin olmuştur. Merkezi otoritenin güç ve yetkilerinin bir kısmı yerel düzeye kaydıkça bazı hizmetler açısından kaynakların daha etkin kullanılabilmesi ve halkın isteklerine yönelik hizmet anlayışına yaklaşılması Dünya devletlerini yerel yönetimler konusunda değişik fikirler aramaya yöneltmiştir. Nitekim Brezilya Porto Alegre Kenti'nde ortaya çıkan ve bütçe sürecinin planlanmasından hazırlanmasına; kaynak bulunmasından isteklerin onaylanması ve uygulanmasına kadar her aşamasında halkın sürece dahil olması gerektiğine dair model tüm Dünya'ya örnek olmuştur. Porto Alegre deneyiminin başarılı olması Brezilya'daki diğer kentlerde de modelin uygulanmasını sağlamıştır. Daha sonra katılımcı bütçe modeli Avrupa, Asya ve Amerika'nın birçok kentinde uygulanır hale gelmiştir.

Dünya'daki katılımcı bütçe örneklerin birçoğunun kendine has yapıları olsa da çoğunluk olarak ülke deneyimlerinin Porto Alegre katılımcı bütçe sürecini dayanak noktası aldığı söylenebilir. Katılımcı bütçe sürecinin bu kadar yaygınlaşmasında yatan en önemli nedenlerden birisi halkın mahalle ve belediye düzeyinde yaşadıkları sorunları merkezi yönetime havale ettiklerinde yeteri kadar sorunları ile ilgilenilmemesi ve merkezi hükümetin oy kaygısını hizmet kaygısından öteye taşımasıdır. Vatandaşlar için kendilerine tahsis edilen kaynakların nereye harcanacağını belirlemek hem daha güvenilir bir ortam sağlamakta hem de gerekli ihtiyaçların ortak kararlar neticesinde tespit edilmesi dolayısıyla kaynakların doğru yerlere harcanması daha memnun edici bir uygulama oluşturmaktadır.

Katılımcılık bir şeye katılma, ortak bir şeyler için bir araya gelme ve fikir birliği içinde hareket etme iradelerini içerisinde barındıran demokrasinin tabana yayılmasını daha kolay sağlayabilecek bir mekanizmadır. Parlamenter sistemlerin özünde katılımcılığı barındırdığı söylenebilir. Fakat bu durum tek başına etkin bir katılımın sağlanabilmesi için yeterli değildir. Nitekim parlamenter sistem çoğunluğa dayalı bir sistem olduğu için alınan kararlar genellikle çoğunluk kesimin istediği şekilde gerçekleşir. Bu durum parlamentoda kendisi yeterince temsil edemeyen kişilerin kararlara katılabilmesini engelleyebilir. Ayrıca temsili demokrasinin

katılımcılığı tam olarak sağladığı da söylenemez. Meclis içerisinde alınan kararların bazıları halkın çoğunluğunun isteklerinden ziyade politik bir takım çıkarlara hizmet ediyor da olabilir. Dolayısıyla merkezi hükümeti kıskaca alacak ve temsiliyet noktasında zafiyet gösterdiğinde halkın kendisinden beklediğini ortaya koyacak başka araçlara ihtiyaç duyulabilir. Bunlar içerisinde en iyi örgütlenme biçimlerinden birisini sivil toplum oluşturmaktadır. Sivil toplum örgütleri sayesinde tek başına bireyin sözü yerine sayıca belli bir çoğunluğa ulaşmış kişilerin görüşlerini merkeze duyurması daha kolay olmaktadır. Ayrıca tek bir birey yerine toplu bir örgütlenmenin isteklerin dikkate alınması hususunda daha güçlü etkisinin olduğu söylenebilir. Merkezi yönetim anlayışının güçlü olduğu ülkelerde yerel düzeyde halkın alınan kararlar noktasında etkisinin zayıf olduğu bir gerçektir. Buna merkezi yönetimin kendi otoritesini sarsabilecek uygulamalara müsaade etmemesi neden olmaktadır. Merkezi yönetimin güçlü olduğu ülkelerde devletin halkı için iyi olanı düşündüğü ve bunun gerçekleşmesi için gerekli adımları da kendisinin attığı düşüncesi yaygındır. Dolayısıyla alınan kararın sonuçlarının iyi ya da kötü olmasının sorgulanmasına genellikle sıcak bakılmamaktadır. Katılımcılığın daha yaygın hale geldiği devletlerde ise yerel yönetimin, merkezi hükümetin yanında onun kararlarını sorgulayabilen gerekirse değiştirebilen bir yapısı söz konusudur. Katılımcılığın yaygın olduğu yerlerde yerel düzeyde, halk merkezi hükümetin kendisi için en iyi olanı her zaman gerçekleştiremediğinin farkındadır. Dolayısıyla merkezi hükümetin de buna müsaade etmesiyle alınan kararlarda halkın ya da sivil toplum temsilcilerinin etkin olması söz konusudur.

Yerel düzeyde katılımcığın sağlanmasıyla sorunlar daha çabuk çözülebilecek, kaynakların etkin kullanılması daha kolay olabilecektir. Katılımcılık sorumluluğu bütünüyle yerel düzeyde halka yöneltmek anlamına da gelmemektedir. Burada karşılıklı bir sorumluluk anlayışı söz konusudur.

Demokrasiden beklenilen halkın isteklerinin kendisini temsil edenler tarafından yönetmeye yetkili olanlara aktarılması ve yönetenlerin de bunu gerçekleştirmesidir. Fakat bu durum her zaman yönetenlerin bu yetkilerini halkın lehine kullandığı anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla gerçek anlamda demokrasinin yerleşebilmesi için bazı katılım mekanizmalarının uygulamaya geçirilmesi gerekebilir. Katılımcı demokrasi denilen bu mekanizma aslında demokrasinin kendisinden beklenileni gerçekleştirmesi içindir. Katılımcılığın tek taraflı olması söz konusu değildir. Bir tarafta yöneten diğer tarafta yönetilenin

olduğu karşılıklı uzlaşmaya dayalı ve her iki kesimin birbirini anladığı bir sistemde katılımcı demokrasinin gerçekleşmesi daha kolaydır. Dolayısıyla yönetim ile halkı bir araya getirecek karşılıklı anlaşmayı kolaylaştıracak her şey aslında katılımcı demokrasinin de gerçekleşmesine katkıda bulunur.

Katılımcı bütçe süreci doğrudan demokrasinin dolaylı demokrasi karşısında kazandığı zaferin bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve bu şekilde demokrasinin halkı temsil etme noktasında kazandığı anlama güç katmıştır. Mahalle ve Belediye düzeyinde sorunların neler olduğunun halkın bir araya gelerek yaptığı toplantılarda tartışılması ile daha net olarak ortaya çıkarılması ve sorunların çözümünde önceliklerin tespitinin yine bu toplantılarda alınan kararlar neticesinde yapılan oylama ile belirlenmesi ayrıca halkın her kesiminden kişilerin bu oylamaya dahil olması, bütçe hakkını parlementoya veren halkın parlamentonun yetersiz temsilini telafi etme noktasında gerçek bir adım sağlayabilir. Katılımcı bütçe ile bütçe hakkının daha iyi anlaşılması ve uygulanmasına yönelik doğru bir adım gerçekleştirilebilir.

Merkezi yönetim ulusal düzeyde bazı kamusal hizmetlerin sunulmasında etkili olurken yerel ölçekte bazı hizmetlerin sunumunda yetersiz kalmaktadır. Ölçek ekonomileri, iktisadi etkinlik ve maliyet- fayda açısından bazı hizmetleri yerel yönetimlerin sunması daha uygun olur. Bu anlamda merkezi yönetimin bazı yetkilerinin de yerel yönetimlere devri, hizmetlerin daha çabuk gerçekleşmesi adına yarar sağlayabilir. Siyasi iktidarın gücünün merkezden yerele doğru dağıtılması neticesinde yerel düzeydeki sorunların çözümü yerel otoriteler tarafından daha kolay çözüme kavuşabilir.

Yerel düzeyde katılımcılığı sağlayabilmek için yerel halkın sorunlarını yerel otoriteye iletebilecek organize olmuş gruplara ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun etkili sayılabilecek araçlardan bir tanesi sivil toplum örgütleridir. Sivil toplum örgütleri kendi faaliyet alanlarında üyelerini temsil etmek, üyelerinin sorunlarına çözümler aramak gerektiğinde ilgili makamlarla irtibata geçerek tek başına bireylerin gerçekleştiremeyecekleri şeyleri topluluk olmanın avantajını kullanarak gerçekleştirme gayesi gütmektedir. Dolayısıyla belediyelerin yapacakları faaliyetler ve gerçekleştirecekleri projeler için bu yüzden öncelikle sivil toplum örgütlerinin fikrini alma yoluna gitmesi beklenilmektedir. Sivil toplum örgütleri, halkla belediye yetkililerine kıyasla daha iç içe oldukları için toplumun adeta aynası gibidirler. Dolayısıyla halkın yerel düzeyde yaşadığı problemleri ayrıntısına kadar bilme

imkânına sahiptirler. Ayrıca problemlerin çözüme kavuşturulması için halkın belediyeden beklediği hizmeti tespit etmeleri daha kolaydır. Bu yüzden sivil toplum örgütlerinin alanlarının genişletilmesi önemlidir. Sivil toplum örgütlerinin özellikle kent konseyi ile devamlı olarak ilişki içerisinde olması koordineli hareket etmesi gerekmektedir. Sivil toplum örgütlerinin etki alanının genişletilmesi kadar kendilerini geliştirmeleri de gerekmektedir. Sivil toplum örgütlerinden beklenen gerçekten kendi faaliyet alanlarında halkın sesi olmalarıdır.

Bu tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yerel yönetimler ile iyi yönetişim arasındaki ilişkiye değinildikten sonra yerel demokrasi için katılımcı bütçenin önemine vurgu yapılarak katılımcı bütçenin unsurları, tarafları ile katılımcı bütçeden beklenen fayda ve olması muhtemel riskler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Tezin ikinci bölümünde katılımcı bütçe Dünya örnekleri incelenecektir. Bu bölümde önce katılımcı bütçenin kaynak ülkesi olması dolayısıyla Brezilya Porto Alegre katlımcı bütçe modeli ardından Brezilya'da diğer katılımcı bütçe deneyimi olan Recife örneği ele alınacaktır. Daha sonra sırasıyla Kanada Guelph, Japonya Ichikava, Endenozya Tanah Datar, Hindistan Kerela; İtalya- Grottommare, Pieve Emanuelle ve Roma; İspanya- Albacete ve Cordoba ve Almanya- Hilden ve Emsdetten, Berlin ve Lichtenberg, İngiltere ve Fransa- Saint Denis, Bobigny ve Morsang-Sur-Orge deneyimleri hakkında bilgi verilecektir. Tüm bu deneyimlerden bahsederken zaman zaman Porto Alegre deneyimi ile benzer ve farklı yönleri ele alınacak ayrıca kıta üzerinde farklı ülkeler ile aynı ülkeler arasındaki farklı kentler arasında karşılaştırmalara da değinilecektir. Katılımcı bütçe konusunda deneyimlerden yola çıkarak katılımcı bütçe adına ortak bir model için altyapı oluşturulacaktır.

Tezin üçüncü bölümünde Türkiye'de yerel yönetimlerin kısaca tarihine değinilecek ve katılımcı demokrasi açısından gelinen noktaya işaret edilecektir. Bu anlamda Kent Konseyleri ve Yerel Gündem 21 ile katılımclık konusunda yaşanan gelişmelere değinilmiştir. Daha sonra başta Porto Alegre olmak üzere Dünya örnekleri referans alınarak Türkiye'nin kültür ve yerel gelişmiş düzeyine uygun bir model ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ortaya konulan modelin uygulanması ve Malatya'da katılımcığın yerini belirlemeye yönelik sivil toplum örgütlerine bir anket çalışması ele alınmıştır. Sonuç kısmında da bir takım tespitler açıklanmış ve önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE İYİ YÖNETİŞİM VE KATILIMCI BÜTÇE

1.1. YEREL YÖNETİMLERDE İYİ YÖNETİŞİM

1.1.1. Yerel Yönetim

En genel anlamıyla yerel yönetimler belli bir alanda yaşayan ve o alana ait bireylerin yerel düzeyde hizmet ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulan, karar organları seçimle o yörede yaşayan insanlarca belirlenen kamu tüzel kişileridir. Merkezi yönetimin yerel yönetim kuruluşları üzerinde vesayet denetimi yetkisi vardır (Ökmen, 2010: 20; Bknz. Nadaroğlu, 1989: 26-27; Karaman, 1992: 6, Ulusoy, 2001: 19).

Tarihsel açıdan demokrasinin gelişimine bakıldığında halkı temsil eden kralın yönetimde söz sahibi olmasından, halkın bizatihi kendisinin belirlediği kişilerin yönetimde söz sahibi olması yaygın hale gelmiş ve meclisler bu fonksiyonu yerine getirir olmuştur. Doğrudan demokrasi diye adlandırdığımız buhusus yerel düzeyde halkın isteklerini yerine getirmede demokratik açıdan kendisinden istenileni verememiştir. Kararların merkezden alınıp, yerel halkın isteklerine inilememesi yerel demokrasiyi geliştirecek unsurların gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu anlamda yerel düzeyde halk katılımına yönelik faaliyetlerin önemi ortaya çıkmıştır. Burada halk yerel düzeyde sadece kendisini yönetecek olanları seçmemekte katılımın her alanında kendisini gösterecektir. Bu süreçte, belediyeler, katılımcı demokrasi kavramını uygulayacak kurumlardan birisidir (Turgut, 2010: 419).

Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan yeni yönetim anlayışı yönetimi sadece bürokrasiye bırakmamakta, bunun yanında halk ve sivil toplum örgütlerini de yönetim içine dahil etmektedir. Halk burada sorunlar karşısında sadece şikayet eden bir konumdan çıkartılıp, kendisinin de yerel yönetimin bir unsuru olarak yönetim içerisinde emek harcayarak dahil olmasını öngörmektedir. Bu da kentlilik bilinci ile sağlanacaktır. Her şeyi devletten bekleyen bir anlayış yerine kentsel sorunlarla ilgili ve çözüm arayan bir kentli profili oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bunun için de mutlaka halkın ve sivil toplum örgütlerinin yeni yönetim süreci içerisinde var olması gerekmektedir (Gökbunar ve Ünal, 1999: 50 ; Adıgüzel, 2003: 49).

1.1.2. İyi Yönetişim

Yönetişim kavramı yeni kamu yönetimi kavramı ile birlikte ortaya çıktığı düşünülen ancak bakıldığında insanlık tarihi kadar eski bir kavramı ifade etmektedir. Temel anlamda yönetişim denildiğinde resmi bir takım kurumların yanında yönetim karar aşamasından alınan kararların uygulanmasına kadar her aşamada var olan resmi olmayan aktörlerin var olmasını anlamak gerekir. Yönetişim ulusal yönetişim, uluslararası yönetişim, kurumsal yönetişim ve yerel yönetişimgibi düzeylerde kendini gösterebilir. Hükümetin kendisi de yönetişim içerisinde vardır. Hükümetin yanında diğer aktörlerin ne derece yönetişim içerisinde aktif rol alacağı hükümetin seviyesine göre değişir. Örneğin kırsal bölgelerde diğer aktörler arasında etkili toprak beyleri, köylü çiftçi birlikleri, kooperatifler, sivil toplum kuruluşları, araştırma enstitüleri, dini liderler, finans kurumları siyasi partiler, askeri vb bulunmaktadır (UNESCAP, 2006: 1).

Yönetişim alan olarak yerel, küresel, kurumsal ve siyasi olarak kendini hissettirebilmektedir. Kavramın temel aldığı şey ise kamu kesimi, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin ortaklaşa olarak yönetimde söz sahibi oldukları bunun yanında yönetimde sorumluluğun da yine bu aktörler tarafından yetkilendirme, görevlendirme ve yürütme şeklinde paylaşıldığı bir sistemi ifade etmektedir (Gündoğan, 2010: 19).

Burada sadece merkezi yönetimin kaynakları tekelinde topladığı ve kaynaklar üzerinde tasarruf yetkisini kendisinde gördüğü bir sistem değil insan haklarına değer veren çok aktörü içerisinde barındıran, daima iletişime açık, kendisinden başka diğer faktörleri sistemin uygulanmasına dahil ettiği çok faktörlü bir yönetişim anlayışı söz konusudur (Tekeli, 2012: 142).

Dünya Bankası'nın yönetişim anlayışının iyi yönetişim kavramıyla özdeşleştiği söylenebilir. Dünya Bankası'nın bu konuda eserleri incelendiğinde iyi yönetişimin kavram olarak yönetenlerin keyfi davranmadıkları, yaptıkları işlerinde kamusal çıkarları güttükleri, saydamlık ve hesap verilebilirlik gibi kavramlara sahip aynı zamanda sivil toplum örgütlerive vatandaşların yürütme karşısında ezilmediği, seslerini duyurdukları bir yönetim biçimi kastedilmektedir. Banka tüm bu özelliklerin devletin ekonomik ve sosyal anlamda gelişebilmesi ne katkı sunduğunu belirtmektedir (Keleş, 2010: 64; Tüğen ve Özen, 2010: 3-4).

Yönetişim modeli devletin yönetim alanında başarısız olması nedeniyle ortaya çıkan bir takım problemlerin çözülebilmesi için gündeme gelmiştir.

Yönetişim, yönetimden kaynaklı sorunların çözümünde planlama, basiretli davranma ve ileriyi görerek harekete geçme, sınırlı devlet gücünün paylaşılması aynı zamanda kamu-özel sektör işbirliğine önem verme gibi tedbirlerle de bir arada gündeme gelmektedir (Beyhan, 2008: 57).

Yönetişime geçilmesi ile birlikte devletin tek başına işleri yürüttüğü bir yapıdan işlerin yürütülmesinde yönlendirici, düzenleyici bir rol üstlenilen yapıya geçilmesi beklenmektedir. Böyle bir uygulamanın faydası sistemin değişik uygulamalara açık olmasıdır. Devletin tek ve üstün elinin yönetişimin diğer aktörleri üzerinde daha az hissedilmesi, bu aktörleri daha rahat karar alabilen ve değişikliğin çıkardığı üstünlükleri gündeme getirme ve uygulama konusunda daha ısrarcı yapabilir. Yönetişim bu yönüyle devlet ile bireyler arasındaki ilişkilere yeni bir bakış açısı getirmektedir. Burada devletin yönetim içerisinde kendisinden başka unsurların yönetim uygulamalarına tolerans göstermesi söz konusudur (Tekeli, 2012: 143).

Kamu kesimi yetkililerinin yönetimi tek başlarına gerçekleştirmeleri yerine birlikte yönetmeye dayalı bir biçim söz konusudur. Bu birliktelik kendi içinde kamu, özel sektör, sivil toplum örgütleri ve bireyler arasında ortaklığı ve uzlaşmayı barındırmaktadır. Kavramsal açıdan yönetim içinde karışıklığı çağrıştırsa da aslında iletişim kanallarının olabildiğine açıldığı ve farklı kesimlerin yönetim karşısında rahatlıkla düşüncelerini dile getirebildikleri ve kimsenin yönetim tarafından dışlanmadığı bir süreç söz konusudur (Gündoğan, 2010: 29).

Pasif kişilerin oluşturduğu bir toplumdan yönetimi sorgulayan, yönetime hesap sorabilen ve yönetimin yaptığı hataları, yasal prosedürlere uygun olarak eylemle ifade edebilen bir toplum yapısına geçilebildiğinde ve devletin debu tür eylemleri kendisine karşı bir baş kaldırış değil de kendisinin göremediği hususların ortaklar tarafından hatırlatılması olarak algıladığında devletin üstleneceğirol de değişecektir. Bu gerçekleştiğinde devletten beklenen çok hizmet üretmesi değil, bireylerin önünü açması, onları güçlendirmesi ve toplumun genelinin isteklerini gerçekleştirmek olacaktır (Tekeli, 2012: 143).

Yönetişimin anlamı kurumların kurulması ve çalıştırılmasını kolaylaştırıcı bir yol bulmaktır. Yönetişim kısmen prosedürlerle (düzenlemeler) politikalar, belgeler ve yönetim gibi konularda kurumların idaresi ve yönetimi için bir yol bulmak amacıyla gereken düzenlemeleri sağlayacak bir ortam hazırlar. Ayrıca yönetişim içerisinde kaynakların bulunması ve dağıtımı konusunda başarı sağlamak amacıyla da bir yöntem oluşturur. Yönetişim organizasyonun amaç ve hedefleri ile paydaşları

arasında bir ilişkinin var olmasını gerektirir. Ana paydaşlar vekiller heyeti, insanlar ve hizmet faaliyetleri yönetici ve çalışanlarını kullanarak grup oluşturacaktır. Diğer paydaşlar ise profesyonel hizmetler, banka kurumları, düzenleyici kurumlar gibi geniş bir topluluğu içine alır. Yönetişim hakkında tartışmalar beş öneri üzerine inşa edilmiştir. Bunlar (Good Governance Guide, http://www.goodgovernance.org.au/about-good-governance/what-is-good-governance/ , 03.05. 2016):

- Yönetişim hükümetin ötesinde bir dizi kuruluş ve aktörü ifade etmektedir.
- Yönetişim sosyal ve ekonomik konuların çözümü için sınır ve sorumlulukları belirler.
- Yönetişim birbirine bağımlı kurumlar arasında ortak hareket ilişkisinin gücünü belirler.
- Yönetişim bağımsız ve kendi kendini yönetebilen ağlarla ilgilidir.
- Yönetişim devletin yetki ve komutu dahilinde hareket etmek değil, bir takım faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla devletin güç ve kapasitesini tanımaktır.
- Yönetişim yetkisini komutunu ya da kullanmak için devlet gücüne direnmek değildir iş bitirmek için kapasitesini tanımaktadır. Hükümetin bu konuda Yönlendirmek ve rehberlik için yeni araçları ve teknikleri kullanabileceğini mümkün olarak görür.

Her önermenin belli bir ikilem ya da kritik bir konu ile ilişkisi vardır (Stoker, 1998: 18-19):

- Hükümetle ilişkili karışık gerçekler hakkında karar vermek ve kuralcı kodları hükümeti haklı çıkarmak amacıyla kullanma arasında çelişki mevcuttur.
- Sorumlulukların bulanıklığının önlenmeye çalışılması her zaman birinin suçlanması için uygun ortam hazırlayabilir.
- Güç bağımlılığı hükümete yönelikbeklenmedik sonuçlara dair sorunlara neden olabilir.
- Kendi kendine yöneten ağların ortaya çıkması sorumluluk anlamında problemlere yol açabilir.
- Hatta burada hükümetler toplu eylemleri yönetişimin başarısızlığını ortaya çıkarmak için yönlendirecek biçimde faaliyette bulunabilirler.

Yönetişim, klasik yönetim anlayışından farklı olarak tek taraflı bir ilişki yerine, etkileşimi, iletişimi, yardımlaşmayı ön plana çıkaran çok aktörü bünyesinde

barındıran birlikte yönetme odaklı bir anlayıştır. Yönetişim sistemsel, siyasal ve yönetsel olmak üzere üç boyutu ile incelenmektedir. Sistemsel boyutundan kast edilen yönetime sivil toplum örgütlerinin özel sektör kuruluşlarını dahil etmek ve güç ve yetkiyi onlarla paylaşmaktır. Siyasal boyutu ile yönetişim ele alındığında halkın yönetime ve siyasal karar alma sürecine dahil olmasını ve bu süreçten haberdar olmasını ifade eder. Siyasal boyutu ile yönetişim devletin meşruti yönetiminden daha çok demokratik yönetim anlayışına yakındır. Yönetsel boyutu ile yönetişim ise, yönetişim paydaşlarının yönetenleri denetleyebildiği, yönetimin daha şeffaf, hesap verebilir olduğu bir mekanizmayı ifade eder. Bütün bu boyutları ile yönetişime bakıldığında yönetişim kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını içine alan ilk bakışta karışık bir sistemi ifade ediyor şeklinde anlaşılsa da kendi için bir bütünlüğü olan bir yapılanmadır (Ökmen, 2010: 331-332; Aksaraylı ve diğerleri, 2007: 314).

Yönetişim klasik yönetim biçiminin eksiklikleri karşısında vatandaş odaklı ve yönetime ait bir takım görevlerin özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarına devredildiği bir sistemin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Beyhan, 2008: 58).

Kamu kaynakların nerelere harcandığının bilinebilmesi için denetleme ve takip etmek gerekmektedir. Ayrıca denetim ve takibi gerçekleştirecek kurumsal düzenlemelere de ihtiyaç vardır. Kamuda mali şeffaflığın sağlanabilmesi için devletin politikalarını ve bu politikalar kapsamında yaptığı harcamalarını halka açık bir şekilde sunması istenmektedir. Harcamalar için gerekli kaynağın nereden sağlanacağı ve harcamanın niçin ve nerelere harcanacağı uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir hesap sistemine göre halka açıklanması gerekmektedir (Öztürk, 2002: 29).

Yönetişim kavramının ortaya çıkması ve hızla yükselmesinde özellikle 1970'li yıllarda dünya'da yaşanan ekonomik olayların etkisinin olduğu söylenebilir. Kamu sektörü harcamalarının hızlı bir şekilde artışı ile birlikte israf ve fazla istihdamın ortaya çıkması kamu sektörünün tek başına yönetimde söz sahibi olduğunda siyasal krize neden olduğunu ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla devletin bu hantal yapısından kurtarılması gereği bir alternatif yönetim biçimi olarak yönetişimin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Çünkü bu sayede devletin yanlışlıklarını dile getirebilecek tarafsız bir yönetime de kapı açılmış olacaktı (Bayramoğlu, 2010: 28-30).

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı 1970'li yılların sonlarından itibaren sorgulanmaya ve eleştiriye konu olmaya başlamıştır. 1960'lı yılların sonlarında ortaya çıkıp 1980'li yıllarda etkisini hissettiren yeni kamu yönetimi işletmeciliği yaklaşımları geleneksel kamu yönetimi anlayışının çağın ve teknolojinin gerektirdiği problemlere çözüm sağlamadığı konusunda hemfikir olmuşlardır. Bu yaklaşımlara göre geleneksel kamu yönetimi ağır işleyen ve bürokratik devlet yapısının kamuda kendisini fazlaca hissettirdiği hizmet vermeyi öncelik haline getirmemiş bir yapıya sahiptir. Geleneksel kamu yönetiminde kamusal hesapların sorgulanması zordur ve yapılan hizmetler halka danışılmadan bir takım bürokratik çevrelerce alınır. Kararların alınma süreci de halka açık toplantılarda dile getirilmez. Bu çerçevede devletin küçültülerek bürokratik yapıdan uzaklaştırılması daha şeffaf, hesap verilebilir ve karar alma sürecinde daha çok katılımcı öngören bir anlayışın geleneksel kamu yönetiminin yol açtığı sorunları çözebileceğini ortaya koymuştur. Kamu hizmetlerinde nicelikten ziyade niteliği temel alan, etkinlik ve verimlik esaslı, katılımcılık ilkesi ile uyumlu olacak şekilde çok aktörlü, şeffaf, hesap verebilir ve performansa dayalı bir devlet yapısının oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amacın yerine getirilmesi içinen uygun yaklaşım olarak da yönetişim kavramı ön plana çıkmıştır (Koçak ve diğerleri, 2012: 92-93; Gökbunar ve Baştan, 2004: 72; Çelebi ve Kovancılar, 2012: 5-8; Miynat, 2002: 187-188).

Açıklık kavramı içerisinde yöneticiler tarafından kamusal işler planlanırken bireylerin isteklerinin de dikkate alındığı ve iletişime dayalı (yöneten-yönetilen ayrımı vurgulanmaksızın) bir sistemi barındırır. Yönetenlerin yapmak istedikleri kamusal hizmetler konusunda tek taraflı açıklamaları açıklık için yeterli değildir. Halkın ne talep ettiği ve bu taleplerin yönetenler tarafından ne derecede dikkate alındığı vatandaşla nasıl bir ilişki içerisine girildiği ve vatandaşın bu hizmetler karşısında ne düşündüğü, memnun olup olmadıklarının da açıklandığı bir düzeni ifade eder (Gündoğan, 2010: 45).

Vatandaşların kendilerini ilgilendiren konularda kararların alındığı toplantılarda aktif olarak yer alarak katılımın sağlanabilmesi sadece toplantı mekanında yönetilenlerin bulunması ile gerçekleşmiş sayılamaz. Katılım kararların alınması, uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi süreçlerinin tamamında halkın etkin bir faktör olarak yer almasını gerektirir. Ayrıca sadece bireysel katılım da sürecin katılım sayılabilmesi için yeterli sayılmaz. Bireylerin sivil toplum

örgütleri içinden de sürece katılabilmeleri ve bunun yöneticiler tarafından hazır hale getirilmesi gerekir. (Gündoğan, 2010: 36).

Katılımda halkın alınan kararları sorgulamadan hemen kabul etmesi ve kararlara katılması değil yapılan faaliyet, hizmet ya da projenin halka açık bir şekilde anlatılması halkın tereddütlerinin giderilmesi, halkın alınacak kararı sorgulayabilmesi, denetleyebilecek ortamın hazırlanması söz konusudur. Alınan kararlardan karara katılan herkes etkileneceğinden kurumun yaptığı işten de herkesim etkilenecektir. Katılımcıların alınan ortak kararları kendi kararları olarak görmeleri, kararlar uygulamaya geçmesiyle birlikte ortaya çıkabilecek başarı ya da başarısızlık durumunu hep beraber üstlenmeleri ve bu durumu paylaşmaları gerekir (Öztürk, 2002: 30).

Yönetimlerin demokratik sayılabilmesi için yönetenlerin, yönetilenler hakkında aldıkları kararlara ait evrakları paylaşmaları beklenmektedir. Bu gerçekleşmezse yönetilenler bu durumu, yönetenlerin bazı bilgileri gizlemesi olarak algılamaktadır. Bu durumda yönetilenlerin zihinlerinde kuşku oluşması kaçınılmazdır. Kuşku ise devlete olan güveni azalmaktadır. Toplum içerisinde her türlü yozlaşmanın temeline bakıldığında gizliliğin var olduğu ifade edilmektedir (Turgut, 2010: 427).

Yönetişimde alınan kararlardan bütün paydaşlar eşit ölçüde haberdar olurlar ve paydaşların katılımı da bu yüzden eşit olmalıdır. Nitekim sadece belli bir grubun bilgisi dahilinde alınan yönetsel kararlardan diğer paydaşların tam olarak ve zamanında haberdar olabilmesi mümkün olmaz ise eşitlikçi ve açıklığa dayanan bir karar mekanizmasından söz edilemez (Ökmen, 2010: 332-333).

Gelişmiş toplumlarda çoğu işler tek aktör tarafından değil birden çok aktör tarafından işbirliği, yardımlaşma ve sorumlulukların paylaşılması bir paydaşlık şeklinde gerçekleşir. Burada tüm paydaşların belirli bir sorumluluğu ve yetkisi bulunmakta, paydaşlar alınan kararların uygulanması hususunda birbirlerini iten güç olmakta, birbirlerine bilgi ve destek sunmakta, aksayan yönleri de hep beraber çözmeye çalışmaktadırlar (Yıldırım, 2004: 230).

Yönetişimin gerçekleştirilebilmesi için mutlaka halkın yönetime katılıma eğiliminde olması gerekmektedir. Katılımcı demokrasi kavramı halkın yönetime katılım konusunda ilgisiz ve alakasız kaldığı bir ortamda sağlanamaz. Katılımcı demokrasinin sağlanabilmesi için yerel yönetimlerde katılım istediğini artırıcı ve

destekleyen yöntemlere başvurulması gerekir. Burada amaç yönetime katılma oranının yükseltilebilmesidir (Gündoğan, 2010: 42).

Yönetişim kavramından beklenen yönetenlerin tüm kamusal faaliyetleri tek başına yürütmesi değildir. Bu faaliyetler yürütülürken halkın da sürece adeta bir kurumsal ortak gibi dahil olmasıdır. Ancak bu şekilde kaynaklar adalet anlayışı içerisinde ve gerekli yerlere dağıtılabilecek ve hizmetlerin sürdürülebilirliği kolaylaşacaktır. Aynı zamanda böyle bir uygulama yönetenlerin yaptıkları faaliyetleri yönetilenler karşısında meşru hale getirebilecektir (Beyhan, 2008: 59).

Yönetişim modelinin diğer bir ilkesi şeffaflıktır. Şeffaflık kelime manasıyla açıklık, anlaşılabilirlik ve sadelik anlamına gelmektedir. Yönetişimde ise şeffaflıktan kastedilen yönetenler ile yönetişimin diğer paydaşları arasındaki paylaşımın ve iletişimin olabildiği kadar gizli olmaması, herkese açık olması, eşitliğe dayalı ve anlaşılabilir olmasıdır (Ökmen, 2010: 332-333).

Şeffaflık kavramından anlaşılması gereken diğer bir husus, mutlaka gizli kalması gereken kararların kamuoyundan saklanabileceği, bunun dışındaki bilgi ve dokümanlara halkın bir engelle karşılaşmaksızın ulaşabilmesidir. Halk kendilerini ilgilendiren karar alma sürecinin her aşamasında, kararların uygulandığı aşamadan uygulama ile ortaya çıkan sonuçların değerlendirilmesine kadar tüm bilgi ve belgelere açık bir şekilde ulaşabilmelidir. Tüm bu aşamalar her kesime açık olmalıdır. Yönetimde demokrasinin en önemli unsurlarından biri olan bilgi edinme, hak ve özgürlüğün yönetimde şeffaflığı getirecek hukuki altyapının oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Kahraman ve diğerleri, 2012: 122).

Yönetişimin bir diğer ilkesi de hesap verilebilirlik kavramıdır. Yönetişimde yetkiler paydaşlar arasında eşit olarak paylaştırıldığından ve yetkiler açık olarak belirlendiğinden sorumluluklar da bu anlamda belirlenmiş olmaktadır. Verilen yetkiler sorumluluğu da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla alınan kararların uygulanması esnasında ve uygulandıktan sonra ortaya çıkacak durumların değerlendirilmesi bu ilke ile söz konusu olacaktır. Uygulamanın olumlu mu değil mi, değilse neden ve kimden kaynaklı olduğunu detaylıca ele alınması, olumsuz çıktıların sorumlularının belirlenip değiştirilmesi sürece olumlu katkıda bulunanların ödüllendirilmesi de yine bu ilke arasındadır (Ökmen, 2010: 33).

İyi yönetişim içerisinde belirli hizmetlerin tüm toplum için belirli standartlara uygun olarak sunulması amacını güden kurum ve kuruluşlara sahiptir. Kurumlar içerisinde karar alıcılar, topluma karşı etkin hizmet sunma konusunda sorumludur.

Bu yüzden hesap verme yönetişim açısından olmazsa olmaz bir unsurdur. Hesap verebilirlik; politik, bürokratik ve yasal yönden hesap verilebilirlik gibi unsurları da içinde barındırır (Kahraman ve diğerleri, 2012: 122).

Günümüzde devlet yönetimini güçlü kılan sadece ülke, nüfus ve egemen güce sahip olabilmek gibi niteliklerin yanında belirli ölçütlere göre devletin hukukla, hukuk kurallarıyla kendini bağlı hissetmesi önem arz etmektedir. Böyle bir hukuk devletinden bahsedebilmek için yargısal denetimin, etkin, etkili, bağımsız ve tarafsız olması gerekmektedir. Diğer yandan böyle bir tarafsızlığın sağlanabilmesi için, tarafsız, rüşvet ve yolsuzluklardan polis gücünün tümüyle arındığı bir sisteme de ihtiyaç vardır (Yıldırım, 2004: 218-221).

Devlet yönetiminde dürüst ve etik ilkelere uyan yöneticilerin bulunması hizmet alan kişilerin doğrudan ya da dolaylı olarak hizmetlerden yararlanmasını sağlayacaktır. İyi yönetişim açısından da etik değerlere uyulması gerekmektedir. Çünkü iyi yönetişim her şeyden önce karşılıklı güveni ön plana çıkarır. Birlikte hareket edilebilmesi ve alınan kararlara bağlı kalınabilmesi için böylesi bir etik anlayışa sahip kişilere ihtiyaç vardır. Etik değerlerin kamu yönetiminde yerleşmesi ve iyi yönetişimin sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için hukuk sisteminin iyi işlemesi ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılabilmesi gerekir. Bu anlamda iyi yönetişimin hukuki anlamda kurumsal yapısının güçlendirilmesi adına yargının bağımsız olması ve mevcut hukuk sisteminin yeniden gözden geçirilip, geliştirilmesi gerekir. Ancak bu şekilde bir gelişim ve uygulama biçimi sayesinde kamu yönetiminde etik ilkelere dayalı olan işlerin desteklenmesi, etik dışı işlerin ise yaptırıma tabi olması mümkün olabilmektedir (Koçak ve Öztepe, 2012: 96).

25 Temmuz 2001'de yayımlanan 'Avrupa Yönetişimi' başlıklı beyaz kitap, Avrupa Birliği (AB) içinde oluşturulan yönetişim ilkeleri ve gerekli reformları ele almıştır. Beyaz Kitap'ta iyi yönetişimin İlkeleri şu şekilde anlatılmaktadır (Öztürk, 2002: 30):

- Açıklık: Kurumlar daha açık bir şekilde çalışmalıdır. Birlik üye devletleri ile AB'nin ne yaptığı konusunda aktif iletişimde bulunmak, genel halk için rahat ulaşılabilir ve anlaşılır bir dil kullanmaya özen gösterilmelidir. Bu husus AB gibi kompleks yapıdaki kurumlarda güvenin inşa edilmesi için önemlidir.

- Katılım: Uluslararası organizasyonların gerçekleştirdikleri iş bakımından sadece organizasyona üye ülkelere karşı değil, sivil toplum örgütlerine, kişilere ve diğer devlet dışı aktörlere karşı da sorumluluğa sahip olması istenmektedir. Bu açıdan hükümet dışı organizasyonlar uluslararası organizasyonları onları kuran üyelerine ve devletlere karşı sorumlu olmalarından daha çok, halkın önceliklerini devlete iletmekle görevli birer araç olarak faaliyetlerini sürdürmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Bunun gerekçesi olarak da devletin asıl varlık nedeninin halkın isteklerini yerine getirmek olduğunu ileri sürmektedirler. Böylelikle, hükümet dışı organizasyonlar asıl sorumluluğun halka karşı olması gerektiği ileri sürüldüğünden sorumluklar belirlenirken hükümet dışı organizasyonların etkin olmasına da gayret göstermek gerekmektedir.

Beyaz Kitap'ta yer alan yönetişim tanımı ile AB Kurucu Antlaşması'nda yer alan yönetişim tanımları birbirinden farklı olarak gözükmektedir. Beyaz Kitap yönetişimi iyi yönetişim ilkelerinin yerellik ve orantılılık ilkeleriyle birleştirildiği bir yapıda tanımlamaktadır. Bu anlamda yönetişim katılım, şeffaflık, açıklık, hesap verebilirlik, etkinlik ve tutarlılık gibi bir takım ilkelere sahip bir yönetme tarzıdır. AB kurucu anlaşması ise yönetişimi daha çok yolsuzluğun yok edilmesinde ve kalkınmanın sağlanmasında bir araç olarak görmektedir. Aslında bu iki ayrı tanımın birbirini tamamladığı söylenebilir. Yönetim sürecinde şeffaflık, açıklık ve hesap verebilirliğin sağlanması ile birlikte yolsuzluklar daha da azalacaktır ve kaynaklar doğru yerlere harcanacağı için kalkınmanın motoru sayılan yatırımlara daha fazla kaynak ayrılabilecektir (Keleş, 2010: 64).

Tablo1: Klasik Yerel Yönetimden Yerel Yönetim Anlayışına

Klasik Yerel Yönetim	Yerel Yönetişim
Devlet odaklı	Toplum odaklı
Yönetim katmanları arasında hiyerarşik ilişki	Eşitler arası, paydaşlar arası gönüllülük esasına dayalı işbirliği
Emir kumanda zinciri, buyurma itaat etme ilişkisi	Birlikte karar oluşturma, demokratik katılım, proje demokrasisi
Merkeziyetçi	Yerinden Yönetimci
Bizzat kendi yapan, doğrudan üreten	Başkalarını (paydaşları) yapabilir kılan, onlara yönlendirici destek veren
Genel kuralcı/ tek tipçi	Farklılıklara, yerel önceliklere duyarlı
Gizlilik eğilimli, sınırlı bilgi paylaşımı	Saydam, bilgiye erişebilir kılan
Genel üretim ve hizmet standartlarını katı, tepeden indirmeci belirleyen	Hizmet tüketicisinin ve yurttaşın tercih ve önceliklerine duyarlı
Şekilci ve genel denetim	Çok- yönlü yerel hesap verebilirlik

Kaynak: (Göymen, a.g.m, s. 131).

Yerel yönetişimin temel boyutları (Göymen, 2010: 132):

(i) Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında yeni işbölümü

(ii) Merkezi yönetim, yerel yönetimler ve paydaşlar arasında iş bölümü

(iii) Uluslararası bazı kavram ve değerlerin (küresel kamusal mallarının) ulusal ve yerel düzeylere taşınması ve yaygınlaştırılması için hem uluslararası kuruluşlar, hem merkezi ve yerel yönetimler, hem de paydaşlar arasında işbirliği

Dünyada küresel eğilime bakıldığında merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru kaynak, yetki ve görevlerin bir uzlaşı içerisinde kaydırılması söz konusudur. Yerel yönetimlerin içerisinde ise bu eğilim kendi yetkilerinin bir kısmını halka devretmek şeklinde gösterme yönündedir. Böylelikle sorunların çözümünde katılımcı bir uygulamanın gerçekleşmesi istenmektedir. Yerel yönetim kurumları ile vatandaşların işbirliği içinde olması kent demokrasisine katkı sağlamasının yanında her bir işbirlikçi ortağın (kurum ya da kişi) tecrübe, bilgi ve birikimlerini yönetim için kullanmaları kentin yeniliklere ve gelişen teknolojiye ayak uydurması konusunda dafayda sağlayacaktır.

1.1.3. Sivil Toplum Örgütü

Sivil toplum örgütleri yerel yönetimler açısından belediye ile halk arasında iletişimi sağlamada etkili kuruluşlar olduklarından dolayı tezin bu kısmında sivil toplum örgütleri hakkında kısa bir tanıtıma ihtiyaç duyulmuştur.

1.1.3.1. Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyet Alanları

Sivil toplum örgütlerinin faaliyet alanları genellikle halk ile yönetim arasında aracı olmak şeklinde olsa da sivil toplum örgütlerinin bulunduğu yerel yönetim alanında temsili demokrasinin gelişme seviyesine bağlı olarak değişik görevler üstlenmesi söz konusu olabilir. Bu görevler içerisinde yönetim ile ortaklığa dayalı bir takım organizasyonları yürütmek olabileceği gibi yönetimler tarafından yürütülmeye gerek duyulmayan fakat halkın bir kısmının ilgi ve isteklerine yönelik faaliyetler de olabilir (Tekeli, 2000: 93).

Tocqueville (1994)'ye göre (aktaran; Tuncel, 2011: 74) 1929 Büyük Ekonomik Buhranı'ndan sonra devlete sosyal ve ekonomik anlamda verilen görevler artmıştır. Devletin ekonomik ve sosyal alanda müdahaleci yönünün fazlaca artması devletin bazı hizmetleri yerine getirmede geç kalmasına ya da yetersiz kalmasına yol açmıştır. Ortaya çıkan bu durum karşısında devletin yükünü paylaşacak ama halkın isteklerine duyarlı bir takım oluşumların devlete ait hizmetlerin yürütülmesinde devlete yardım edebileceği üzerinde durulmaya başlanmıştır. Bunun için önce merkezi yönetime ait yetkilerin bir kısmının yerel yönetimlere devri daha sonra yerelde bu tip organizasyonlara bazı faaliyetleri yürütmeleri için izin verilmesi şeklinde olabileceği dile getirilmeye başlanmıştır.

Sivil toplum kuruluşları var oldukları toplumlarda katılımcılığın artırılması ve teşvik edilmesinde etkin rol alabilirler. Ayrıca bir takım demokratik düşüncelerin ortaya çıkmasına öncülük edebilecekleri gibi halkın yönetimden isteklerinin belirlenmesinde etkili olabileceği gibi yönetimlerin halktan beklentilerinin halka iletilmesinde de aracı faaliyet sürdürebilirler. Sivil toplum kuruluşları yeni siyasi oluşumların ortaya çıkmasına da bu şekilde zemin hazırlamış olduklarından halkın isteklerini yerine getirebilecek siyasi iktidarların önünü açmada yarar sağlayabilirler (Tosun, 2001: 179-180).

Turan (1998)'e göre (aktaran; Tuncel, 2011: 76) katılımcı bir yönetim anlayışının hâkim olduğu, farklı fikirlere saygının gelişmiş olduğu ve bu farklılıkların bir ayrıştırma aracı değil de kültürel zenginlik olarak algılandığı toplumlarda sivil toplum örgütlerinin faaliyet alanlarını geliştirmesi ve bunu kamu hizmetlerinin daha hızlı bir şekilde yerine getirilmesi için kullanması daha kolay olacaktır.

Tosun 2001'e göre (aktaran; Tuncel, 2011: 78) sivil toplum örgütlerinin faaliyet gösterdikleri alanlarda demokrasi kültürünün yerleşmesi ve geliştirilmesinde etkin rol alabilmesi kendi yöntem ve amaçları ile yakından ilgildir. Eğer sivil toplum kuruluşları demokrasi ile bağdaşmayan sırf yönetimi alaşağı etmek gibi gayeler peşinde koşmuyor ve buna yönelik bir takım yöntemlere girişmiyor ise demokrasinin topluma yayılmasında etkin rol alabilirler. Ayrıca uzlaşmalarına pek muhtemel gözle bakılmayan çıkar gruplarını temsil etmemeleri de demokratik katkı sağlayabilmeleri açısından önem arzetmektedir.

1.1.3.2. Sivil Toplum Kuruluşlarının Sınıflandırılması

Sivil toplumu oluşturan bireyler; ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alanda kendi amaçlarını gerçekleştirmek için çeşitli şekillerde birleşmektedir. Sivil toplum kuruluşları kuruluş amaçları, faaliyet alanı ve devletle olan ilişkisi çerçevesinde sınıflandırılmaktadır. Genel hatlarıyla sivil toplum kuruluşları mekâna (coğrafi alana), kuruluş yapısına ve kuruluş amaçlarına göre sınıflandırılabilir. Mekâna göre sınıflandırma, yerel ve bölgesel ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri, ulusal ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ve uluslararası ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri olarak ayrılmaktadır. Kuruluş yapılarına göre sivil toplum kuruluşları, yarı resmi örgütlenmeler, bağımsız sivil toplum örgütleri, bağımsız olan uygulamada başka kurum ve kuruluşlara bağımlı kalan sivil toplum kuruluşları olarak ayrılmaktadır. Amaçlarına göre sivil toplum örgütleri, siyasi amaçlı sivil toplum örgütleri, Ekonomik amaçlı sivil toplum örgütleri, sosyal ve kültürel amaçlı sivil toplum örgütleri, dini sivil toplum örgütleri, çevreci sivil toplum örgütleri olaral ayrılmaktadır (Tuncel, 2011: 80-95).

1.2.Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme

Katılımın yerel yönetimlerde ortaya çıkışı birden bire olmamıştır. Öncelikle kentsel sorunlara yönetimlerin tek başlarına çözüm bulamamaları yeni yönetim arayışını da beraberinde getirmiştir. Daha sonra belirli konular için (çevre sorunları, kültür, spor, kent planlaması vb. gibi) halkın fikirlerinin alınması ve yönetim sürecine halkı dahil etme isteği ortaya çıkmıştır. Kentsel sorunlarla yöneticilerin genel olarak başa çıkamamaları halkın yönetime katılım alanını genişletmiştir. Halkın katılımı ile birlikte sorunların daha rahat çözülebilmesi halkın yönetime katılımını zorunlu hale getirmiştir (Turgut, 2010: 422).

Belediyelerde katılımcı demokrasinin gelişmesine bağlı olarak değişik katılım yöntemleri bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz: Karar verenler içinde katılımcı olma, planlama süreci içerisinde katılımcı olma, hizmetlerin gerçekleştirilmesi aşamasında katılımcı olma, halk oylaması sürecinde katılımcı olma ve mahalle organları vasıtasıyla katılımcı olmadır (Turgut, 2010: 423).

Yerel yönetimlerde katılımcı bütçe kavram olarak yerel yönetimlerin sunacakları hizmetlere ait harcama önceliklerini belirlerken halkın isteklerini dikkate aldığı ve bütçenin planlanmasından uygulanmasına kadar her aşamada halkın süreç içinde olduğu bir bütçelemeyi ifade eder. Burada halk ile yerel yönetim arasında kurulacak arz ve talep ilişkisi yatırım ve hizmetler üzerinden gerçekleşmektedir. Yönetimler gerçekleştirecekleri yatırımlar ve hizmetlerde ne derece halkın isteklerini dikkate alırlarsa sonraki süreçte halkın yönetime katılma isteği de o yönde artacaktır. Çünkü bu durum halkın çıkarı ile uyuşmaktadır. Halkın katılması ile isteklerinin olması doğru orantılı olarak gerçekleşmektedir (TEPAV, 2007: 56). Diğer bir açıdan bakıldığında bu durumun tersine işleyebileceği de unutulmamalıdır. Nitekim kısa vadeli çıkara dayalı bir anlayış içerisinde olan halkların isteklerinin yerine gelmesinden sonra katımlı devam ettirmeme eğilimi de olabilir. Ya da yerel düzeyde hizmetler açısından doyuma erişilmişbiryerde kişilerin daha fazla hizmet alma arzuları olmayabileceğinden katılım oranı da düşebilir. Bu gibi problemlerle yerel yönetimlerin karşılaşmaması için bir takım önlemler almaları gerekmektedir. Bunun için yerel yönetim (TEPAV, 2007: 58):

(i) Mahalle ve kent ölçeğinde veri elde etmeli

(ii) Ne zaman ve hangi verilerin yayınlanacağını belirten bir takvime uymalı

(iii) Verilerdeki değişimleri göstergeler aracılığıyla izlemeli ve kamuoyu tarafından da izlenebilir hale getirmelidir.

Katılımcı bütçe sürecinin devamlılığı sürecin ortağı olarak sayılan belediye bürokrasinin baskın rolünün çok fazla hissedilir olmaması ile doğru orantılıdır. Belediye başkanı süreci isterse siyasi yönden kendi lehine çevirebilir. Dolayısıyla sürecin başarılı olabilmesi belediye başkanına kaynakların dağıtımı konusunda tek yetkili organ olma fırsatı verilmemelidir. Tek aktöre dayanan bir katılımcı bütçe modeli süreci suistimale açık hale getirebilir. Örneğin Brezilya'nın Recife isimli kentinde belediye başkanı kaynakların belirli toplantılarla kime bırakılacağına dair toplantılar gerçekleştiğinde süreçte baskın rol almış ve kendi yandaşlarına kaynakları aktarmayı meşru hale getirebilmek için katılımcı bütçe sürecini kullanabilmiştir.

Sürecin diğer katılanları yönetim tarafından bu şekilde davranmaya zorlandıklarını aksi halde süreç dışına itilme tehlikesi ile tehdit edildiklerini belirtmişlerdir. Bu durum katılımcı bütçe süreçlerinin sürdürebilirliğinin sağlanabilmesi için dışarıdan bağımsız bir otoritenin sürecin sağlıklı yürütülüp yürütülmediğini denetlemesi gerektiğini ortaya koymuştur. Diğer yandan işin yasal kısmı unutulmamalı, belediye başkanına katılımcı bütçe sürecinde aşırı yetkiler verilmemelidir.

1.2.1.Yerel Yönetimlerde Katılımcı Demokrasinin Unsurları

Katılıcı demokrasinin temelinde halkın siyasi karar almak sürecine ortak olması ve fikir beyan etmesi söz konusudur. Katılımcı bütçe, katılımcı demokrasinin bütçe yapma ve uygulama sürecine aktarılmış şeklinde kendini göstermektedir. Bariz bir şekilde yerel düzeyde kendini daha iyi hissettirmektedir. Farklı ülkelerde farklı şekillerde uygulama alanı bulan katılımcı bütçeleme anlayışı bütçe hakkı ile de uyum göstermektedir. Magna Carta'nın günümüzde değişim gösteren bir aşaması olduğu söylenebilir. Temelinde merkezi yönetimin tekelinde olan bütçe hakkının kullanılması temsili demokrasi anlayışına paralel olarak meclisler tarafından da kullanılmaktadır. Küreselleşme ile birlikte bütçe hakkının kullanımında adem-i merkeziyetçi bir temayül kendini göstermiştir. Yerel ve bölgesel düzeyde halkın kararlara katılımını önemseyen katılımcı bütçeleme anlayışının bütçe hakkının kullanımını daha da rahatlatacağı savunulmaktadır (Özen ve Yontar, 2009: 281).

1.2.1.1.Demokratik Çoğunluk

Demokratik çoğunluk, birkaç seviyede önem arz etmektedir. Bunların en temeli ve başlangıcı mahalli ve yöresel düzeylerdir. Yerel ölçekte halkı temsil eden delegelerin sayısı katılımcı sayısının artmasına paralel bir şekilde katılımcı başına düşen delege sayısı azalır. Mahallelerin örgütlenme yetenekleri ne kadar fazla olursa katılımcı sayısı ve delege sayısı artacağı için toplanma ve tartışma açısından o mahalledekilerin kararlara olana etkisi daha çok olacaktır (Gret ve Sintomer, 2004: 62-63).

Bir yerel yönetim modelinin demokratik olup olmamasının iki ölçütü vardır. Birinci ölçüt kendi arasında ön koşullar ve içerikler olarak ikiye ayrılır. Ön koşullardan birincisi hukuk devleti kurallarına bağlılık iken diğeri yönetimin ve karar sürecinin olabildiğince şeffaf olmasıdır. İkinci ön koşul yönetimin ve karar süreçlerinin şeffaf olmasıdır (Tekeli, 2012: 152-153).

Yerel yönetimler bir demokrasi okulu olarak aynı yörede yaşayan yurttaşların yerel yönetimlere ait sorunların tartışıldığı, pratik çözümlerin üretildiği ve bu çözümlerin hayata geçirilmesinin en az maliyetle denendiği yerlerdir. Burada böyle bir ortamın olması kentlilere sadece seçmen olma sıfatının dışında yaşadığı kentin oluşumuna, değişimine katkı sağlayan aktif bir konuma yükseltmektedir. Burada bahsedilen katılım sadece halka danışma biçiminde değil yönetim üzerinde sürekli baskı kuran, onu etkileyen ve yönlendiren konumundadır. Bu da yönetimin ve yöneticilerin hesap verebilir olmasını sağlayacak bir mekanizma oluşturur. Hemşerilerin katılımı olmadan yapılan bir yerel yönetim modeli istenilen yerelleşme idealine ulaşamaz. Yerel yönetimlerden beklenen katılımın artmasını sağlayacak bedensel, duygusal ve sosyal olanakların iyileştirilmesi çalışma ve dinlenmenin birbiri ile uyumlu olduğu ortamların oluşturulmasıdır. Sadece finansman odaklı bir yönetim modeli bütüncül bir bakış açısı sağlamayacağından sorunların çözümünde tek başına yeterli olamaz (DPT, 2001: 120-121).

1.2.1.2. Dağıtımda Adalet

Yirminci Yüzyılın başlarında, 1929 Ekonomik krizi ile birlikte devletin ekonomik ve sosyal hayata müdahalesi normal karşılanmaya başlanmıştır. Gelir dağılımının iyileştirilmesi açısından devletler bu dönemde görevler üstlenmeye başlamışlardır. Devlet müdahalesi olmaksızın kendiliğinden oluşan birinci gelir dağılımı bazı durumlarda adalet kavramı ile bağdaştırılamayacağından dolayı kamu müdahalesi ile gelirin yeniden dağılımı yoluna gidilebilmektedir. Dağıtımda adalet teoride merkezi yönetime ait olmakla birlikte katılımcı bütçeleme sayesinde yerel yönetimler dağıtımda adalette katılımcılığı bir araç olarak kullanarak kilit unsur oluşturması sağlanabilir (Önder, 1999: 317).

Katılımcı demokrasilerde bütçe oluşturulurken yurttaşların öncelikleri nüfus ve yörenin ihtiyaçları gibi kriterler belirleyici olmaktadır. Katılımcılık yurttaşlara yatırımların bölüştürülmesi, dağıtılması, konusunda yönetimler karar alırken bu kriterleri dikkate almaları konusunda baskı oluşturma imkânı sunar. Yönetimler çoğunluğun isteği olan bu tarz adalet isteğini görmezlikten gelemez. Çünkü siyasi kaygılar halkın isteklerine yönelme konusunda bir güdü oluşturur (Gret, 2004: 68).

Katılımcı bütçe modelinin yararlarından biri de, sıradan vatandaşlarında sunulacak hizmet öncelikleri konusunda fikir belirtebilmelerinin sağlanması ve bu kesimin önceliklerine göre de yatırımların yapılmasını sağlamasıdır. Böylelikle

zengin olsun fakir olsun herkesin kentin önceliklerini bilmesi ve önceliklere sahip çıkma bilinci katılımcı bütçe ile artmaktadır. Dağıtımda adaletin bu anlamda katılımcı bütçe ile gerçekleşebilmesi yöneticilerin halka karşı hesap verme sorumluluğunu artırdığından ve hizmet öncelikleri dikkate alındığından dolayı kaynakların etkin bir şekilde kullanımını amaçlamaktadır. Kaynaklar yerel düzeyde ne kadar etkin kullanılırsa israf da o düzeyde azalacak ve artan kaynakların adaletli bir şekilde paylaşımı daha kolay gerçekleşecektir (TEPAV, 2007: 2).

1.2.1.3. Bütçe Yapma Tekniği

Katılımcı bütçenin veya diğer bütçenin temel dayanağı kaynaklardır. Kaynağın olmadığı durumda katılımın söz konusu olması mümkün olmadığı gibi bireylerin neye katılıp katılmayacağını da tartışmak anlamsız olacaktır. Yerel düzeyde harcamalar kalemini personel ve idari giderler, borç ödemeleri ve az da olsa devam eden yatırımlar oluşturmaktadır. Çoğu kez yerel yönetimlerin gelirleri ile bu giderlerini ancak karşılayabilmekte yeni yatırım olanakları için kaynak sıkıntısı yaşanmakta, borçlanma yoluyla yatırımların finansmanı sağlanabilmektedir. Katılımcı bütçe yapma tekniği ile yerel düzeyde halkın katılımı ve yatırımların, hizmetlerin, kaynakların tartışılması sayesinde bu gibi riskler azaltılacak ortaya çıkabilecek gelir-gider dengesizliği önlenebilecektir. Dolayısıyla belediyelerde az da olsa "esnek" bir yatırım harcamasının olması katılımcı bütçe sürecine katkıda bulunacaktır (TEPAV, 2007: 3).

1.2.2. Katılımcı Bütçe

Katılımcı bütçeleme vatandaşların kamu kaynaklarının dağıtımı konusunda müzakere yaptığı bir karar verme sürecidir. Katılımcı bütçeleme hükümetin kaynakları nerede ve nasıl harcaması gerektiğine karar verirken vatandaşların, sivil toplum kuruluşları ve hükümet dışı organizasyonlar aracılığıyla doğrudan rol oynamasına hükümet tarafından izin verilmesidir. Bu programlar vatandaşın eğitilmesi ve güçlendirilmesi ve canlı bir sivil toplumun teşvik edilmesi için fırsatlar meydana getirmektedir. Katılımcı bütçeleme ayrıca hükümetin verimsizliği, yolsuzluğun azaltılması ve şeffaflığın sağlanmasında da teşvik edici rol oynamaktadır. Katılımcı vatandaşların çoğu düşük gelirli ve eğitim düzeyleri düşük kişilerden oluşabileceğinden, geçmişte dışlanmış bu grupların hükümetin eylemlerini nasıl etkileyebileceklerini seçecek fırsatları da katılımcı bütçe sunmaktadır. Özet

olarak katılımcı bütçeleme programları geçmişte dışlanmış vatandaşlara önemli karar mekânlarına erişim olanağı sunmaktadır (Wampler, 2007: 21).

Katılımcı bütçe katılımcı demokrasinin bir çeşit şeklidir. Diğer bir ifade ile doğrudan ya da yarı doğrudan demokrasi ile temsili demokrasinin elementlerinin bir birleşimidir (UN-HABİTAT, 2004: 20).

Devlet performansının iyileştirilmesi ve demokrasinin kalitesinin artırılması gibi iki farklı ama birbirleriyle bağlantılı ihtiyaçlara katılımcı bütçelemenin hitap etmesinden dolayı katılımcı bütçeleme dikkat çekici olarak nitelendirilebilir. Katılımcı bütçeleme kamu politikalarının geliştirilmesinde vatandaşlar için artan fırsatlar sunarken, belediye yönetiminin ayrıcalıklarını sınırlandırarak kontrol eder. Ayrıca devletin performansını artırmaya yardımcı bir dizi kurumsal kuralları ortaya koyar. Bu durum vatandaşların kendilerini ilgilendiren konularda bilgilerinin artırılması, açık ve kitlesel tartışmalar yoluyla doğrudan katılımlarının sağlanmasını teşvik ederek demokrasinin kalitesinin artırılmasına da yardımcı olur. Devletin performansının iyileştirilmesi ve demokrasinin kalitesinin artırılması arzulanan hedeflerin arasında yer almaktadır. Fakat bu hedeflerin ille de katılımcı bütçe tarafından üretilmesi şart değildir. Katılımcı bütçeleme programları, çok dar alanlarda seri şeklinde başarılı sahneleri üretebilmiştir (Wampler B., 2007: 21-22).

Katılımcı bütçeleme programları sosyal ve siyasi miras olmuş yolsuzluk, harcamacılık ve sosyal olarak dışlanmış bir bütçe sürecini halka açık hale getirerek bu anlamdaki olumsuzluklara meydan okumaktadır. Ayrıca düşük gelirli ve geleneksel olarak siyasi aktörlerin politik kararları için sosyal ve politik dışlanmaya maruz kalmış kişilere kendilerini bu alanlarda daha rahat ifade etmeleri için fırsat vermektedir. Kamu forumlarında politikacılar ve teknotratlardan oluşan özel ofislerde çıkan kararlar halka açık hale getirilerek şeffaflığın oluşmasına katkı sağlanmış olunmaktadır. Katılımcı bütçe programları vatandaşın daha iyi katılımının yanısıra hükümetin sorumluluklarını anlaması ve vatandaşın haklarını bilmesi açısından yurttaşlık okulları olarak bu programlar hizmet vermektedir (Wampler, 2007: 22).

Bir yönetim sistemi eğer demokratik unsurlar içeriyorsa, yönetilen kesimin yöneten kesimden bekleyeceği bir takım hizmetler vardır. Bu hizmetler yönetilenlerin hizmet talebini gösterir. Yönetici kesim genellikle bu hizmet taleplerini dikkate alarak hizmet sunma çabası içerisine girer. Hizmet alma ve hizmet sunma durumunun sağlıklı yürüyebilmesi için gelir-gider dengesinin en iyi şekilde

kurulması gerekir. Katılımcı bütçe hizmet sunanlar ile hizmet talep edenleri gelir-gider dengesini gözeterek bir araya getirmeye çalışan ve yapılacak işlerin birlikte belirlendiği bir katılımcı demokrasi modelidir. Katılımcı bütçelemeyi yapma ve uygulamada yetkili kişiler düşünce tekelciliği ile doğruyu sadece kendinde ve kendisiyle aynı düşüncede olanlarda görmemekte, diğer düşüncelere de hayat hakkı tanımakta onlarında toplum menfaati için düşünceler üretebileceğinin farkında olmaktadırlar. Dolayısıyla diğer paydaşlarla fikirlerini paylaşarak ve onların fikirlerini dikkate alıp değerlendirerek yapılan katılımcı bütçe anlayışı sorunlara ortak çözüm üretilebilmesi için en güzel bir yöntem sunmaktadır (Altuğ ve Çetinkaya, 2010: 233).

Katılımcı bütçe denildiğinde şu unsurların öne çıktığı görülmektedir (Yılmaz vd., 2012: 146-147):

- Katılımcı bütçe yönetsel ve mali kararlar alınırken halkın söz sahibi olması anlamına gelmektedir.
- Katılımcı bütçe daha çok yerel düzeydeki hizmetlerin daha verimli sunulabilmesi konusunda karar alınırken işlerliğe sahip olan bir yönetimdir. Bunun sebebi yerel düzeyde bireylerin bütçenin hazırlanma sürecine ve hizmetlere katılım koşullarına daha rahat sahip olabilmeleridir.
- Katılımcı bütçe yerel halkın ve onları temsil edenlerin, belediye hizmet görevlilerinin, seçimle göreve gelen meclis üyelerinin bütçenin yapılması aşamasında ve bütçeyi ilgilendiren kararlar alınırken hep beraber çalışmasını ifade eder. Gerek merkezi yönetimlerde gerekse yerel yönetimlerde bütçenin yapılması ve uygulamaya geçirilmesi sıkıcı, kavranması zor, karışık bir yapı içindedir. Dolayısıyla bütçenin yapılması, uygulanması bürokratların ve siyasetçilerin daha fazla ilgi alanına girer ve uzmanlık gerektirir. Yapı böyle olunca halkın doğrudan bütçenin işleyişine katılabilmesi hem zordur hem de pek istenmemektedir. Katılımcı bütçeleme klasik anlayışın tersine halkın da bütçe sürecine dahil edilmesi anlayışına dayanır. Katılımcı bütçeleme bireylere böyle bir hak tanırken bireylerin seçimde oy vermeleri dışında bütçe yapma sürecine dahil edilerek gelirler ve giderlerin tespitinde onların etkin olması sağlanır. Katılımcı bütçe halkın katılımını en üst düzeyde arzuladığından demokrasi ile de ilişkilendirilebilir. Demokrasinin yerel düzeyde günlük hayatın her alanında var olması açısından katılımcı bütçenin payı büyüktür. Ayrıca katılımcı bütçe kent halkının ve mahallelinin yerel

düzeydeki sorunlarla daha fazla ilgilenmesi ve ortak çözüm yolları bulunması konusunda fırsatlar sunmaktadır.

Katılımcı bütçede dört faktörün olması durumunda katılımcı bütçe programları daha kabul edilebilir bir hale gelebilmektedir:

Güçlü belediye desteği, sivil toplumun istekliliği, süregelen politik tartışmalara katkıda bulunabilme, katılımcı bütçeyi meclisin saldırılarından koruyacak ve bütçeyi destekleyecek genel bir siyasi yapının varlığı, mali kaynakların, vatandaşlar tarafından seçilen projelerin finansmanı için aktarıldığı bir yapıdır (Wampler, 2007: 24).

Katılımcı bütçe programlarını uygulayan belediye seviyesinde uygulayan yönetimler olduğu gibi, eyalet düzeyinde uygulanan programlar da bulunmaktadır. Hangi seviyede olursa olsun hükümetler sosyal hareketlerden, sendikalardan, sivil toplum örgütlerinden destek almaktan hoşlanırlar. Çünkü seçim bölgesinde bu grupların hazır olduğunu ve istedikleri anda seçim bölgesine ulaşabileceklerini bilirler. Katılımcı bütçe programları sivil toplum çatısı altında daha da başarılı olabilir. Önceden var olan sosyal hareket ağı, organize topluluklar ve diğer gönüllü dernekler programların denenmesinde önemli katkı sağlar (Wampler, 2007: 24).

Hükümetin reform çağrılarını meşrulaştırmak ayrıca yeni politikaların seçimi aktif vatandaş katılımına bağlıdır. Katılım oranının yüksek olması hükümetin politikalarının meşrulaşmasına olanak sağlar (Wampler, 2007: 25).

Katılımcı bütçe sürecinde öncelikli hizmetler belirlenirken, halkın tercihlerinden oluşan hizmetler arasından seçilmesine dikkat edilmelidir. Tercihlerin kimler tarafından ve ne şekilde belirlendiği iyi tesbit edilmelidir. Belirlenecek hizmet önceliklerinin birbirlerine göre alternatif maliyet ve faydaları doğru bir şekilde hesaplanmalı ve yatırım alanı olarak hangisinin daha uygun olabileceği ve gerekli şartları sağladığı ortaya konulmalıdır. Bu da katılımcı bütçe süreci içerisinde yeterli sayıda uzmanın var olmasını gerektirir. Bu uzmanlar vatandaşlara seçecekleri hizmet önceliklerinin belirlenmesinde yardımcı olurlar fakat doğrudan bir tavsiye sunmazlar. Alternatif yatırım alanları (Bkz. Tablo 2) katılımcı bir ortamda uzlaşma içerisinde belirlenmektedir (TEPAV, 2007: 59-60).

Tablo 2: Belediyeler İçin Örnek Yatırım Alanları

1.Kentsel Altyapı • İçme suyu sistemi • Kanalizasyon sistemi • Yağmur suyu toplama sistemi	5.Çevre Koruma ve Çevre Sağlığı • Çöplerin toplanması • Çöp konteynırları • Geri dönüşüm çöplerinin toplanması • Haşere ve sinek ile mücadele • Zabıta denetimleri
2.Ortak Kullanım Alanları • Mahalle kütüphanesi • Yeşil alan, park ve bahçeler • Spor alanları • Tarihi alan ve konutların güzelleştirilmesi • Alış veriş merkezleri • Semt pazarları	6.Sosyal Hizmetler • Beceri kazandırma kursları (tekstil, seramik, bilgisayar) • Sosyal hizmet evlerinin yaygınlaştırılması • Çocuklar, gençler, yaşlılar, engellilere yönelik hizmetler • Sağlık kampanyaları ve bilgilendirme
3.Toplu Taşıma • Yeni güzergahların belirlenmesi • Yeni durakların yapılması • Taşıma hizmeti	7.Sosyal Yardımlar • Ayni ve nakdi yardımlar • Gıda ve yakacak yardımları • Giyecek kampanyaları
4.Yol, Kaldırım ve Trafik • Kent içi yönlendirme ve sinyalizasyon • Araç yolları • Asfaltlama, sathi kaplama, parke • Yaya yolları ve kaldırımlar • Bisiklet yolları	8.Eğitim ve Sağlık Destek Hizmetleri • Öğrenci bursları • Okullara yardımlar • Sağlık bilgilendirme kampanyaları

Kaynak: (TEPAV, 2007: 59).

Bir mahallede yatırım öncelikleri belirlenirken bir takım öncelikler değişken olarak kullanılabilir. Bu değişkenlerin en çok kullanılanları mahallenin öncelikleri, teknik öncelikler, kentsel öncelikler, nüfus ve yoksulluk olarak söylenebilir. Yatırımlar belirlenirken bu değişkenler esas alınır. Bu değişkenlerin her birine belirli bir ağırlık katsayısı uygulanarak ortaya çıkan sonuca göre öncelikler sıralanmaktadır. Değişkenlerin sayısı ve türü ile ağırlıklandırma katsayıları yerel yönetimler arasında değişebilir. Çünkü her bir yerel yönetim biriminin ihtiyacı diğerine göre değişik olabilir. Ancak mutlaka bu değerlendirme ve ağırlıklandırma kritelerinin neye göre belirlendiği halk ile paylaşılmalı ve onların da fikirleri alınmaldır (TEPAV, 2007: 60).

Bireyler mahallelerine dair hizmet önceliklerini belirlerken kişisel yargılarını ön plana çıkarır ve ona göre karar verirler. Herkes kendine göre bir hizmet önceliği ortaya koyabilir. Burada ortaya konulan önceliğin vatandaş önceliği mi yoksa mahalle önceliği mi olduğuna dikkat edilmelidir. Diğer yandan mahallenin temel bir takım sorunları olabilir. Fakat bu sorunun bilinmesi teknik bilgiyi gerektirdiğinden vatandaşların bundan haberdar olabilmesi mümkün olmayabilir. Dolaysıyla vatandaş ileride muhtemel ortaya çıkacak sonucu şimdiden kestiremediği için bu sorunu öncelik olarak almayabilir. Bu duruma kanalizasyon sistemindeki bir arızayı örnek olarak verebiliriz. Herhangi bir koku ya da taşma belirtisi görülemiyorsa mahalleli için kanalizasyon sorunu yok anlamı çıkarılabilir. Bu durumda belediye yetkilileri sorunun önceliğine vurgu yapmalıdır (TEPAV, 2007: 60-62).

Mahallelinin belirlediği önceliklerin bazen uygulanması söz konusu olmayabilir. Örneğin mahallelinin mahallelerine park istemesi ve bunu öncelikleri arasında ilk sıraya koyabilmesi fakat mahallede park alanı olarak kullanılabilecek bir yerin mümkün olmaması dolayısıyla önceliğin hizmete dönüştürülebilmesi pek mümkün olmayabilir. Ölçek ekonomisi açısından kentin tamamını ilgilendiren ve daha fazla nüfus gerektiren hizmetler kent bazında değerlendirilmeli ve ağırlı puanlama ona göre verilmelidir. Ayrıca kentin nüfusunun yazın veya kışın turizme bağlı olarak değişip değişmediği ve nüfus içinde genç, yaşlı, kadın, erkek ve engelli kişilerin durumları, bireylerin gelir durumları ve çalışan ve çalışmayanların durumlarıda hizmet öncelikleri konusunda puanlama yapılırken dikkate alınmalıdır (TEPAV, 2007: 60-62).

1.2.3. Katılımcı Bütçenin Tarafları

Katılımcı bütçe'de esas olan katılım olduğu için katılımcıların kimler olacağı konusu önem arzetmektedir. Seçilen katılımcılar ne kadar katılmaya istekli olursa katılım oranı da o nisbette yüksek olacak ve katılımcı bütçeden beklenen fayda da da o düzeyde artacaktır. Özellikle medya ve sivil toplum örgütleri, statüsüne bakılmaksızın vatandaşlar ve belediye yetkilileri de başlıca katılımcı bütçe tarafları olarak söylenebilir (Ergen, 2012: 321).

1.2.3.1. Katılımcı Bütçe ve Medya

Medya katılımcı bütçenin önemli taraflarından biridir. Bireyler yönetime aktaramadıkları sorunları medya aracılığı ile dile getirebilirler. Yönetenler

de farkında olamadıkları problemleri medya aracılığı ile öğrenmiş olurlar. Katılımı artırmaya yönelik etkinliklerin duyurulmasında da yine medya araç olarak kullanılmaktadır. Medya mensuplarının bilinçli ve tarafsız davranabilmeleri problemlerin üstüne gitmede önem arz etmektedir. Medya mensupları yönetenlerin gerçekleştirdikleri hizmetleri duyurmak kadar gerçekleştiremedikleri hizmetleri duyurmada da istekli olmalıdır. Siyasi kaygılardan uzak olarak halk ile yerel yöneticiler arasındaki bağı güçlendirmede önemli bir faktör olmalıdır. Bazen yerel medya siyasi kaygıları daha üstte tutabilir. Bu durum beraberinde katılımcı bütçenin uygulanabilmesini zorlaştırabilir. Örneğin Porto Alegre'de başlangıçta katılımcı bütçe sürecine yerel medya destek vermedi. Bir anlamda yerel medya bu faaliyetleri görmezlikten geldi. Çünkü medya gruplarının arkasında sermaye grupları vardı. Yönetim yetkisine halk tabanına yayılmasını onlar da istemiyordu. Çünkü katılımcı demokrasi olmaz ise oligarşik ilişkiler ile sermaye grupları yönetime daha rahat tesir edebilmekteydi. Porto Alegre'de Katılımcı Bütçe Genel kurullarına az sayıda tarafsız gazeteciler davet edildi. Hatta bu gazeteciler İşçi Partisine yakın kişiler de değillerdi. Bu süreçteki izlenimlerini kamuoyu ile paylaştılar. Porto Alegre'nin katılımcı bütçe uygulaması, İstanbul'da yapılan BM Dünya Kent Zirvesinde (Habitat II) sunulmak üzere belirlendiğinde daha önce görmezden gelen medya ve kanaat önderlerini bu durum düşünceye sevk etti. Katılımcı bütçeyi eleştiren bazı gruplar bu davranıştan vazgeçip desteklemeye başlarken bazıları ise katılımcı bütçe ile yerel düzeyde yönetim çok basit işlerle uğraşıyor şeklinde ve benzeri eleştirine devam ettiler (Genro, 1999: 37-38).

1.2.3.2. Sivil Toplum Örgütleri

Sivil toplum örgütleri kişileri pasif ve korunmaya muhtaç bir konumdan, haklarını savunabilen, aktif ve isteklerinin yerine getirilmesi adına çeşitli eylemleri gerçekleştirecek bireyler konumuna getirir. Toplumun isteklerinin ön plana çıkarılmasında araç olan sivil toplum örgütlerinin var olması devletin arka planda kalmasıya da bir kenara itilmesi anlamına gelmez. Ayrıca sivil toplum örgütlerinin toplum yararına çalışabilmesi ve faaliyetlerini güvenli bir şekilde sürdürebilmesi, kendi öz kaynaklarına sahip olabilmesi için de bir devlet düzenine ihtiyaç vardır (Keleş, 2010: 69).

1.2.4. Katılımcı Bütçeden Beklenen Faydalar

Katılımcı bütçe toplumun önceliklerini dikkate alan ve topluma daha iyi nasıl hizmet sunulacağını amaç edindiğinden dolayı katılımcı bütçenin uygulanması sonucunda ortaya çıkacak fayda da toplumsal olacaktır. Diğer yandan katılımcı bütçeyi uygulayan yerel düzeydeki yönetimlerin de katılımcı bütçeden fayda sağlaması söz konusudur. Çünkü yerel yönetimler topluma sundukları hizmetlerde etkinliği esas alır ve yerel düzeyde halkın isteklerini en iyi bir şekilde yerine getirmeyi amaç edindiğinden dolayı katılımcı bütçe bu amaca ulaşmasında yerel yönetimlere aracılık eder. Böylece halkın yerel yönetimlerden memnuniyeti sağlanmış olmaktadır. Katılımcı bütçe modeli ile hem halk kazançlı çıkmakta hem de yerel yönetimler kazanç sağlamaktadır (Demirkaya, 2000: 17).

Katılımcı bütçe uygulamasının demokrasinin gelişmesine olumlu katkısının olmasının yanında ekonomik açıdan olduğu kadar kaynak-harcama tahsisi açısından da bir takım olumlu yanları bulunmaktadır. Ayrıca böyle bir demokratik uygulamada halkın alınan kararlarda söz sahibi olabilmesi ve kaynakların halkın istediği alanlara tahsis edilmesi katılımcı bütçenin yerel düzeyde yaşıyan vatandaşlar açısından da önemli olduğunu göstermektedir. İdari birimler katılımcı bütçenin demokratik olarak uygulanması ve yatırımların halkın ihtiyaçlarına uygun alanlara yapılması hususunda sorumlu oldukları için katılımcı bütçe uygulaması kaynakları kullanan yetkililerin daha bilinçli davranmasını sağlayacak, idarelerin politik baskı ve çıkar grupların isteklerine göre değil halkın isteklerine göre bütçeyi uygulamasını sağlayacaktır (Gürneş, 2010: 55).

Katılımcı bütçe uygulaması orta ve düşük gelire sahip kişiler yönünden de önem arzetmektedir. Orta gelir düzeyine sahip kişiler katılımcı bütçeleme ile yerel düzeyde kararların doğru alınabilmesi için baskı grubu oluşturabilme ve yetkililerin hesap verebilir olmasını sağlama konusunda fırsata sahip olmaktadırlar. Düşük gelir grubuna sahip bireyler açısından ise sosyal nitelikli bir önem söz konusudur. Uygulama sayesinde düşük gelirli gruba sahip vatandaşlar da alınan kararlarda söz sahibi olabilmekte, normal zamanda seçim bölgesi oluşturma ve karar alma konusunda önemli rolü olmayan bu kişiler de problemlerini çekinmeden dile getirme olanağına kavuşacaklardır. Bu durum yerel halkı politik tuzaklardan da belli bir düzeyde koruyacaktır. Katılımcı bütçenin bir diğer önemli yanı vatandaşların verdiği vergilerle aldığı hizmet arasında bağ kurabilmesidir. Böylelikle yerel düzeyde vergi

toplama daha kolaylaşacak ve idarenin yükü ise hafiflemiş olacaktır. Katılımcı bütçenin başarıya ulaşabilmesi için çıkarcılığa dayalı olmaması gerekir. Eğer idare sadece belli bir kesimin katılımcı bütçe uygulaması ile menfaat sağlamasına yardım ediyorsa katılımcı bütçeleme amacına ulaşmaz, görünürde katılımcı bütçeleme vardır fakat uygululama toplumun genelini memnun etmez. Böyle bir durumda katılımcı bütçe uygulamasının diğer kentlere yayılması söz konusu olmaz (Gürneş, 2010: 59-61).

Katılımcı bütçe uygulaması hesap verilebilirliği ve şeffaflığı artırdığı için özel sektör de bu uygulamadan fayda sağlamaktadır. Toplanan vergilerin halkın istekleri doğrultusunda harcanması, harcanmadan önce halkın onayının alınması halkın yerel vergileri vermede istekliliğini de artıracaktır. Vergiden kaçınma ve veri vermede gönülsüzlük azalacağı için özel sektörden toplanması gereken vergi miktarı azalacak ayrıca vergilerin geri dönüşümü ile özel sektörün daha rahat yatırım yapabilmesi ve faaliyetlerini gerçekleştirmesi söz konusu olacaktır (Demirkaya, 2000: 18).

1.2.5. Katılımcı Bütçenin Uygulanması Sonucunda Oluşabilecek Riskler

Siyasal ve toplumsal açıdan yeni uygulanan modeller uygulamada bir takım güçlükleri de beraberinde getirebilir. Modeli daha önce uygulayan ülkelerin deneyimleri uygulamanın zorluklarının aşılması açısından önem arz etmektedir. Katılımcı bütçe modelinde de Porto Alegre'de kazanılan deneyimleri dikkate alarak katılımcı bütçe uygulamak uygulamanın verimliliği açısından önem arz etmektedir (Demirkaya, 2000: 18).

Katılımcı bütçe uygulamasını zorlaştıracak bir diğer faktör de toplum içerisinde ağırlığını hissettiren grupların, mağdur insanlara hizmet götürmeyi amaç edinen kuruluşların ve uzman kişilerin katılımcı bütçeyi kendi istedikleri için bir araç olarak kullanmaları, bütçenin hazırlanmasından uygulamaya geçmesine kadar her aşamada bu grupların isteklerinin geçerli olabileceğidir (Demirkaya, 2000: 18).

Belediye başkanlığı makamı yerel yönetim bürokrasisi üzerinde ağırlıklı bir rol üstlenmektedir. Eğer belediye başkanı bu konumunu halkın katılımı, paylaşımı ile desteklemez, kendi insiyatiflerini tek etkin faktör haline getirirse katılımcı bütçe uygulaması zorlaşır. Tek aktörlü bir katılımcı yapısının bir diğer istenmeme nedeni başkanın bütçe sürecini vatandaşların çoğunluğunun lehine değil belli rant kesimleri lehine kullanmasına açık olmasıdır. Eğer katılım toplantıları açık ve şeffaf bir şekilde tartışılıp gerçekleşmez ise belediye kaynaklarını kayırmacı uygulamalara aracılık

etme riski söz konusudur. Belediye başkanı bu yüzden siyasi kayırmacılıktan uzak ve ortaklık endeksli bir katılımcı politika sergilemelidir. Ortaklık temelli böyle bir politika ve katılımcıların oluşturduğu bir komite katılımcı bütçe sürecinin kurallarını belirleyip, aşamalarını izlerse ve mahallelinin öncelikleri, kentin öncelikleri ve teknik ihtiyaçlar ağırlıklı bir yatırım planı belirleyip ona göre bütçe sınırı hesaplarsa katılımcı bütçeden beklenen etkinlik daha iyi sağlanabilir. Bununla birlikte komite üyelerinin seçiminde de meclisten gelecek üyelerin sayısı açısından partiler eşit şekilde temsil edilmelidir. Katılımcılara sunulacak hizmet öncelik alternatiflerinin yeterince çok olmasına özen gösterilmelidir. Sınırlı sayıdaki alternatif gerçek önceliklerin belirlenememesi ve ortaya çıkmaması ihtimalini gündeme getirir. Bir diğer önemli konu alternatiflerin içeriğinin ve hizmet önceliğinin, maliyetinin doğru bir şekilde tanımlanmasıdır. Eğer halkın tercihleri istendiği gibi yorumlanmaz ve su-i istimal edilirse katılımcı bütçede beklenen fayda elde edilemez (TEPAV, 2007: 4-5).

Yeni kurumlar ve politikalar sık sık kurumların asıl niyetlerinin çarpıtılmasına yönelik istenmeyen potansiyel sonuçları üretir. Aşağıdaki tabloda bu durum izah edilmiştir. Aşağıda Tablo 3'de bu durum izah edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı bütçe hükümet ve şehirler arasında sorunun paylaşımını tanımlar.

Katılımcı bütçenin geliştirilebilmesi için üç temel koşulun yerine getirilmesi gerekir (Ergen, 2012: 320):

(i) Siyasi irade

(ii) Teknik uzmanlık

(iii) Toplum örgütü.

Tablo 3: Katılımcı Bütçenin Arzulanan Çıktıları ve İstenmeyen Sonuçları

Kural	Arzulanan çıktı	İstenmeyen Sonuçlar
İlçe Sınırlarını Oluşturmak	Verimliliğin geliştirilmesi, hesap verilebilirlik, sorumluluğun dağıtımı, kaynaklar üzerinde bölge içi rekabet	İlçe düzeyinde yapılan toplantıların kent ölçeğinde sivil toplum kuruluş ağlarının oluşumunu sınırlayabilmesi bölge içinde küçük grupların güvenli projeleri yeterli sayıda harekete geçirememesi
Yıl boyu süren toplantı serisi düzenlemek	Çok daha yüksek seviyede katılım böylece daha fazla müzakere şansı üretilebilmesi ve vatandaşların potansiyel bir güç oluşturması	Hareketlilik kaynakları güvence altına almak için kendi içinde bir amaç haline gelir, insanlar belli politika tekliflerine oy vermek amacıyla toplanır. Böylece toplantı devamlı olarak katılımcıların dikkatsizliği ile sürdürülür.
Yaşam kalite endeksi oluşturmak	Her bölgede rekabetle gelen katılım artışı düşük gelirli bölgelere de kaynak tahsisi sağlar	Yoksul mahallelerde düzgün dağılmış bir yapının mecbur olmaması, çok küçük grupların toplum dışına itilmesine sebep olacağından bu gruplar yeterince fayda sağlayamayabilirler.
'Önceliklerin otobüsü karavanı'nda nihai projeler temsilcilerin oyları ile seçilir.	Artan dayanışma ve bilgi sayesinde önerilen projeler hakkında daha az sayıda kalifiye katılımcının direk karar verici olarak katılmasına olanak sağlar.	Delegelerin ihtiyaçları değerlendirmesindeki beceri eksiklikleri yüksek dozda itirazların geliştirilmesine sebep olabilir. Süreçte baskın topluluk liderlerinin sıradan vatandaşlara göre daha etkin olmalarını sağlar.
Geniş çapta belediye meclisi seçimleri	Küçük gruplar halindeki vatandaşlar ve hükümet yetkilileri/yasama organı arasında tartışmanın kalitesini artırıcı ve verimsizlikleri azaltıcı zor kararların alınması için doğrudan görüşme fırsatı sunar.	Toplum liderleri küçük grupları kendi çıkarlarını geliştirmek için yeni bir siyasi aktör olarak kullanıp hükümet yetkililerine erişimlerini kolaylaştırabilirler. Böylelikle sorumluluğu küçük gruplar üstlenebilir.
Hükümet detaylı mali bilgileri katılımcılara sunar.	Halkın mali bilgiler konusunda eğitimli olması	Katılımcıların bilgi için hükümete bağlı olması

Kaynak: (Wampler, 2007:27-28).

1.2.6. Katılımcı Bütçe Süreci

Katılımcı bütçe süreci öncelikle mahalle düzeyinde yapılan ve "mikro-yerel" diye isimlendirilen biri düzeyde yapılan toplantılar ile başlar, bu toplantılara cinsiyet ve sosyal statü, gelir fark etmeksizin herkes eşit ve gönüllü olarak katılabilir. Süreçte ne kadar çok katılımcı sağlanabilirse sürecin başarı şansı o düzeyde olur. Toplantıların ana konusu mahalleye ait yol yapımı, alt yapı, su sorunu gibi temel konuların yanında o yıla ait bütçede hangi soruna öncelik verileceği ve öncelikli hizmet yatırım alanlarının nereler olduğudur. Mahalleler kendileri adına söz sahibi olması için bir sözcü seçerler bu sözcü bütçe sürecinde daimi temsilci değildir. Katılımcıların itirazı ve isteği doğrultusunda her an değiştirilebilir. Bu uygulamanın

faydası sözcünün mahalle yönetiminde mutlak gücü elinde bulundurmasının engellenmesidir. Yine bütçe sürecinin diğer bir konusu kamu politikalarının üzerinedir. Farklı kamu politika alanları için farklı toplantılar tertiplenir. Halktan herbir birey bu politika toplantılarına bir sınırlama olmaksızın katılabileceği gibi söz hakkına da sahip olur. Burada amaç farklı politik alanlar içerisinde hangi politikalara öncelik verileceğini tartışılması ve kamu hizmetlerinin dağılımı konusunda bilgi alış-verişinde bulunmadır. Bütçenin ana kalemlerinin nerelere harcanması gerektiği üzerinde karara varılmaya çalışılır. Her mahallenin tüm politika kalemlerinde eşitleye dayalı bir harcama kalemi vardır. Hangi kalemlerin hangi mahalledeki politikalara uygulanacağı konusunda temel kararlara varılır (Bahçeci, 2009: 1).

Katılım sürecine ait stratejik plan ya da yasal prosedürlerin kurulması ile süreç başlar. Bir başka deyişle bu dokümanlar oyunun kuralını belirler. Bunlar konuların tartışılması, kaynakların tahsisi için kriterlerin belirlenmesi, toplantı sayıları v.sdir. Bu literatür katılımcı bütçe konseyi, öncelikli sosyal ve politik altyapılar (semt ilişkileri ya da mahalli yönetim gibi) değişik varyasyonları içinde barındırır. Bu adım ancak vatandaşın düzenleyici ve planlayan olduğu durumda gerçekleşebilir. Bu sistem, Karar alma organı olarak vatandaşa öncelik tanır (Krenjova, 2012: 11).

Gelecekte ortaya çıkabilecek fırsatlar konusunda halkın bilgilendirilmesinin de yer aldığı bir farkında olma evresi yerel gazeteler, online medya, sosyal ağ, televizyon, mail, ve diğer iletişim kanallarıyla oluşturulabilir. Bu tür mobilize tekniklere başlamadan önce kimin katılımcı olacağı açık bir şekilde belirli olmalıdır. Prosedür kendi içinde değişik sosyal grupları (kadınlar, emekliler ve yabancılar gibi) barındırmalıdır. Ayrıca sürece dernekler, sivil toplum örgütleri ve sıradan vatandaşlar da dahil olmalıdır. Böylece katılımın faaliyet alanını belirleyen değişik faktörler bulunmalıdır. Katılımcıların seçilme metodu değişik türde olabilir. Rast gele seçim olabileceği gibi amaca yönelik kişilerin seçilmesi ve kendi kendine seçim metodu uygulanabilir. Seçim için adaylar davet edilir ve başvurular üzerine uygulama başlatılır. Bir sonraki adım ise önerilerinin yer aldığı toplantıları içerir. Katılım direk ya da dolaylı olarak çok katmanlı olabilir. Katılımcı bütçe prosedürü yatırımların organizesi için kendisine ödeme yapılmış profesyonel temsilciler ya da uygulayıcılar ve paydaşları içerir. Farklı bölgelere ait halka açık toplantılar bölge ya da semt seviyesinde ya da şehir bazında olabilir. Katılımcı bütçenin olmazsa olmazı katılım sırasında vatandaşlar proje veya tekliflerini ileri sürme konusunda müzakere etmeleri

için teşvik edilmelidir. Müzakere konuları eğitim sağlık gibi genel konular olabileceği gibi somut kamu hizmetleri veya spesifik projeleri de içerebilir (Krenjova, 2012: 12).

Vatandaşlar kendi görüşlerini ortaya koyarak ya da bir soru tarzında kendi önceliklerini ortaya atma fırsatı bulmaktadır. Birkaç tartışmadan sonra katılımcılar sonunda kendilerine sunulan eğitici materyaller, brifinkler sayesinde kendi önceliklerini değiştirmek ve diğer önceliklerini tanıma ve keşfetme, bunlar hakkında tartışmak için uygun ortam bulabilmektedirler (Krenjova, 2012: 12).

Tekliflerin hükümet tarafından atanan uzmanlarca fizibilitesinin kontrolü toplantının girdisi anlamında ayrılmaz bir parçasıdır. Sonuç olarak açık bir şekilde bütçe bir kez onaylandığında bütçenin uygulanması kontrol ve izlemeyi gerektirir. Bu faaliyetlerin performansının kontrolü vatandaşlar tarafından yapılır. Aşağıda genel katılımcı bütçe prosedürü yer almaktadır:

Şekil 1: Genel Katılımcı Bütçe Prosedürü

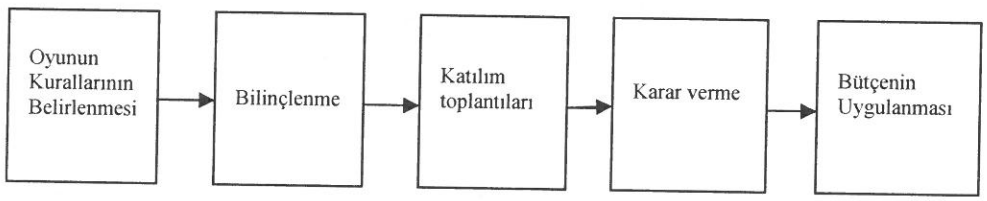

Kaynak: (Krenjova, 2012: 13).

Tablo 4: Katılımcı Bütçeleme Süreç Tasarımı Değişkenleri

Katılımcı Bütçe Karar Organı	Oyunun Kurallarını Kim Belirleyecek?
Katılım	*Katılımcılar nasıl seçilecek? *Ne tarz bir katılımcı mekanizma kullanılacak? (halk toplantıları, odak gruplar, danışma komiteleri, anket,v.s.) *Vatandaşlar nasıl katılım sağlayacaklar (direk ya da dolaylı) Toplantılar nasıl organize edilecek (bölgesel veya konu bazda, şehir, bölge veya semt seviyesinde)
Görüşme/Müzakere	*Ne görüşülecek (yatırımlar,hizmet sunumu,projeler veya genel alanlar)
Yetkilendirme	*Sivil toplum ne gibi rol oyanayacak
Kontrol ve İzleme	Bütçenin uygulanmasını kim kontrol edecek

Kaynak: (Krenjova, 2012: 14).

Katılımcı bütçenin uygulanmasında oyunun kuralları benzer olsa da katılımcı bütçe programlarının çoğunluğu aynı değildir. Programlar seçilmiş hükümetler ile vatandaş girdileri tarafından dizayn edilme eğilimindedir. Katılımcılar genellikle kuralları onaylar ve daha sonra bunları değiştirir (Wampler, 2007: 25).

Kurallar şehirden şehire, eyaletten eyalete değişiklik arz etse de katılımcı bütçe programlarının yol gösterici ilkelerini tanımlamak mümkündür (Wampler, 2007: 26):

Belediyenin toplantıları gerçekleştirmek ve kaynakların dağıtımı için bölgelere ayrılması, hükümet destekli her yıl düzenlenen bütçenin farklı yönlerini kapsayan ve politika yapma döngüsü içinde bilgilerin dağıtımı, politika teklifleri, teklifler üzerinde tartışma, politika seçimi, delegelerin seçimi ve denetleme, hükümet tarafından kaynakların dağıtımı için temel teşkil eden bir kalite yaşam endeksi oluşturulur. Daha yüksek oranda fakirlik içeren, daha nüfus yoğun ve daha az altyapı hükümet hizmetleri alan bölgeler daha refahı yoğun bölgelere göre daha çok kaynaktan faydalandırılmalıdır. Tüm belediyeler kaynakların dağıtım şeklinin eşitliğe dayalı olmasını garanti ederler. Halk görüşme ve müzakereleri katılımcıların kendi arasında ve katılımcılar ile hükümet arasında gerçekleşir. Otobüs karavanı ön onay alan seçilmiş temsilcilerin nihai olarak onaylanmadan önce ön onay almış tüm proje sitelerini ziyaret eder. Ziyaretler önerilen projelerin toplumsal ihtiyaçlarının değerlendirilmesine izin verir.

1.2.6.1. Projelerin Seçimi

Katılımcı bütçenin birinci aşaması mart- haziran boyunca devam eden bilgilerin yayıldığı, önceki politika tartışıldığı, temsilci sayılarının belirlendiği bir aşamadır. Bu aşamada semt içi hareketlilik yüksektir. Çünkü bu hareketlilik bölgesel toplantılarda temsil edilebilme açısından önem taşır. Bölgesel düzeyde son seçimlerde projeleri kabul ettirebilme olasılığı daha geniş sayıda bölgeye temsilci göndermeyle direk ilişkilidir. Bölge ve semt düzeyinde yapılan toplantılar yaklaşık 2 saat sürme eğilimindedir. Toplantının birinci kısmı Yaklaşan etkinlikler ve sorunlar hakkında katılımcılar ve meslektaşlarına katılımcı bütçe adına bilgi toplama fırsatı sunar. Toplantının ikinci kısmı hükümet yetkilileri tarafından katılımcı bütçe ile alakalı resmi sunumların yapıldığı bölümdür. Toplantının son kısmı ise soru ve cevaplara ayrılmış durumdadır. Bu kısımda katılımcılar endişelerini açığa vuran sorularını hükümet temsilcilerine yöneltirler. Genelde katılımcılara konuşma ve soru

sormak için 3'er dakika verilir. Üç dakikalık zaman sınırı katılımcıları toplantıda tutmaya yardımcı olur. Katılımcılar bir yandan kaynakların muhtemel düzeyini analiz ederken diğer yandan teklif edilen projeler üzerinde birbirleriyle müzakere ederler. Böylelikle gayri resmi bir karar mekanizması oluşur. Bazı belediyeler tarafından taşıma maliyetini dengelemek amacıyla otobüs ücreti sunulmasına rağmen vatandaş ve delegelere ayrıca bir ücret ödenmez. Toplantının ikinci turunda hükümet gelecek mali yılda (hatta iki yıllık) politikalarını ve uygulayacağı projelerini belirler. Bu aşamada, katılımcılar kendi topluluklarının önceliklerini tanıtmak için ve bölgesel toplantılarda kararlar almak için yeterince bilgi kazanmış olmalıdır. Belirli kamu işlerine ait projelerin veya genel toplumsal önceliklerin tanımlanmasına ilişkin son kararlar bölgesel toplantılarda belirlenir (Wampler, 2007: 28-30).

Kaynakların dağıtımı iki kritere dayanır. Bunlardan ilki yaşam kalite endeksidir. Her bölge ihtiyacına göre bütçeden belirli bir yüzde alır. Altyapı yönünden daha çok gelişmiş zengin bölgeler daha az resmi ve altyapı yönünden daha yoksul bölgelere göre bütçeden daha küçük bir yüzde almaktadır. Amaç mevcut sınırlı Kaynakların en yoksul semtlerde ve nüfusun en zayıf bölümlerine harcanmasını sağlamaktır. Demokrasilerin en büyük avantajlarından biri orta ve üst gelir grupları ile organize topluluklar lehine eğilimli olmasıdır. Katılımcı bütçeleme bireylerin ve grupların benzer imkânlara sahip diğer gruplara karşı rekabet etmesine izin verir. Bölge içinde harekete dayalı ve müzakereci süreçler kaynakların dağıtımı için ikinci kriterleri temsil eder. Tüm projelerin desteklenmesi mümkün olmaz. Çünkü gruplar belirli projeleri teşvik etmek amacıyla işbirlikleri oluşturur. Önceliklerin otobüs karavanı katılımcılar ile birebir ihtiyaç düzeyini değerlendirmek üzere önerilen projelerin kapsamına giren sitelerin ziyaret edilmesi de bu sürecin önemli bir parçasıdır (Wampler, 2007: 31).

Tablo 5: Katılımcı Bütçe Sürecinin İlk Aşaması Esnasında Katılımcıların ve Hükümetin Rolleri (Mart-Haziran)

Hükümetin rolü	Katılımcının rolü
Bölgesel Toplantılar -Bölge ve alt bölge sınırlarını çizmek -Kalite yaşam indeksini hazırlamak -Finansal Bilgilerin Dağıtımı -Katılımcıların istediği mevcut projelerin onaylanması	-Vatandaşların hareketliliği -Kapasite geliştirme toplantıları -Finansal bilgilerin analiz edilmesi -Mevcut kaynaklar için ön hazırlayıcı tartışmalar oluşturmak
Semt Toplantıları -Detaylı teknik bilgi sağlanması -Katılımcılara yönetim desteği sağlamak (telefon, fotokopi erişim) -Toplantı yeri ve zamanı tayin etmek	-Belediyenin önceliklerini tartışmak -Belirli kamu işlerini tartışmak -Öncelikli seçilmiş kamu işleri

Kaynak: (Wampler, 2007: 29).

1.2.6.2. Projelerin Uygulanması

Süreçte en çok dikkat politikalarının seçimi üzerine odaklanmaktadır, katılımcı bütçenin önemli bir yönü seçilmiş projelerin uygulanmasıdır. Uygulama süreklilik gösteren bir süreçtir. Bazı projeler sonraki yılda gerçekleştirilebilir, büyük projeleri hayata geçirmek ise birkaç yıl alabilir (Wampler, 2007: 31).

Başarılı bir katılımcı bütçe programı ile ilgili önemli reformlardan bir tanesi katılımcı bütçelemeye ait projelerin belirli bir düzenle ve bürokratik süreç içerisinde uygulanmasıdır. Katılımcılar bu süreçte düşük bir role sahiptir. Bununla birlikte onlar daha önce kriterleri belirlenen buna göre uygulanan politikaların toplantılarda denetlenmesinde rol alırlar. Aşağıdaki tabloda bu durum gösterilmektedir:

Tablo 6: Katılımcı Bütçenin Uygulanmasında Hükümetin ve Katılımcıların Rolü

Hükümetin Rolü	Katılımcıların Rolü
Teknik planları ve buna benzer şeyleri hazırlamak, idari makamların entegre edilmesi, Teknik personelin denetim komiteleri ile birlikte yakın bir çalışma içerisinde olmasını sağlamak, Belediye konseyini yönetmek	Teknik planları onaylamak Projenin uygulanmasını bir düzen dahilinde izlemek Belediye bütçe konseyinin haftalık delege toplantısına katılmak

Kaynak: (Wampler, 2007: 30-32).

Örneğin Belo Horizonte'de bölgesel komiteler teknik planları onaylamak zorundadır. Bu komiteler aynı zamanda onaylanan teknik planlara uygun kamu işlerinin uygulanmasının denetimi ile de sorumludurlar. Semt komiteleri sitelerde projelerin yapımını izler. Belirlenen kriterlere göre kamu işlerinin uygulanmasını sağlamaya yardım ederler. Bu durum açıkça yolsuzluğun azaltılmasına yönelik sürecin önemli bir kısmını oluşturur. Recife şehrinde anlatılacağı gibi katılımcı bütçe o şehirde komitenin haftalık denetimiyle orta düzeyde başarı sağladı. Hükümet tarafından etkili ve bağımsız komite denetimi sağlanamamasına rağmen sınırlı bir şekilde vatandaşlar işlerin kalitesini denetleyebildiler (Wampler, 2007: 32).

1.2.7. Katılımcı Bütçe Program Tipleri

Katılımcı bütçe programları başlıca iki önemli parçayı içerir. Bunlardan birisi belirli kamu proje işlerine odaklanmış, belirli caddelerin asfaltlanmasından gündüz bakım evlerinin inşasına kadarki kısımdır. Bu kısım kaynakların belli projelere dağıtımını içerdiğinden vatandaşların ilgi çekici bulduğu toplantılar arasında arslan payına sahiptir. İkinci kısım katılımcı bütçeleme tematiği olarak adlandırılan genel politika harcamalarına odaklanmıştır. Bu politikalar sağlık harcamaları gibi belirli bir türde artan harcamalara dağıtılan genel eğilimlere odaklanır (Wampler, 2007: 36).

Tablo 7: Katılımcı Bütçe Sürecinin İkinci Aşamasında Katılımcıların ve Hükümetin Rolleri

Hükümetin Rolü	**Katılımcının Rolü**
Bölgesel Toplantılar -Önerilen projeler için ilk maliyet tahmin taslağı -Her bölgede bilginin yayılması ve 'Önceliklerin Otobüs Karavanı'nı oluşturmak -Oylama takibi -Belediye Bütçe Konseyini Denetlemek	-Teklif edilen politika ve kamu işlerini tartışmak -Önerilen kamu iş projelerine ziyaret düzenlemek -Uygulanabilmesi için kamu iş politikalarına oy vermek -Belediye bütçe konseyi için iki temsilci seçmek
Semt Toplantıları -Teknik personelin denetim komiteleri ile işbirliği içinde çalışması Teknik planlar tasarlamak	-Proje ve politikalar adına vatandaşları hareketę geçirmeye devam edilmesi -Denetim komitelerini seçmek, teknik planları onaylamak

Kaynak: (Wampler, 2007: 30).

Şekil 2: Katılımcı Bütçe Süreci

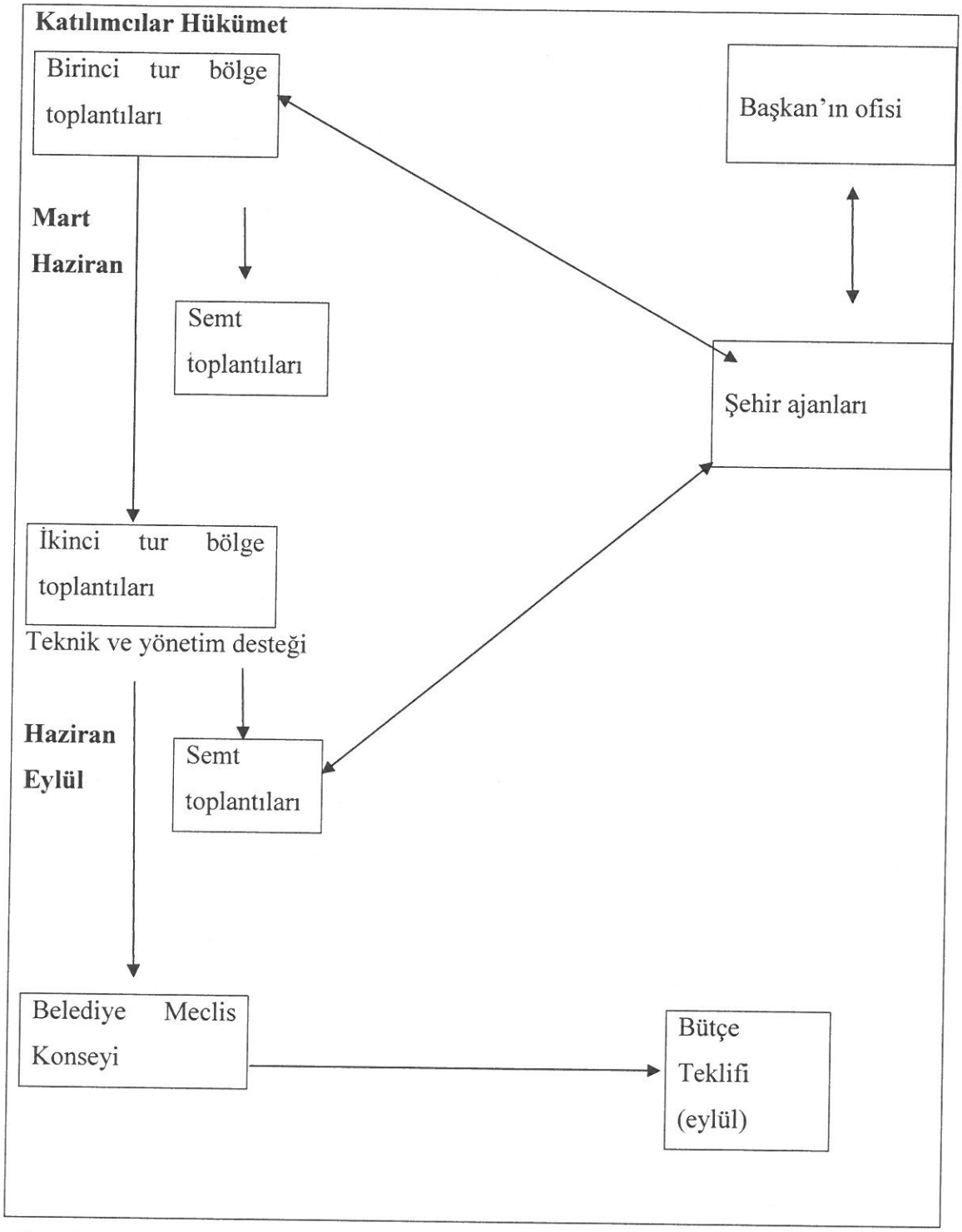

Kaynak: (Wampler, 2000: 9.
http://www.partizipation.at/fileadmin/media_data/Downloads/themen/A_guide_to_PB.pdf).

1.3. Katılımcı Bütçe Türleri

2001-2004 Brezilya'nın Belediyelerinde geniş çapta uygulanan beş çeşit katılımcı bütçe deneyimi tespit edilmiştir:

Marquetti (2005)'e göre (aktaran; Sintomer vd., 2008:169) birinci tür kamuya açık toplantılar olarak adlandırılan temel bazı öncelikleri esas alan bir yapıya sahiptir. Temel olarak yerel halkın belediye faaliyetleri ve özel sektör faaliyetlerinin tümünü kapsayan kamusal hizmetleri konusunda öneride bulunabileceği tüm vatandaşlara açık bölgesel toplantılardan oluşur. Çoğu durumda katılımcılar tarafından dile getirilen taleplere katılmak için ilgili herhangi bir mali kaynak yoktur. Özellikle, bu deneyimlerin ikinci boyutunun bileşenleri karar alma süreci gibi ve üçüncü boyutu denetim gibi bazı önemli unsurlardan yoksundur. Deneyimler alınan kararların bütçelerinde yazılı olacağı ve kararları bütçede uygulatacak şekilde vatandaşlarına bu hususta garanti veren bir mekanizmaya sahip değildir. Temelde vatandaşların tercihlerini dinlemek üzere düzenlenen bu toplantılarda böyle ilginç durumlar söz konusudur.

Marquetti (2005)'e göre (aktaran; Sintomer vd., 2008: 169) ikinci türü toplantının tüm vatandaşlara açık olmadığı tarzda bir deneyimden oluşur. Sadece seçilmiş lider kişiler ve sivil toplum örgütlerinin öncelikleri belirleme konusunda oy hakkına sahip olduğu ve toplantıların konulara göre bazen de bölgelere göre yapıldığı bir sistemi içerir. Bu deneyimler arasında tercih yapma konusunda belirgin bir sınır bulunmaktadır. Tercihlerin seçimi sivil toplum kuruluşları, mahalle dernekleri, sendikalar ve mesleki kuruluşlar gibi toplumsal hareketlerin üyeleri tarafından yapılır. Yalnızca temsili demokrasiye dayalı olarak süreç içinde hiçbir doğrudan demokrasi yoktur. Ayrıca, bu deneyimler toplam yatırımın daha düşük bir yüzdesini tartışma eğiliminde bir yapı sergiler. Bu deneyimlerin bazısının içinde bu tür yatırımların dağılımını belirlemek için gerekli kurallar, bu ikinci boyutun unsurları arasında bulunabilir. Bazı durumlarda delegeler formu ya da başkanlar konseyi oluşturulur. Ancak hükümet temsilcileri karar verme sürecinde etkin olurlar. Bu üçüncü boyutun temel unsurlarını, özellikle de yayımlanan yatırım planlarını ve sürecin tamamını içeren konuları da bulmak mümkündür. Katılımcı bütçe deneyimleri arasında bu düzenlemeleri üç tipte tanımlamak mümkündür. Birinci tip düşük yoğunluklu, ikinci tip orta yoğunlukta ve üçüncü tip yüksek yoğunlukta olanıdır. Düşük yoğunluklu katılımcı bütçeden kastedilen toplam yatırımların %20'sinden az kısmının tercihinin bölgelerde organize edilen açık toplantılarda belirlendiği boyutu karakterize eder. Bu boyutun karar alma aşamasında ya delegeler ya da başkanlar konseyinden birinin bulunmaması söz konusudur. Daha da önemlisi bu gibi durumlarda ne bütçenin hazırlanmasında ne de yatırım ve hizmet

planlamasında popüler bir katılım söz konusu değildir. Bu durumda delege ve PB meclis üyelerinin temel işlevlerinden birini kamu görevlileri tarafından bu belgelerin hazırlanması izlemektir. Bu boyutun denetim aşamasında yatırım ve hizmet planı ile ilgili deneyimlerin sayısı düşürülür ve dağıtımı sınırlandırılır[1].

[1] Çoğu kez bu deneyimler yalnızca katılımcı bütçenin içine dahil edildiğinden kurumsal bir yapıya sahip değildir. Ayrıca katılımcı bütçe için gerekli mali kaynaklar ve personel açısından belediye dairesine bağımlı bir yapıya sahiptir. Bu tarz durumlar katılımcı bütçenin bütününde benzer şekildedir. Orta yoğunlukta olan katılımcı bütçe deneyimlerinde belediye içinde bilinçli vatandaş oranı % 20'den fazla ve % 80'den az yoğunluktadır. Bu ve düşük yoğunlukta katılımcı bütçe arasında tercih yapma boyutunda temel farklardan birisidir. Bu boyutun karar aşamasında her ikisi de temsilci ve başkanlar konseyini bulundurma eğilimindedir. Üstelik bölgeler arasında yatırımların dağıtımı ve önceliklerin toplanması için belirli kurallar mevcuttur. Bu boyutun denetim aşaması açısından bakıldığında bu deneyimler katılımcı bütçe yoğunluğu düşük olana göre dağıtım ve hizmetlerin izleme mekanizmasına sahip bir plan dahilinde olma eğilimleri mevcuttur. Katılımcı bütçenin yüksek yoğunlukta olduğu durumda vatandaşlar belediyenin hemen hemen tüm faaliyetlerini %80 ve üzeri oranında tartışabilirler. Ayrıca bölgesel ve tematik her iki toplantıya bu şekilde sahip olma konusunda güçlü bir eğilim vardır. Gerek karar alma sürecinde gerekse de bütçenin hazırlanmasında popüler bir yoğunlukta temsilci ve başkanlar konseyi mevcuttur. Bütçe tercihlerin toplanması ve yatırımların dağıtılması amacıyla belirli kurallara göre hazırlanmaktadır. Üçüncü boyutta yatırım ve hizmet planlanması ayrıntılı ve adil bir dağıtım olacak şekilde sistemleşmiştir. Diğer katılımcı bütçe türlerinde olduğu gibi onun hazırlanması da belediyenin mali kaynak ve personel yapısı ile bağlantılıdır. Bu yüzden 2001-2004 döneminde vatandaş katılımını beş türde tanımlamak mümkündür. Aralarındaki farklılıklar denetim listesinde görülenlerden ziyade organizasyon sorularının arkasında yatmaktadır (Marquetti, 2005: 165-167).

İKİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ ÜLKELERDE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Katılımcı bütçe uygulaması ilk olarak Brezilya'nın Porto Alegre Kentinde başlamış olmasına rağmen Brezilya'nın birçok kentinde ve Asya, Avrupa ve Amerika'nın birçok ülkelerinin değişik kentlerinde de uygulamasına rastlamak mümkündür. Tezin bu bölümünde ilk önce Porto Alegre Kenti katılımcı bütçe uygulaması hakkında bilgi verilecek ardından Brezilya'da diğer katılımcı bütçe uygulamaları tanıtıldıktan sonra Amerika, Asya ve Avrupa Devletleri'ndeki katılımcı bütçe uygulaması tanıtılmaya çalışılacaktır.

2.1. BREZİLYA-PORTO ALEGRE'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Bu kısımda Porto Alegre modeli tanıtılırken modelin aşamaları, modelde yer alan aktörler ve katılımcı bütçe süreci hakkında bilgi verilecektir.

Porto Alegre'de katılımcı bütçe fikri ilk olarak 1988 belediye seçimleri döneminde Emekçiler Partisi programında bir seçim kampanyası konusu olarak dile getirildi. Bu kampanyada Emekçi Parti belediyenin halkın katılımına öncelik vererek daha demokratik bir belediye yönetimi ve karar alma biçimini sağlayacağını öneriyordu (Genro, 1999: 28-29).

Katılımcı bütçelemenin amacı zengin olsun fakir olsun her vatandaşın yerel düzeyde kamu politikalarının geliştirilmesi ve planlanması konusunda fikir sahibi ve etkin olabilmesini sağlamaktı. Bu fikrin ortaya çıkışı Brezilya'daki geçmiş yerel yönetim uygulamalarına dayanmıyordu. Kaynağını Paris Komünü ve Sovyetler Birliği'nin temel düşünce sisteminden almıştı. Emekçiler Partisi o dönemdeki diğer partiler gibi işçi sınıfının haklarını desteklemek ve işçi sınıfını yönetime ortak etme düşüncesini gerçekleştirmeyi amaçlamıştı. Böylelikle başarılı olurlarsa klasik siyasi temsil yerine aşamalı olarak doğrudan demokrasinin gerçekleşmesi mümkün olabilecek, sıradan vatandaşlar da yönetimde söz sahibi olabileceklerdi. Düşüncenin Porto Alege'de ve Brezilya'da yeni oluşu kuşku verici ve düşündürücü olmakla birlikte uygulamada bu düşünce açıklık ve basitlik taşımaktaydı. Belediye programı halk iktidarının anayasaya göre yetkili olan belediye meclisi ile ortak olarak nasıl çalışacağı konusunda net bir açıklama getirmiyordu. Emekçi Partisi'nin zaferiyle birlikte katılımcı bütçe hızlı bir şekilde uygulanmak istendi. Katılım, başkanın ilk döneminde büyüktü. Katılımcı bütçeye dahil 16 ilçe'de sıradan vatandaşlar ve

cemaat sakinleri dahil büyük bir katılım gerçekleşti. Halk öncelikle daha önceki döneme ait beklenilen yatırım taleplerinin ve sorunların çözülmesini istiyordu. Fakat belediyenin bu talepleri birden yerine getirecek kaynağı olmadığı gibi bu talepler için projeleri de yetersizdi. Hükümete düşen daha çok kişinin bu sürece dahil edilmesi dolayısıyla katılımcı bütçenin inandırıcılığını artırmaktı (Genro, 1999: 28-29).

İşçi partisi belediye seçimlerini kazandığında iflas etmiş bir belediye mirası ve organize olamamış bir bürokrasi devraldı. İşçi partisin ilk iki yılı yönetimin sınırlı mali kaynaklarla yeni bir mekanizma aracılığıyla mücadele imkanını veren, vatandaşlara önceki yönetimin sosyal öncelikli harcamalarının aksine hükümet faaliyetlerinde vatandaşa direk rol vermeyi sağlayan bir deneme süreciydi. Katılımcı bütçe bu deneme süreci sayesinde doğmuş oldu. 1989-90 yıllarında katılımcı bütçe sürecine 1.000'den az sayıda, 1992 yılından itibaren ise 8.000'e yakın vatandaş katılmıştı. İşçi partisinin tekrar seçilmesinin ardından programa katılımın yılda 20.000 kişiden fazla olmasıyla katılımcı bütçe süreci devam etti. Katılımcı sayısının artması ile birlikte bütçe karar alma yeri olarak vatandaşların nezdinde önemli bir hale geldi (Wampler, 2007: 24).

Brezilya dışında 1990 sonrasında Montevideo'da halk belediyenin kaynaklarına 5 yıllık plan dahilinde yön vermek için davet edildi. Katılımcı bütçenin üç büyük genişleme evresinin var olduğu söylenebilir. Birincisi (1989-1997) sınırlı sayıda şehirlerin katılımcı bütçeyi tecrübe ettiği aşamadır. İkincisi (1997-2000) Brezilya'da katılımcı bütçe sürecinin pekiştiği ve 130 şehrin katılımcı bütçe sürecine uyum sağladığı süreci ifade eder. Üçüncüsü (2000 sonrası) Brezilya dışında modelin büyüdüğü ve çeşitlendiği safhadır. Hali hazırda Dünya çapında en az 300 şehirde kamu idaresi yöneticileri tarafından katılımcı bütçe benimsenmiştir (UN HABİTAT, 2004: 21).

Katılımcı bütçe düşüncesini destekleyenlerin sayısının yıldan yıla artması katılımcı bütçenin vatandaşlar tarafından beğenildiğini ve sürecin kesintisiz bir şekilde geliştiğinin göstergesi sayılmaktadır. Burada yöneten ile yönetilen arasında karşılıklı saygıyı temel alan bir yapı oluşturulmuş ve farklı sosyal aktörlerin birbirlerine güvenmesi sağlanmıştır. Porto Alegre halkın kamusal karar alma sürecine katılımı yönünden dünyada benzeri çok az görülecek neoliberal bir şehir yani ekonomik ilişkilerde sermaye sahibi grubun piyasada ekonomik kararlar üzerinde etkili olduğu bir anlayışın tersine halkın hangi projelerin hangi yeni yatırımların ve ne şekilde hayata geçirileceği konusunda karar verdiği bir sistemi

öngörüyordu. Katılımcı bütçe süreci aslında, özünde kurumsal bir süreci değil halkın katılımı ve politikaya baskısı yolu ile yasal bir yapı kazandıran bir uygulamaydı. Dolayısıyla sürece dahil olan katılımcı oranı, politikacıları halkın ne düzeyde etkileyeceğini belirliyordu. Muhalefet partileri bütçeye ilişkin eleştirilerini o dönemde çok nadir olarak yapabiliyordu. Katılımcılar bütçe çalışmalarını yakından takip ederek ve izleyerek kendi istekleri aleyhine çıkabilecek kararlara karşı çıkarak politikacılar üzerinde baskı oluşturuyordu. Katılımcı bütçe sürecinde katılımcılar süreç içerisinde etkin bir aktör olarak yer alıyordu (Zavala, 2006: 89-90).

Katılımcı bütçe uygulaması karmaşık sayılabilecek bir kaç aşamadan meydana gelir. Bununla birlikte özetlemek gerekirse katılımcı bütçe hazırlanırken kentte yaşayan tüm mahalle ve bölgelerin proje ve konular esas alınarak, vatandaşların kendilerinin belirledikleri temsilciler vasıtası ile belli bir süreç takvimine uyarak sürece katılması ve sürecin her aşamasının yürütülmesini sağlamalarıdır. Sistemin yürütülmesinin zor yönleri belediyelerin düzene koyduğu topluluk ve temsilcilerle birlikte yatırımların her yıl yeniden gözden geçirilerek halkın istekleri doğrultusunda yapılması için önemli bir çaba harcanmasıdır (Ergen, 2007: 326-327).

Porto Alegre'de uygulanan katılımcı bütçe üç adet unsuru bünyesinde barındırır. Bunlar (Ergen, 2007: 326-327):

- Ayrım gözetmeksizin tüm vatandaşa katılım hakkı vermek
- Doğrudan katılımın ve temsili katılımın kurallarını her sene yeniden belirlemek
- Yatırım kararlarını mahalle düzeyinde meydana getirilen bütçe matrisi adı verilen tarafsız önceliklendirme kriteri ile önceden belirleyebilmektir.

Bununla birlikte unsurların varlığı yeterli olmamakta ayrıca bir takım aktörlerin katılımcı bütçe uygulamasını kolaylaştırmak için birlikte hareket etmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Belediye bu aktörlerin ilkidir. Belediyenin içerisinde CRC (Toplumla İlişkiler Komitesi) ve GAPLAN (Planlama Ofisi) yer almaktadır. Bunlardan Toplumla ilişkiler komitesi vatandaşın katılımcı bütçenin içeriği ve süreci hakkında bilgilendirilmesi, vatandaş katılımının sağlanması gibi bir takım lojistik ve koordinasyona dayalı biçimini ifade eder. Planlama ofisi ise halk tarafından gelen talep ve önceliklerin toplanıp değerlendirildiği yerdir. Belediye birimleri bu ofis ile sisteme ve sürece dahil olur. Bir diğer önemli fonksiyonu ise mahallelinin proje teklif

edebilme kapasitesinin artırılması için mahalleliye teknik destek sağlamasıdır. Aktörlerden bir diğeri mahalle örgütleridir. Bu aktörler çeşitli derneklerin üyelerini katılımcı bütçe uygulamasında söz sahibi yapma amacını taşırlar. Bu örgütler ya halkın talebi ile kendiliğinden ya da belediye desteği ile kurulabilirler. Derneklerde yürütülen faaliyetin türüne bağlı olarak çeşitli isimler almaktadırlar. Bütçenin hazırlık görüşmesi bu düzeyde başladığı için mahallelinin bu tür dernekler vasıtasıyla katılımı daha önemlidir. Çünkü ortak kararlara dayanan bu tarz örgütlenme katılımın etkinliğini artıracak ve sürecin benimsenmesini sağlayacaktır.

Kent ölçeğinde katılımcılık sağlayan örgütler mahalle düzeyinde ve bölgesel düzeyde olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Çevre örgütleri ve kent planlama odası ve bunun gibi konu odaklı örgütler bunlara örnek olarak gösterilebilir. İster mahalle düzeyinde isterse bölgesel düzeyde olsun iki örgütlenme şekli de halkın tercihleri konusunda bilgi edinirler, edindikleri bu bilgileri daha üst bir örgüt olan katılımcı bütçe komitesine iletirler. Katılımcı bütçe komitesi ile birlikte bir diğer üst örgüt halkın temsil ettiği delegeler konseyidir. Delegeler konseyinin amacı halkın istekleri ile katılımcı bütçe komitesinin istekleri arasında uyumu sağlamaktır. Katılımcı bütçe komitesi ise mahalle örgütleri ve delegeler konseyi ile görüş alış-verişinde bulunarak bütçe politikasının oluşturulması için sürece son şeklini verir. Porto Alegre uygulamasında katılımcı bütçe komitesi 44 temsilciden oluşmaktadır. Temsilcilerin dağılımı 16 bölgeden ikişer, konu odaklı örgütlerden 10, mahalle örgütleri üst kuruluşundan 1 ve sendika temsilcisi 1 şeklindedir (Zavala, 2006: 95-97).

Porto Alegre'de katılımcı bütçe süreci şu şekildedir (Zavala, 2006: 95-97): Mart ayında başlayıp mart ve nisan ayını kapsayacak şekilde çeşitli bölgelerde ve komitelerde yapılan hazırlık toplantıları ile devam etmektedir. Bu toplantılarda öncelikli olarak katılımcı bütçe sürecinin ne şekilde işleyeceği ve ileride ne tür yatırımların planlanacağı üzerinde durulmaktadır. Yani katılımcı bütçenin taraflarının kimler olacağı, halkın temsilcisi ve sürece dahil olan kişilerin kimler olacağı tartışılmakta diğer yandan ne kadar para ile hangi yatırımların gerçekleşebileceği, öncelikli yatırımlar için kaynakların nereden bulunacağı üzerinde de durulmaktadır. İnternet ortamında toplantının öncelikli konularının neler olabileceği toplantı hakkında ne gibi öneriler sunulacağı tartışılmaktadır. Konsey ekip (komite) üyelerinin ne şekilde seçileceği ve kimlerin ekip üyesi olmaya uygun olduğu bu şekilde önerilecektir. Her bir bölgede katılımcı bütçe süreci içinde katılımın ne şekilde olacağı, katılımı kimlerin organize edeceği, kimlerin katılımcı

olabileceği gibi konular bölgesel toplantılarda alınan kararlarla belirlenmektedir. Bunların dışında sayıları beşi bulan tema ekipleri ile belli başlı yerel hizmetlerin bütçelerinin tartışıldığı bir ortam sağlanmaktadır. Tema toplantılarında komitelerin ana görev konuları trafik ve ulaşım, sağlık ve sosyal hizmetler, eğitim, spor ve çeşitli faaliyetler ile kültür ve vergilendirmeye dayalıdır. Dolayısıyla beş komitede de halkın genelini ilgilendiren ve halkın çabuk bir şekilde sürece dahil olabileceği bu tür konular seçilmektedir. Bütçe sürecinde her ne kadar bütün bu konular tamamıyla ele alınsa da bütçenin yeni yatırımlara yönelik % 15-20 düzeyindeki kadarına kadar katılımcılara karar verme yetkisi verilmiştir. Bütçenin geri kalan kısmı sabit giderler, personel ödemeleri ile daha önce başlamış proje ile ilgili diğer kalemlere harcanmaktadır (Zavala, 2006: 95-97).

Nisan ve Mayıs ayı boyunca bölgelerde ve komitelerde bütçe süreci ile ilgili tartışılan konular karara bağlanmaktadır. Bu aşamada artık kimlerin katılımcı olacağı ne gibi hizmetlere öncelik verileceği delege sayısı miktarı belirlenmiş olmaktadır. Bu durum bütçenin gelir ve giderinin belli bir plan dahilinde hazırlanmasına ortam hazırlamaktadır. Katılımcı bütçe sürecinde vatandaşlar ile bölge konsey komite üyeleri arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla delegeler oluşturulmaktadır. Delegeler aslında bir çeşit temsilcidir. Kendi bölge komitelerine ait aylık toplantılara katılmaları zorunludur. Görevleri ise bütçe sürecinin izlenmesi, bütçe aşamasında nelerin olup bittiğinin gözlemlenmesi ile vatandaşın süreçten haberdar olmasını sağlamaktır. Bu süreçte belediye başkan ve yardımcılarına da halkı ilgilendiren konularda da soru sorma yetkisi verilmiştir. Tematik toplantılara halktan isteyen herkes katılabilmektedir. Bu toplantılar hafta içi akşam saatlerinde olmak üzere bir buçuk aya kadar devam etmektedir. Toplantılara katılıp tavsiye de bulunabilmek, alınan kararlarda oy kullanabilmek için minimum 16 yaşında olmak gerekir. Ayrıca katılımcılar isimlerini ve adreslerini de bildirerek kendilerini tanıtırlar. Mayıs ve haziran aylarında toplantıların internet üzerinden tartışılıp değerlendirildiği ayrıca öncelikli yatırıma alanlarının ve projelerin belirlendiği bir diğer toplantı biçimi oluşturulmaktadır. Daha sonra katılımcı bütçe sürecine yeni seçilen konsey komitesi ilk toplantısını gerçekleştirmektedir. Bölge ve komite düzeyinde alınan kararların ardından artık kongre düzeyinde daha üst düzey bir kent kongresi adıyla toplantılar düzenlenmektedir. Buradaki toplantılara katılım sayısı önceki toplantılara katılımdan çok daha fazladır. Delegelerin, konsey komite üyelerinin, vatandaşların katıldığı ve kent politikalarının tartışıldığı bu toplantıda bir bütçe planı da oluşturulmaktadır.

Mahalli idare temmuz, ağustos ve eylül aylarında bu bütçe planını değerlendirip, tartışıp oylamaktadır (Zavala, 2006: 95-97).

Ekim ayından aralık ayına kadar konsey komitesi farklı yönetim öğeleri ile bir takım toplantılar düzenlemektedir. Yerel düzeydeki meclis bütçe plan önerisi hakkındaki oylamayı 30 Kasım tarihine kadar tamamlar. Ekim ve kasım aylarında ise yatırım planlarının onaylanma süreci devam etmektedir. Bu aylarda yerel yönetim birimi tarafından karara bağlanan planlar delegelerin planları konuşup tartışması ve onaylanacakların belirlenmesi için forum komitelerine sunulmaktadır. Aralık ve ocak aylarında ise bütçe süreci içerisinde yer alan yönetmeliklerin tartışılması ve gerekli görülenlerin değiştirilmesi gerçekleşmektedir. Yönetmeliklerin uygulanabilmesi için konsey, bölge ve komitelerin hepsinden onay alması gerekmektedir. Şubat ayında süreç sonuçlanır ve süreç açısından tatile girilmiş olur (Zavala, 2006: 95-97).

Katılımcı bütçe sürecinde hizmetlerin önceliklendirilmesi denildiğinde sunulan farklı alternatifler arasından bir takım teknikler kullanılarak tercihlerin yapılması ifade edilmektedir. Bu alternatifleri kimlerin hangi kriterleri dikkate alarak belirlediği sürecin sağlam işlemesi adına önem arz eder. Eğer halkın karşısında tercih etmesi gereken alternatifler sınırlı ise bu doğru önceliğin belirlenememesi riskini beraberinde getirebilir. Alternatifleriyi tanımlanmayıp, halkın tercihleri doğru yorumlanamazsa bu durum hizmetlerin önceliklendirilmesi esnasında sürecin suistimal edilmesine yol açabilir. Çünkü süreç uzlaşıya dayandığından yatırım öncelikleri belirlenirken mutlaka yöneten, yönetilen arasında bir uzlaşma sağlanması gerekmektedir. Süreçte sahte sonuçlandırmalara sebep olabilecek durumlara yer verilemez (Demirkaya, 2010: 30).

Katılımcı bütçenin uygulama şekilleri bölgenin yerel tarihi, kent kültürü, kentte bulunan sivil toplumların organizasyonuna, kaynaklara ulaşma kabiliyetine ve yönetici hükümetin yönetme kültürüne bağlı olarak değişmektedir. Brezilya'da İşçi partisi içindeki sosyal hareketlerin şehir içindeki gücü ve varlığı katılımcı bütçenin daha kentsel bir yapı sergilemesine neden olmuştur. And bölgesinde küçük ve orta ölçekli belediyelerde katılımcı bütçenin varlığında sosyal hareketliliklerin fazla bir etkisi yoktur. Avrupa'da katılımcı bütçe her şeyden önce kamu yönetiminin modernize edilmesine yöneliktir (UN-HABİTAT, 2004: 22).

2.2. BREZİLYA-RECIFE'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Recife kuzeydoğu kenti, ülkenin ilk kıyı limanlarından biridir ve 17. Yüzyılda kısa bir süre için, Nassau Hollanda Prince Maurice hâkimiyeti altındaydı. Pernambuco Sebilürreşad başkenti olarak, bölgesel ve ulusal politikada önemli bir siyasi ve ekonomik rol oynadı ve entelektüel faaliyetlerin önde gelen merkezi oldu. 1.536.000'un biraz üzerinde bir nüfusa sahiptir. Şimdiki nüfusu ile 3.680.000 nüfuslu bir metropol bölgenin 13 diğer bazı belediyeler ile birlikte ülkenin bir parçasıdır (Best ve diğerleri, 2011: 5).

Halkın katılımı ve katılım deneyimleri Recife için yeni bir uygulama değildir. Uzun zaman önce (1940'lı yıllarda) vatandaş komiteleri, kamu politikalarını tartışmak üzere mahalle düzeyinde kuruldu. 1964 askeri darbe öncesi dönem içinde, Recife'de taze iz bırakan bir eylem ve tartışma gerçekleşti. Sivil kural ve demokrasiye geçişin devam ettiği (1978-1982) yılında da benzer durumlar oldu. Daha sonra donanımlı bir belediye başkanı toplum dernekleri ile bağlantıları olan toplum odaklı bir dizi hizmet merkezlerini tanıttı. 1988 Anayasası öncesi olaylar neticesinde beklenti ve uygulamadaki değişimler halkın taleplerini yükseltti. Ülkenin birçok yerinde, gelişen hükümetler, belediye düzeyinde seçilmiş ancak bu talepleri karşılamak için gerekli mali kaynağın olmadığı bir ortamda kendilerini buldu. Recife içinde,'Mahalle Şehir Salonu' başlığı altında 1993 yılında katılımın ilk şekli yapıldı. Bu sistemin merkezinde planlama öncelikleri vardı ama katılım konusunda çok az ilerleme kaydedildi ve girişim başarısızlıkla sonuçlandı. 2000 seçim kampanyaları öncesine kadar, etkin katılımın önemi hakkında daha pek çok tartışma vardı. Seçimi kazanan bir aday yeni bir demokratik yönetim anlayışının merkezi bir yönü olarak' yeni katılımcı bütçe'yi önerdi. Kendisi ve ekibi yatırımlar için katılımcı bütçeyi uygun gördü, yönetime katılma, yatırımlar ve kamu bütçesi üzerinde etkili sosyal kontrol içeren daha geniş bir yerel sivil katılımı teşvik etmek istedi (Best ve Diğerleri, 2011: 6).

Recife katılımcı bütçe tematik toplantı süreci yedi aşamadan meydana gelmektedir (Best ve diğerleri, 2011: 7-8):

(i) Bilgilendirme Toplantısı: Bilgilendirme toplantısı katılımcı bütçenin nasıl işlediğini anlatmakve katılımı teşvik etmek amacıyla Ocak ve Mart ayları arasında her yıl düzenlenmektedir. Toplantılar doğrudan mahalle sakinleri tarafından talep edilen ya da bu topluluklarda sokak seviyesinde

çalışan kamu kesimi çalışanları tarafından yapılan çağrılar neticesinde meydana gelir. Katılımcı bütçe koordinatörleri katılımcı bütçenin nasıl çalıştığını anlatmak amacıyla bu toplantılara katılmaları için davet edilir. Toplantılar 20 ila 200 kişi arasında duruma göre değişir. 2010 döngüsü içinde yaklaşık olarak 8000 kişi toplantılar sayesinde harekete geçti.

(ii) Bölgesel katılımcı bütçe süreci için taleplerin kaydedilmesi: Genellikle Nisan ve Mayıs ayları arasında yer alan katılımcı bütçenin ikinci aşaması, minimum 10 kişilik vatandaş grubunun belirlediği bir takım taleplerin ilgili kişilere gönderilmesiyle başlar. Her grup sadece toplumu ilgilendiren farklı konularda (örneğin, eğitim ve kaldırım, konut ve kanalizasyon, ekonomik kalkınma ve sağlık vb) olması gereken iki önemli bölge bazındaki taleplerini yukarıya iletir. Bunlar daha sonra incelenir ve mali, teknik ve kurumsal uygulanabilirliğini test etmek için katılımcı bütçe koordinatörleri tarafından incelenir uygun görülenler onaylanır. 2010 yılında, yaklaşık olarak 600 adet kayıtlı talep onaylanmış bunların çoğu daha sonra uygulanmaya koyulmuştur.

(iii) Bölgesel olarak genel oturumlar: Bölgesel genel kurul toplantılarının ilk döngüsü Haziran ve Temmuz ayında düzenlenmektedir. Mikro bölge düzeyinde ve bu büyüklükte bir organizasyonun sayısı her mikro bölgenin coğrafi uzantısına bağlı olarak değişebilir. Sadece kayıtlı sakinlerin oy kullanabildiği tek bir mikro bölgede (ulusal kimlik numaralarını kullanarak) gerçekleşir. 18 mikro bölgelerin her bir sakini 180 adet toplam talebin 10 en önemli proje veya faaliyetin hangisini ve niçin düşündüğünü belirten biroy kullanır. Her mikro bölge için en iyi 10 talep elektronik olarak bir kez oylanır ve oy kullanan kişiler bilinir. İki adet elektronik oylama kabini her mikro bölgeye sağlanır ve oylamanın ilk turunda katılması mümkün olamayan sakinler için böylelikle acil ve önemli bir öncelik sırası belirleme adına, kendi mikro bölgelerinden 10 önceliklerin herbiri için oy kullanma fırsatı verilmektedir. Elektronik kabinde oy kullanma 6 yıl önce başlamış ve internet, geleneksel PB programının gelişimi yönünde ve onun uzantılı bir parçası olmuştur. İnternet oylamada kullanılabilmesine rağmen sadece konu odaklı toplantılar yapılmış, 2009 yılında, 44000 kişi 72 genel kurul toplantılarından birinde mikro bölge düzeyinde genel oylama sürecine

katılmış ve yaklaşık 7000 konu odaklı topantılara da katılmıştır. Buna karşılık, 32500 kişi elektronik kabinleri kullanmış, 42000 kişi (tematik konularda 1000) İnterneti kullanılmıştır. 2010 ileriye dönük rakamları insanların belediye tartışma yollarını erişebilecek düzeyde geniş bir yelpazede sürdürmenin öneminin altını çizmekte ve interneti kullanmanın katılım açısından bir artışa neden olduğunu ortaya koymaktadır. Mikro bölgedeki oturumlarda katılım her 10 katılımcı için birer temsilci esas alınarak yapılır. Daha sonraki bölgesel meclisler için temsilci seçilir. Daha fazla insanın katılmasıyla, mecliste daha fazla temsilci olur. Konu Odaklı Genel Kurul Oturumlar: Bunlar genellikle Temmuz ayının sonuna doğru gerçekleşen ve bir önceki yıl Temsilcilerin daha sonra genel kurul oturumlarında tartışma ve oylamaya sunulan her bir konu odaklı alan için altı en önemli öncelikli konuları hazırlamak amacıyla bir araya gelinen biraz daha farklı bir döngüye sahip toplantılardır. Üç adet konu önceliği seçilir ve yeni temsilciler gelecek yıl boyunca çalışmalarını yürütebilmeleri için (yeniden, her 10 katılımcı için birer temsilci) seçilir.

(iv) Temsilci Toplantıları: Ağustos ayında, bir kez oylama yapılıp biter. Ardından konu odaklı ve bölgesel katılımcı bütçe toplantıları başlatılır. Bu toplantılar tüm seçilmiş temsilcilerden oluşur ve ayda bir kez yapılır. Bölgesel toplantılardan tüm küçük bölgelerin toplantı koordinatörleri sorumlu olur, belediye yönetiminin bir üyesi tarafından eşlik edilen ve genel 'Katılımcı bütçe meclisi' olarak hizmet veren toplantının koordinatörleri ile diğerleri gibi hizmet etmek için küçük bölge başına iki temsilci seçilmiş olduğu için aracılık ettiği ve forum toplantılarına davet edilen sekreterlik ile bölüm başkanı, gerekli olduğunda yürütme ile ilgili tartışmaları içeren görevliler de hizmet verir.

(v) Kentin Katılımcı Bütçe Meclisi

(vi) Bütçe matris teklifini oylama

(vii) Belediye yasa temsilcilerinin ikna edilmesi

(viii) Yatırım Planları üzerinde Müzakere (Best ve diğerleri, 2011: 7-9).

PB süreç içinde karar verme toplantıları öncelikle bir sıraya dayalı olarak gerçekleşir. Porto Alegre ve recife olarak forumlar farklı başlıkla isimlendirilmelerine rağmen aslında birçok yönden benzer rolleri gerçekleştirmektedir. Ana forumlar şöyle

listelenebilir: Genel Forum, Koordinasyon Forumu, Bölgesel Kurul, Tematik Genel Toplantı, Mikro bölgesel toplantılardır.

Her mahallenin içinden birçok toplumsal grup, devlet bütçesi ve yerel hizmet sunumu ile ilgili fikirlerini ifade etmek ve mahalle toplantılarına ve küçük-bölgesel toplantılara temsilci gönderme imkânına sahiptir. Bireysel esaslı değil daha geniş bir grubun parçası olarak herkesin katıldığı ve en azından soru önceliklerini dikkate alan bu tür toplantılar bölgesel ve genel esaslı toplantılar için belirli bir düzeyde bilgi edinme fırsatı sağlamış olur. Konu odaklı genel toplantıların önceliklerini belirlemek ve konut gibi belediye sorumluluğunun farklı alanları içinde fikir toplamak, sağlık, eğitim vb koordinasyon toplantısı kural ve kriterlerini belirlemek, tüm PB sürecinin çalışmasını sağlamak üzere kurulmuştur. Ve genel toplantı, önceliklerin ve fikirlerin toplanması, analizi gibi bir kez bütçenin ayarlanması için son kısımda görev alabilir. (Genel toplantı sonuçta doğrudan seçilmiş temsilciler-yerel meclis üyeleri Odası tarafından kabul edilmesine rağmen bütçesi bağımlıdır.) bölgeler ve daha küçük bölgelerde bu çeşit toplantıların her birinin kendi seçim süreçleri olsa ve temsil niteliği şehirlerarasında ve hatta şehirler içinde değişiklik gibi görünüyor olsa da gelen bütün temsilciler bu toplantılara katılmaktadır (Best ve diğerleri, 2011: 7-9).

2.3. KANADA- GUELPH'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Guelph Şehri 114.000 'den fazla kişiye ve iyi eğitimli bir nüfusa sahip büyüyen çeşitli ve canlı bir topluluktur. Kent 1800'lere kadar uzanan zengin mirasa sahiptir. Şehir etrafında çeşitli mahallelerde bulunan tarihi yapılar, müzeler ve miras evleri, Royal City, kentin büyük tarihinin göstergelerindendir. Bugün, Guelph Şehiri gelişmiş üretimi, teknolojisi, ekonomisi ve güçlü bir varlık sürdürme amaçlı ve çevre teknolojisine dayalı sektörleri ile tarım ve yaşam için ideal bir merkezdir. Guelph Şehrinin güney merkezi Ontario, Toronto Şehri'nden 100 kilometre (60 mil) mesafede yer almaktadır.% 60'ın üzerinde Kanadalı ve % 40 oranında nüfusa sahip Amerikalı Guelph'in 800 kilometre (500 mil) içinde yaşamaktadır (City of Guelph Community Profile, 2011: 4).

Katılımcı bütçe halka yakın mahalle grupları ve kamu kuruluşları, vakıflar ve belediye temsilcilerinden oluşan bir sivil toplum örgütü tarafından koordine edilmektedir (Pinnington ve diğerleri, 2009: 463).

Mahalle Destek Koalisyonu, ilk olarak Guelph topluluk hibe programının şehir tarafından verilen 25000 dolara bağlı olması nedeniyle, 1999 yılında, bu

paranın kentin Mahalle grupları toplum hizmetleri bütçesine resmi olarak girmesi ve toplum hibe fonlarına dönüştürülmesi için belediye meclisini ikna etmiştir. Mahalle Destek Koalisyonu'na şehrin katkısı 2000 yılında 65000$ iken 2007 yılında 125000$'a yükselmiştir. Ayrıca ilave programlama ihtiyaçlarını karşılamak için, koalisyonun, diğer kurum, kuruluş ve bölgesel yönetim organlarını dış finansman kaynağı olarak takip edebilmesi sağlanmıştır. 2000 yılında kendi belediye finansmanı toplum hizmetleri bütçesi doğrultusunda toplanan dış finansman ile birleştirilmiştir (Pinnington ve diğerleri, 2009: 466).

Mahalle Destek Koalisyonu Projeyi hayata geçirmek için ve toplu bütçe fonlarının tahsis biçimi için karar alır, yıllık bütçe görüşmeleri aralık ayında başlar ve bütçe tahsislerine nisan ayında karar verilir. Bütçe süreci beş ana aşamadan oluşmaktadır (Pinnington ve diğerleri, 2009: 467-468):

(i) Mahalle Destek Koalisyonu gelecek yıl için kent ölçeğinde öncelikleri tartışmak ve bütçeleme sürecini gözden geçirmek için toplanır. Bu arada, Mahalle Destek Koalisyonu üyeleri o yılın bütçesi için para havuzu oluşturmak amacıyla, ortak kuruluşlar ve sponsor arayarak fon temin eder.

(ii) Kent sakinleri kent ölçeğinde, yerel harcama önceliklerini görüşmek üzere kendi yerel mahalle grupları ile bir araya gelirler. Bu görüşmelere dayalı olarak, her bir grup ihtiyaçları için belirledikleri bütçeleri ile birlikte, proje tekliflerini hazırlar ve kendi önerilen faaliyetleri için bütçe'den ödenek isterler. Kent sakinleri Mahalle Destek Koalisyonu Finans Komitesi'nde kendi gruplarını temsil etmesi için iki delege seçerler.

(iii) Mahalle delegeleri bütçe ihtiyaçlarını ve kendi isteklerini sunmak üzere Finans Komitesi olarak bir araya gelirler. Mahalle Destek Koalisyonu ortakları ve şehir personeli de bu toplantıda mevcuttur. Ayrıca burada bütçe fonları özetlenmektedir. Toplantıdan sonra mahalle delegeleri, ihtiyaçların yeniden değerlendirilmesini sağlayarak ve diğer grupların sponsor bilgilerini temel almak kaydıyla kendi gruplarına geri dönerek isteklerini gözden geçirmelerini isterler.

(iv) Finans Komitesi bütçe ödenekleri hakkında karar vermek için tekrar toplanır. temsilciler müzakere ve görüşmeler esnasında bütçe konusunda uzlaşmaya varana kadar kendi isteklerinden taviz de verilebilerek anlaşma sağlarlar.

(v) Mahalle grupları uygulamanın bir yıl sürdüğü finansman döngüsü boyunca projelerini izlerler. Ayrıca gelecek yıl için para havuzu oluşturmak için, ortak kuruluşlar ve sponsor fonları temin ederler.

(vi) Guelph'de katılımcı bütçe işleyişi, Porto Alegre modeli ile birçok benzerlik göstermesine rağmen, ikisi arasında en az üç önemli farklılığın olduğu söylenebilir. İlk olarak, Guelph sakinleri para tahsisini nüfus sayısı dikkate alınarak değil de oy çokluğunu dikkate alarak görüşmektedir. İkinci olarak, kamu görevlileri tarafından bütçenin izlenmesi ve harcanması yerine, vatandaş grupları kendilerine tahsis edilen bütçeleri harcarlar. Üçüncü olarak, Mahalle Destek Koalisyonu altyapı yatırımları yerine, okul programları, çocuk yetiştirme programları, uyuşturucu madde ile mücadelede kampanyaları, giysi dolapları, mahalle piknik ve mangal partisi gibi toplumu geliştirme gibi faaliyetler üzerinde daha çok para ve zaman ayırmaktadırlar.

Tablo 8'de 2004-2007 yılları arasında Finans Komitesince tahsis edilen fon değişimi gösterilmektedir. 2004 yılında, Mahalle Destek Koalisyonu'nda 288605 dolarlık bir nakit bütçesinin tartışıldığı beş adet katılımcı mahalle grubu vardı. Grup maaşlarını ödemek için 149800 dolar tahsis edildi. Mahalle grupları için maaşlı çalışanlar genellikle çalıştıkları mahallelerin sakinlerinden oluşmaktadır. Çalışanlar grupları için yarı zamanlı olarak idari görevleri yürütürler. 2004 yılında, Mahalle Destek Koalisyonun 'da da gelişmekte olan yeni mahalle grupları için 20000 dolar kenara koyuldu. Mahalle sakinleri, sonrasında mevcut mahalle grupları için eşit kalan fonları eşit parçaya bölerek ayırmışlardır.

Tablo 8: Mahalle Destek Koalisyonunun Yıllara Göre Gruplara Bütçeden Ayırdığı Pay Oranları

M.D.K.Tahsis Yılları	Grupların Tahsinden aldığı paylar (%)								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2004	20	20	20	20	20				
2005	15	12	14	25	22	12			
2006	10	13	19	14	18	13	6	5	2
2007	7	18	19	11	16	16	5	6	2

Kaynak: (Pinnington ve diğerleri, 2009: 470).

Mahalle Grubunda gönüllü olan kişiler Mahalle destek koalisyonunda masadaki grubu temsil etmektedir ve katılımcı bütçe sürecinin bir parçası olarak seçilmektedir. Bunlar toplum içerisinde yaşayan ve bu programları destekleyen kendi mahalle programları ve maliyesini tanıyan kişilerdir. Aynı zamanda bütçe tahsis

süreci hakkında da bilgi sahibi olduklarından bu konuda eğitim vermektedirler. Mahalle gruplarının çalışmalarını yansıtan üç genel finansman kategorisi vardır. Her grup her bir kategoride fonlama önceliklerini listeler. Temsilciler mahalle grubu adına karar verme yetkisine sahiptir ve bu kararlar bağlayıcı niteliktedir. Konsey kasıtlı olarak ve tamamen bu süreçte yer almamaktadır. Ayrıca çoğu meclis üyeleri paranın nereye tahsis edildiği konusunda bilgiye sahip değildirler. Müzakereler ve kararlar mahalle destek koalisyonunun vizyonu, ilkeleri ve çalışma prosedürlerine uygun olarak yapılması beklenmektedir. Üçüncü bir taraf toplantılarının yönetilmesini kolaylaştırılmak için getirilmiş olup, katılım odaklı bir yapıya sahiptir (Piper, 2012: 58-60).

2.4. JAPONYA-ICHİKAWA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Japonya'da vatandaşın katılımıyla gerçekleşen değişik bütçe yaklaşımları karşılaştırıldığında 5 adet katılımcı bütçe türü ayırt edilebilmektedir (Matsubara, 2013: 28-30):

- Bütçe sürecinin halka açıklandığı tür:

Tottori idari bölgesi hesap verilebilirliği artırmak amacıyla bütçe yapma sürecinin tüm halka açıklanması üzerine odaklanmıştır. Belediye başkanının önderliğinde 2003 yılında internet vasıtasıyla sürecin açıklamaya başlanılması için adım atılmıştır. Açıklanan bilgiler bütçenin ayrı bölümlerini içermektedir. Ayrıca farklı programlar için hazırlanmış finansal bilgiler, özel bütçelerin nedeni, projelere yeniden değer biçilmesiyle ortaya çıkan değişiklikler, elde edilen bilgilerin arka planı, hedefler, programlar, kaynağı olmayan istisnai şeylerin sebepleri, harcamaların azalma sebepleri vb. gibi geniş bir alanı kapsayan meseleleri içerir. Bu tarz bir detaylı açıklama benzersiz yapıda olup başlıca iki etkiye sahiptir: (i) Finans yetkilileri ve yöneticileri hesap verebilirlik konusunda daha fazla bir sorumluluğa sahip olmaktadır. (ii) vatandaşlar bütçe yapma sürecine daha fazla ilgi göstermektedir. Sistemin çalışıp veya çalışmaması belediye başkanına verilen yetkiye ve başkanın bu yetkiyi hangi yönde kullandığına bağlı olarak değişir.

(i) Halk komitesi tarafından bütçenin sunulması: 2004 yılında Shiki şehri yerel hükümet ve halk komitesinin iş birliği vasıtasıyla bütçe tekliflerini tasarladı. Bu teklifler seçilmiş yerel meclise son taslak halinde sunulmadan önce belediye başkanına iletilmiştir. Vatandaşlar topluluğun ihtiyaçlarına yönelik bilgilendirme toplantısına dahil edildi ve araştırmalarına dayalı olarak tavsiyelerde bulundular.

Halk komitesine katılımı başvuruda bulunan tüm vatandaşlara açık bir şekilde yapılmaktadır. Yeni yaklaşım Shiki belediye başkanı tarafından başlatıldı ve katılımcı bütçe modeli, sürdürülebilir yerel yönetimin geliştirilmesi için tanıtıldı. Bütçe süreci ile ilgili vatandaşı bilgilendirmek ve bu konuda birlikteliği artırmak, yerel yönetim ile halk arasında ortaklığı artırmıştır. Halk komitesi 2004 ve 2005 yılında iki kez bütçenin planlamasına dahil olmuştur. Komitenin finansal kriz zamanlarında, refah programları ve para tasarrufu gibi konular diğer bütçe araçları üzerinde belirleyici etkisi olmuştur. Bununla birlikte yeni belediye başkanı 2005 yılında seçildi ve onun önderliğinde yeni bir katılımcı modeli eleştirilip değiştirildi.

(ii) Topluluk ve halka kendi projelerini uygulamalarını sağlayan bütçe fonları sağlandı. Bu tarz bir katılımcı bütçe Nabari şehrinde yerine getirildi ve 2003 yılında uygulaması başlatıldı. Şehrin yıllık bütçesinin küçük bir oranında şehre ait 14 komitenin tamamı 50000 yenin üzerinde bir tutar elde etti. Tüm topluluklar halkın ihtiyaçlarını dinleyerek fonların nasıl kullanılacağı konusunda karar veren bir konsey kurdular. Oldukça düşük tavanlı bu fonlardan topluluklar fazla kısıntı yapmadan ve ihtiyaçları ve önceliklerini temel alarak harcarlar. Buna ek olarak karar verme süreci yerel gönüllü topluluk gruplarını içerir. Komite değişik projeler hakkında karar verdikten sonra komite projenin uygulanmasından sorumlu olmaktadır.

(iii) Vatandaşın oyları temel alınarak projenin uygulanması için bütçenin %1'lik payı kar amacı taşımayan organizasyonlarca sağlandı. Bu sistem Ichikawa'da katılımcı bütçe uygulamasının bir türüdür ve aşağıda tartışılmıştır:

(iv) Sivil toplum yönetici birimleri arasında program planlamasına katılım sağlandı. Bu tür, Chiba İdari Bölgesi'nde görülen ve 'Ortaklığa dayalı piyasa' olarak bilinir.2004 yılında başlatılan bu sitem yerel yönetim birimleri ile sivil toplum kuruluşları arasında bütçe sürecine yönelik adımların erkenden planlanması esasına dayanır. Sistem yönetimle ilgili bütün bölümleri içerir. Burada idari bölge yönetimi tarafından konuşulan sorunlar açıklanmakta ve daha sonra katılım programlarına sivil toplum örgütlerinden de istekli olanlar davet edilmektedir. Başvurular izleme sürecinde kontrol edilir ve bazı teklifler kabul edilirken bazı teklifler ise reddedilmektedir. Süreç açıktır ve genelde bazı tavsiyeler oldukça hayalci ve uygulamaya gelince ise pratik ve mantıklı olmayan bir yapı arz edebilir. İnceleme sistemi oluşturulmuştur ve ofisler, sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ve yorumlayıcıları ile birlikte otururlar ve teklifleri ayarlayıp yeniden gözden geçirmeyi denerler. İdari yöneticiler için danışma süreci fayda sağlamaktadır. Çünkü ileride

daha iyi politik kararlar almaları ve bütçe ihtiyaçları konusunda doğru karar vermeleri sağlanmaktadır. Planlara katılma topluluk ihtiyaçlarının daha iyi yansıtılması için uygun bir alan sağlar. Yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri arasında ortaklığı geliştirmiştir. Fakat çoğu teklifler kabul edilmemiştir. Ayrıca idari bölgenin bütçe dönemi sadece bir yıldır ve programların kalıcı bir etkisinin olması çok zordur.

3 ve 4 tipinde bir uygulama, sürece gelişme eğilimi kurulması yönünde ivme kazandırdı. Nabari şehri tip 3'e başladı ve daha sonra Ikeda şehri ve Nagoya şehrionu takip etti. Ichikawa şehri 4. tip için öncü belediye oldu ki onun altı örneği günümüzde mevcuttur. Her iki sistem de vatandaşın katılımını teşvik etmekte ve yerel yönetim otoritesinin güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır (Matsubara, 2013: 28-30).

Ichikawa Tokyo yakınlarında ve 56 km ²'lik bir yurt şehridir. Nüfusu 473055 ve nüfus yoğunluğu ise km ² başına 8200 kişidir. Halkının çeyreği her gün 30 dakika mesafedeki Tokyo şehir merkezinde çalışma yerlerine ve okullarına gidiş dönüş yapmaktadırlar. 230000 vergi mükellefi ve 280 milyon yentoplam vergi hasılatı elde etmektedir. Vergilerin %70 ila 80'i maaş bordrosu dökümünde yer almaz ve mükellefler verginin nereye harcandığı konusunda yoksundur. Bununla birlikte vergi toplumun refahı, çevre, kasabanın gelişimi ve genç insanların ihtiyaçları gibiihtiyaç ve sorunlar için ödenmesi gerekir (Matsubara, 2013: 30-31).

Belediye başkanının önderliğinde Ichikawa 2005 yılında yürürlüğe giren sözde yüzde 1'lik sistemi belediye meclisinden geçirdi. Bu fikir Macaristan'ın yüzde 1'lik sisteminden alınmıştır. Konut vergisinden bağımsız yüzde 1'lik bir kısım sivil toplum örgütlerinin proje uygulamaları için bir kenara ayrılmaktadır. Süreç 4 adımda gerçekleşmektedir. (i) Sivil toplum kuruluşları yıllık faaliyet planlarını, harcama sayfalarını da içerecek biçimde hazırlarlar; (ii) Şehir organizasyonları açık bir toplantı düzenlemektedir. Toplantının içeriğinde sivil toplum örgütlerinin mevcut faaliyet planları, etkinlik açıklamaları ve fonları alırlarsa ne gibi yerlere harcayacaklarına dair bilgiler vardır ve halkın geniş katılımının sağlanması amacıyla sistemin duyurulmasına çaba gösterilerek, süper marketlerde, istasyonlarda vatandaşlarla konuşmalar yapılıp havadan bilgilendirme afişleri de atmak suretiyle sistem tanıtılır; (iii) Hangi faaliyet planlarının uygulanacağı bir oylama ile karara bağlanır, ağırlıklı olarak oylamanın şekli posta yoluyladır ve vergi mükelleflerinin

oylamasına dayanır. Oylamanın ardında oylar sayılarak sonuca göre yüzdel'lik konut vergileri sivil toplum örgütleri arasında paylaştırılır (Matsubara, 2013: 31).

Katılımcı bütçe sivil toplum örgütleri vasıtasıyla Ichikawa'da 2005 yılından beri her yıl uygulanmaktadır. Yıllar sivil toplum örgütlerinin kampanyalarında gösterdikleri faaliyet planlarının kabul edilme sayısının artmakta olduğunu ve böylece etkinliklerin de buna bağlı olarak arttığını göstermektedir. Sivil toplum örgütlerinin sayısı Tablo 9'da da görüleceği üzere sürekli artış göstermiştir. Nitekim 2005 yılında 81 olan adetleri 2009 yılında 130'a yükselmiştir. Bu gerçeğe rağmen katılım oldukça zaman alan bir süreçtir. Başvurular yazılı olmalı ve daha sonra kamu kurumlarına sunulmalıdır. Faaliyet planları bazı programların powerpoint ortamında sunulması şeklinde olabileceği gibi bazen de hikaye okuma, sahnede canlandırma şeklinde de olabilir. Her hangi bir örgütün başvuru yaptığında sivil toplum kuruluşları genel bütçenin % 1'lik şemasından sürecin genel bütçesinin ancak yarısı kadar bir tavan uygulamasına sahip olmasına rağmen sivil toplum kuruluşları için iyi bir kaynak olarak gözükmektedir. Şehir yönetimi tarafından sivil toplum örgütleri için ayrılan fonların artırılması faaliyet alanlarını genişletmek için iyi bir yardım sağlar. Oysa daha önce sağlanan hibe 2 milyon yen iken, yüzde 1'lik sistemle tanışıldıktan sonra 20 milyon yen'e kadar fonlarda on kat kadar bir artış sağlandı. Evsiz insanlara destek vermek, yaşlı ve engelli vatandaşlara yardımcı olma, kasabanın gelişmesi adına yapılan küçük ölçekli faaliyetler, düzensiz çalışanlara yönelik hizmetler gibi bir çok sosyal hizmet karşılıklarına yönelik faaliyetlerin finansmanı bu fonlardan sağlanmaktadır (Matsubara, 2013: 31-32).

Tablo 9: Ichikawa'da Katılımcı Bütçenin 2005-2009 Yılları Arasında Görünümü

	2005	2006	2007	2008	2009
Katılmaya istekli Sivil Toplum Örgütleri Sayısı	81	98	85	104	130
Sisteme Katılıp Oy verenlerin Sayısı	5,557	6344	5136	8278	9110
Sivil Toplum Örgütlerinin Fonları	12,427,815	14,168,225	13,003,271	17,369,120	20,007,861

Kaynak: (Ichikawa Şehri Verilerinden aktaran Matsubara, 2013: 31-32).

Sistem vergi ödeyen ile ödemeyen arasında ayrım yapmaktadır. Sadece tam mükellefler oylamaya dahildir. Şemadan faydalanma ihtimali olabilen, çıkarlarına uygun olup olmamasına bakılmaksızın, ev hanımları, öğrenciler, dar mükellefler ile vergi kapsamı dışında tutulanlar katılım yapamazlar. Bu sisteme zıt gibi görünse de sistem kim öderse kararı o versin anlayışını temel alır. Ödeme yapmayan vatandaşlar sisteme dolaylı yönden katılabilir. Sistem ailelere yerel ihtiyaçlar konusunda tartışma fırsatı sunar. Topluluk dışında daha fazla zaman harcayan evin beylerine hanımlar nereye para harcandığı ve oylamaya ilişkin genel bilgilendirmede bulunurlar. Sistemin ilk halinde vergi mükellefleri sadece bir oy kullanıp tavsiye edilen bir tek organizasyonu seçebilirken sistem üç yıl içinde yenilenmiş ve artık üç adet organizasyonu seçme fırsatı ortaya çıkmıştır. Sisteme katılıp oy veren kişi sayısında yıllar boyunca artış görülmektedir. 2005 yılında sadece 5557 oy kullanıcı varken rakam 2009 yılında 9110 olarak gerçekleşti (Bu durum için Tablo 9'a bakınız). Büyüme oranı % 60'ın üzerinde iken katılım oranı sadece % 5 civarındadır. Bu da göstermektedir ki katılımcıların birçoğu hala katılımcı bütçe ile çok ilgili değildir. Vergilerin maksimum % 1'lik kısmı sivil toplum kuruluşları için uygun olmasına rağmen katılımcı bütçede gerçek miktar olarak çok daha az tahsis edilme eğilimi görülmektedir. Ödenen tutar belediyeye aittir ancak seçmenlerin vergi katkıları ile bağlantılı genel vergilerden ödenmez. Düşük seçmen katılımı bütçe üzerinden de düşük fon alımı anlamına gelmektedir. Yerel vergimükellefleri tarafından ödenen toplam vergi gelirinin yüzde birlik kısmı 280 milyon yen iken, 2009 yılında sadece 20 milyon yen sivil toplum kuruluşlarına ödenmiştir. Oylamaya iştirak etmek suretiyle, bir seçmen seçilmiş sivil toplum bütçesine kendi kişisel vergisinin yüzde 1 eşdeğerini aktarmaktadır. Böylece her bir sivil toplum örgütü seçmenlerin ödemiş olduğu vergilerden oyları nisbetinde fon almış olurlar. Sistem sivil toplum örgütlerinin oylamada yüksek katılım sağlama amacıyla kampanya yapmalarını teşvik etmektedir. Bununla birlikte yine aynı sistem yüksek gelir kazanıp yüksek vergi ödeyenler lehinde bir ayırıma gitmektedir. Ichikawa modeli, vergi mükellefi olmayanlara oylamaya katılabilmesi için bir pencere sağlar. Bunun şartı vatandaşların topluluk işleriyle meşgul olmasıdır. Yani vatandaşların çalışmalara yardımcı olacak şekilde gayret göstermesi şeklindedir. Şehirde katılımcı olanlar şehrin etkili idare edilmesi, gönüllü çalışmalar, atıkların geri dönüştürülmesi gibi çevresel faaliyetler gibi kamu hizmetlerine puan vermektedirler. Örneğin çocuklar geri dönüşüm kutuları konusunda kamu hizmeti puanını oylarlar. Bu durum şemada

topluluğa puan kazandıran ama vatandaş olmayan kesimler için de açıktır. Topluluk kuponları doğrudan para kuponları içinde transfer edilmektedir (1 topluluk puanı 1 yen üzerinden hesap edilmektedir). Ve seçim süreci boyunca en favori sivil toplum örgütünden birinin bütçesine para tahsis edilmektedir (Matsubara, 2013: 32-33).

Ichikawa'da katılımcı bütçe açık sınırlama göstermektedir. Çünkü seçim mekanizması sadece vergi mükelleflerini kucaklamakta ve fonlar tek yerleşiğe ait vergilerden ve %1'lik bir kısıtlı oran olarak alınmaktadır. Bununla birlikte bu yaklaşım Japonlar için bir model olarak alındığından Ichikawa katılımcı bütçe örneği birkaç konuda değerlendirmeyi hak etmektedir:

(i) Projeler %1 lik şemada vatandaşların ihtiyaçlarına göre değil, sivil toplum örgütlerinin gereksinimlerini karşılamak üzere idare tarafından uygulanmaktadır.

(ii) Sistem sivil toplum kuruluşlarına faaliyetlerini ve profillerini tanıtabilmeleri için reklam yapma konusunda geniş kapsamlı bir yetki tanıdığı için bu tarz programlar kamuoyu nezdinde büyük bir ilgi görmüştür. Şema sivil toplum örgütlerini birçok seviyede katılmaya teşvik etmekte bu durum, sivil toplum örgütlerinin kendi aralarında geliştirdiği yerel kampanyaları içermektedir.

(iii)Sistem sivil toplum örgütlerinin yaklaşımlarını ve misyonlarını halka açıklayarak bağış toplaması hususunda hesap verebilirliklerini artırmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin programları kamu nezdinde hep tartışmaya açıktır ve eğer onlar bu konuda başarısız olurlarsa anında faaliyetlerinin oylanmaması ile cezalandırılmış olmaktadırlar.

(iv)Vatandaşların bütçe meselelerine ilgisi artmıştır. Bununla birlikte seçimlere katılım %5 seviyesindedir, sistemin daha fazla yayılmaya ihtiyacı vardır.

(v) Sistem bir pilot proje olarak ilgi çekmektedir. Başka bir yerde ve diğer yerlerde benzeri uygulanabilmektedir.

Belirtildiği gibi Ichikawa şeması diğer idare ve belediyelerde benzer biçimde uygulandı. Hokkaido sisteme 2008 yılında başladı, Ichinomiya, Alchi idari bölgeleri, Yachiyo ve Chiba idari bölgeleri 2009 yılında başladılar. Diğer yerler Oushu, Iwate idari bölgesi, Ohita ve Eniwa idari bölgesidir. Enhiwa ve Hokkaido şehirleri, ortaokul seviyesinin üzerinde herkesime oy kullanma fırsatı sundu. Kaynaklar oylamadan çıkan sonuçlara göre tahsis edildi. Tüm bu oylamalar için sivil toplum örgütleri 500 yen aldı. Ichinomiya şehri ve Aichi şehirlerinde 18 yaş üzerindeki herkes oy hakkına sahip oldu (Matsubara, 2013: 33-34).

2.5. ENDONEZYA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Endonezya toplam nüfusunun aşağı yukarı %14-15'i yoksulluk çekmektedir. Bu durum mali kaynakların dağılımı ile doğrudan bağlantılıdır. Politikalar ve aktivitiler için gereken para kişilerin ihtiyaçlarına yönelik değildir. Bunun anlamı bireylerin ihtiyaçları dikkate alınarak harcamanın yapılmadığı, yoksul kesimin isteklerinin bütçe sürecinde dikkate alınmadığıdır. Endonezya'nın bazı yerlerinde, yerel yönetimler planlama ve bütçeleme süreçlerine vatandaşları dahil ederek yenilikler geliştirebilmektedir. Endonezya'nın bir ilçesi olan Batı Sumatra şehrinde bulunan Tanah Datar'da uygulanan katılımcı bütçeleme (PB) bu yeniliklerden biridir. Tanah Datarın incelenme nedeni Brezilya ve Batı Avrupa'da Katılımcı Bütçenin başarılı bir geçmişinin olmasıdır (Mastuti and Neunecker, 2013: 50).

Endonezya'nın yerleşim sürecinde mali konular ve katılımcı bütçeleme belirleyici olmuştur. 1998'de Suhatro'nun düşüşünden sonraki yıllarda, Endonezya güçlü ve bölgesel kıyaslama ile aniden eşsiz bir yerelleşme sürecine şahit olmuştur (UCLG, 2008: 56). Alt ulusal seviyeler yerelleşmeden önce yüksek ölçüde merkezi devletin ödeneğine bağımlı iken, sürekli gelir kaynaklarının değiştirilmesi ile bölgesel ve yerel yönetimlere yeni yetkiler verilmeye başlanmıştır. Günümüzde yerel yönetimler bazı hususlarda vergileme yetkisine sahiptir. Bunların arasında oteller, restoranlar, eğlence, park yerleri, yer altı suyu ve çevre vergileri sayılabilir. Buna ek olarak, yerel yönetimler arazi, mülk, motorlu araçlar vergisini ve daha fazlasını vilayetlerle paylaşırlar. Bahsi geçen vergiler çok fazla gelir getirmediği için, yerel yönetimler farklı ücretler ve kullanım ücretleri almaktadırlar, örnek olarak, kamu hizmetleri ve lisans ücretleri verilebilir (Kersting vd., 2009: 175).

Kısaca yerelleşme süreci ve alt ulusal seviyelerin daha yüksek mali özerkliği, Endonezya'da katılımcı bütçeleme sürecini oluşturma için önemli bir durum olarak görülebilir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 52).

Endonezya'da planlama ve bütçeleme döngüsünün aşağıdaki taslağı, vatandaş katılımı ihtimalleri üzerine yoğunlaşmaktadır, planlamanın hem aşağıdan yukarıya, hem yukarıdan aşağıya olan yaklaşımların uygulandığı eyaletlerde vatandaşın katılım oranı meselenin aslını oluşturur. Yani planlama ve bütçe döngüsünün gerçekleşmesi vatandaş katılımına bağlıdır (Mastuti ve Neunecker, 2013: 51-52).

Bütçeleme sürecinde yukarıdan aşağıya olan yaklaşım, yerel yönetimlerin teknik bölümler aracılığı ile gerçekleştirilmiştir, aşağıdan yukarıya yaklaşımlı bir

forum (Kalkınma Planlama Müzakereci Buluşma Forumları) aracılığı ile gerçekleşmektedir. Bu forumların içeriğinde bütçe sürecinde devletin içinde çeşitli seviyedeki vatandaşların katılımı esas unsur olarak kabul edilir. Forum öncesi süreçler mahalli seviyede ocak ayında, topluluğun üyeleri tarafından üyelerin sorunlarını, hedeflerini ve isteklerini konuşmak için toplanıldığında başlar. Yerel yönetimlerin temsilcileri toplantılara bu seviyede katılmazlar. Sonrasında, forum köy seviyesinde yürütülür. Katılımcılara, bütçe bilgisi, teklif programları ve aktiviteleri temin edilir ve köyleri için bütçe önceliklerini katılımcılar değerlendirirler. Buna ek olarak, katılımcılar buluşmada, sonraki bucak forumunda köyü temsil etmek üzere bir meclis seçer. Meclis içinde kadınları temsil eden bir grup da bulunur. Bucak seviyesindeki bu buluşmalar, yerel parlamento (DPRD) üyelerinin ve yerel yetkili enstitülerin bölüm başkanlarının ilk kez katılımları ile gerçekleşir. Genellikle şubat ayında yapılan bucak forumu'nun amacı, daha alt seviyedeki toplantılarda belirlenen teklifleri derlemek ve önem sırasına göre sıralamaktır. Tekrardan sonraki üst seviyede katılımcıları temsil etmek üzere delegasyon seçilir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 52-53).

Bucak toplantısı sonrasında yer alan SKPD (Yerel Yönetimler Teknik Departmanı) Forumları, bölge temelli forumla kıyaslandığında sektör temellidir. SKPD forumlarında, yerel hükümetlerin teknik bölümleri sektörel çıkar grupları, örnek olarak, işçi sendikaları, iş grupları veya sağlık organizasyonlarının temsilcileri ile biraraya gelir. Teknik bölümler proje tekliflerini taslak halinde sivil toplum temsilcilerine sunarlar ve gelecek olan bütçe tarafından karşılanabilecek olası programları ve aktiviteleri farklı sektörlerin ihtiyaçlarını gözönüne alarak tartışırlar. SKPD forumlarının sonucunda, sektör temelli yıllık planlama dökümanı hazırlanır. Sonrasında, Mart ayında, ilçe formu ve sektörel SKPD forumlarından doğmuş çok amaçlı bir forum teklif edilen programları ve aktiviteleri birleştirme, inceleme amacını gerçekleştirir. Bu nedenle, bu buluşmaya genellikle büyük sayıda devlet yetkilileri ve sivil toplum temsilcileri katılır. SKPD forumları çeşitli teklifleri koordine etmek için bir alan olarak hizmet vermektedir ve Yıllık Planlama Dökümanını güncelleştirerek sonuçlanmaktadır. Parlamento yıllık bütçeyi onaylamadan önce müzakere ile birlikte yerel hükümetin dalları ve DPRD bütçe döngüsünün aşağıdaki adımlarını yönetir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 53).

Şekil 3. Endonezya'daki Yerel Bütçeleme Döngüsü

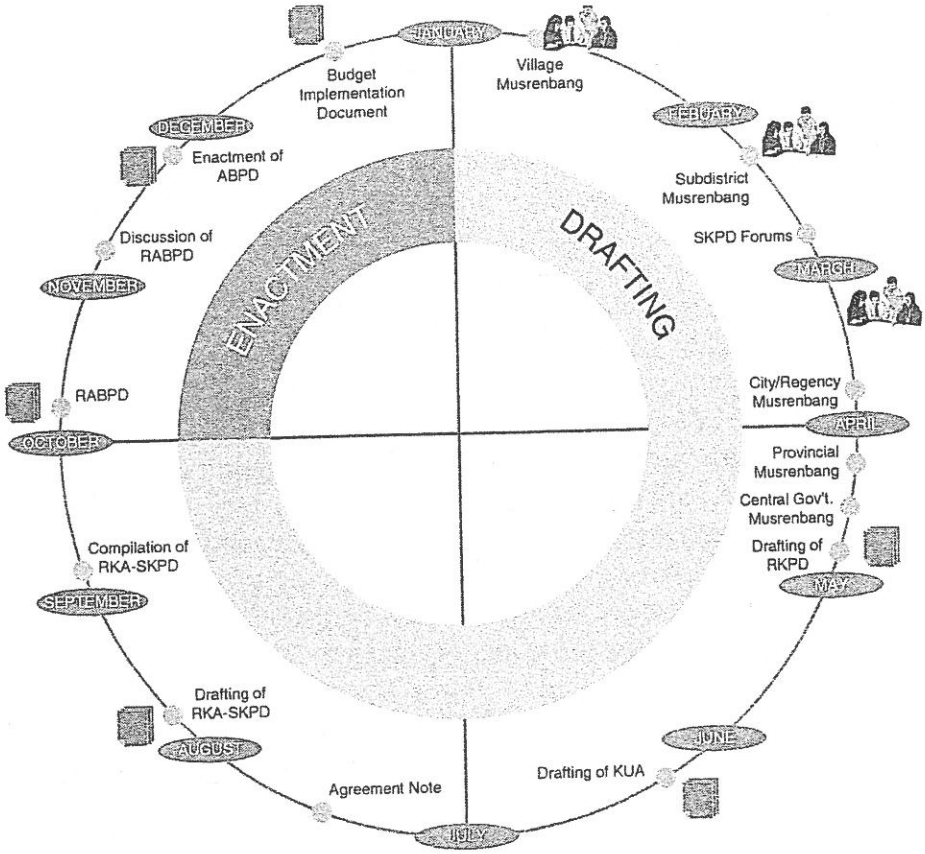

Not: (SKPD= Yerel Yönetim Teknik Departmanı; RKPD=Yerel Yönetim İş Planı; KUA= Genel Bütçe Poliçesi; RKA= İş ve Bütçe Planı; RAPBD= Taslak Yıllık Bütçe; APBD= Yıllık Bütçe).

Kaynak: (Ahmad ve Thebault Weiser, 2006: 15'den aktaran Mastuti and Neunecker, 2013: 54).

Tüm musrenbang toplantıları, katılmaya istekli tüm ilgili vatandaşlara –en azından teorik olarak- açıktır ve kadın grupları, geleneksel liderler, okul komiteleri, çiftçiler ve balıkçılar gibi toplumun farklı kesimleri katılmalıdır. Fakat genel olarak bu durum uygulamada böyle gerçekleşmez. Eğer sıradan vatandaşlar katılır ise, kişiler "gelir ve prosedürleri dinler, fakat konuyu bölmez ve konuşmaz" (Ahmad ve Thebault Weiser, 2006: 14). Buna ek olarak, musrenbang çeşitli seviyelerde bir "dilek listesi" ile sonuçlanır ve bu projelerin finanse edilip gerçekleşmesi çok düşük bir ihtimaldir. Kişilerin katılımı genellikle yüzeyseldir. Bu yetersizlikler bütçe savunma gruplarının işi ile planlama ve bütçeleme süreçlerini gerçekleştirmek için vatandaşların etkili bir şekilde katılımını sağlamak amacıyla bir başlangıç noktası olur (Mastuti and Neunecker, 2013: 54).

Sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını sağlamak için önemli bir uyarıcıdır: "Endonezya'nın sivil toplumu, yerelleşme kanunu ile dikkate değer yakınlığı sayesinde, özellikle daha fazla katılım için şartları ve böylece sivil toplum gruplarını güçlendirmiştir. Dahası Sivil Toplum Örgütü (CSO) bilincinin ve kamu bilincinin daha düşük olduğu ülkelere nazaran fırsatları daha yoğun kullanmıştır." (McGee, 2003: 57). Planlama ve bütçeleme alanında çalışan STK'ların sayısı oldukça fazladır. Son verilere göre, ülke çapında yaklaşık 127 STK ve 14 organizasyon bütçeyi gözetlemektedir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 54).

Endonezya katılımcı bütçe uygulaması için Tanah Datar uygulamasından bahsedilecektir.

Tanah Datar Endonezya'nın batı yakasında bulunur. Nüfusun %21'i yoksulluk içinde yaşamaktadır. Yerel yönetimlerin duyarsızlığı, yoksulların ihtiyaçları ve bölgedeki kişilerin dezavantajları durumları konusunda analiz eksikliği sebebiyle, bütçe faydasız ve etkisiz olarak nitelendirilir. Bu nedenle, hedeflenen kaynağın toplanabilmesi ve yoksulluğun azaltılması, STK'lar tarafından savunulan bütçeleme ve planlamanın ana meselesini oluşturur (Mastuti ve Neunecker, 2013: 55).

Tanah Datar'daki katılımcı bütçeleme sürecinin iki temel hedefi vardır: yoksulluğun azaltılması ve cinsiyete duyarlı bütçeye ulaşmak. Buna göre, süreç çift yollu bir metot üzerine kuruludur. Katılımcı bütçelemenin ilk aşaması yoksullara yöneliktir; bu, bütçenin yoksul kişilerin ihtiyaçlarına, özellikle temel ihtiyaçlarına duyarlı olacağı anlamına gelir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 56).

Katılımcı bütçeleme sürecinde ikinci aşama olarak, Tanah Datar'da yoksul bütçeleme girişimi, cinsiyete duyarlı bütçe analizi ile birlikte yürütülmüştür. Hizmetin daha etkin ve faydalı olabilmesi için, kadınlar ve erkekler için ne gibi faaliyetler uygulanmalıdır gibi konularda hedeflere ulaşmak için katılımcı bütçeleme bir araç olarak kullanılır. Bu bağlamda, sivil toplum planlama ve bütçeleme süreçleri, eyalet birimleri ve yerel meclis üyeleri savunuculuğu ile ilgilenmektedir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 57).

Yukarıda bahsedilen hedeflere ulaşmak için, hedef gruplar, sektörel çalışma grupları ve parlamenter gruplar ile siyasi anlaşmalar yapılarak bütçe uygulamasını izlemeye doğru çeşitli elemanlar harekete geçirilir. İki yönlü bir metot uygulanır; bir tarafta, kişiler bütçeleme sürecinde yer almaları için cesaretlendirilir; diğer tarafta, karar vericiler, bütçelemede yoksulluğu ve cinsiyet konularına öncelik vermeleri için

cesaretlendirilir. 2008'deki katılımcı bütçeleme sürecinde, aşağıdaki şekilde yoksul politikaların üzerine gidilmiş ve kadına bütçelemeye katılması için yetki verilmiştir.

i. İlk olarak, kişiler bölgedeki yoksullukla ilgili problemleri, katılımcı bir şekilde tanımlamak için faaliyette bulundular. Görev, toplumda yoksullukla alakalı problemleri ortaya çıkarmak ve bu problemleri çözebilmek amacıyla faaliyet listesi hazırlamaktı. Burada kullanılan metot hedef grup müzakereleridir. Katılımcılar kendi kendini seçme ve davet yolu ile seçilmişlerdir. Bir yandan, hedef grup toplantıları kamuya duyurulmuştur ve bu sebeple katılmak isteyen her kişiye açıktır. Diğer taraftan, belirli grupları hedefleyen davetiyeler, toplumun çeşitli elemanlarının temsil edildiğini garanti etmek için süreci desteklemiştir. Sonuç olarak, hedef grup toplantılarına köylerden gelen temsilciler, STK'lar, akademisyenler, köy seviyesindeki kadın organizasyonu, devlet görevlileri ve öğretmen, çiftçi, balıkçı ve yerel yasama meclisi üyeleri gibi bazı meslekler katılmıştır. Katılımcılar arasında erkekler olduğu kadar kadınlar da vardı. Hedef grup müzakereleri boyunca, katılımcılar eğitim, sağlık hizmetleri ve temel düzeyde finans konularına öncelik vermek konusunda anlaşma sağladılar. Eğitim hususunda, hasarlı okulların durumu, bucaklara ve köylere öğretmenlerin adaletsiz dağılımı ve okulu bırakan öğrenciler ana konuları oluşturmuştur. Sağlık sektöründe, dengesiz beslenme, kadına karşı şiddet, gebelikte anne ölümü ve kamu sağlık servislerindeki kalite başlıca problemlerdir. Mikro finans ile ilgili olarak, vatandaşların kazanç sağlama, yeni teknoloji ile tanışma ve ürünlerini pazarlama konusundaki zorlukları ele alınmıştır (Mastuti ve Neunecker, 2013: 57-58).

ii. Katılımcı bütçeleme ile ilgili ikinci adım, toplumdaki kadınları ve erkekleri planlama ve bütçeleme ile ilgilenmeleri konusunda güçlendirmeye dayanır. STK, CiBA tarafından gerçekleştirilen, planlama ve bütçeleme konusunda seslerini duyurabilmeyi sağlamak için erkekler ve kadınlara yönelik bir takım özel eğitim kurslarına davet edilmiştir. Sonrasında, katılımcılar aktif olarak köy forumlarına katılmak için köy yetkililerinden davet talep ettiler. Sonuç olarak, köy forumlarına katılımcı sayısı arttı ve toplumla ilgili konularla hiçbir zaman ilgilenmeyen kadınlar katılımcı oldular ve fikirlerini belirttiler. Kadınlar aynı zamanda, bucak forumunda köylerinin temsilci üyeleri olarak kabul edildi (Mastuti ve Neunecker, 2013: 58).

iii. Katılımcı bütçeleme sürecinin üçüncü bölümünde, hedef gruplar tarafından öncelik verilen sektörlere yönelik çalışma grupları kurulmuştur. Burada gruplar, eğitim, sağlık hizmetleri ve temel finans konuları ile ilgili öncelikli politika alanlarına göre kurulmuştur. Sektörel çalışma gruplarına katılım açıktı, her ilgili vatandaş toplantılara katılabilirdi. Eğitim grubu, örnek olarak, öğretmenler, ebeveynler, okul komitesi ve bölge eğitim kurulundan oluşmaktaydı. Sektörel çalışma grupları başlıca konuları müzakere etmek üzere ve bu problemleri yerel devlet yetkililerine karşı desteklemek amacıyla biraraya gelmiştir. Forumların sıklığı, her olayda ilgili sektörün ihtiyaçlarına bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Sektörel çalışma grupları – yerel gelişim planlama ajansının koordinatörlüğünde devlet sektörel planlama ajansı forumuna (SKPD Forum) katılmıştır. Burada, sektörel çalışma grupları formunda teklif edilen eğitim, sağlık hizmetleri ve temel finans aktivitelerini SKPD Forumuna tavsiye niteliğinde sunmuşlardır (Mastuti ve Neunecker, 2013: 58-59).

iv. Dördüncü olarak, bölge seviyesindeki bir forum, Mart veya Nisan'da gerçekleştirilir. Sonuçta, her sektör için öncelikli aktivitelerin taslağı, forumda daha alt seviyede birçok öneri ve SKPD tarafından önerilen program ve aktivitelerdeki sektörel çalışma grupları da dahil olmak üzere bütçe teklifleri içerisinde yer alan öncelikli aktiviteler, yerel parlamentoya (DPRD) sunulur. Sektörel çalışma grupları, aşağıdaki konular hususunda Yıllık Bütçe Taslağını (RAPBD) analiz etmiştir: Bütçenin ne kadarı yoksullar, cinsiyete duyarlı programlar ve aktivitelere tahsis edilmiştir? Forumda gelişen kamu önerileri ve sektörel çalışma grupları RAPBD'ye dahil olmuş mudur? Bütçe yetersizliği ihtimali var mıdır? Gibi bu şekilde belirtilen taslak bütçe ile ilgili potansiyel yetersizlikler, özellikle hali hazırda forumda önerilenler, yoksulluk programları ve aktiviteler gibi konular yeniden tahsis edilmesi için bütçe taslağında önerilmiştir. Sağlık sektöründe, eyalet ulaşımı için yetersiz olan bütçeyi kısmayı ve sonuçta oluşan fonları, ekstra gıda alımı, çocukların dengesiz beslenmesini azaltmak ve köylerdeki ebelere çevredeki hamile kadınlara daha iyi hizmet sunmak için bütçeye tahsis etmeyi önerdiler. Eğitim sektöründe, okul onarımı için bütçenin yeniden tahsis edilmesi önerilmiştir. Dahası, çalışan grup yoksul öğrencilerin üniversiteye girebilmelerini sağlamak için burs sistemini geliştirmeyi teklif ettiler. Temel finans

sektörlerine yönelik olarak ürün reklamı için bütçe dağıtımı ve küçük ve orta ölçekli işletmeler için sermaye aktarımı önerilmektedir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 59).

v. Beşinci adım yerel parlamentonun çeşitli farklılıklarına rağmen destekleyici ve lobileşmiş politik anlaşmalar şeklinde yapılmıştır. Bu durum karar vericilere yoksulluk konularını öne çıkarması ve ilgili politikaları desteklemesi için cesaret verme hedefine destek olmuştur. Endonezya'da bütçeleme sistemi açık bir şekilde, yöneticinin bütçeyi hazırlama ve bütçenin uygulanmasından sorumlu olduğunu ve yasama meclisinin bütçeyi geçirdiğini belirtir. Tablo 10, Forumda vatandaşlar tarafından sektörel çalışma gruplarında önerilen yoksulluk konulu aktiviteleri desteklemek hususunda farklı grupların performansı ile ilgili genel bir bakış sunar (Mastuti ve Neunecker, 2013: 59-60).

Yıllık bütçenin parlamento tarafından yasalaşmasının ardından, bütçeyi gözetleyen ekip, bütçe uygulamasını izleme ve değerlendirmeye devam eder. CiBa, bütçe bilgisini broşür ve afişlerle yaymıştır. Bu bilgiye dayanarak, vatandaşlar bütçe uygulamasını ve doğru fon dağıtımını izlemişlerdir. Okul onarımının planladığı gibi yapılıp yapılmadığını veya su ve sağlık işlerinin düzgün şekilde yapılıp yapılmadığını kontrol ettiler. Olağan vatandaşlar –örnek olarak, çiftçiler veya öğrencilerin ebeveyni- bu gibi bir izlemede aktif öncü oldular ve herhangi bir yolsuzluk veya ihlali raporladılar. Toplumun bazı üyeleri ve sektörel çalışma grupları, kamu hizmetlerini ve bütçe uygulamasının kalitesini değerlendirebilmek için kullanıcı merkezli araştırmalar ile ilgilenmişlerdir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 60).

Tablo 10: Yoksul Aktiviteleri ile İlgili DPRD Gruplarının Performansına Destek (2008)

DPRD grubu	Desteklenmiş yoksul aktiviteleri sayısı
Reform Yıldız Parti Grubu	14
Hilal ve Ay Partisi Grubu	8
Birleşik Gelişim Partisi Grubu	7
Adalet ve Refah Partisi Grubu	6
Milli Manda Partisi Grubu	2

Kaynak: (CiBa (2009): PBET [Katılımcı ve Bütçe Harcamaları İzleme] Tanah Datar ve Solok Raporu)'den aktaran Mastuti and Neunecker, 2013: 60).

Tanah Datar'daki katılımcı bütçeleme sürecinin prosedürleri ve çeşitli unsurları değerlendirildikten sonra, sonuçları, güçlü ve zayıf yönleri ile ele alınacaktır. Genel anlamda katılımcı bütçeleme, daha önce de ifade edildiği gibi, çeşitli olası sonuçlarla ilişkilidir. Vatandaşları birleştirebilir, eğitebilir ve güçlendirebilir; sivil bir topluma hayati derecede önemli katkıda bulunabilir; şeffaflığı ve hesaplanabilirliği geliştirilebilir; yolsuzluğu azaltılabilir; ve toplumda söz sahibi olamayan kişiler sürece dahil edilebilir. Sözün kısası, katılımcı bütçeleme "devlet performansını arttırabilir" ve "demokrasi kalitesini yükseltir" (Wampler, 2007: 21).

Tanah Datar'daki katılımcı bütçeleme süreçleri bu hedeflerin herhangi bir tanesine ulaşabilir miydi? Bu soru şu şekilde cevaplanabilir: Öncelikle, bütçe dağıtımının olumlu yanını destekleyen sektörler karşılaştırıldığında, sağlık hizmetleri ve ileri finans konularında 2007-2008 yılları arasında önemli bir artış olmuştur. Eğitim sektöründe, bölgedeki toplam kamu harcaması 32 milyon IDR'den 47 milyon IDR'ye yükselmiştir. Temel finans ve endüstri sektörlerinde bütçe dört kattan fazla artmıştır. Yalnızca sağlık sektörü önemsiz bir büyüme sağlamıştır. Tablo 11, katılımcı bütçeleme süreçleri analiz edildiğinde sürecin üç öncelikli sektörüne tahsis edilen bütçe için genel bir bakış sunmaktadır. Bu sektörlerdeki artan harcamaların nedeni katılımcı bütçeleme sürecinin ve ilgili yoksulluğu destekleyen politikaların bir sonucu olarak görülecekbütçenin yeniden tahsis edilmesidir. Katılımcı bütçeleme süreci boyunca, CiBa tarafından desteklenen topluluk üyeleri, yerel bütçedeki potansiyel yetersizlikleri belirlediler ve yoksulluk konulu aktiviteler için bütçenin yeniden tahsis edilmesini savundular. Örnek olarak, devlet memurlarının seyahat

masrafları için tahsis edilen bütçedeki kesintilerin ya da tekrar eden ödemelerin kontrol edilmesini önerdiler (Mastuti ve Neunecker, 2013: 61).

Tablo 11: Üç Öncelikli Sektörde Yıllık Bütçe, 2007-2008 Mali Yılı

Sektör	Mali yıl 2007	Mali yıl 2008
Eğitim	32,473,680.00 IDR	47,308,302,62 IDR
Sağlık hizmetleri	14,024,733.00 IDR	14,666,561.50 IDR
Temel finans ve endüstri	445,350.00 IDR	2,216,363.00 IDR

Kaynak: (APBD Tanah Datar 2007 ve 2008'den aktaran Mastuti and Neunecker, 2013: 62).

Bu tablo doğrudan sonuçlarının ötesinde, dikkatli incelendiğinde"tam anlamıyla'' sürecin katılımcı süreç olarak nitelendirilebilirliği veya yalnızca tek-yönlü bir müzakere şekli olup olmadığı konusunda bir soru karşımıza çıkarır (Sintomer, Herzberg ve Röcke, 2010: 42).

Referans aldığı beş önemli kriterle ilgili, Tanah Datar'ın ilk dört kriterine iyi bir şekilde uyumlu olduğu söylenebilir: süreç, finansal boyuta işaret eder, yönetim üzerinde gücü olan bir bölgeyi kapsar, parlementoda tekrar tekrar yer almıştır ve merkez grup müzakereleri ve sektörel çalışma grupları gibi birçok kamu görüşmelerini sürece dahil etmiştir. Böylelikle yerel devletin hesap verebilirliği sorgulanabilir. Bu hususun olumlu bir yanı, yerel devletin resmi olarak yıllık bütçeyi duyurması ve vatandaşların bütçe bilgisini Eyaletin web sitesinden, yerel gazetelerden, broşür ve kitapçıklardan almasıdır. Fakat Eyalet, vatandaşlara belli önerilen aktivitelerin yıllık bütçeye dahil edilmediği ile ilgili sistemli bir geri dönüş sağlamaz. Burada hesap verebilirliğin eksikliği, süreçle ilgili temel bir zayıflığa işaret eder. Buna ek olarak, her mali yılda katılımcı bütçelemenin eksiksiz ve bağımsız bir değerlendirmesi, ihmalleri ortaya çıkarmak ve tüm süreci geliştirebilmek amacıyla gereklidir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 62).

Bunun yanında, hesap verilebilirlik seviyesinin düşük olması ve değerlendirme sürecinin yokluğu ile bağışta bulunan kurumlara ve başkanın siyasi istekli olup olmamasına bağımlı olmak, Tanah Datar'daki katılımcı bütçeleme sürecinin uygulamasını temel olarak zorlaştırmıştır. Uluslararası alanda hayır sahibi kişilerden finansal bir destek olmaksızın, bölge kendi kendine etkin bir katılımcı bütçelemeyi gerçekleştirmesi mümkün değildir. Bu nedenle buradaki soru, eğer bu finansal destek kesilir ise, sürecin kurumsallaşması ne kadar sürer? Buna ek olarak,

süreç büyük ölçüde yerel hükümetin ve özellikle belediye başkanının siyasi iradesine ve bağlılığına bağlıdır. Eğer devlet memurları vatandaşların katılımını teşvik etmeyi reddederse, başarılı bir sürece ulaşmak çok zor olacaktır (Mastuti ve Neunecker, 2013: 62).

Tanah Datar olayında, katılımcı bütçeleme süreci, yerel seviyede demokraside artışa katkı sağlamıştır. Vatandaşlar karar-verme süreçlerine katılabilmiş, fikirlerini söyleyebilmiş ve hükümet tarafından dinlenmiştir. Ayrıca genellikle toplumsal bir politika belirleme ve kamusal alanlar ile meşgul olma konusunda aktif olmayan kadınlar, süreçte rol alarak seslerini duyurmuşlardır ve böylece cinsiyet eşitliği artmıştır. Sürecin diğer bir güçlü yönü ise, yerel hükümetin şeffaflık anlayışının gelişmesidir. Katılımcı bütçeleme öncesi, hükümet bütçe bilgisini yayınlamamıştır ve vatandaşların SKPD forumuna katılmalarına izin vermemiştir. Sonrasında, katılımcı bütçeleme vasıtasıyla, vatandaşlar bütçe dağıtımını izlemişlerdir ve devlete, yolsuzluk veya düzensizlik olup olmadığı ile ilgili geri dönüş sağlamışlardır. Örnek olarak; vatandaşlar devlet memurlarına, yıllık bütçeden finanse edilecek olan fakat mali yılın sonunda inşa edilmemiş olan köylerindeki köprüyü sormuşlardır. Bunun gibi, topluluğun üyeleri de depremzedelere tahsis edilmek için dağıtılmış olan parayı kontrol etmişlerdir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 62-63).

Endonezya'da, Tanah Datar'daki katılımcı bütçeleme sürecinin, bir bakıma başarılı bir geçmişinin olduğu söylenebilir. Eşitsizliğin ve fakirliğin yaşandığı böyle bir bölgede, en azından bir ölçüdeki vatandaşların katılımı, kaynakların dağıtımını daha etkin hale getirdi. Böylece bütçenin vatandaşların ihtiyaçlarını daha fazla karşılaması sağlanmış oldu. Bu olumlu sonuçlar, sağlık hizmetleri, eğitim ve büyük çaplı finans sektörleri gibi alanlarda gerçekleştirilen yüksek seviyedeki harcamalar ile belgelendi. Buna ek olarak, kadınların katılımı artmıştır. Katılımcı bütçelemenin en zayıf noktası hesap verebilirliğin belirgin eksikliği, politik bağlılık ve hayır kurumlarına bütçenin bağımlı olmasıdır. Tanah Datar'daki katılımcı bütçeleme süreci, kişilerin ihtiyaçları ve tercihlerini ortaya çıkarmak için yapılmaya başlanan belli konulara odaklanmış grup toplantıları ile başlamıştır. Katılımcılar, STK'lar tarafından organize edilmiş olan planlama ve bütçeleme süreci ile ilgili özel bir eğitim almak için davet edilmişlerdir. Benzer sektörel çalışma grupları, üç ayrı politik alanda kurulmuştur, sektörlerdeki başlıca problemler görüşülmüş ve yerel devlet yetkililerine sorunlar aktarılmıştır. Aşağıdaki SKPD Forumunda ve ilçe

forumunda, resmi kurumların temsilcileri ile görüşülerek, yoksul aktiviteleri ile ilgili yıllık bütçe taslağı incelenmiştir. Yerel parlamentonun gruplarıyla politik anlaşmaların imzalanması, en azından vatandaşlar tarafından önerilen bazı aktiviteleri yıllık bütçeye dahil etmek açısından, bu aktivitelere destek vermiş olan politikacıları garanti altına alır. Sonuç olarak, toplum üyeleri ayrıca bütçe planının uygulamasını izlemek ve planda olası düzensizlikleri ortaya çıkarmak için çabalamaktadır. Bu durum yüksek düzeyde şeffaflığın sağlanmasına destek olmaktadır (Mastuti ve Neunecker, 2013: 63).

Tanah Datar'daki katılımcı bütçeleme süreci ilk kurulduğundan bu yana 2006'dan itibaren devam etmektedir; fakat 2010 yılında, süreç geçici bir başarısızlık yaşadı. Yerel Gelişim Planlama Bürosu Müdürü değişti, buna ilaveten ilçenin yeni liderinin seçimi, politik çevrelerde ve yerel hükümetin vatandaş katılımı kabulü gibi konularda değişiklik yaptı. Sürecin unsurları olan, gelişim planlama toplantıları (musrenbang) veya sektörel toplantılar (Forum SKPD) vb. halen devam etmektedir, fakat vatandaşların sürece ilgisi düşüş göstermiş ve katılım eskisi kadar fazla olmamıştır. Bu düşüş, Tanah Datar'daki planlama ve bütçeleme çalışmalarına vatandaşın katılım sürecine büyük bir engel oluşturmaktadır. STK'ların sorunların varlığını yetkililere ve kamuoyuna duyurması ile STK'larının yetkililer nezdinde itici bir güç olarak algılanması ihtimali veya vatandaşların etkin bir katılım için taleplerini yeterince ifade etmeleri konusunda sıkıntılar söz konusudur. Fakat yerel hükümetin desteği ve siyasi iradesi olmaksızın, başarılı bir ilerleme görünmemektedir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 64).

2.6. HİNDİSTAN'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Ağustos 1996'da, Hindistan'ın en güneyinde bulunan Kerala, yerelleşme planlamasında dikkate değer ve yeni sayılabilecek yaklaşımlara geçti. Bu yaklaşım "Dokuzuncu Halk Planı için Kampanya" olarak adlandırıldı. Bu sürecin temel hedefi, yerel düzeyde özel yönetim kurumlarının kendi kendini idare ederek yıllık plan hazırlamalarını ve öncelik sırası oluşturmalarını sağlamaktır. Kerala'da katılımcı planlama ve bütçeleme süreci, halk planı olarak bilinir. (Kerala Hükümeti, 2007). Süreç orijinal olarak hükümet tarafından başlatılmıştır, fakat tüm siyasi partiler tarafından desteklenmiştir. Süreç için izlenen yolda, vatandaşlar gelişim süreci ile ilgili fikirlerini ifade edebilmekte, projeleri önem sırasına koyabilmekte, toplumun marjinal ve ekonomik olarak zayıf gruplarına destek sağlayabilmektedir. Ekonomik

gelişme ve sosyal adalet sürecin başlıca hedeflerindendir. Kerala, Hindistan'daki katılımcı planlama ve bütçelemede önde gelenlerden birisidir, aynı zamanda ülkenin diğer eyaletleri şimdiden hatırı sayılır süreçleri uygulamaya koymuşlardır. Birkaçından bahsetmek gerekirse, Gujarat'ta DISHA'nın projeleri, Rajasthan'da MKSS, Bangalore'da PROOF bunlardan bazılarıdır (Fölscher, 2007; Paul, 2007).

Kerala'daki yerel düzeyde planlama ve bütçeleme, bir katılımcı bütçeleme süreci olarak sınıflandırılabilir. Fakat bu ifade tam olarak tüm dünyada yayılmış geniş çeşitliliğe rağmen, tek bir "kapsayıcı" tanım olamaz. Genel anlamda, katılımcı bütçeleme toplumun karar verdiği, verilen kararlara katkı sağladığı, eldeki kamusal kaynağın tümü veya bir kısmı aracılığıyla gerçekleşen bir mekanizmadır/süreçtir (Cabannes, 2004: 20).

Fakat bu genel tanımın ötesinde, katılımcı bütçeleme süreci, tasarım, katılımdaki yoğunluk, vatandaşların fiili şekilde karar verdikleri düzey (yalnızca danışılan olmak yerine) ve diğer açılardan ciddi ölçüde değişiklik gösterir (Wagle ve Shah, 2002: 1).

İnsanlar, değişik planları üretmek, bütçe analizi, izleme ve –döngünün sonunda- değerlendirme aşamasında dahil olabilirler. Değişik planları üretmek sivil katılımı, projelerin ve sektörlerin önümüzdeki bütçe ile finanse edileceği sorular üzerindeki kararları etkileyebilir. Analizin vatandaş katılımı için sonraki adımı, vatandaşlar arasında bütçe okuryazarlığını bütçenin görünürde teknik içeriği gibi gizemli noktalardan ayrılmasını temel alarak," bütçenin etkisinin gözden geçirilmesi ve bütçe ile ilgili farklı öneri ve ödeneklerin uygulanmasını sağlamasıdır." (ibid:4). Bu durum sonrasında, vatandaşların yolsuzluk olaylarını önlemek ve kaynakların tespit edilen hak sahiplerine ulaşmasını sağlamak için mali kaynakları, harcamaları ve dağıtımı izledikleri anlamına gelir. Son olarak, bütçe döngüsü içindeki vatandaş katılımı, bütçenin başarılarını ve eksikliklerini ortaya çıkarmak için bütçe performansının değerlendirilmesi içindir (George ve Neunecker, 2013: 67).

Hindistan katılımcı bütçe uygulaması için Kerala uygulamasından bahsedilecektir.

Kerala, Hindistan'ın en güneyinde bulunur, 39.000 km^2 coğrafi alana ve 2008 yıl kayıtlarına göre 3.326.800 nüfusu vardır. 1 km^2'ye 851 kişinin düştüğü nüfusun en yoğun olduğu şehirlerden birisidir. Bu şehir, etkili bir yerel yönetim sistemi kurarak önemli bir gelişme göstermiştir. Bu anlamda Hindistan'ın diğer kısımlarında, 73. ve 74. madde anayasa değişiklikleri, önceden varolan yapıların "genel bir

yenilenmesi" anlamına gelir (Charvak, 2000: 22). Kerala'daki yerel hükümetin nitelikleri, kişilerin katılımını sağlaması, katılımcı bütçeleme ve hesap verebilirliğin sağlanmasıdır. Güç, fonksiyon, yükümlülükler yerel seviyeye kapsamlı şekilde aktarılmıştır. Şehrin yardım fonunun 1/3'ü yerel birimlere devredilmiştir ve önceden belirlenmiş kriterlere göre dağıtılmıştır (George ve Neunecker, 2013: 67-68).

Kerala'nın gelişimi konusunda, özellikle Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik İndeksi açısından yaşam kalitesi ile ilgili, başarıları çok önemlidir. Kerala'daki insani gelişmişlik başarı sırası, kişi başına düşen gelir seviyesinin düşük gelir seviyeli ülkelerin kişi başı gelir ortalamasından düşük iken, dünyadaki orta gelir seviyeli ülkelerle karşılaştırılabilir ölçüdedir. Bu nedenle Kerala modeli, ekonomisinin kişi başına düşen gelir düzeyi düşük iken nasıl yüksek yaşam kalitesine ulaştığını göstermektedir. Kerala'daki pekçok gelişim göstergesi, yerel seviyede planlama kapasitesini geliştirmeye yöneliktir. Son dönemde, bu güç ivme kazanmıştır ve kişi başına düşük bir gelir seviyesine rağmen, yaşam kalitesinde sürdürülebilir gelişim yaşanmıştır. Şehir nüfusunun %25 civarı kentsel alanda yaşamaktadır. Bu durum milli ortalamanın biraz altındadır. Fakat ülkenin diğer yerlerinin aksine, Kerala'da kentleşme şehirler ve kasabalar ile sınırlı değildir. Köy-kent arasındaki uçurum, kendine özgü yapıdadır. Kamu politikalarının etkisiyle köy ve kent alanındaki uyumsuzluk minimuma inmiştir. Toplum genel anlamda kentleşmiş olarak ifade edilebilir (Kerala Hükümeti, 2002).

Yerel özerk yönetim kavramı, Hindistan Cumhuriyeti için yeni bir olgu değildir. Kurumların şimdiki yapıları 1688'de, Madras'ta İngilizler, Yerel Yönetim/Belediyesi kurulduğunda şekil almıştır. Bunu Bombay ve Calcutta'da 1726 yılında benzer yapıların ortaya çıkması izlemiştir. Hindistan Anayasası 74. Değişikliği-Kentsel Yerel Yapılar (ULB) ile ilgili- 1992'de meclisten geçmiştir ve Nisan 1993'te Başbakan tarafından onaylanmıştır. Bu yasa, Kentsel Yerel Yapılarının (ULB) eyalet yasalarınca belirlendiği gibi, Hindistan'daki yapısı ve yetkileri için ortak bir çerçeve sağlamayı amaçlar (eyaletlerin eyalet özerklikleri ile ilgili uzlaşmaları için yeterli özgürlüğün sağlanması ile birlikte). Merkezi hükümet ve eyaletler arasındaki ilişkiler dengeli hale geldiği ve yıllardır yerinde saydığı için, eyalet-yerel hükümetler arasındaki ilişki ve gerekli mali kaynakların benzer şekilde işlev ve tahsisinde hatırı sayılır ölçüde gerileme yüzünden, henüz sağlam bir yapı oluşmamıştır (George ve Neunecker, 2013: 68).

Hindistan Anayasasının On ikinci Taslağı (Madde 243) eyaletler tarafından ULB'ye gönderilen görevlerin listesini sunar. Fakat bu görevler tatmin edici bir biçimde sisteme fiili olarak aktarılmamıştır. Su veya Gelişim Müdürlüğü gibi yarı kamusal hizmet sunan kurumlar, yerel hükümetlerin zorunlu yükümlülüklerini ellerinde tutmaktadırlar. Şehir yönetimi ile ilgili en önemli görev olan planlama, eyaletlerin çoğunluğunda ayrı bir kurum olan Kasaba Birimi ve Ülke Planlamasının ellerindedir (George ve Neunecker, 2013: 69).

Hindistan'da, daha büyük kent alanlarında 100 belediyeye (Mahanagar-Palika), daha küçük kent alanlarında 1500 belediyeye (Nagar-Palika) ve kırsal alandan kente geçişte 2100 şehir konseyine (Nagar Panchayat) ayrılan yaklaşık 3700 yerel kent teşkilatı vardır. Daha önce de bahsedildiği üzere, ULB'yi kuran eyaletlere anayasa yeterli özgürlüğü sağlamaktadır, örnek olarak, belediye başkanları ve kurul başkanlarının seçim usulü onların takdir yetkisindedir. Bu konuda Hindistanda, benzer şekilde, pekçok hususta büyük çapta bir çeşitlilik görülebilir. Eyalet Yönetimi, gelişim yetkilileri, konut kurulu, kenar mahalle geliştirme kurumları ile su ve sağlık işleri kurulu halinde çok sayıda fonksiyonel teşkilatlar oluşturulmuştur. Bu uzmanlaşmış kurumların büyümesi, belediyelerin yetkisini azaltmış ve yozlaşmalarına katkı sağlamıştır. Sonuç olarak, teknik insan gücü ve organizasyonun yeterliliği ile ilgili ULB yetersiz bir donanıma sahiptir ve kentleşmenin kırsal alanlara yayılması ile ilgilenememiştir (George ve Neunecker, 2013: 69).

Vatandaşların yaşam kalitelerini, sivil tesisler ile arttırmak başlangıçtan beri yerel hükümetlerin temel fonksiyonunu oluşturmuştur. Yerel hükümetler, su tedariği, katı atık yönetimi, sağlık hizmetleri vb hizmetleri tedarik etmek için ideal bir konumdadır; insanlara daha yakındırlar ve onların endişelerini değerlendirmek için daha iyi bir pozisyondadırlar. Bu gibi hizmetlerin en iyi şekilde insanlara en yakın olan eyalet seviyesinde sağlanması ekonomik bir ilkedir. Fakat yerel teşkilatların büyük bir kısmı bu konuda genel olarak istenilen düzeyde değildir (George ve Neunecker, 2013: 69).

Kerala yerel yönetimler konusunda kendine has bir yapıya sahiptir. Mayıs 1994'te yürürlüğe giren Kerala BelediyeYasası, Anayasa (74.) Değişiklik Yasası ile uyumlu olarak birçok hükmü bünyesinde barındırmaktadır ve Eyalet içindeki kent yönetimini daha da güçlendirmek amacıyla dört kez iyileştirilmiştir. Belediyenin yönetim alanı dışında, ekonomik gelişim ve sosyal adalet planlaması gibi konularda yerel seviyede özerk hükümet kurumların bünyesinde yerel birliklerin başlıca

sorumlulukları olmuştur. 2010 yılı başında, yerel birlikler, devletten aldıkları yönergeler ve teknik talimatlara bağlı olarak devlet ve ulusal politikalara uygun şekilde, onlara aktarılan kurumları yönetiyorlardı (George ve Neunecker, 2013: 69-70).

Kerala yönetimsel olarak kırsal kesimde 978 Köy (Grama) Panchayat, 152 Blok Panchayat ve 14 İlçe Panchayat ve kentte 60 Belediye (Nagar-Palika) ve 5 Belediye Kurumuna (Mahanagar Palika) bölünmüştür (cf.Vijayanand 2009). Şu anda, kırsaldan kente geçen bir alan yoktur (belirli şehir konseyi ile birlikte, Nagar Panchayat). Kerala'daki ULB, özellikle nüfus ölçüsü bakımından kıyaslandığında diğer eyaletlerdekinden daha küçüktür. Buna ek olarak, Kerala'nın metropol sayılabilecek düzeyde bir alanı yoktur. Merkez belediyenin toplam nüfusu 52000 civarıdır; 100000'den fazla üç belediyeye sahiptir, diğer belediyelerin nüfusu 25000'den azdır. Kerala'nın belediyelerinin nüfusu ortalama toplam 490000 civarıdır (George ve Neunecker, 2013: 70).

Belediyeler ve yerel yönetimler hali hazırda yönetimsel olarak iki bölgeye ayrılmıştır, bölge sayısı ilgili belediyeye bağlıdır. Eğer belediyenin 20.000'den daha az sakini var ise, 20 bölgesi vardır. 20.000'den fazla nüfus olan yerlerde, her 2500 sakin için, sınırı 50 bölge olmak üzere, bir tane daha bölgesi vardır. Yerel yönetimlerin 400000'den daha az nüfusu için 50-100 arası bölgeleri vardır; her 10,000 sakin için, sınır 400,000 olmak kaydıyla bir ek bölge vardır. Doğrudan seçilmiş meclis üyesi her bir bölgeyi ve belediye konseyini oluşturan bu meclis üyelerinin topluluğunu temsil eder. Kerala'da yerel teşkilatların seçimi siyasi partiler tarafından bilgilendirilir. Kadınlara, kast düzenine (SC) ve soy düzenine, nüfustaki oranlarına bağlı bir sayıda, konseyde yerler ayrılmıştır. Kurul başkanı/belediye başkanı üyeleri arasından seçilir, meclis üyelerine konseyde herhangi bir sunum yapılmaz. Konseyin yürütücü tarafı olarak kurul başkanı/belediye başkanı, belediyenin tam zamanlı olarak aktivitelerini yönetir ve çeşitli işlevlerin ve görevlilerin düzenli çalışmasını sağlar. Buna ek olarak, yönetimi kontrol eder, Sekreterliğin özel raporunu hazırlar ve ödemeleri yönetir. Konsey, çoğunluğun desteğini temel alarak politik kararlar alır (George ve Neunecker, 2013: 70).

Kerala'da Katılımcı Bütçeleme

Katılımcı planlama ve bütçeleme Kerala için tam anlamıyla yeni bir uygulama değildir. Güncel katılımcı bütçeleme sürecinin belirgin özellikleri,

amaçları, başarıları ve yetersizliklerini irdelemeden önce, 1996'da başlatılan Halk Kampanyasının başlangıcı ile ilgili kısa bir bilgi vermek gerekir.

Kerala, o dönemde Sol Demokratik Cephe tarafından, Marksist CPI-M liderliğinde yönetiliyordu, yerel planlama ve katılımcı yönetimi esas alan yeni geliştirilmiş "halk kampanyası adıyla dokuzuncu plan" ile Ağustos 1996'da tanıştı. Bu sürecin başlangıcı, "demokrasiyi derinleştirme ve genişletme hedefi" olarak "Kerala'nın Bağımsızlık Tarihi Öncesindeki Bir Dönüm Noktası" olmuştur (Thomas Isaac ve Heller, 2003: 106). Bu sürecin temel hedefi yerel özerk eyaletlerin kurumlarını yıllık gelişim planında kendi kendini idare edecek şekilde hazırlayarak, eyaletlerin kendi önceliklerini belirleyerek aktif sivil toplumun da böylelikle katılımı ve desteğini sağlamaktı. Gerekli finansal desteği sağlamak için, Kerala Eyalet Yönetimi, yıllık gelişim bütçesinin 1/3'ünü –devlet yardımı olarak- yerel teşkilatlara ayırmıştı. Bu durum Sol Demokratik Cephenin gücünü geri getirmeyi kolaylaştırmış ve temel anlamda Kerala Eyaleti Planlama Kurulu tarafından teşvik edilmiş ve yürütülmüştü. Kampanya, yerel planlama ve vatandaşları güçlendirme hususunda eşsiz bir deneyim olmuştur. Kerala Eyalet Yönetimi 1996-2001 yılları arasında, vatandaşlara ve yerel halka eyalet gelirinin %40'ını tahsis etmeye karar vermiştir (Sintomer, Herzberg ve Allegretti, 2010).

Kampanya, farklı seviyelerde toplam altı bölümden oluşmuş ve Kerala'da yaşayan milyonlarca insanı harekete geçirmiştir. Örnek olarak, köy seviyesindeki topluluklara 1997 yılında yaklaşık olarak 2 milyon vatandaş (oy veren nüfusun %10'u) katılmıştır, 300000 temsilci gelişim seminerlerine katılmış ve diğer 100000 gönüllü iş gücünde çalışarak, proje önerilerini hazırlamışlardır (Heller ve Thomas Isaac, 2005: 419).

Uygulanmanın ilk 3 yılında Kampanyanın geniş kapsamlı fiziksel başarıları etkili olmuştur: yerel halklar 300000'den fazla ev inşa etmiştir (önceki beş yıl içinde aşağı yukarı 270,000'e nazaran)-bunların %38'i soy ve kast düzeni için- 400000'den fazla sağlığa uygun tuvaletler inşa edilmiştir ve tarımsal, endüstriyel büyüme konusunda başlıca gelişmeleri kampanya desteklemiştir (Thomas Isaac ve Franke 2002: 6). Birçok köy ve kasaba, projeleri önerme ve uygulamada çok yenilikçi olduklarını göstermişlerdir. Bir örnek vermek gerekirse, birkaç yerel birim, projelerden faydalanan kişilerin kamuya ilan edilerek yolsuzluğun önüne geçilmesini sağlayan bir sosyal denetleme sistemi kurmuşlardır (Franke, 2007: 6).

İleride kampanya başlangıç yıllarında, kamu hizmetlerini daha etkin hale getirmiş ve kadınların gelişimi için özel projeler uygulanabilmiştir (Thomas Isaac ve Franke, 2002: 7).

Demokratik yerelleşme sürecinde, Kerala, yetkiyi yerel özerk yönetimlere devretme konusunda öncülük eden belirli temel ilkeleri takip etmiştir. Bu ilkeler, Yetkilerin Yerelleştirilmesi Komitesi tarafından belirlenmiştir, 1997'de popüler anlamda Kişinin Kendi Komitesi olarak bilinir (Isaac, 2000: 1-2, Vijayanand, 2009: 1-2). Bu ilkeler şunlardır:

i. Özerklik

Yerel Özerklik Kurumları (LSGI) arasında ilk ilke olan özerklik, eyalet yönetiminin denetimini, mecburi ve düzenleyici işlevlerini sınırlayarak temin eder. Bu mali, işlevsel ve yönetimsel özerklik anlamına gelir. LSGI'nin çeşitli seviyeleri, hiyerarşik olarak organize edilmiş değildir yani ast-üst ilişkisi şeklinde bir kontrol mekanizması yoktur fakat, yerel özerklik kurumu burada eyalet önceliklerini toplumsal bakış açısı içinde formüle etmede öncelikli rol alan eyalet hükümeti ile birlikte aktif işbirliği yaparak, koordinasyon, tamamlama ve bütünleşmeyi sağlar (Yetkinin yerelleştirilmesi Komitesi, 1997:1).

ii. Yetki İkamesi, Rol Açıklığı ve Tamamlayıcılık

Yetki İkamesi, ikinci ilke olarak, LSGI'nin farklı aşamalar boyunca görevlerinin bölünmesini yönetir. Yetki ikamesi, belirli bir seviyede yapılabilir olan ve ancak o seviyede yapılırsa anlam taşıyan demektir. Bir sonraki seviyede yalnızca kalan görevler verilmektedir. Bu süreç aşağıdan başlar, işlevlerini ve yetkilerini Ward Sabhas seviyesinden, Milli Yönetime devreder. Rol açıklığı, devletin farklı aşamalarına dayandırılan görevlerin açık bir şekilde paylaştırılması -kavramsal ve bunun yanı sıra operasyonel konularla ilgili- anlamına gelir. Bütünleşme, dördüncü prensip olarak, muhtemelen yerelleşme planlamasının en önemli görevidir. Anlamı tüm sistemin birlik vizyonu içinde ve yöntem farklılıkları ile birlikte çalışmasıdır. Görevleri birbiri ile uyumlu ve organizasyonlu hale getirirken, görev tekrarlamasından kaçınılmalıdır. Üst seviyedeki aktivitelerin alt seviyedekiler ile tüm bu kuruluşlar tarafından uygulanan programların yerel ihtiyaçlar ve önceliklerle uygun hale getirilerek tamamlanması anlama gelir. Sonuçta, bunun gerçekleşmesi için birbiri ile uyumlu yerel bir plan olmak zorundadır (George ve Neunecker, 2013: 73).

iii. Değişmezlik

Değişmezlik ilkesi, faydalanacak kişilerin seçilmesindeki ilkeler ve ölçütler ile yerel teşkilatın görev tanımı verilirken, aktivitelerin öncelik sırası ve yardım şekillerinin, bu gibi programlara sponsorluk yapan kuruluşlar hesaba katılmadan belirli bir program içinde olmasını şart koşar. Bu durum karar vermek için bir ölçüt belirlemeye yardımcı olur, bu da kişilere açık yapılabilir, böylece şeffaflık kolaylıkla gerçekleşir (George ve Neunecker, 2013: 73)

iv. Kişilerin Katılımı

Yerel yönetimde, kişilerin katılımı, kişilerin problemlerini kendileri analiz ettikten sonra, kendi kararlarını vermeleri için onları güçlendirmeyi öngörür. Aslında, yerel özerk yönetim, katılımcı demokrasi için kurumsal bir çerçeve sağlar. Gelişim, ihtiyaçların tanımı, proje yapımı, projenin uygulanması, izleme ve değerlendirme dahil olmak üzere programının her aşamasında, kişilerin katılımını gerektirir. Kadınlar için rezervasyon yerleri, kast sistemi ve soy sistemine uyulması, yaygın hale getirilen gelişim aktivitelerinde, hassas bölgelerin katılımını sağlama konusunda yarar sağlamaktadır. Graba Sabhas gibi kurumlar, kaynakların transferi ve nerelere harcanacağı konusunda karar verme kapasitesi ile ilgili olarak, vatandaşların katılımına olanak sağlamak içindir. Bunun dışında, vatandaş odaklı diğer faydaları arasında, okuryazarlığı teşvik etmek ve kamu sağlığını yükseltmek için toplumun çeşitli kesimlerinde ahengi geliştirmek yer almaktadır (George ve Neunecker, 2013: 73).

v. Şeffaflık ve Hesap Verilebilirlik

Katılım, ayrıca LSGI'nin çeşitli seviyelerdeki aktivitelerini inceleyerek şeffaflık ve hesap verilebilirliği arttırmaya yardımcı olur. Bu, sosyal denetim sistemini, yerel teşkilatların performansını izlemek için gereklidir. Sosyal denetim Grama Sabhas tarafından, herbir alanda gelişim programının aktiviteleri incelenerek gerçekleştirilir. Alınan herbir karar, önceden belirlenmiş olan ve hâlihazırda gelişen kural ve ölçütlere göre olmalı, sosyal bir işbirliğine dayanarak ve herbir kararın ardındaki gerekçe belirtilerek kamuoyuna açıklanmalıdır. Bu nedenle, prosedürler ve yönetim dili basit ve samimi olmalıdır. Bu gibi bir sistemde, vatandaşların proje dökümanlarının detaylarını, uygulama prosedürlerini, öngörüleri, denetimleri, mali harcamaları ve değerlendirmeleri bilme hakkı vardır. Kişilerin aynı zamanda, gelişimsel aktivitelerle ilgili işlevini yerine getirme konusunda kolaylaştırıcı bir rol oynaması beklenir. Bu ilkelere dayanarak, Kerala'da katılımcı planlama ve bütçeleme sürecinin çeşitli hedefleri vardır. Genellikle, bunlar yerel ekonomik

gelişme, sosyal adalet, kamu hizmetlerinin sunulması ve iyi yönetimdir (George ve Neunecker, 2013: 73-74).

vi. Yerel Ekonomik Gelişme

Yerel düzeyde ek gelir ve daha fazla iş olanağı oluşturmak için sağlanacak ekonomik gelişme "Halk Planlamasında" ilk hedeftir. Ötekileştirilmiş ve nispeten daha yoksul olan toplum gruplarının durumu özellikle geliştirilecektir. Tarımın yeniden canlandırılması, örnek olarak, nehir havzaları yapımında sete dayalı besin ürünleri yönetimi, tarım sektörü ilgili olan hedeflerden birisidir. Bu, küçük çaplı işletmeleri güçlendirmek amacıyla belirli bir gayret sonucunda tamamlanmıştır, örnek olarak, yeni iş potansiyeli olan tarıma dayalı endüstriler verilebilir. Bu endüstrilerde istihdam açığındaki boşluğu doldurmak için eğitime vurgu yapılarak insan kaynaklarının geliştirilmesi, yerel ekonominin güçlendirilmesi bir başka anahtar unsurdur (George ve Neunecker, 2013: 74).

vii. Sosyal Adalet

Sosyal adaletin oluşturulması, Kerala'daki katılımcı planlama ve bütçeleme sürecinin ikinci kapsayıcı hedefidir. Yoksulluğun azaltılmasının arzulanması, sürece sosyal ve ekonomik anlamda ötekileştirilmiş grupları da dahil etme ve onların da katılması için fırsat sağlama girişimleri ile desteklenmiştir. Dahası, yoksullukla mücadele kanunun alt planı, tüm yerel hükümet birimleri için zorunludur. Yapılar, ihtiyaçların ortadan kaldırılması ve uyum programları sayesinde kırsal ve kentsel tüm yerel teşkilatlarda uygulanabilir (George ve Neunecker, 2013: 74).

viii. Kamu Hizmetleri Kalitesinin Yükseltilmesi

Kerala'nın yerel birimlerinde Kamu hizmetlerinin kalitesinin geliştirilmesi, katılımcı planlama ve bütçeleme süreci ile ulaşılması gereken üçüncü hedeftir. Bu, eğitim çalışmalarında daha yüksek standartlara ulaşmayı, Anganwaldi'de (kadın ve çocuk bakım merkezleri) sağlanan hizmetlerin iyileştirilmesini ve kamu sağlığını arttırmayı kapsar. Bu bağlamda, diğer ilgili konular kaliteli içme suyunun sağlanması, enerji güvenliği uygulaması ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, katı atık yönetimidir. Diğer bir önem verilen husus, yoksul ailelerin barınması için yerler temin etmedir. Kamu hizmeti kalitesinin iyileştirilmesi, yetki ikamesi ilkesi ile yakından ilgilidir; yerelleşme sırasında yönetimin her seviyesi, en uygun olan yükümlülüklerle görevlidir (Franke, 2007: 5).

ix. İyi Yönetim

İyi yönetimin unsurlarını uygulamak, katılımcı planlama ve bütçeleme sürecinin ulaşmayı amaçladığı dördüncü hedeftir. Yerel hükümetlerin gelişim taslağını geliştirmek amacıyla, her yerel hükümet, planlama, uygulama ve izlemede kişilerin katılımını arttırmak gibi konularda iyi bir yönetim planı hazırlamak, hesapların bakımını yapmak, hak sahiplerinin uyum sağlayabilmesi için gereken altyapıyı oluşturmak, ofis sistemlerini maksimum şeffaflık ve öncelikli bilgi öğrenme hakkına uygun şekilde yenileştirmek, e-devlet uygulamalarını tüm doğum, evlilik ve ölüm kaydı gibi kamu hizmetleri için sunmak ve yaygınlaştırmak, vatandaş durum kartları, sosyal denetimler ve yolsuzluğu yoketme gibi hesap verilebilirlik özelliklerini işlevsel hale getirmek, vatandaş bölümlerinin bir parçası olarak detaylı hizmet dağıtım planlarını hazırlamak, şikâyetlerin çözüme kavuşturulmasını sağlamak, eğitim ve performansta dakikliği sağlama veya topluma dayalı Kudumbashree ağına (network) dayalı izleme sistemini öne sürerek, resmi memurların etkinliğini arttırmak mecburiyetindedir (Kerala Hükümeti, 2007: 1).

Kerala'daki katılımcı planlama ve bütçeleme süreci birbirini takip eden birçok aşamaları kapsar. Süreç, bölge seviyesi toplantıları ile başlar ve finanse edilen projeleri uygulama, izleme ve değerlendirme ile biter.

i. Aşama: Grama Sabhas/Ward Sabhas (Bölge Komiteleri)

Yerel planlamada en alt aşama–bölge seviyesi- olan Grama Sabhas veya Ward Sabhas (WS) denilen vatandaş topluluğu ile başlar. Kerala'daki her belediyenin seçim bölgesinde, halk bir bölge seviyesinde toplanır ve o bölgede oturan her ilgili vatandaşa katılım açıktır. Forum olarak WS'nin işlevi, kollektif olarak kişilerin hissedilen ihtiyaçlarını tanımlamak ve ayrıca bu ihtiyaçları gidermeye yönelik potansiyel alanlarını ortaya çıkarmaktır. Açık bir tanıtıcı bölümden sonra, toplantı küçük münazara gruplarına ayrılır. Aşağıdaki bölümlerde, grup üyeleri önerilerini diğer katılımcıların dikkatine sunar. WS tarafından önerilen her teklif, yerel teşkilata yönlendirilir. Belediye gelişim raporu yayını WS sonuçları ile sonlandırılır. Bu raporun taslağı, bu sürecin bir sonraki adımı için gelişim semineri denilen temel bir döküman sunar (George ve Neunecker, 2013: 75).

ii. Aşama: Gelişim Semineri

Yerel planlama sürecindeki ikinci aşama, yerel teşkilat seviyesindeki gelişim semineridir. Bu tek günlük seminere ise seçilen temsilciler, memurlar, uzmanlar ve bölge seviyesindeki topluluklarca seçilen temsilciler katılır. Seminerde Belediye

Gelişim Raporu taslağının içerdiği öneriler değerlendirilir, stratejiler ortaya konur ve finanse edilecek ve bölgenin gelişimi için uygulanacak olan projeler belirlenir. Bu seminerin sonucu olarak, bilginin daha geniş çapta yayılabilmesi için gelişim raporu yayınlanmıştır. Kerala'daki tüm yerel teşkilatların kendilerine ait gelişim raporu yayınladığını belirtmemiz önemlidir (George ve Neunecker, 2013: 75-76).

iii. Aşama: Projelerin Hazırlanması

Gelişim Raporunun hazırlanması ve yayılmasından sonra, gelişim stratejisi maddi proje tekliflerine dönüşür. Bu, özellikle bu amaç için başlatılan Çalışan Gruplar (WG) tarafından yürütülür. Gelişim Seminerinin katılımcıları ile benzer olarak, WG tüm vatandaşlar arasından seçilmiş temsilcileri, memurları ve uzmanları dahil eder. WG, seçilmiş öncelikli sektörlerden oluşur; genel olarak aşağıdaki bilgi alanları içindir: Nehir Havzaları Arası Set Yönetimi; Hayvancılık; Yerel Ekonomik Gelişim; Yoksulluğun Azaltılması; Ölçülü Kast Sisteminin Gelişimi; Kadın ve Çocukların Gelişimi; Sağlık, Su Tedariği ve Hijyen; Eğitim; Alt yapı ve Sosyal Güvenlik. WG'nin organizasyonlu yapısı, toplum içinde ötekileştirilmiş grupların temsilciliğini yaparak sosyal adaleti sağlamaktır. Her bir WG, seçilmiş bir üye tarafından yönetilir. Ölçülü kast sisteminin gelişimi ile ilgili WG, ölçülü kast sistemi üyesi ve bir kadın tarafından bir kadın ve çocuk ile ilgili alanlarda yönetilir. Her bir proje önerisinin detayları, belirli hedefler, beklenen harcamalar, hak sahibinden ve kamudan sağlanan destekler, uygulama usulleri, izleme için mekanizmalar ve zaman dilimi gibi unsurları içerir (George ve Neunecker, 2013: 75-76).

iv. Aşama: Plan Belgesini Hazırlamak

Bu aşamada, yerel teşkilatlar plan dökümanlarına son şeklini vermektedir. Sürecin önceki aşamalarında hazırlanan projeler, örnek olarak WS veya WG yalnızca derlenmez aynı zamanda WS veya WG'ye öncelik sırası verilir. Bu öncelik sırası, varolan kaynak limitlerini gözönüne alarak ve yerel seviye gelişimi için kişilerin uzun vadeli bakış açısı da dikkate alınarak gerçekleştirilmesi gerekir. Bu bağlamda, kişiler açık ve basit bir şekilde bölge genelinde devletin yardım dağıtımından (seçilmiş üyelerin baskısı sonucu),bölgenin gelişimi için belirlenen öncelikleri finanse etmeye kadar her durumu gözlemleyebilir. Seçilmiş olan teşkilat demokratik olarak hangi projenin son yayınlanan Plan Dökümanında yayınlandığına karar verir (George ve Neunecker, 2013: 76).

v. Aşama: İlçe Planlama Komitesi tarafından Plan Onayı (DPC)

Her bölgede, yerel hükümetin plan dökümanı, İlçe Planlama Komitesi tarafından onaylanmalıdır. İlçe Planlama Komitesi yerel teşkilatın her projesini ilçe seviyesinde yapılanmış olan Teknik Danışma Komitesinin asistanlığında inceler. Teknik Danışma Komitesi, resmi ve resmi olmayan uzmanları içerir, projelerin teknik anlamda yaşayabilirliğini değerlendirir ve bazı projeleri İlçe Planlama Komitesinin onayına sunar. Eğer planlanan projede herhangi teknik bir yetersizlik söz konusu ise, yerel teşkilatın ilgili projeyi değiştirmesi talep edilir, fakat Teknik Danışma Komitesi projenin önceliğini reddetmez veya değiştirmez (George ve Neunecker, 2013: 76).

vi. Aşama: Uygulama, İzleme ve Değerlendirme

İlçe Planlama Komitesi tarafından onaylanan ve gelişim planına dahil olan her proje, gelişim planında yerel teşkilatların denetimi ve kontrolü altında uygulamaya konur. Projelerin uygulanması hak sahibi komiteler, yerel teşkilatlar, devredilen kurumlar, güvenilen temsilcilikler veya sözleşmeciler tarafından yürütülür. Buna ek olarak, uygulamanın yapıldığı eyaletin eşzamanlı olarak izlenmesi için bir İzleme Komitesi vardır. Ward Sabhas'ın projenin gelişimi ve diğer detaylarını inceleme hakkı vardır. Tüm bireysel hak sahipleri Ward Sabhas tarafından yerel teşkilatın önceden belirlediği kriterlere göre seçilir. Bu seçim ile ilgili olarak, yerel teşkilatlar Ward Sabhas'ın seçtiği öncelikleri değiştirme yetkisine sahip değildir (George ve Neunecker, 2013: 77).

Tablo 12 örnek olması bakımından, Thrissur yerel yönetimine ait bir katılımcı bütçeyi gösterir. Kurumun yıllık toplam bütçesi Rs.316 milyondur (31.6 on milyon). Katılımcı bütçeleme temel olarak üç kısma ayrılmıştır, bunlar: üretici sektör, hizmet sektörü ve altyapı sektörüdür. Thrissur bütçesi, yedi ana kaynaktan meydana gelir: Kendi fonları (Kendi gelir dengesi eksi kendi harcamaları), Planlama Fonu (Eyalet Hükümetinden doğrudan ULB'ye verilen devlet yardımı), Eyalet Hükümeti yardımı (Eyalet Hükümetinden dolaylı olarak ULB'ye verilen devlet yardımı, Merkezi Hükümetler yardımı (devlet yardımı), doğrudan hak sahibi katkısı, kurumsal hak sahibi katkısı ve diğer yardımlardır. Thrissur katılımcı bütçesi, Yerel Yönetime devredilen tüm alanları ve görevleri kapsar. Her sektörde projeler, vatandaşların katılımı aracılığı ile belirlenir, formüle edilip uygulanır, izlenir ve sonrasında değerlendirilir (George ve Neunecker, 2013: 77).

Aşağıda genel olarak Kerala'da katılımcı planlama ve bütçeleme süreci ile ilgili bilgi verilecektir.

Tablo 12: Thrissur Kurumu 2008-9 Katılımcı Bütçe Özeti

Sektör adı	Plan fonu	Kendi fonu	Eyalet hükümeti	Merkezi hükümet	Yararlanılan (doğrudan)	Yararlanılan (kurumsal)	Diğer hibeler	Toplam
Nehir havzaları arası yönetim	12,863,164	225,000	-	-	7,099,510	87,500	-	20,275,174
Yerel ekonomik gelişim	2,250,000	-	-	6,136,968	-	-	-	8,386,968
Üretim sektörü	15,113,164	225,000	-	6,136,968	7,099,510	87,500	-	28,662,142
Yoksulluğun azaltılması	30,144,950	19,983,360	8,288,400	198,000	-	-	158,800	58,773,510
Kadın gel.&çocuk bak.	20,616,442	3,167,705	-	3,599,967	-	-	-	27,384,114
Sosyal refah&özel yet.	38,634,339	5,735,000	675,000	-	-	-	-	10,273,439
Sağlık	1,985,000	2,146,983	-	-	-	-	-	4,131,983
Su tedariği&hijyen	14,256,542	5,701,052	-	-	-	-	-	19,957,594
Eğitim&kültür&spor	13,937,360	11,495,000	7,000,000	-	-	-	400,000	32,832,360
İyi yönetişim	170,000	5,000,000	-	-	-	-	-	5,170,000
Hizmet sektörü	84,973,733	53,229,100	15,963,400	3,797,967	-	-	558,800	158,523,000
Enerji	4,255,888	3,000,000	-	-	-	-	-	7,255,888
Altyapı	1,313,215	23,495,000	-	-	-	-	-	24,808,215
Altyapı)	5,569,103	26,495,000	-	-	-	-	-	32,064,103
Planlı Kast.Gel.	50,474,574	201,000	3,937,500	-	55,000	170,000	20,000	54,858,074
Bakım yardımı-karayolu dışı	-	7,196,561	-	-	-	-	23,054,000	30,250,561
Bakım yardımı-karayolu	-	1,370,049	-	-	-	-	10,341,000	11,711,049
Bakım yardımı-toplam	-	8,566,610	-	-	-	-	33,395,000	41,961,610
Genel Toplam	156,130,574	88,716,710	19,900,900	9,934,935	7,154,510	257,500	33,973,800	316,068,929

Kaynak: (Thrissur Kurumu, 2009'den aktaran George ve Neunecker, 2013: 78) (Tüm rakamlar rupi para cinsindendir).

Katılımcı bütçeleme sürecinde vatandaş katılımı için farklı olanak noktaları vardır. Bunlar: planın şekillendirilmesi, bütçe analizi, bütçenin izlenme ve performans değerlendirmesidir. Kerala'da olan sürecin hangi noktada kişilerin dahil olmasına imkan vereceğini değerlendirmek için gerekirse şu açıklamalarda bulunulabilir: Planlama ve bütçeleme sürecinin hemen hemen her aşamasında vatandaş katılımı için imkanlar sunulmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi, süreç bölgedeki tüm oy verenlerin katılma fırsatını yakaladığı Ward Sabhas ile başlar. Vatandaşlar önceki yılın bütçe performansını değerlendirir, o yıl için önceliklerini belirler, aktivitelerle ilgili ön kararları alır ve köylerindeki yoksul kişilerin listesini geçerli hale getirir. Bu bölge seviyesindeki toplulukların odak noktası –gelişim seminerinde olduğu gibi- planın şeklinde de açık bir biçimde yer alır. Bütçe analizi vatandaşlar için önemli bir görevdir, örnek olarak, çalışan gruplar aşaması gösterilebilir. Burada katılımcılar önerilerini somut proje planlarına dönüştürmek için, planlanmış projelerin etkilerini açık bir biçimde değerlendirmeye ihtiyaç duyarlar. Onay ve bütçe kararnamesinden sonra, vatandaşlar ayrıca harcamaların takibi ve bütçe performansını değerlendirme konusunda önemli bir rol oynamaktadırlar. Mesela, Ward Sabhas süreci boyunca katılımcılar projenin uygun şekilde uygulanmasını izleme hakkına sahiptir. Özetlemek gerekirse, Kerala'daki katılımcı bütçeleme süreci vatandaşların sürece, neredeyse sürecin tüm aşamalarında –kavramsal hale getirme ve uygulamadan izlemeye kadar- katılması için imkânlar sunmaktadırlar. Buna ek olarak, süreç kendi içerisinde politikacıların ve bürokratların tüm vatandaşlara hesap vermede sorumlu olmasını garanti eder. Ward Sabhas'daki görüşmelerin yanında, Gelişim Seminerleri ve Çalışma Grupları, yerel kurul toplantıları ayrıca ilgili kişilerce gözlemlenir. Tüm bunların yanısıra, yerel teşkilatın her bir dökümanı resmi belgedir ve vatandaşlar, ilgili yasal çerçevenin sağlamış olduğu Bilgi Hakkına göre, herhangi bir zamanda bunlara giriş yapmak hakkına sahiptir (George ve Neunecker, 2013: 79).

Kerala'da katılımcı planlama ve bütçeleme süreci, 1996'daki başlangıcından itibaren farklı alanlarda çeşitli etkiler oluşturmuştur (Isaac ve Franke, 2002:1).

İlk olarak, Kerala'da katılımcı planlama ve bütçeleme, sosyal gelişmenin genel senaryosunda önemli bir değişim oluşturmuştur. Katılımcı bütçe yerel ekonomik gelişme boyunca, istihdam ve gelir üretimine olanak sağlamıştır. Şahsi istihdam için bireysel destek, konaklama ve diğer kısıtlamalar için de destek sağlamasıyla, tüm vatandaşların minimum yaşam standartlarına sahip olmasına

katkıda bulunmuştur. Thrissur Belediye Kurumu, örnek olarak, 2007-2008 mali yılında 460 proje uygulamıştır. Daha önce de bahsedildiği gibi, katılımcı bütçenin her sektörü faaliyet alanlarına bölünür ve fonlar her sektöre benzer şekilde tahsis edilir. Yoksulluğun azaltılmasını sağlayacak yatırımlar önemlidir ve yıllar geçtikçe sayısı artmaktadır. Bu durum sosyal gelişime verilen önemi gösterir. Tablo 13, Thrissur'un fakirliğin azaltılması ile ilgili projelerinin harcamalarını, kenar mahallelerin gelişimini ve toplu konut için harcanan rakamları 2007-2008'de ve Tablo 14'de 2008-2009 dönemi için diğer öncelikli alanları göstermektedir (George ve Neunecker, 2013: 80).

Tablo 13: Thrissur'daki Öncelikli Alanlardaki Bütçe Mali Yıl 2007-8

No	Öncelik Alanı	Harcama (RS)
1	Toplu konut- genel	2,330,000
2	Toplu konut (dul, evlenmemiş ve 50 yaşını aşmış kişiler)	230,000
3	Ev bakımı –genel	1,1666,000
4	Evlerin çatılarının değiştirilmesi- genel	17,000
5	Tuvalet	307,000
6	Gecekondu bölgesine su tedariği	329,770
7	Gecekondu bölgesine drenaj	783,000
10	Ashraya (Muhtaç vatandaşlara destek)	5,000,000
11	Gecekondu rehabilitasyon alanına yol	1,430,827

Kaynak: (Thrissur Kurumu, 2009'den aktaran George ve Neunecker, 2013: 80).

Tablo 14: Thrissur'daki Öncelikli Alanlara Bütçe Mali Yıl 2008-9)

No	Öncelik Sırası	Harcamalar (tahmini) (Rs)
1	Çocuklar için gıda	6,000,000
2	Ashraya-genel	500,000
3	Ashraya-Özel Bileşen Olanı (SCP)	1,551,600
4	F.M.S. toplu konut planı	22,448,040
5	Eğitim	4,861,044
6	Kadın Bileşeni	24,444,459
7	Çocuk ve yaşlı	10.8383,844
8	Gecekondu gelişimi	60,446,050

Kaynak: (Thrissur Kurumu, 2009'den aktaran George ve Neunecker, 2013: 80).

Kudumbashree, katılımcı yoksulluğu azaltma programı, Kerala'daki sosyal hareketlilik sürecinin son bölümüdür. Yerel dilde, malayalam, Kudumbashree "aile için refah" anlamına gelir. Program, yasal destek ile birlikte kadınların temsilciliğini kullanan topluluk insiyatifidir. Panchayat Raj Sistemin (hem kırsal ve hem kentsel) bir parçası olarak uygulanmıştır. Yapısal ve işlevsel olarak yerel kurumlarla ilgilidir. Genel anlamda, fakir kadınlar için güçlendirme programıdır, uygun dağıtım mekanizmalarına da eşit önem verilir. Kudumbashree'nin kendi ekonomik temeli vardır böylece özerklik ve sürdürülebilirliği garanti eder. Farklı eyaletlerin hizmetleri ve yarı kamusal temsilciliklerin programı ile birleştirilmesi de plan içinde olabilir (George ve Neunecker, 2013: 81).

Organizasyonel yapı ile ilgili, Kudumbashree üç aşamalı bir sistemden oluşur. En alt seviyede, 15-40 arası yetişkin kadından oluşan Komşu Gruplar (NHG) vardır-her biri önceden risk aileleri olarak belirlenmiştir-. Alan Gelişimi Topluluğu (ADS), orta seviyede NHG'yi, yerel teşkilatın bölgesi ile birleştirerek oluşturmuştur. Yerel teşkilat seviyesinde, ADS'yi yerel teşkilatta birleştiren Toplumsal Gelişim Topluluğu (CDS) vardır. Yerelleşme planı sürecinde, Kudumbashree önemli bir rol oynamaktadır. NHG, araştırmalara ve münazaralara dayanan küçük çaplı bir plan hazırlar. ADS küçük çaplı planları biraraya getirir ve Panchayat/Belediyesi bölgesi için yeni bir plan hazırlar. İzleme ve Danışma Komitesi, o bölgeyi temsil eden seçilmiş belediye üyelerinin başkanlığı altında oluşturulur. CDS, belediye ile ortak sınırlara sahiptir ve ADS tarafından hazırlanan planları birleştirerek yerel seviyede gelişim planları hazırlamaktadır. Kudumbashree aktiviteleri haricinde, Thrissur doğrudan kadın ve çocukların yararına olan aktiviteler için özel mali desteği

genişletmiştir. Kurum bu alanda kayda değer sonuçlara ulaşmayı başarmıştır (George ve Neunecker, 2013: 81).

Demokratik yerelleşme ve katılımcı bütçeleme sürecinin dikkat çekici özelliği, komite sisteminin oluşturulması ile yerel teşkilatlarda sistemin yerelleşmesidir. Kerala'da belediye kurulu beş, yerel yönetimler yedi daimi komisyona sahiptir. Yerel teşkilatın tüm işlevleri başlatılan bu komisyonların içinde ayrılmıştır, örnek olarak, finans, gelişim, refah, sağlık ve eğitim politikası alanları gösterilebilir. Daimi komisyonun yanısıra, daha başka birimler de mevcuttur. Örnek olarak, daimi komisyonu koordine eden ve izleyen yürütme kurulunun oluşturulması gösterilebilir. Bu birim başkan, başkan vekili ve daimi komisyon başkanlarından oluşur. Dahası, belediyenin herhangi bir konseyi, diğer bir yerel özerk yönetim kurumuna, ortak fayda amacıyla birleşik komiteyi kurmak için katılabilir. Ayrıca, kamu sağlığı kurumları için İdari Komite –başkanlar dahil olmak üzere 15 üyeden oluşur- meydana gelmiştir. Yerel hükümet birimlerindeki işlevlerin ayrılması daha yüksek yönetimsel etkinliğe katkıda bulunmuştur. Bununla ilgili diğer bir önemli husus, kamu çalışanlarının katılımcı planlama ve bütçeleme sürecine katılımıdır. Buna ek olarak, yerelleşme sürecinin bir parçası olarak, belirli bir coğrafi bölgede çalışan tüm ana kurumlar ilgili yerel teşkilatlara nakledilmiştir. Bu kurumlardaki memurların katılımcı bütçeleme sürecine katılma zorunluluğu vardır. Diğer kurumlardaki kamu çalışanlarının büyük kısmı katılımcı bütçeleme ile gönüllülük esasında, işbirliği yapar. Buna ek olarak, gönüllü teknik kurul, sürece tavsiyeler vererek ve bilgi paylaşımında bulunarak destek olan birkaç bin emekli devlet memurundan oluşur (George ve Neunecker, 2013: 81-82).

Önceden Halkın Kampanyası olarak bilinen, Kerala Halk Planı, demokratik yerelleşme katılımının kapsamlı bir sürecidir. (George ve Neunecker, 2013: 82).

Planlanmış devlet yardımlarını faydalı hale getirmek, vatandaş katılımını yaygınlaştırmak amacıyla tüm yerel teşkilatların, süreç içinde Beş Yıllık Plan ve yıllık planlar hazırlamak zorunda olmaları en önde gelen özelliktir. Hemen tüm aşamalarda, vatandaşlara fikirlerini açıklama, proje önerisinde bulunma, projelerin uygulanmasını izleme ve etkilerini değerlendirme olanağı verilmiştir. 1996'da ilk olarak katılımcı bütçe ve planlamanın başlangıcından itibaren yerel düzeyde gelişim, fakirliğin ortadan kaldırılması, cinsiyet eşitliği ve yönetimsel etkinlik gibi konularda pekçok önemli başarılar elde etmiştir (George ve Neunecker, 2013: 82-83).

Bu başarıya olanak sağlayan faktörler pek çoktur (Thomas Isaac ve Franke, 2002). En faydalı hususlardan bir tanesi, taban örgütlenmesi hareketinin yaşayan geleneğinde ve 1920'lere dayanan eyaletteki canlı sivil toplum üzerindedir (Heller ve Thomas Isaac, 2005). Bu gelenek, özellikle toplumun muhtaç grupları arasında sürecin grup katılımı ile desteklenmesine olanak sağlamıştır (George and Neunecker,2013: 83). Fakat 2001'de Kongre Partisi hükümetinin gücünü geri getirmesinden sonraki geçici başarısızlık gibi, süreç halen büyük ölçüde siyasi iradeye tabidir. Fakat 2001-2006 yılları arasında Birleşik Demokrat Cephesi (UDF) ile yer değiştirilen Sol Demokrat Cephesi-koalisyonunun seçim zaferi, yerel katılımcı planlama sürecinde yeni bir etki meydana getirmiştir (Frank, 2007: 9).

Genel olarak, Kerala'da katılımcı bütçeleme süreci ile çelişen iki zorlu iş gözlemlenebilir. İlki, süreci desteklemek ve vatandaşların katılım seviyesini geliştirmektir. İkincisi, katılımcı bütçeleme girişimlerinin dahil olacağı çeşitli alanlarda teknolojik bilgiyi sağlamaktır. Bu iki husus, gelecekteki etkili bir katılımcı sürecine olanak sağlama açısından önemlidir (George ve Neunecker, 2013: 83).

Karşılaştırmalı perspektifte, katılımcı planlama ve bütçeleme Kerala modeli yinelenebilir ve diğer ülkelere veya dünya bölgelerine –belirli şartlar altında- transfer edilebilir. Başarılı ve anlamlı katılımcı bütçeleme süreci için olması gereken temel şartlar içerisinde, okuryazarlık, sosyal aracılık faaliyetleri, aktif ve canlı sivil toplum ve siyasi iradeye sahip aktivite öncelikli hükümetin kişileri karar verme süreçlerinde birleştirmesi ve yetkiyi dağıtması ile sağlanabilir. Eğer bu kriterler az ya da çok uygulanmış ise, katılımcı bütçeleme etkin bir araç olabilir (George ve Neunecker, 2013: 83).

2.7. İTALYA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Avrupa'daki katılımcı bütçeleme ile Güney Amerika'dakiler arasındaki en önemli farklardan birisi de sosyal adalet konusudur. Güney Amerika'da "bölgesel yeniden dağıtım" kavrayışı "önceliklerin sırasını değiştirmek" ve geleneksel olarak karar alma sürecinden dışlanan sosyal gruplara söz hakkı vermek için bir araç olarak katılımcı bütçeleme fikrine katı bir biçimde bağlı iken Avrupa tecrübelerinin çoğunluğunda bu çok önemli bir amaç olarak görülmemektedir. "Yakınlık paradigması" ile sınırlı katılımcı bütçeleme ile ilgili yerel deneyimlerde (Sintomer ve Allegretti, 2009: 135-153), çoğu politikacı sadece seçilmiş olan temsilcilerin nihai karar alma yetkisine sahip oldukları konusunda ısrarcıdırlar. Bu modele göre

düzenlenmiş olan deneyimler (özellikle Fransa, Portekiz ve Belçika) katılımcı bütçelerin refahı en az olanlar lehine yeniden dağılımının sağlanması için bir araç olarak ele almazlar. Bu her durumda ana referans ve ilham kaynağı olarak Porto Alegre tecrübesi ile büyük ölçüde çelişmektedir. Diğer ülkelerde –Birleşik Krallık ve Kanada gibi- ise "toplum gelişimi" ile ilgili uzun süreli geleneklerden ötürü azınlıkların ve zayıf sosyal grupların katılımının sağlanması amaçları –yeniden dağılım şeklinde değilse bile en azından simgesel bir dikkat çekmektedir (Allegretti, 2013: 210).

Katılımcı bütçeleme deneyimlerinin yaşandığı ve nihai hedefin katılımcı demokrasiden ilham alan sosyal diyaloğun oluşturulmasının olduğu İtalya ile İspanya gibi daha fazla ülkelerin çoğunda farklılıklar gözlemlenebilir. Bu gibi deneyimlerde vatandaşların bütçenin yeniden dağıtımına dahil edilmesi fikri, esasta karar vermede yetkilerin sivil topluma devri ile bağlantılı olup, bunun esas bir gaye olmasını sağlamak için somut ölçütlerin varlığı pek yaygın olmasa bile, tereddütlü bir biçimde de olsa öncelikli hedefler listesinde yer alan sosyal adaletin geliştirilmesi olarak görülmektedir. Bu durum özellikle İspanya'da katılımcı faaliyetler için ortaya konmuş olan kuralları sıklıkla etkileyebilmektedirler ve bu şekilde yeni hedeflerin belirlenmesi için potansiyel bir ortam oluşmaktadır (Allegretti, 2013: 211).

Brezilya'nın metropol şehri Porto Alegre örneğinin bu iki Akdeniz ülkesi üzerindeki doğrudan etkileri son derece açık olarak görülebilmektedir. Bu etki Dünya Sosyal Forum etkinliklerinin yanı sıra belediye başkanları ve politikacıların Dünya Sosyal Formu sınırlarında Yerel Yönetim Forumları esnasında gerçekleştirilen ziyaret ve projelerle de gelişme göstermiştir. Diğer bir etki kaynağı da Avrupa ve Güney Amerika belediyeleri arasında kent yönetimi ile ilgili yenilikçi en yeni uygulamaların paylaşımını sağlamak ve onlarla işbirliği yapmak için AB tarafından mali olarak destek verilen uluslararası işbirliği programı olan URB-AL ağıdır (Özellikle de "Yerel Finansman ve Katılımcı Bütçeye" ayrılmış olan 9 nolu ağdır) (Cabannes, 2005).

URB-AL kapsamındaki katılımcı yerel konseylerin büyük bir kısmı İspanya ve İtalya'dan gelmektedir ve bazı alt projelerde sosyal katılım gibi konular son derece kritik analiz alanlarını oluşturmuştur (Allegretti, 2013: 211).

Birçok Brezilya projesinin "çekirdeğini" oluşturan unsurların içinde katılım konusunda yeniden üretmeyi başardıkları unsurlar ve bunları daha geleneksel katılım şekillerine nasıl aşıladıkları hususuna değinmekte fayda vardır. Bunların yanı sıra

İtalya ve İspanya'daki bazı katılımcı bütçeleme deneyimlerinden bahsederek sosyal adalet konusunun gerçekleşip gerçekleşmediği konusuna odaklanılacaktır.

Katılımcılık konusu, İtalyan politik tartışmalarının içerisine 1960'larda zorunlu olarak dahil olmuştur. Fabrika konseyleri, eğitim kurulları ve geçmişteki katılımcı şehir planlaması tecrübeleri, 1970'lerde mevzuat düzenlemelerinin yapısına nüfuz etmeye başlamıştır. 287/76 sayılı yasa ile oluşturulan Mahalle Konseyleri, yirmi yıl süresince çok sayıda ve çok çeşitli aynı zamanda yasal olmayan işlemlere onay verirken, bazı çalışmaları dondurmuş ve yerel katılımcıların girişimlerini ve temsil haklarını kullanmalarını da engellemişlerdir. 1990' larda ortaya çıkan politik kriz ile beraber, özellikle de doğrudan belediye başkanlığı seçimine götüren 1993 yılındaki seçim yasasında yapılan değişiklik nedeniyle belediye kurumları kendi içlerinde değişikliklere gitmişlerdir (Allegretti, 2004: 14).

2000 yılındaki Birleştirilmiş Mahalli İdareler Yasası, yerel seviyede hazırlanmış bazı dokümanlar vasıtasıyla sembolik de olsa belli bir oranda katılım sağlanması konusuna olanak sağlarken bu tür katılımlarda bir patlama yaşanmasına neden oldu. İtalya'da ilk olarak Roma şehri, belli bir yapıya sahip bölgelerini 'belediyeler' haline dönüştürürken harcamaların yapılacağı bazı sektörler konusunda karar verme safhasında belirli bir düzeyde özerklik uygulama ve bu çalışmalar için doğrudan seçilen bir başkanı olan yürütme kurulları kurma yoluna gitti. Ancak, son on yıl içerisinde, vatandaşların idari konulara müdahale etme ve anlaşmaları, bireyler ile idari kurumlar arasındaki sözleşmeleri koşullara bağlama ihtimali nedeniyle idareler katılımcılık kavramının çarpık ve sorunlu taraflarını ön plana getirmeye başladılar. Bu durum katılımcılığın sadece güçlü oyuncular arasındaki 'müzakereler' şeklinde basitleşmesine ve bazen de dış kaynak kullanımı şeklinde özel sektör aracılığıyla giderek artan düzeyde gerçekleştirilen idari bir eylem şeklinde katılımcılık kapsamına bir şekilde dahil olmasına neden oldu (Allegretti, 2004: 14).

Katılımcı Bütçeler konusunda İtalyanların ilk denemelerinin kapsamı işin doğasına aykırı olarak seyretmekteydi ve katılımcılığı ancak yerel yönetimler bağlamında yorumlamaktaydı ve buna göre de genel çıkarlar bağlamındaki seçeneklere etki etmenin vatandaşların bir hakkı olduğu kabul görüyordu. Latin Amerika ülkelerinin 2001 yılında düzenlenen ilk Dünya Sosyal Forumu ile 'patlayan' tecrübelerini de akılda tutan İtalyanlar, sivil toplum örgütleri, dernekler, sosyal forumlar ve Parlamenter Sol kökenli birkaç partinin (özellikle Rifondazione Comunista) de desteklemesiyle ülke çapında kampanyalar başlattılar. 2001 konsey

seçimleri sonrasında, çok sayıda belediye (Napoli, Venedik ve Roma'nın da dahil olduğu yirmiden fazla belediye) katılımcı bütçelerin kendilerine uygun şekillerini sistemlerine adapte etmeye ilgi gösterdiler ve bu durumu yasallaştırdılar. Bu düzenlemelere göre ilk denemeler için Belediye Başkanı tarafından bir belediye meclis üyesi belirlenecek ve atanacaktı. Gerçekte sadece birkaç şehir, belediye bütçesinin oluşturulma sürecinde kalıcı değişikliklere gidip 'yasal anlamda sözünü' tutmuştu denilebilir. Bu durum Katılımcı Bütçe denilen kavramın italyanların kafasında bir şekilde ileri seviyede politikaya alet edilmiş ve bazı durumlarda da ideolojik olarak kullanılabilen ve karar verilen bir yapı olduğunu ortaya koymuştur. Bu kavram çoğu zaman seçim planlamasında söylenip unutulabilecek bir 'heves', siyasi partiler arasında aslında ciddiye alınmayan bir müzakere konusu veya genel anlamda siyasi partileri ile toplum arasında uygulanmayan bir vaat olarak kalmıştır. En iyi ihtimalle, bazı idareciler Katılımcı Bütçe'yi gelecek için bir 'potansiyel ufuk' olarak ele almışlar ve bir gün tecrübe etmek üzere katılımcı bütçe için önşart olarak düşünülebilecek şekilde kendilerini sınırlayan bazı yeniliklere gitmişlerdir (Allegretti, 2004: 14).

Çeşitli belediyelerde, ana bütçe kalemleri, basit bir şekilde herkesin görebileceği bir tarzda yayınlanmıştır. Ayrıca, internet siteleri veya dergiler vasıtasıyla, kamu işleri veya konsey bütçesini sunmak için düzenlenen halka açık toplantılara (bir defasında onaylanmıştır) ait duyurular ve bilgiler veren sütunlar oluşturulmuştur ve halka bu konuda bilgi verilmiştir. Bu çalışmalar, yüzyıllardır devam etmekte olan ve yaygın bazı geleneklerin üzerine çizgi çekmek ve karar sürecini orta ve küçük yerleşim alanlarına paylaştırmak anlamına gelmektedir (Allegretti, 2004: 14-15).

Katılımcı Bütçeleme konusundaki müzakereler, kamu politikalarının veya şirketler, dernekler veya toplumsal kooperatiflere ait istihdam organizasyonlarının toplumsal etkilerini ölçmeyi de hedefine koyan Toplumsal Bütçelere paralel olarak gelişmiştir. 2003 yılındaki akademik dünya için bile, ilke edinilecek referans noktası hala bir Brezilya şehri olan Porto Allegre'ydi. Brezilya'daki kalıcı olarak inşa edilen süreçlerin oluşturulmasında kullanılan adımlar, İtalya içerisinde de benzer şekilde başlatıldı ve diğer ülkeler tarafından örnek olarak alındı. Bu durum aynı zamanda ulusal çapta bir dernek olan ve sosyal örgütlenmeleri, üniversiteleri ve idareleri katılımcı yerel yönetim konusunda birbirleriyle diyalog kurmaya teşvik eden Rete

del Nuovo Municipio'nun (Yeni Belediye Ağı (ARNM)) kurulmasıyla desteklendi ve güçlendi (Allegretti, 2004: 15).

İtalya'da Katılımcı Bütçeler ile ilgili yaklaşık yirmi civarında birbirinden çok farklı deneyimler mevcuttur. Birçoğu 'yumuşak' bir karaktere sahip olmasına rağmen bazı popüler hareketlerin köklü yaklaşımları tarafından ifade edildiği gibi sadece 'demokrasinin simulasyonları' olarak ifade edilerek aslında birer öcü gibi gösterilmeleri gerçekte akla ve mantığa uygun değildir. Aslında bazıları devamlı gelişen ve giderek de genişleyen fikirlere bağlı iddalar sonucunda 2003 yılında adeta alelacele ortaya çıkmıştır. 2004 yılında birçokları da bu akıma katılmış ve vatandaşların karar verme süreçlerine daha fazla olanak sağlamak üzere kendilerinde yapısal değişikliklere gitmenin yanısıra şekillerini de değiştirmişlerdir. Bunlar arasında Milan'ın bazı kasabaları olan Vimercate (nüfus: 25,020), Trezzo d'Adda (nüfus: 11,600) ve Inzago (nüfus: 8,920) sayılabilir (Allegretti, 2004: 15).

Yine aynı bölge, yıllarca akıl dışı yapılmış şehir planlaması, yolsuzluk skandalları ve ardından idarecilerin tutuklanması gibi olaylarla boğuşmak zorunda kalmıştır. Bununla beraber, katılımcı süreçler ile ilgili denemelerin aşamalı olarak 1994 yılından beri devam ettiği Pieve Emanuele (nüfus: 18,000)' de görülebilir. Konsey, 1998 yılından beri, kurumlardaki vatandaşların güvenini kazanmanın bir yolu olarak okul binalarının yeniden inşası ve komşu bölgelerdeki tamir işleriyle ilgili olarak öğrencilerle çalışmaya devam etmektedir. Bu tercihte amaç bölgeyi okullar için önemli bir hedef bölge haline getirmenin yanısıra yeni nesilleri aktif siyaset yapmaları konusunda bilinçlendirmektir (Allegretti, 2004: 15).

Katılımcı Bütçe, 2002 yılında üç yıl için (2003- 2005) deneysel bir proje olarak önerilmiştir. En başından itibaren, referans olarak açık bir şekilde Brezilya tecrübesi alınmıştır. Süreç iki döngü içermektedir: İlki, sözlü müdahaleler için oylama kartları ve kesinleştirilmiş zaman çizelgelerini de içeren altı ilçe meclisinden oluşmaktadır. İkinci aşama ise idarecilerin, teknisyenlerin, toplumsal ve ekonomik örgütlenmelerin bir araya geldiği ve ortaya çıkan sorunlara çözümler ürettiği ve mali kaynakları belirleyip, teknik veya düzenleyici fizibilitelerin değerlendirildiği Katılımcı Planlama Kurulları (Tavoli di Progettazione Partecipata veya TPP) tarafından gerçekleştirilmektedir (Allegretti, 2004: 15).

Bu kurullar, Konseyin onayına ihtiyaç duyacağı her bir proje için tam bir İşletim Planı oluşturmakla sorumludur. Vatandaşlar tarafından yapılan 'ufak çaplı' öneriler, ilgili ofisler için öneriler haline gelmektedir. Konsey, döngü sona ermeden

önce, bu önerileri ufak çaplı düşük maliyetli pilot projeler haline dönüştürmeye çalışır ve bunu yaparken de geçici çareler üretir veya nakit fazlalarından faydalanır ki seçeneklerin ortak bir şekilde yönetilme sürecinde vatandaşların güvenini arttırmayı hedefler (Allegretti, 2004: 15).

Konsey Yasası'nca ve hızlı organizasyonel değişimlere imkân sağlayan yönetmeliklerce sağlanan katılımcı bütçe, içerisinde daha çeşitli vatandaşların yer almasını ve katılımı zenginleştirmeyi hedef alan ve stratejiler öneren katılımcılar tarafından dikkatle izlenmekte ve bu bütçeye katılım desteklenmektedir. Bu tür stratejiler, içerisinde çeşitli zamanlarda aynı kurulların tekrar tekrar toplanmalarını da içerir. Crèche alanlarının inşası ve kadınların katılımını arttıran ve geçmişten beri süregelen ailelerdeki 'maskülin' kültürel yapının yerel anlamdaki göreceli direncini kırmak konusunda faydalı olan "cinsiyete dayalı bütçeleme" konusundaki diğer tedbirler de oldukça güven vericidir. Bu sayede her yıl Konseyin onayına sunulan çok sayıda isteklerin ufak çaplı bir kümesi oluşturulur. Üç yıllık bir deneme süreci sonucunda katılım dereceli olarak %33'ten 2005 yılında %75'e artma göstermiştir (Allegretti, 2004: 15).

İtalyanların en eski ve en somut denemelerinin yapıldığı Grottammare (nüfus: 13,887)'da da süreç son iki yıl içerisinde değişim geçirdi ve diğer benzerleri ile başarılı bir şekilde uygun hale getirildi. 2002 yılına kadar, mahallelerdeki yıllık toplantıların her iki döngüsüne de katılan çok sayıda katılımcı, konseyin taleplerinin bir 'sentez'ini oluşturmak suretiyle kendilerini kısıtlayarak kararlar üzerinde oy kullanmadılar. Diğer taraftan, 2003 yılından beri, katılımcı bütçe döngüsü, Latin Amerika Ülkeleri'nin 2001 yılında düzenlenen ilk Dünya Sosyal Forumu ile 'patlayan' tecrübelerini de akılda tutan İtalyanlar, sivil toplum örgütleri, dernekler, sosyal forumlar ve Parlamenter Sol kökenli birkaç partinin (özellikle Rifondazione Comunista) de desteklemesiyle ülke çapında kampanyalar başlattılar (Allegretti, 2004: 16).

Konsey, konseyin teknisyenleri tarafından yapılan fizibilite ve maliyet analizlerinin çok daha önünde gelen bir dizi toplantıların yapılmasını sağladı: Bunlardan ilki farklı oylama kartları ve yapılandırılmış katılım prosedürleri vasıtasıyla ihtiyaçların belirlenmesi ve diğeri de bütçe öncelikleri konusunda ortak kararlar oluşturmak oldu. Konseyin mahalle başına en azından bir önceliği gerçekleştirme garantisi vererek saygı göstermeye söz verdiği mahalleler için öncelikler listesi adı altında derecelendirilmiş bir liste oluşturuldu. Şehir sakinleri

tarafından oylanan şehrin öncelikleri aslında hangi yönetim biçiminin seçildiğine bağlı olarak 'insan-tarih planı'nın bir tür onayı ve yeniden örgütlenmesi anlamına geliyordu. Organizasyon şu anda konsey kurulumunun yasalaştırılması sürecinde 'siyasi bir anlaşma' olarak kabul görmektedir. On bir yıldır, bu şehir, her geçen gün büyümekte olan ve bugün için %60'ın üzerinde bir seçim uzlaşması ile 'Dayanışma ve Katılım' adı altında bir belediye listesi ile yönetilmektedir (Allegretti, 2004: 16).

Bir üçüncü ilginç deneyim de Roma'nın 8 homojen alana bölünmüş onbir numaralı belediyesinde (nüfus: 138,949) görülebilir. 2003 yılından beri, halka açık mahalli meclisler, mevcut her onbeş kişi adına bir adet temsilcinin seçilmesini öngörmektedir. 2004 yılında bu delegeler (görevden alınabilen ve ardı ardına tekrar seçilemeyen) basit çaplı sözcülere dönüştürüldüler. Bu dönemde, delege seçimlerinin vatandaşların bölge delegelerine oy verdikten sonra katılımlarını sonlandırmalarına sebebiyet vermesine neden olan bir olgunun ortaya çıktığı da unutulmamalıdır. Özel Çalışma Gruplarındaki sözcüler tarafından önerilen öncelikler listesi, toplantıların ikinci döngüsünde Mahalli Kurullarda oylanır. Bu aşamada, 'yasanın kesinliği' ilkesine bağlı olarak yönetmeliklerin verdiği yetkiyle süreç için resmi bir kararname onaylanmış olur. Katılım süreci, idari kararların teknik yapısında kendine yer bulmakta hep güçlük çekmiş olmakla beraber vatandaşlar tarafından karar verilen kamu işleri genellikle ancak gecikmeli olarak bir sonuca ulaşmaktadır (Allegretti, 2004: 16).

Siyaseten, İtalyan Katılım Bütçe süreçleri, günlük yönetim uygulamalarına dönük 'halka duyurular' yapmaktan ibaret olan çalışmalarından sıyrılmakta ve ötesine geçmekte güçlük çekmesinden dolayı zayıf kalmaktadır. Konu hakkında 'bir yasa' ortaya konulmadan önce konuyu deneyimlemede geniş çapta bir tutukluk ve çekingenliğin mevcut olması, bireysel yöneticilerin iradelerini ortaya koymalarının ötesinde aynı zamanda onları destekleyen siyasi koalisyonların da önünde engel oluşturmaktadır. Bir başka kritik nokta ve yaşanan sorunlar ise binlerce birbirinden farklı konuda oldukça küçük gruplar halinde katılım olması alışkanlığına bağlanabilir. Çünkü bu tür ufak sayılı ve çaplı katılımlar, yönetimin sadece 'delegeli' gücünü temel almasına neden olabilmekte ve göreceli katılımın gücünü zayıflatmaktadır. Katılımcı Bütçeleme tarafından önerilen ve ortaya koyulan yenilikçi araçların insanlara anlatılmasında yetersiz kalınması, ancak az sayıda vatandaşın sürece zamanında katılmasına ve ilgi göstermesine neden olması anlamına gelmektedir. Vatandaşların yüzde birinin veya en fazla ikisinin

katılımından daha fazla katılım olduğu yani bu eşiğin aşıldığı çok nadiren görülmüştür. Zayıf ve müzakereci prosedürlerin tam da bu nedenden dolayı ortaya çıkmış olması şaşırtıcı değildir. Müzakerelerin, karar verme süreçleri yerine, ortak büyüme üzerinde yoğunlaşması bunun bir sonucudur (Allegretti, 2004: 16).

Güney Amerika'da olduğu gibi, İtalya'da da yasama ve yürütme güçleri açıkça ayrılmaktadır ve belediye başkanı en önde gelmektedir (Cabannes, 2004: 3). Allegretti (2009)'a göre (aktaran, Allegretti,2004: 16) İtalya, bu yüzdendir ki, bu politik ve sosyal değişkenler içerisinde, genel ortam sabit kalırken, yüksek değişimin ilginç bir şeklidir. İtalya, daha fazla açıklama gerektiren PB yayılımının ilginç bir modelini sergilemektedir. Daha doğrusu, İtalya PB yayılımının farklı dalgalarının merkezi olmuştur (Allegretti, 2004: 16).

2.7.1. Grottammare'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması

İncelenen şehirler arasında en meşhur örnek Adriyatik sahilinde bir turizm merkezi olan ve belediye başkanının birkaç yıldır Nuovo Municipio ulusal ağının başkanı olduğu Grottammare'dir. Porto Alegre'nin ünü İtalya'da yayılmadan önce bile 15,000'den az sakini olan bu belediye, vatandaş katılımı konusunda dışlanmış ve benzeri görülmemiş bir girişimde bulunmuştur. Grottammare 1994 yılında İtalya'da halen bilinmemekte olan bir terimi açıkça kullanmadan "özgün" bir katılımcı bütçe uygulamıştır. Porto Alegre'nin doğrudan etkisi altında kalarak yaklaşık 14,000 civarında sakini olan ve Milan'ın işçi sınıfının yaşadığı çevrede yer alan Pieve Emanuele 2002 yılında örnek olacak bir proje başlattı. Her iki örnekte de önceki yönetimlerin uygulamalarından tamamen aykırı uygulamalar yer almaktadır. Diğer şehirler için katılımcı bütçelemenin uygulanması "danışmanın geçmiş deneyimlerinden ayrılma" ve "kökleşmiş bir modelin devamlılığı" arasında gidip gelen uzun süreli gidiş gelişler şeklinde olmuştur (Allegretti, 2005: 67).

Grottammare (2009)'a göre (aktaran Bassoli, 2012: 1190) Grottammare'in PB'sini en farklı kılan özelliği katılımcı olarak üç yönden merkeze bağlı kendi yönetim modelidir. Bu üç yön: haftalık yönetsel açılış toplantıları, PB ve bölge komite ağıdır. Ayrıca, katılımın yapılandırılmış şekilleri olan (PB resmi yapısı ve bölge komitelerinin güçlendirilmesi) SP aynı zamanda kısa ve uzun dönemli politik karar verme için ana merkez olarak değerlendirilen kendi haftalık toplantılarına vatandaşların katılımına imkân sağlamaktadır. Gerçekten de bu toplantılar farklıdır çünkü SP hareketinin yönetsel kolunu ve aynı zamanda şehir yönetimininkini de

temsil etmektedir. Burada sürece dâhil olan politik aktörlerin tabiatına vurgu yapmak gerekmektedir. GJM ve yerel politikacılar arasındaki ilişki oldukça yüzeyseldir. Ama şunu da belirtmek gerekir ki, 2001 WSF'den sonra yerel politik elit GJM'den elde edilen ifadeleri kullanmaya başladı ve aynı zamanda süreç tercih oylamasını tanıtan bir 2003 reformu vasıtasıyla Porto Alegre deneyiminden etkilendi. Bu yeni tavır uluslararası olaylar (2001 WSF ve 2002 Avrupa Sosyal Forumuna katılım) ve Rifondazione Comunista Partisi tarafından takınılan tutum (SP aday listesini destekleyen) tarafından etkilendi (Bassoli, 2012: 1190).

Grottammare PB'sinin nasıl ortaya çıktığı belirsizdir. Stefania Ravazzi (2007') ye göre (aktaran Bassoli, 2012: 1190) PB Sosyal Dâhil Olma için Yerel Kurumlar Forumuna (FAL) 2002 katılımdan sonra ancak oluşturuldu. Bu arada daha sonra Porto Alegre tarafından kirletilse de yerel elit bu deneyimi kendiliğinden oluşmuş olarak değerlendirmektedir (Fanesi, 2005: 371). Gerçekten de, 1994 yılında SP hükümeti sadece 1997 yılından sonra "katılımcı bütçeleme" olarak ifade edilen bütçe konularında bir yapısal katılım/danışma forumunu desteklemeye başladı. En başlardan 2003 yılına kadar, PB döngüsü kendi organizasyonunda oldukça basitti. Sistem tek bir seçici oturuma dayanıyordu ve PB kararlarının uygulanması için ne tercih sıralama mekanizması ne de açık politik kararlılık vardı (Bassoli, 2012: 1190).

Günümüzde, 2003 ve 2005 reformlarından beri, Grottammare döngüsü çok daha fazla karmaşık bir yapıdadır (Bakınız, Şekil 4). Yedi bölgesel mecliste, katılımcılar yerel problemleri ve ihtiyaçları tartışmaktadırlar; daha sonra vatandaşlar ortaklaşa bölgeler kurulunu teşkil eden delegeleri seçmektedir. Bu ikinci alanda, delegeler sivil çalışanlarla olduğu kadar politikacılarla da bütün ortaya çıkan hususları, bunları çözmenin fizibilitesini anlamak maksadıyla, tartışmaktadırlar. Bu kurul tarafından tartışılacak konular bunların muhtemel sonuçlarına bağlı olarak dört kategoriye ayrılmaktadır: çözümsüz (teknik veya politik yeterlilik eksikliğinden dolayı), direkt çözümlü (özel ofisler tarafından değerlendirilen küçük problemler), bölge meseleleri ve belediye meseleleri gibi. Sadece son iki türün problemleri ileriki safhalara ilerler, burada vatandaşlar bunları ya yerel ya da şehir seviyesinde sıralarlar. Tematik meclisler, bu arada, daha yenilikçi ve yeni oluşan katılımcı uygulamaları desteklerler (aynı zamanda dâhil edici enstrümanları da). Genel olarak, deneyim yenilikçidir, başarılıdır ve otonomdur (1994 formatı tamamen yerlidir ve dış delegeler yalnızca kamu talebiyle tanıtılmıştır). Grottammare (2009)'a göre (aktaran Bassoli, 2012: 1192) vatandaşlar art arda üç defa yönetimi yeniden seçmişlerdir bu

arada sonraki sürecin tamamen anlaşılmasını desteklemekle çok ilgilidir. Anahtar bilgi verenlere göre (Sivil çalışanla görüşme, Grottammare, 2009) önceliklerin farklı sınıflara bölünmesi vatandaş kavrayışında bir dönüm noktasıdır (Bakınız, tablo 15) (Bassoli, 2012: 1192).

Tablo 15: Birleştirilmiş Deneyimler ve Seçim Süreci

Şehir	PB'nin ilk yılı	Birleşme Seviyesi	Coğrafi Konum	Nüfus	Diğer sınırlamalar	GJM tarafından oynanan rol
Grottammare	1994	Yüksek	Merkez	14.732	-	Yok
Rome XI	2003	Yüksek	Merkez	140.207	-	Güçlü
Ripatransone	2003	Yüksek	Merkez	4.409	-	Bilinmiyor
Pieve Emanuele	2003	Yüksek	Kuzey	15.712	-	Bağlandı
Castelmaggiore	2003	Yüksek	Kuzey	16.519	-	Sınırlı
Vimercate	2003	Yüksek	Kuzey	25.020	--	Sınırlı
Vignola	2003	Yok	Kuzey	20.983	Erken kesildi	-
Altidona	2004	Orta	Merkez	2.629	-	Sınırlı
San Sebastiano a Po	2004	Orta	Kuzey	1.180	Küçük kaynaklar	Yok/sınırlı
Colorno	2004	Orta	Kuzey	8.644	-	güçlü
Venezia	2004	Orta	Kuzey	57.930	Erken kesildi	-
San Cazian d'Isonzo	2005	Yok				
Isola Vicentina	2005	Düşük				
Vimodrone	2005	Düşük				
Cinisello Balsamo	2005	Düşük				
Modena	2005	Düşük				
Cardano	2005	Düşük				

Kaynak: (Bassoli, 2012: 1191).

Şekil 4. Grottammare Döngüsü

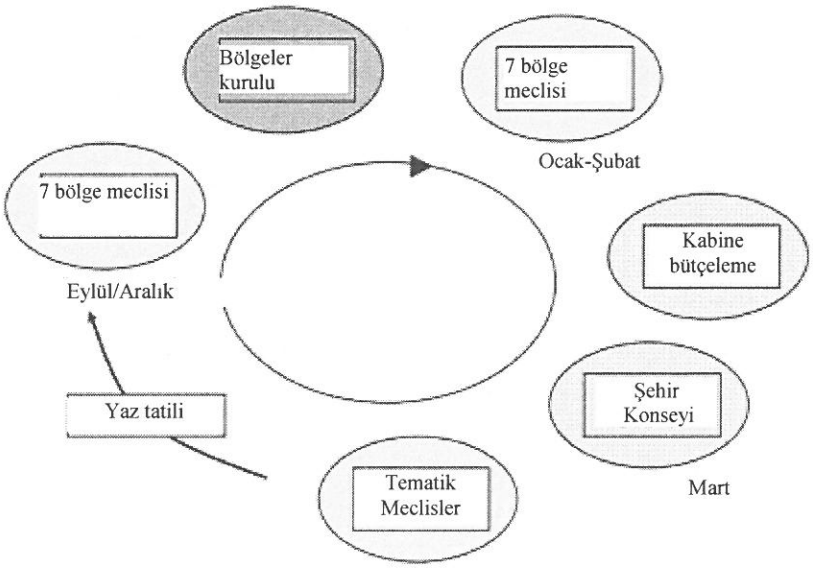

Kaynak: (Bassoli, 2012:1192).

Grottammare'de kitlesel turizm, yaygın mülkiyet spekülasyonları ve yolsuzluğun ortaya çıkmasına neden olmuştur. 1993 yılında, belediye yönetimi görevden alınarak şehir hükümet denetiminde yönetildi. Farklı sivil toplum kuruluşları ve uygulanan ayrıcalıklar konusunda kızgın ve öfkeli genç insanlar birlikte bağımsız bir "Dayanışma ve Katılım" listesi yayınladılar ve 1994 seçimini kazanmayı birlikte başardılar. İttifak (ana hatları halen her Çarşamba açık halk toplantıları ile belirlenen bir halk hareketi) kendisini kurulu partilerden ayrıştırmanın yanı sıra hantal ve bürokratik yönetimin yerine etkin bir yönetim getirmek istedi. Radikal sol ile yapmış olduğu işbirliği sayesinde güçlü ve son derece bağımsız bir kişiliğe sahip olan ve daha sonra ilin ilk neo-komünist başkanı seçilecek olan komünist bir belediye başkanı (Massimo Rossi) seçimi kazandı (Allegretti, 2013: 213).

Yerel konsey harcamaları ve yatırımlarının komşu mahalle toplantılarında tartışılması ile mali işler gerçekten halka açık hale getirildi. Arazi fiyatlarındaki spekülasyonlar dolayısıyla yükseliş, sahildeki yeşil alanlardaki inşaatların fiyatlarının önüne geçti. Başlangıçtaki tartışmalar yönetim kabinesi tarafından "seçerek dinleme" şeklinde yapıldı. 2003 yılından itibaren katılımcı bütçeleme ile ilgili uluslararası tartışmaların da etkisi ile bu mekanizma gelişerek vatandaşların mahalle ve şehir düzeyindeki talepleri için oylama yaparak önceliklerin sırasını kendilerinin

belirlemesine imkân tanıdı ve bu şekilde yatırım önerileri altyapı ve hizmetlerin sürdürülmesi ile ilgili olan derhal yeniden çözülebilecek önerilerden ayrılmış oldu. Şu anda katılımcı bütçede kabul edilen projeleri uygulamak komşu komitelerin onayını almaya bağlıdır. Katılımcı bütçe siyasi parti ve vatandaş önceliği arasında belirsiz bir rol oynayan "Dayanışma ve Katılım" listesinin haftalık toplantılarında ortaya konan çok geniş kapsamlı katılımcı araçların bir parçasıdır (Allegretti, 2013: 213).

Bu katılımcı yaklaşım son derece büyük bir başarıdır: Halkın listesi sonraki üç seçimi de kazanmıştır (en sonuncusu 2008 yılında 5 yıllık bir süre içindir). İnsanlar ulusal düzeydeki tercihlerinin bile aksine oy kullanmıştır: parlamento seçimlerinde merkez sağ ve sağcı partilere oy verirlerken yerel seçimlerde solcu listeleri desteklediler. Farklı katılımcı araçlar sayesinde yerel yönetim halk ve yönetim arasında güven duygusunun oluşmasını sağladı ve aynı yerel yönetim, halkın oyları ile kararların alındığı kaynakları geliştirdi. Bu durum, diğer şeylerin yanı sıra bina ruhsatları için yerel derneklere ödenen telafilerden ötürü şehirlerin gelirleri arasında önemli bir yer tutan program düzenlemelerini de etkiledi. 2010 yılında, banka vakfı tarafından fonlanan 10 milyon Euro değerinde bir büyük proje de halkla birlikte tartışıldı ve şu anda uluslar arası üne sahip "yıldız bir mimar" olan Bernard Tschumi tarafından uygulanmaktadır (Allegretti, 2013: 213-214).

Bir bürokrasi labirentinde her şeyin arapsaçına dönmesi yerine halkın öncelikleri hızlı bir biçimde uygulanmakta ve bu yöntem sürdürülebilirliğe yönelik ilkelerin geniş bir uzlaşıya dayandırılması sayesinde sahil ve yerel kırsalda artan arazi spekülasyonlarının azaltılmasını talep ederek kentsel gelişim planının kapsamlı bir biçimde yenilenmesi için kullanılmıştır. Dev otellerin inşa edilmesi ve ekolojik kaynakların yok edilmesi engellenerek şehrin kültürel mirası ve ekolojik dengenin korunduğu ihtiyatlı bir büyüme sağlanmıştır. Bu Grottmmare'nin uzun yıllar boyu AB'nin deniz kıyısındaki tatil yerlerinde kamusal tesislerin kirlenmeden korunan doğal ortamlar ve yüksek deniz suyu kalitesinin göstergesi olarak verdiği "Mavi Bayrak" sahibi olabilmesini sağlamıştır (2012'ye kadar).

Allegretti (2010)'a göre (aktaran, Allegretti, 2013: 214) Grottammare kamu kaynaklarının yeniden dağılımında sosyal adaleti garanti edecek özel kriterler belirlememiştir ancak kolaylaştırıcı sistemlerin sağladığı tartışma toplantılarının kalitesi ve belediye bölgesinin tartışmanın temellerinin oluşturulduğu mahallelere uygun bir biçimde bölünmesi sayesinde bu fark ortaya çıkmıştır. Çalışan kesim

sakinlerinin olduğu iki mahallede katılımcı bütçeleme sosyal statünün derin bir dönüşümü ile neticelenmiştir. Ischia I ve Ischia II mahallelerinin çoğu dezavantajlı bireyler, yeni kurulmuş aileler ve göçmenlerden oluşan sakinleri kendi mahallelerinin yaşam kalitesinde katılımcı bütçeleme sayesinde kamu yatırımlarının kendi lehlerine yönlendirilmesi için baskı yaparak gözle görülür gelişmelerin yaşanmasını sağlamışlardır.

Katılımcı bütçeleme tecrübelerinin ilk döneminde tarihi şehir merkezinin sakinleri uygun biçimde organize olamadılar ancak çevredeki mahallelerinin kapasitesinden ötürü belediye kaynaklarının geleneksel yeniden dağılımındaki (daha önce her zaman birleştirilmiş kentsel alanlara öncelik tanıyan) denge bozulunca harekete geçme kararı aldılar. Bunun sonucunda popüler katılımla belediye kaynaklarının yeniden dağılımını arttıracak herhangi bir ek garanti verilmeden Grottammare, kaynakların bölgesel yeniden dağılımında önemli düzeyde başarılı olmuştur. Katılımcı Bütçeleme evlerle ilgili emlak vergisini kısmen kaldırılarak birçok belediyenin güçsüzleşip zayıfladığı 2008 sonrasında birçok diğer İtalyan kamusal bütçelendirmeleri etkileyen olumsuz dalgadan sonra da Grottammare'de devam etmiştir. Bundan sonra ne olacağı konusunda bugünden bir şey söyleyebilmek pek mümkün değildir ve özellikle de Grottammare'in nüfusundaki küçük bir artışından seçim sistemini değiştirmesinden ötürü "dayanışma ve katılım" listesi 2013 yılında yeniden seçilebilmek için geleneksel partilerle müzakere etmek zorunda kalacaktır (Allegretti, 2013: 214).

2.7.2. Pieve Emanuele'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması

Pieve Emanuele Milan şehrinin güneyinde bulunan oldukça küçük bir kasabadır (nüfusu 15.712'dir). Belediye yönetimiyle ilgili ulusal hükümet tarafından askıya alınmayla sonuçlanan politik bir skandaldan sonra, 1994'de seçimler yeni bir merkez-sol hükümet tarafından kazanıldı ve aynı hükümet vatandaşlar arasında derin bir güvensizlikle yüz yüze kaldı. Yeni politik sınıf kendi yönetim modeli ve önceden uygulanan model arasında açık bir farklılık oluşturmak istiyordu ve bunu kamu güvenini yeniden kazanmak için yeni bir katılımcı yaklaşımı kullanarak yaptı (Ravazzi, 2007). Bu konuda çeşitli araçlara dayanan katılımcı bir yönetim sistemi oluşturdu: PB asıl araç değildi ama aslında üç dönem yönetimi esas alan (1994, 1998 ve 2002) belediye yönetimi tarafından kararlaştırılan ve büyüyen bir güçlendirme sürecinin sonucuydu. Daha doğru olarak, PB'yi uygulama kararı 2002 yılında

GJM'den gelen baskı ve Rifondazione Comunista'nın seçimle büyümesinden sonra alındı. Porto Alegre deneyiminin etkisi göze çarpmasına rağmen yıldan yıla özel bir takım yerel ihtiyaçlar ve kaynaklar bu modeli uygulamak için de çaba sarf edildi. Uygulayıcılar ve bilim adamlarına göre, Pieve Emanuele PB'si Avrupa için uydurulan ideal tip Porto Alegre'ye oldukça yakındır[2]: Gerçekten de Brezilya deneyimi bu teşebbüsü hem isminde (Pieve Alegre) hem de yapısında (biraz basitleştirilmiş olsa da) etkilemiştir. Pieve Emanuele'de oluşan döngüyü tanımlamak oldukça zordur (Bassoli, 2012: 1192).

Şekil 5. Pieve Emanuele Döngüsü

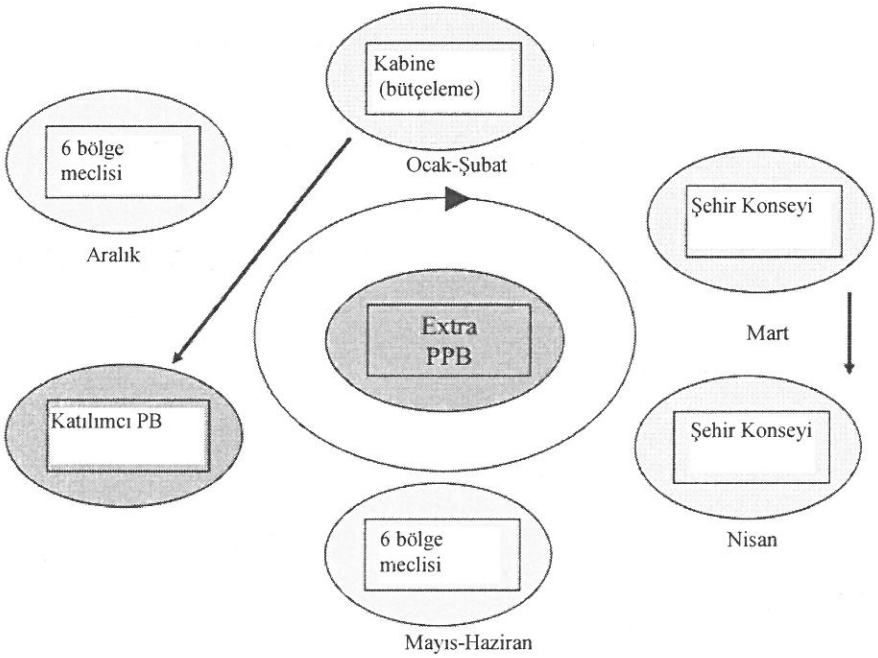

Kaynak: (Bassoli, 2012: 1193).

Çünkü modelin ilk uygulanmasından sona erdirilmesine kadar hemen her yıl değişikliklere uğramıştır. Bu süreç direkt müdahale ve oy kartları gibi tüm sakinlere (16 yaş üstü) açık bölge meclislerinin iki döngüsünden oluşuyordu (bakınız şekil 5). Ayrıca, finans kaynağını tanımlamak, teknik ve düzenleyici fizibiliteyi değerlendirmek maksadıyla, ortaya çıkan problemlere çözümler bulmak için idarecilerin, sivil çalışanların ve toplumsal ve ekonomik organizasyonların bir araya geldiği özel bir merhale, katılımcı planlama konseyleri (PPB'ler) vardı. Bu konseyler

[2] 'Avrupa için adapte edilen Porto Alegre' şunlar tarafından karakterize edilir: GJM'nin etkisi, tamamen yeni bir prosedürün uygulanması, sade vatandaşların katılımı, somut yatırım ve projeler üzerinde müzakere, resmi danışmanlık prosedürüyle PB önceliklerinin kabul edilmesi için kamu kararlılığı (Sintomer ve diğerleri, 2008: 170).

geçici bütçede her bir plan için ayrı bir tam uygulama planı oluşturuyorlardı (Bassoli, 2012: 1193).

Pieve Emanuele döngüsünün değerlendirilmesinde üç önemli özelliğin üzerinde durulmalıdır: Bu PS'nin kodlandırılmasındaki zorluk, şehir konseyinin önemi ve süreçte sivil toplumun olmamasıdır. Birinci olarak, daha geniş katılımcı yaklaşım hem prensipte (şehir konseyi tarafından karar verilen) hem de işin doğasında (yerel statü tarafından verilen) ayrı olarak kodlandırılmaktaydı. Ama yine de, 2007 yılında yeni seçilmiş merkez sağ hükümeti tüm süreci bozmaya başladı (gerçi hala yerel durumun bir parçasıdır). İkinci olarak, süreç yapı olarak tepeden aşağıya doğruydu. Belediye yönetimi kendi seçim kampanyasından ayrılan meselelerde veto gücünü kullandı: şehir konseyi sadece genel bütçeyi kabul etmekle kalmadı, İtalyan yasalarının gerektirdiği şekilde, her yıl Nisan ayında PB prensiplerine de karar verdi. Üçüncü olarak, Pieve Emanuele'in zayıf sivil toplumu uygulama esnasında organize olamadı ve süreci kontrol edemedi: yalnızca, Grottammare veya diğer başka yerlerdeki organizasyonların (Rome) eş zamanlı vatandaş komiteleri ile tek bir meselede bile hiç benzeşmeyen NIMBY'e benzer bir komite oluşturuldu. Şehir konseyine önemli bir rol verilmesine rağmen, muhalefet herhangi bir meseleyi öncelikli olarak müzakere edemedi çünkü PB'ye yönetim tarafından olası olarak karşı çıkıldı ve böylece çoğunluğu oluşturan yönetim süreci tamamen kontrol edilebildi (Bakınız, tablo 17) (Bassoli, 2012: 1193).

2.7.3. Roma, 11. Belediye'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması

Üçüncü deneyim Roma ile ilgilidir daha doğru bir ifade ile kendi başkanını, belediye yönetimini ve konseyini seçen yönetimsel bir alt birim olan 11. Belediyesi (RMXI) ile ilgilidir. Bu belediye (nüfusu 140.207) yalnızca 2001 yılında daha geniş bir yetki devrinin bir parçası olarak oluşturuldu. Bir Merkez sol koalisyonu, sivil toplumun önemli bir bileşeni olarak, kuruluşundan itibaren belediyeyi yönetmektedir. Grottammare tabandan tavana bir deneyim ve Pieve Emanuele tavandan tabana bir deneyim olarak tarif edilebilirken, RMXI belki de, hem dışardan bir baskı grubu olarak hem de koalisyonun bir parçası olarak sivil toplum tarafından oynanan rolü göz önüne alındığında, bu ikisi arasında bir yerlerdedir. Romadaki bu yapının GJM ile açık bir ilişkisi birkaç mesele ile kanıtlanabilir:

Genova Sosyal Forumuna (2001) katılım, Porto Alegre tüzüğünün imzalanması, FAL'de (2002) resmi katılım olarak sıralanabilir. Yerel yönetimce

yıllık olarak 2003'ten 2007'ye kadar askıya alınan ve sonrasında yeniden başlatılarak (2009) PB'nin ilk döneminin uygulamaya konulması yönetimin hemen hemen iki yılını aldı (Bassoli, 2012, 1193-1194).

Katılımcı yönetim sistemiyle ilgili olarak bu durum, Pieve Emanuele'in güçlendirme süreci ile oldukça benzerdir. Yerel hükümet sivil toplumu desteklemeyi ve RMXI içinde bulunan tüm kaynakları ve dinamizmleri kullanmayı araştırmaktadır ki bunlar: var olan kurumları yeniden canlandırmak, politik sistem içerisindeki tüm aktif konseyleri ve komiteleri güçlendirmek ve yerel tüm dernekleri (her şeyden öte bölge komiteleri) desteklemektir. Bu yüzden, PB merkezi katılımcı uygulamadır ama tek değildir, çünkü birçok yardımcı katılımcı araçlar vardır (Bassoli, 2012: 1194).

Mariani (2006)'ya göre (aktaran Bassoli, 2012: 1194) PB döngüsü birkaç safhada hareket etmektedir (Grottammare veya Pieve Emanuele'den daha fazla). Ama yine de, bunların bazıları sadece nadiren uygulanan yasal hükümlerdir; gerçekten de resmi belgeler ile gerçek uygulama arasında bir farklılık bulunmaktadır.

PB, ilk bölgesel meclislerin ("Genel Meclis" olarak adlandırılmaktadır) her bir bölgede toplanacağı, Ocak ayında başlamaktadır. Süreç ve adayların kısaca tanıtılmasından sonra[3] , vatandaşlar katılan her 15 kişi için bir temsilci seçebilirler.[4] Bu adaylar 2003 yılında delegeydi daha sonra da sözcü oldular. Bunlar, yardımcılar ile birlikte sürecin kilit özelliğini oluşturmaktadırlar çünkü bunlar bölgesel meclisler ve PB ofisi arasında *trait d'union (tire işareti)* oluştururlar (Bassoli, 2012: 1194).

Öncelikler listesi, bölge seviyesinde konuşmacılar tarafından toplanan daha küçük çalıştaylarda yeniden düzenlenmektedir. Bu çalıştaylar birkaç ay devam eder ve ayda bir düzenli olarak yenilenir. Daha sonra, Haziran ayında, vatandaşlar ikinci genel meclis toplantıları süresince öncelik sıralaması üzerine oy verirler. PB ofisi ve Belediye başkanı, veto hakları ve bölge kararları konusunda tam bir uzlaşı sağlamasalar da, konseye sunulacak bütçe üzerinde nihai kararı verirler. Aralık ayında, PB son dönem meclisleri ile sona erer. Burada bütün sivil çalışanlar ve bazı PB ofisi üyeleri nihai bütçeyi meclise sunar ve herhangi bir önceliğin hariç tutulmasının gerekçeleri de gösterilir. Belediye bütçesi güçlü bir şekilde Şehir Konseyi (Roma'nın) tarafından alınan kararlara bağlı bir kurumsal özellik sergiler. Bu yüzdendir ki yerel bütçe, 2008'den beri daha geniş bir Roma şehir konseyinde

[3]Delege/sözcü rakamı oldukça resmi bir rakamdır çünkü adaylık başvurusu PB ofisine bir gün önce yapılmalıdır.

[4]Sözcülük adaylığı konusunda katı kuralın dengesiz temsil için bir ön koşul yarattığına dikkat edilmelidir çünkü gerekli olandan daha az aday olabilir (Mariani, 2006) ve çünkü aynı zamanda sözcü yalnızca bir kere seçilebilir.

belediye çoğunluğunun azınlık konumuna düştüğü ve siyasi partiler arasında daha geniş bir pazarlık sürecinin bir parçası olarak yer almaktadır (Bakınız Tablo 15). Fakat bazı diğer özellikler açısından değerlendirildiğinde bu deneyimde güçlü politik kararlılığın işaretleri de bulunmaktadır. Örnek olarak, üst siyasetçilere sivil çalışanlar tarafından büyük oranda güvenilmemektedir ve süreci yürütmek için meclis dışından birçok desteğin alınması zorunludur (Sintomer ve Allegretti, 2009: 123).

Bu uygulamaların etkisinin daha geniş bir açıklaması ayrı bir boyutta ele alınan çalışmalarda (Amura, 2003; d'Albergo ve diğerleri, 2005; Mariani, 2006) veya karşılaştırmalı çalışmalarda bulunabilir. Gerçekten de, bu deneyimler İtalya'da en kapsamlı şekilde araştırılmakta ve karşılaştırmalı anlayışlar Ravazzi (2007) ve Sintomer ve Allegretti (2009)'den elde edilebilir. Sintomer ve diğerleri (2008)' e göre (aktaran Bassoli, 2012: 1195) yöntemi itibariyle, İtalyan katılımcı yöntemleri, hipotezlerin test edilmesine uygundur çünkü aynı PB ailesinin bir parçasıdırlar: "Avrupa'da Porto Alegre". Çoğunlukla bunlar bağımsız olarak ve daha sonda Brezilya deneyiminin keşfedilmesiyle birlikte PB aracı üzerine farklı bir baskı ile ortaya çıkan katılımcı yönetim sistemleridir (bakınız tablo 15).Yine de, bu girişimler Porto Alegre kadar başarılı olmamışlardır çünkü askıya alınmışlar (RMXI), sona erdirilmişler (Pieve Emanuele) veya nadiren izlenmişlerdir (Bassoli, 2012: 1195) (Grottammare).[5]

[5]Örnek olarak, katılım seviyesindeki rakamlara ancak 2003 yılından sonra erişilebildi ve bunlara da tamamen güvenilmemektedir (Fanesi, 2005: 379).

Şekil 6. RMXI Döngüsü

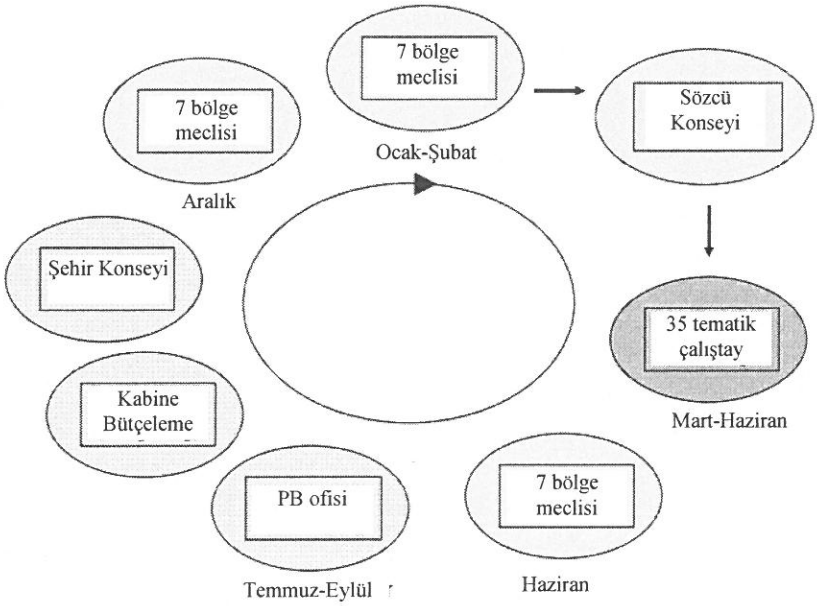

Kaynak: (Bassoli, 2012: 1195).

i. Dâhil olma

Bireyleri dâhil etmeye yönelik stratejinin olduğu tüm deneyimler, bireyleri dahil etmenin gerekliliğini ortaya koymakla birlikte birtakım değişiklikler sergilemektedir. İlk aşamada, katılımcıların farklı kriterlere göre seçilmeleri gerektiği açık hale gelmiştir. Bu değişkenlik iki sebebe dayanmaktadır, Bunlar sürece dâhil olunacak kesimin düzeyinin genişletilip geneişletilmeyeceği ve var olan kuralların katılığı ya da yumuşaklığıdır. Bu konuda çalışma yapan kişiler Schmitter (2002)'ye göre (aktaran Bassoli, 2012: 1195) vatandaşlığı, katılımcı bütçe deneyiminin hangi yapıda olduğunu anlamak için bir ölçüt olarak kabul etmektedir. Ama yine de, bütün üç İtalyan deneyimi incelendiğinde, bu 'standart' kural her zaman işlemez. Örnek olarak hem yaşı küçük vatandaşlar hem de göçmenler gibi resmi olmayan vatandaşlar veya (sadece RMXI'da) belediyede çalışan veya okuyanları içerecek şekilde sürecin genişletildiği de görülmektedir. Bu şunu göstermektedir ki PB planları potansiyel olarak oldukça dâhil edicidir (Bassoli, 2012: 1195).

Ravazzi (2007)' ye göre (aktaran Bassoli, 2012: 1195) PGA'ların ayırt edici özelliği vatandaşlığı kriter olarak alması değil, katılımcıların kendileri arasında seçim yapabilme sorunudur. Çünkü seçim organizeli değildir ve sosyal bir sisteme bırakılmaktadır. Seçim çoğunlukla parti bölümlerine göre sınıfsal bir katılımla sonuçlanmaktadır.

Tablo 16: İtalya'da Katılımcı Bütçe Üç Deneyim: Özet

Değişken	Grottammare	Pieve Emanuele	Rome XI
İlk Yıl	1994	2003	2003
Politik Yönelme	Post-komünist partiler müttefikliğiyle sivil hareket	Sol kanat Yönetim	Bir çok GJM personeli olan Sol kanat yönetim
Süreç Yapısı	İki safhalı bölgesel meclisler (delegelerin seçimleri) Delegelerle bir teknik toplantı Tercih oylaması Tematik meclisler (gerektiğinde) Komşular komitesi için önemli rol (kurumsallaşmamış olmasına rağmen) Özel Ofis	İki safhalı bölgesel meclisler Bir Teknik toplantı Tercih oylaması Tematik meclisler (gerektiğinde) Her yıl yayımlanan şehir konseyi prensipleri Yerel tüzüğün bir parçası olarak BP Özel Ofis	Üç turlu bölgesel meclisler (sözcülerin seçimi) Bölgesel çalıştaylar dizisi (üç turlu) Özel Ofis
GJM etkisi	Kısmi, GJM'nin parçası olarak SP hareketi	Yüksek-Rifondazione Comunista partisi tarafından oynanan önemli rol	Güçlü, GJM süreci destekledi ve Rifondazione Comunista partisi koalisyon lideriydi.
Porto Alegre Etkisi	Düşük: 2003'te tercih oylaması tanıtımı	Yüksek- Avrupa Modelinde Porto Alegre (delege olmaksızın)	Dolaylı – Pieve deneyiminin taklit edilmesi yoluyla

Kaynak: (Bassoli, 2012: 1196).

Bu olumsuz etki Roma ve Grottammare'deki gibi sivil toplumun değişmesi zor sınırlarının dâhil edilmesi ile birlikte değerlendirildiğinde olumlu bir yönü de bulunmaktadır. Partizan katılımın genel eğilimi, bir dereceye kadar, belediye tarafından oynanan rol ile dengelenmiştir: tüm yönetimler özel siyasi mekânlar sayesinde katılımı genişletmeye çalışmaktadırlar. Pieve Emanuele hükümeti süreç içinde insanların spesifik konularda tartışıp görüştükleri mekensal açıdan doğru bir standardı belirlemiş ve en az üç özel şekilde katılım oluşturarak bu durumu muhafaza etmişlerdir: Sorun odaklı, genç politikalara değer verme (genç insanlar hedef alınarak) ve tartışmaya açık şehir planlamasıdır (eş zamanlı bir komiteye yol açan) (Bassoli,2012: 1196-1197).

Roma PB Ofisi katılımı teşvik etmek ve yönetim ile vatandaş arasındaki boşluğu kapatmayı hedef alan özel bir proje geliştirmek için yerel bir dernek ile birlikte çalışmaktadır. Genel olarak tüm bu üç deneyim toplantılarda her zaman kritik rollere sahip genç insanları dâhil etmek için bir takım girişimler göstermektedir. Bu uygulamaların çok dâhil edici yanı olmasına rağmen, aynı zamanda sınıfa dayalı bir katılımın varlığını da doğrulamaktadır: 'Toplantılarda, büyük bir çoğunluk iktidardaki partilerin üyelerinden oluşmuştur ve bu yüzden kişilerin açık bir şekilde konuşması zordu (Çünkü bu görüş ayrılığı olarak görülebilirdi), bu arada muhalefet partileri üyeleri tarafından katılım her zaman tutarsız olmuştur' (Bassoli,2012: 1196-1197) (Organize ilginin bir vatandaş üyesi ile görüşme, Pieve Emanuele, İtalya) .

ii. Katılım

Katılım genellikle bireyler üzerinde var olmayan birçok verilerin kullanımı şeklinde değerlendirilebilir. Ama yine de bazı diğer yapısal yönleri hesaba katmakta yarar vardır. Luigi Bobbio (2007)'ye göre (aktaran Bassoli, 2012: 1197) PGA'ların güçlendirilme süreçlerinde politik rehberliğin önemine dikkat çekmiştir. Gerçekten de, katılım politik süreç sayesinde etkili (harici olarak ve öz-) olabilir. Sıradan vatandaşlar, kamu yönetimi ile güçlü iletişim bağları sayesinde, aracı kurum ve yardımcıların da desteğini almış olduğundan, kendi güçlerinin farkındaydılar (RMXI hariç). Dahası bunlar halkın kararlılığının bilincindeydiler. Burada halk tarafından İki farklı yönde kamu liderliği şekillendirildi: bir tarafta danışmanlar ve yardımcılar vasıtasıyla tüm süreç yönlendirildi; diğer taraftan kendi kararları ya kamu denetimi

ya da politik sözlerle bağlayıcı hale getirildi.[6] D'Albergo ve diğerleri (2005)'e göre (aktaran Bassoli, 2012: 1197) yine de, bu deneyimlerde güçlü bir kısıtlama, kendi etkinliğini engelleyen bütçeleme prosedürlerine takılmamak ve yüksek bir özgürlük derecesini muhafaza etmek için genel eğilimdi. Daha doğrusu, tüm hükümetler kendi programlarına tezat olan herhangi bir projeden sakınmak için bir tür veto gücünü elinde bulundurdular. Bu açıkça katılımcıların arzuları ve eylemlerinin sonuçları arasında bir tutarsızlığa yol açtı. Sunulan deneyimlerde, oylanılan önceliklerin büyük bir çoğunluğu nihai bütçede başka bir şekilde onaylandı: belki de, bu durum, yöneticiler ve katılımcılar arasındaki politik homojenlik sebebiyle gerçekleşmiş olabilir.

iii. Muhalefet

LGA'lar siyasi olarak mevcut olan tüm azınlık ve çoğunluktan her kesimi barındırmalıdır. Çünkü iktidar partileri zamanın konjonktürüne göre değişebilir ve kısa ömürlü olabilir. Ama LGA'ların sistemi bir kez kurulduktan sonra daha uzun ömürlü olmaktadır. Uygulamaya bakıldığında ise değerlendirilen projeler muhalefet partilerinin direkt iştiraki olmaksızın merkez sol çoğunluklar tarafından geliştirilmiştir. Dahası, azınlığın fikirleri daha sonra bir kenara bırakıldı: Muhalefet bunun nedeni olarak da azınlığın sorunları manipüle etme ihtimali ve yine azınlığın çok kuşkucu yapısı olarak gösterdi. Aynı zamanda muhalefet iktidarın bu süreçte kendisi için ortaya koyduğu fırsatları da kullanmak istemedi ya da değerlendiremedi. Katılımcı bütçe sürecinin her bir başlangıcında, Pieve Emanuele'de PB prensipleri onaylandığında,[7] merkez sağ koalisyonunun merkez sol olanla bir diyalog başlatma fırsatı vardı ama bunu başlatmamayı tercih etti. PB kamuoyunda tartışılmaya başlandığı ve birileri tarafından katılımcı bütçe, iktidarı politik olarak baskı altına almanın bir aracı olarak görüldüğünde, azınlıklar iktidardan yana olmak bir kenara bu durumu kendi lehlerine kullanmakla yetinmeyip, iktidarla kendileri arasında farklılıkları ortaya koymada bir araç olarak gördüler (Bassoli, 2012: 1197-1198).

Pezzetta (2005) ve Ravazzi (2007)'ye göre (aktaran Bassoli, 2012: 1198) sonuç olarak bu durum iktidarla muhalefetin birlikte hareket etmesinin zor olması nedeniyle sürecin sürekliliğini de tartışılır hale getirmiştir: Yeni tabloda Pieve

---

[6]Kararlılık belirtildiği kadar açık değildi. Ama, Pieve Emanuele yönetimi kararların en az %66'sını finansa etmek zorunda kaldı, Grottammare yönetimi, ilk bölge önceliği, ve RMXI her bölgenin ilk beş önceliği (her bir sektör için bir tane).

[7]Bu gibi katılımcı bütçelerin Şehir Konseyi tarafından onaylanmasına gerek yoktur, ama kati bütçenin vardır. Tek istisna PB prensiplerinin şehir Konseyi tarafından onaylandığı Pieve Emanuele'dir.

Emanuele merkez sağ yönetimi tarafından ilk politik kararı alarak katılımcı politikalara son verecekti. Analizler bu kararın ne politik başarıyla nede katılımcıların memnuniyeti ile ilgili olduğunu gösterdi. Bunun nedeni olarak yönetimin katılığı, yönetime dayalı ilişkiler veya siyasi kaygıların dâhil olması daha doğrudur. Diğer bir ifadeyle bu duruma paydaşların kendi aralarında siyasi kaygılar için organize olmaları neden olmuştur. Bu duruma vatandaş komitelerinin (Grottammare) veya Global Adalet Hareketinin (RMXI) eş zamanlı olarak katılımından ziyade, sürecin sivil aktivizm (Pieve Emanuele) olmaksızın, tek yönlü olarak iktidar tarafından geliştirilen bir proje olması neden olmuştur. Ayrıca katılımcı Pieve Emanuella'da katılımcı bütçeler incelendiğinde kısa hesaplı siyasi yatırımlar ve ideolojik düşüncelerin sürece zarar verdiği de görülmüştür. Görüşülenler ve yorumcuların çoğu tarafından teyit edildiği gibi, ana problem tüm süreçte sivil çalışanların nadir bulunmasıydı. Pieve Emanuele'in Genel Direktörünün gerçekten ortaya çıkmadan iki yıl önce bu deneyin sonunu ön görmüş olduğunun da altını çizmek gereklidir: 'katılımcı süreçler ile siyasi konularda kendiyle yetinen bir parti [Rifondazione Comunista] güçlü bir bağlantı oluşturamamaktadır. Bunun nedeni olarak bürokratların sivil istekler dışında kendi isteklerini dayatmak istemesi gösterilebilir (Bassoli, 2012: 1197-1198) (Stefania Ravazzi ile görüşen Genel Direktör, Pieve Emmanuele, 2005).

iv. Şeffaflık

Şeffaflığın araştırmanın en zor boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Bir tarafta, tüm bu üç deneyim dernekler ve komiteler gibi organize paydaşların gözünde şeffaftı ama sıradan vatandaşlara göre daha az şeffaftı: diğer taraftan araştırma her bir PB'nin kamuyuna açıklanma derecesini inceleyemedi. Bu yüzdendir ki, örnekleme ve yalnızca daha geniş veri toplamaya dayalı araştırmalarla ölçülmüş olabilecek kamu bilgisinin tam seviyesini ölçmek tam olarak mümkün değildi. Ama bu analiz üç yön ile ilgili bazı ortak özelliklere ışık tuttu: dâhili raporlama, harici raporlama ve iletişim stratejisidir (Bassoli, 2012: 1198).

Şeffaflığın ilk yönü kamu otoritelerince meseleye gösterilen dikkati ve kapsamıyla: ikincisi uygulamaya gösterilen medya ilgisi: ve üçüncüsü de bilginin yayılması için PGA'da kullanılan stratejiyle ilgilenmektedir. Bu uygulamalar sürekli olarak bilgi paylaşımı şeklinde gerçekleşmekteydi. Seçilmiş politikacıların bu enstrümanlara olan spesifik endişelerini teyit eden kamu kurumları tarafından ortaya çıkarılmış fazla sayıda resmi yazı bulunuyordu. Yine de, farklı durumlar da söz

konusudur: Bazı deneyimler sürekli olarak ilgili ofis (Pieve Emanuele) tarafından izlendi, diğerleri daha az sıklıkla (Grottammare); Bazıları dışarıya bilgi dağıtma odaklıydı (Pieve Emanuele, RMXI),[8] diğerleri içerde bilgi dağıtımıyla görevliydi (Pieve Emanuele, Grottammare). Genel olarak, hepsi yüksek derecede farkındalık sergilediler. Aslında bu konuya kendini adamış web siteleri çok nadir güncellenmekte ya da eksik güncellenmekteydi.[9]İkinci önemli yön de dışarıdaki denetçiler tarafından oynanan rol ile ilgiliydi. Tüm deneyimler oldukça merkeziyetçiydi. Böylece ya PB projelerini duyurmak ya da kamu aktörlerini kontrol etmek için dış odaklı bir basında yer alma ihtiyacı ortaya çıktı. Yalnızca Grottammare durumu önde gelen gazeteler tarafından düzenli olarak basına yer verildi ve bölge komitelerince sürekli olarak kontrol edildi. Buna karşın, Pieve Emanuele'deki PB aktörleri toplam dengeleyici güçlerin yokluğunu negatif bir yön olarak gördüler çünkü bu politik kararlılığı ve sivil büyümeyi engelliyordu (Bassoli, 2012: 1198-1199).

Bobbio (2007)'ye göre (aktaran Bassoli, 2012: 1199) sonuç olarak PB kamu politikalarının üretimi için önemli bir stratejiyi temsil edebilir. Gerçekten de, İtalyan uygulamaları genel olarak iki özelliğin varlığı sebebiyle geniş bir politik ve yönetimsel meşruiyet işaretleri göstermektedir ki bunlar (bakınız Tablo 16): siyasi açıdan güçlü bir rehberlik ve yüksek seviyede sürece dâhil olmadır. Ama yine de her iki özelliğin özenle seçilmiş olduğuna da vurgu yapmak gerekmektedir. Bu kamu odaklı tartışmayı takiben, üç adet alt faktör yerel belediyelere daha demokratik PGA'lar tasarlamaya yardımcı olabilir ki bunlar da: muhalefet tarafından aktif bir rol (incelenen durumda desteklenmedi), dış iletişim ve sürece etkili katılımdır. Son faktör sürecin iyi işlediğine dair temel bir kanıt olarak görünmektir ve PGA'larda iyi bilinmektedir. Ayrıca, muhalefetin rolü süreçte daha belirsizdir. Yine de, seçim vaadine göre muhalefet tarafından yapılan yardımcı katkı olmaksızın bu modeli devam ettirmek yeterli değil gibi görünmektedir. Gerçekten de incelenen bütün durumlar çoğunluktaki kişiler tarafından değişik şekilde tehdit edildi, buna neden olarak yalnızca yönetimsel bağlar ve bürokratik dâhil olma gösterilebilir, Pieve Emanuele ve Roma modellerinde görüldüğü üzere süreklilik önemliydi ve iletişim de bir yardımcı faktör olarak kullanılabilirdi. Fakat bu problemin farkı sıradan

[8]Yerel hükümet normal yayınları destekledi. (bakınız, örnek olarak d'Albergo ve diğerleri, 2005; Mariani, 2006).
[9]RMXI web sitesini ancak 2004 yılında açtı, Grottammare kendi resmi web sitesini kullandı vePieve Emanuele spesifik bir web sitesi kurdu.

vatandaşlara yapılacak bilgi akışının eksikliğini de engelleyememesiydi (Bassoli, 2012: 1199).

Pezzetta (2005)'e göre (aktaran Bassoli, 2012: 1199) birkaç tane daha spesifik kilit noktası PGA ailesinin bir parçası olarak demokratik PB analizden ortaya çıkmıştır. İncelenen durumlar arasındaki ana fark, farklı yerel yönetimler tarafından desteklenme ve yerine getirilme konusunda güçlülük derecesiydi. Uygulanan PB planlarının belediye bütçesinin ortak yönetimini oluşturup oluşturmadığını değerlendirmek güçtür. Vatandaşlara göre, kamu kurumlarının, zaten yapılmış olan seçimlerin katılımcı bir onayını gözlemlemesi her zaman mümkündür.

Lakoff (2001)'e göre (aktaran Bassoli, 2012: 1199) bazı katılımcılar, temelde daha geniş bir çevrenin yerel politikaları anlamada çoğunluğun etkisi altına girdiğinden dolayı katılımcı bütçeye yönelik seçimlerin önceden tahmin edilmesi zor görünmemekteydi. Grottammare süreci ortak kararlara daha fazla ortak gerçekleştirmelere daha az odaklanıyordu (Fanesi, 2005: 380).

Arzu edilmeyen kararlar için katılımcı planlama kurulları yoktu ama kararlı politikacılar vardı (Ravazzi, 2007: 128). Bunun aksine, RMXI ve Pieve Emanuele PB'leri daha ortak gerçekleştirici bir sürecin olması için çaba gösterdi. Fakat yerel yönetimlerin her zaman kendi veto güçleri sayesinde istenmeyen kararlara karşı korunması gerekliydi (Bassoli, 2012: 1199).

Abers (1998)'e göre (aktaran Bassoli, 2012: 1199) PB'nin sağlanması için gerekli koşullar incelendiğinde, İtalyan deneyimleri bunların bazılarını gerçekleştiriyor gibi görünmektedir. Porto Alegre özgün bir fırsat penceresi sunmuştur. Bu yüzden İtalya'da incelenen PGA'ların ortaya çıkışına imkân sağlayan özel bir sosyo-politik bir yapının var olduğu söylenebilir. Her üç durumda, ya temel düzey ya da siyasi düzeyde GJM tarafından önemli bir rol oynandı. Sintomer ve Allegretti'nin (2009: 112) işaret ettiği gibi ilk dalga güçlü bir şekilde siyasallaştı ve bu yüzden içinde oluştuğu kutuplaşmış içeriklerden hız kazandı (bakınız Hernandez-Medina, 2008: 4). Bir parti, (Rifondazione Comunista), belirli PB'leri uygulamaya koyarken, İtalyan GJM'sinin bir bölümünü seçti ve destekledi. Bu yüzden, katılımcı söylemler vasıtasıyla kendi uzlaşısını artırırken diğer deneyimlere de yol açtı. ARNM derneği, böylece bir tür partizan yankı oldu ve taklitçi kurumsal süreçler vasıtasıyla kendi ideolojisini yaymış oldu. Ayrıca bu deneyimler güçlü siyasi istekleri sayesinde aktif bir sivil toplumun önemini de göstermiş oldular (Goldfrank, 2007: 99).

Tablo 17: Üç Deneyim ve Bu Deneyimlerin Demokratik Özellikleri

Değişken	Grottammare	Pieve Emanuele	Rome XI
Genel dâhil olma prensibi	Yerleşim ile ilgili (her yaş)	Yerleşim ile ilgili (16 yaş yukarı)	Yerleşim ile ilgili (14 yaş yukarı); ama şehirlerarası günlük işe gidip gelenlere de açık
Yeni yaratılan dâhil edici mekân	Katılımı desteklemek için tematik meclisleri kullanın Diğer Katılımcı döngü (şehir planlamasında)	Gençler ve vatandaşların daha aktif oldukları spesifik bir alan için spesifik dâhil edici projelerin yaratılması (ve müdahale daha değerliydi)	Katılım görev kuvveti ve ilişkisel katılım üzerine özel bir vurgu yaratılması
Dâhil etme limitleri/olumlu yön	Yok	Sol kanat katılımı ve radikal sınırlı dâhil edilmesi	Sol kanat katılımı ve radikal sınırlı dâhil edilmesi
Katılımın Güçlendirilmesi	SP hareketinin (oldukça yaygın) ve delegelerin önemi ve müdahale tipleri arasında bölüm. Açık iletişim kanalı	Tüm vatandaşların anlamasının sağlanması maksadıyla basitleştirilmiş süreç, kurumsal iletişim tarafından oynanan güçlü rol	Sözcülerin, Yönetenlerin ve derneklerin/sosyal hareketlerin önemli rolü,
Muhalefet	Seçim kanunu kabinedeki yönetici koalisyona keskin bir çoğunluk vermektedir. Muhalefet aktif değildir ve fırsat penceresinden yararlanmadı.	Şehir meclisi tarafından oynanan merkezi rol. Muhalefet PB sürecine katılmadı. Sınır belirleme süreci boyunca kuşkucu bir duruş gösterdi.	Şehir meclisi yetki devir reformu ile güçlenmiyor. Muhalefet kayıp.
Şeffaflık	Dâhili gözlem (sürekli olarak) ve tipoloji konusu	Sürekli dâhili gözlem ve harici yayılma. Daha geniş halklar için kitaplar derlenmesi	Dâhili gözlem. Daha geniş halklar için kitaplar derlenmesi

Kaynak: (Bassoli, 2012: 1200).

Genel olarak İtalyan PB'leri katılımcı bütçe sürecinin birçok yapısal özelliklerini sergilemektedir (GJM'nin varlığı veya farklı görüşlere dayalı olması gibi). Fakat bu gibi bazı alanlarda etkili olmasına rağmen bu durum katılımcı bütçe konusunda genel resmi değiştirmedi ve PGA tipi bir yönetim aracı olarak PB'yi kuşatacak bir demokratik analize imkan sağlanamadı (Bassoli, 2012: 1201).

1990'larda, İtalyan yerel demokrasileri önemli değişikliklere uğradı. "Temiz Eller" isimli yolsuzluk karşıtı operasyon yolsuzluk skandallarına karışmış olan politik sınıfın önemli bir kısmını oyunun dışına itti [tangentopoli (rüşvet şehri)]. 1993'ten sonra belediye ve il yöneticileri doğrudan vatandaşlar tarafından seçilmeye başlandı ve bu önlem daha sonra eyalet valileri için de uygulanacak biçimde genişletildi. 1990'lı yılların başlarından bu yana Silvio Berlusconi hükümeti (3 defa yeniden seçilip en sonunda yerini 2011 son baharında seçimle gelmeyen emekçi hükümete devreden) kamu yönetiminin tüm düzeylerinde piyasa kriterleri belirlemiştir. Devlet merkeziyetçiliği ile neoliberalizm arasında dalgalanan bir tür politika gerçekleştirmiştir. Ayrıca solun karşı çıkmadığı reformları ve yerel yönetimlerin eylem kapsamları son derece kısıtlanmıştır. Yerel yönetimlerin zararına olarak yeniden merkezileşme süreci birçok diğer Avrupa ülkesindeki gelişmelere ve hatta Kuzey Ligini (federalizmci ve devalüasyoncu parti) ana destekçileri arasında kabul eden Berlusconi'nin koalisyonunun abartılı diline bile tamamen zıttı (Allegretti, 2013: 211-212).

Bobbio (2003)'e göre (aktaran Allegretti, 2013: 212) 2000'li yıllarda, katılımcı bütçeleme ve vatandaşları karar vermeye dâhil etmeyi amaçlayan diğer yaklaşımlar giderek artan bir biçimde demokrasiyi yeniden canlandırma potansiyeli olan araçlar olarak görülmeye başlanmıştır. Bununla birlikte İtalya geniş kapsamlı sosyal hareketlerin sadece katılımcı bütçeleme için yapıldığı Avrupa'daki tek ülkedir.

Magnaghi (2004)'e göre (aktaran Allegretti, 2013: 212) 2001-2012'de İtalya'da son derece güçlü olan alternatif globalleşme hareketi "başka bir dünya mümkün" sloganı ile katılımcı bütçelemeyi vizyonuna dahil etmiştir. İspanya'da olduğu gibi, hükümetin neoliberal politikalarından kendilerini farklılaştırarak oyunu başlatanlar solcu (çoğu zaman komünist) belediye başkanları ya da Komünist belediye meclis üyeleri ile ittifak yapan belediye başkanlarıdır. Ayrıca Rete Del Nuovo Municipio (Radikal ya da alternatif soldan akademik kurumlar ve entelektüeller ile toplulukları bir araya getiren bir ağ) konuyu ele alarak konunun

yayılmasına aktif olarak katkıda bulunmuştur. 80 topluluktan oluşan ağ Porto Alegre'de 2002 Dünya Sosyal Forumunu gerçekleştirerek katılım, sosyal adalet ve sürdürülebilir gelişmeyi bir araya getiren bir program önermiştir. Globalleşmenin bazı negatif yönlerine yönelik cevaplar bulmaya çalışılmış ve katılımcı bütçelemenin bu amaca uygun olduğu düşünülmüştür. 2003'ten bu yana katılımcı bütçeleme ve diğer katılımcı demokrasi deneyimleri için özel bir etkinlik düzenlenmektedir (Allegretti, 2013: 212).

2.7.4. İtalya'daki Diğer Örnekler

Allegretti ve Allulli (2007)ye göre aktaran (Allegretti, 2013: 215) Grottammare'in birinci nesil katılımcı bütçeleme kapsamında yer alan diğer İtalyan şehir ve kentleri ile karşılaştırılması sonucunda ülke çapında yaklaşık 150 civarında şehir ve kentsel bölgede katılımcı bütçelemenin gerçek manada gelişme beklentisinin bulunduğu ve Adriyatik şehirlerinin deneyiminin benzersiz olduğu, açıkça görülmektedir. Aslında Grottammare yerel bölgedeki kaynakların daha adil dağılımını garanti etmek için özel kriterler belirlemeden kaynakların sosyal anlamda yeniden dağılımı konusunda önemli bir düzeye çıkarken, diğer şehir ve kentler aynı sonucu elde etmede son derece zorlanmışlardır. Bu durum 200,000'den fazla sakini ile kentsel bir ilçe olan ve İtalya'da katılımcı bütçelemenin ilk alt belediye örneği olan ve diğer birçok belediye için örnek bir yol açan Roma'daki XI Belediyesi için geçerlidir (Allegretti, 2013: 215).[10]

Pieve Emanuele'de arazi spekülasyonları ve yolsuzluk, nüfusun 3,000'den 15,000'e çıktığı 1970'lerdeki toplu kentsel büyüme dönemi esnasında ortaya çıkmıştır (Amura, 2003). 1990'lı yılların başlarında, Komünist belediye başkanı Berlusconi, ailesine koruma altında olan bir arkeolojik alanda bir inşaat arsası satmaktan ötürü tutuklandı. Bu skandalın ardından bölge devlet gözetimine verildi. Bir grup genç politikacı yeni bir başlangıç yapmaya karar verdiler: Sosyal Demokratların liderliğinde Komünist Yeniden Kuruluş Partisinin de bazı üyelerini

[10] Burada kaynakların önemli bir bölgesel yeniden dağılımı yedi alt katılımcı bütçeleme belediyesinden her birinin kültür, yeşil alanlar, yerel hareketlilik ve İtalya'da ilçelerin sorumluluğunda olan diğer küçük çaplı alanlarda bazı öncelikler talep edebilme hakkına sahip oldukları bir gerçektir. Değişik alanlarda kaynakların dağıtımının bu şekilde dengelenebilme kapasitesi (geçmişte olduğu gibi sadece birkaç mahalle üzerinde yoğunlaşmadan) katılımcı bütçelemeyi temsilci demokrasiye ve geleneksel sosyal derneklerin müzakere kapasitesine karşı bir tehdit unsuru olarak gören siyasi muhalefet tarafından bile kabul görmüştür. Ancak bölgesel yeniden dağıtımın adil bir sosyal yeniden dağıtım olması gerekmez çünkü projeler her bir alt bölgede yerel kapasitenin organize olmasına bağlıdır.

içine alan bir sol koalisyon 1994 seçimlerini kazandı ve en önemli icraatlarından biriolarak şehir sakinlerinin karar alma sürecine katılımlarını sağladı. Alınan ilk önlemlerden birisi belediye tüzüğünde vatandaşların ve derneklerin katılımının daha önemli bir hale getirildiği bir değişiklik yapmak oldu. Kuruluşlarla düzenli bir danışma süreci başlarken, özel projelerle de vatandaşların okullar gibi özel projeler hakkındaki bireysel görüşleri bir araya getirildi. 2003 yılında, Porto Alegre'deki gibi bireysel katılıma dayanan bir katılımcı bütçe uygulanmaya başlandığından hiçbir şikâyet söz konusu olmadı. Burada İspanya'nın aksine geleneksel olarak kuruluşların şehirdeki görünüşte özerkliklerden hiçbir şekilde faydalanmadıklarını ve bunların çoğunun yerel yönetimlerin katılımcı politikalarından kaynaklandığını belirtmemiz gerekir. Vatandaşlar sistemdeki önemli prosedüre dayalı bir özgürlükten faydalandılar ve belirli bazı konularda doğrudan karar alabildiler. Belediye politikalarındaki bu değişim yolsuzluğu önlemiş gibi görünmektedir. Katılımcı yaklaşım dezavantajlı grupların sürece daha fazla uyumunu ve genç vatandaşlardan oluşan aktif grupların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Kaynakların bölgesel yeniden dağıtımı özellikle belediyenin (ve katılım bürosunun teknisyenlerince) katılımcıların "sosyal farklılıklarını" ortadan kaldırma yönündeki güçlü taahhüdü ile gerçekleşmiştir. Bu durum, katılımcıların sayısal, bölgesel, sosyal ve cinsel özelliklerinin sürekli arttırılması amacıyla okulların da işin içine dahil edildiği özel değişimler ile ve halk toplantıları için geniş kapsamlı zaman ayarlamasının ve yerlerinin kullanılması ile garanti edilmiştir. Sosyal adalet amaçlarına dayanan "dağıtım kriterlerinin" olmaması –alt yapı eksikliklerinden ötürü kamu kaynaklarından zaten önemli ölçüde faydalanmış olup – kendilerinden daha fazla "ihtiyacı olan" potansiyel alıcılardan daha fazla ses çıkaran bazı marjinal mahallelerde son derece belirgindir (Allegretti, 2013: 215-216).

Nüfus olarak daha büyük olan Modena (nüfusu 176,000), Reggiao Emilia (164,000), Parma (163,500), Arezzo (98,000) ve Bergamo (117,000) gibi şehirlerde yeni katılımcı bütçeler oluşturulduğunda, kaynakların sosyal dağılımı için herhangi bir özel kriter belirlenmemiştir. Genelde toplantılardaki artan arabuluculuk kalitesi (Arezzo ve Bergamo), toplantılar esnasında sosyal savunma organizasyonları ile diyalog (Modena) ya da yatırımlar ve yeni hizmetlerin önerilmesinde Tematik Konseylere verilen resmi roller (Parma) aktörlerin daha zayıf sosyal alanlardan marjinalleşme riskini dengeleyen karşı önlemler olarak ele alınmıştır. Katılımcı bütçeleme ile planlama belgeleri ve hatta katılımcı politikaların sosyal adalet

üzerindeki etkilerinin ölçümü ile ilgilenen araştırma kurumları arasında çok az sayıda bağlantı kurulmuştur (Allegretti, 2013: 216).

İtalyan katılımcı bütçelemesinin "ikinci kuşağı" sürecinde, 2005 yılından başlayarak bu konu ile özel olarak ilgilenen birkaç çekinen girişim olmuştur. Vimodrone'da (14,000 nüfuslu) bireysel bölgelerin gerçek ihtiyaçlarına göre kaynakların daha rasyonel dağılımını sağlamak için bazı rakamsal katsayılar belirlenmiştir. Roma IX ilçesinde (134,000 nüfuslu) katılımcı bütçeleme sürecinde seçilen bir yönetici ve Roma Üniversitesi ile birlikte yürütülen amacı sadece parasal olanların dışında diğer yönleri de dikkate alarak her bir talep için maliyet/fayda oranını değerlendirmek olan, vatandaşların da önerilerini değerlendirmek için çoklu kriterli değerlendirme yöntemine sahip ANP (Analitik Ağ Prosesi) kullanımı önerilmiştir. Bu araç aynı zamanda bölgesel önyargı ve yanlış anlamaların ortadan kaldırılması ve kamu tercihleri hakkında bağımsız popüler tartışmalar yapılmasını da amaçlamaktadır. Bu tür nedenlerle bu yöntem "karavanlar" ya da "gezilerin", şehrin kamu kaynakları ile fonlanan seçeneklerinin önceliklendirilmesinden önce şehrin tüm alanlarına kolektif ziyaretleri ile birlikte uygulanmıştır. ANP yönteminden ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. 2008 yılının Ekim ayında vatandaşlar tarafından belirlenen bazı ek kriterler ile teknik indeksler katılımcı bütçelemenin yeniden dağıtıma etkisini ve diğer karar alma alanlarındaki eylemler ile uyumunu arttırabilecek bazı yeni parametreleri eklemek için yeniden düzenlenmiştir. 2008 Mali Kanunda alt belediye bölgelerinin ortadan kaldırılabileceği şeklinde düzenlenmenin ardından (1976 Kanununda seçilen konseyler ile yönetime izin vermekteydi), İtalya'daki birçok katılımcı bütçe çok daha önceden tükendikleri ispatlanmış olan yakınlık demokrasisi uygulamaları için sadece bir "alternatif" olacak gibi görünmektedir. İtalyan katılımcı bütçelemesi"üçüncü kuşak" mahallelerdeki mikro yatırımların minimal dağılımı lehine sosyal adaletin daha geniş amaçlarını unutma gibi gerçek bir riske sahiptir (Allegretti, 2013: 216-217).

2.8. İSPANYA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Diğer Avrupa ülkeleri ile kıyaslandığında İspanyol demokrasisi daha yeni gelişmeye başlamıştır. Franco diktatörlüğünün devrilmesinin ardından gerçekleşen geçiş sürecinde mahalle toplulukları önemli bir rol oynayarak kentsel konularda geniş kapsamlı sosyal seferberliğin oluşmasını sağlamış bu şekilde muhalefetteki eylemcilerin faaliyetleri için güvenli bir yasal çerçeve oluşmuştur. 1980'lerden bu

güne kadar birçok yerel politikacı bu topluluklardan gelmiştir. Bununla birlikte topluluklar önemli ölçüde azalmış ve kurumsal tanınmaları, görevleri ile ilgili yanlış düşüncelerin ortaya çıkmasını engelleyememiş ve buna paralel olarak katılımcılarının sayısı azalmıştır (Allegretti, 2013: 217).

İspanyol belediyelerinin bir özelliği de görevlerinin büyüklüğüne bağlı olmasıdır. Su temini, evsel atıkların toplanması, sokak aydınlatması ve yolların tamiratı gibi belirli bazı hizmetlerden tüm belediyeler sorumlu olmakla birlikte daha büyük şehirlerin bunlara ek sorumlulukları da bulunmaktadır. Belediye başkanı genelde belediye konseyi tarafında seçilir ve çoğu zaman çoğunluktaki partinin lideridir. Büyük şehirlerle ilgili son yasa, toplulukların durumunu değiştirmiştir (Ballesteros, 2004): bağımsızlıkları güçlendirilmiş ve birçok durumda yönetimsel (siyasi değil) ilçelerin kurulması merkezle uzaklaşma yönünde olumlu etkileri olmuştur. Bu yeni çerçevede birçok yeni katılımcı yaklaşımlar da yer almıştır (Allegretti, 2013: 217-218).

İlk katılımcı bütçe tarzında karar almalar 1980'li yıllara kadar dayanmakla birlikte, gerçek katılımcı bütçelerinin şekillenmesi için 20 yıl daha geçmesi gerekmiştir. Izquierda Unida (Birleşik Sol) ile bağlantılı bir eko-sosyalist aktivist olan Tomas Villasante (1995, Villasante) ilham aldıkları liderleridir. O ve ekibi, araştırmaları-eyleme yönelik yaklaşımları ile Latin Amerika ve İspanya arasında bir bilgi transferini teşvik ederek ülkelerinin en önemli tecrübelerinden birini elde ettiler (Ganuza ve Alvarez de Sotomayor, 2003). 2001 yılında (ilk Dünya Sosyal Forumunun gerçekleştiği tarih) üç olan katılımcı bütçelerin sayısı 2005 yılında 14'e 2010 yılında ise 50'ye çıkmıştır. Bölgesel odak noktaları ülkenin güneyi, Katalonya ve Madrid metropol bölgesidir. 700,000 nüfusu ile Endülüs'ün başkenti olan Sevilla, Avrupa'da katılımcı bütçelemeyi uygulayan en büyük şehirlerden birisidir. 2006 seçimlerinde yaklaşım, yerel düzeyde tüm partilerin politikacılarının yer aldığı bir grup tarafından benimsenmiştir. Ancak Mayıs 2011'de yapılan seçimlerle katılımcı bütçelemenin belirli tecrübeleri tüm ülkede güçlenen ve mali krizin zirve yaptığı süreçte ve katılımcı bütçelendirme de dâhil olmak üzere daha öncekilerin "gerçekleşmesi zor projelerinin" birçoğundan kurtulmaya karar veren Popüler Parti tarafından sonlandırılmıştır. Bu tür bir siyasi havaya kadar hayatta kalmayı başaran 30 civarındaki İspanyol deneyimleri çoğunlukla Radikal Solcu partiler (özellikle Endülüs'te) ya da Bask bölgesinde Bildu Bağımsızlık Partisi ile bağlantılıydılar (Allegretti, 2013: 218).

İspanya, belki de Latin Amerika ekolünü en benzer şekilde temsil eden Avrupa ülkesidir. İspanya, dil ve yakın gelecekteki tarih birliği nedeniyle Latin Amerika ile devamlı yakın ilişkiler içerisinde olan bir devlettir. İspanya'daki uzun süren dikta rejimi, vatandaşların mahalli kurumlarla olan ilişkilerinde büyük bir değişiklik meydana getirmiş olup vatandaşların temsilcilere dayalı demokrasi anlayışına olan güveninin kademeli olarak yeniden inşasını gerektirmektedir (Allegretti, 2004: 11).

Günümüzde, Kent Konseyleri (Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi'nin atamasını yapan), kent sakinlerinin şehirlerde çok çeşitli ve dağınık olarak yer alması ve çok farklı kararlar ile katılım sağlamasına olanak vermek amacıyla, partilere bağlı olarak 'blok' listeler üzerinden seçilmektedir (Allegretti, 2004: 11).

Porto Alegre Konseyi'nden bir temsilci ile (aynı şehirden Katılımcı Bütçelerin halk temsilcilerinden oluşan) Solidariedade Derneği'nden bir üyenin 18'den fazla Alman şehrinde gerçekleştirdiği bilgilendirme turunun ardından durum değişmeye başladı. O zamandan itibaren, katılımcı bütçeler bilinen Alman örgütleri ve hareketlerince daha çok şehirde tanıtıldı (Allegretti, 2004: 11).

Bazı standart kural ve prensipleri en anlaşılır ve ayrıntılı bir şekilde açıklamayı hedef edinmiş genel bir düzenlemeye bakıldığında temelinde, şehirler katılımcılık konusunda kendi kurallarını benimsetme imkânına sahiptirler. Bu imkânı ilk defa kullanan şehirlerden bir tanesi 1986 yılında Barcelona oldu. 1990'larda diğer birçok şehirde sektör konseyleri kuruldu ve bireysel meseleler hakkında istişarelerin yapılmasına imkân tanınan yerler olarak hayatın içerisinde yer aldılar. Sivil topluma bir özerklik şansı tanımıyorlardı ancak yine de topluma Kent Konseyi'nde bir üye ile temsil edilebilme ve kendilerine başkan seçme imkânı tanıyorlardı (Allegretti, 2004: 11).

2003 yılında, Devletin modernizasyonu ile 57 sayılı yasa, büyük şehirleri, bazı yerel çaplı mahalleleri ve ilçeleri belirlemeye ve şehrin yönetiminde vatandaşların katılımını teşvik edecek yeni temsilcilik organları kullanmaya zorlamak suretiyle katılımcılığın temel düzenlemelerini güncelledi. 2000 yılından beri devam eden ve değişen bir çerçevede, Katalonya ve Endülüs'e kadar genişleyen oldukça geniş bir bölgede Katılımcı Bütçe konusunda ilk deneyimler gerçekleştirildi. Katılımcı Bütçeler konusundaki tartışmalar aynı Fransa ve İtalya örneklerinde olduğu kadar siyasallaştırıldı ancak idari yönetimler ve yapıların yenilenmesi konusuna Bofill Vakfı, Bağımsız Barcelona Üniversitesi (the Independent University of

Barcelona) ve Katalonya Özerk Yönetimi ve diğer bazı kurum ve kuruluşlar oldukça yoğun ilgi göstermektedir (Allegretti, 2004: 11-12).

Katılımcı Bütçelerin İspanyol modellerinin özelliği, 'birleştirici demokrasi' yi referans almalarıdır. Farklı şehirlerde, dernekler (özellikle de mahalle dernekleri) süreçlerin tek resmi katılımcılarını oluşturmaktadır. Örgütsel kurallar genellikle açık bir şekilde önceden düzenlenmiştir. Her bir aktörün fonksiyonlarını kararnamelere bağlayan kendilerine ait bu düzenlemeler, derneklerin örgütlenme ve idare edilme yöntemleri ve hatta yatırım için ayrılmış kaynakların bölgelere dağıtım şekillerini düzenleyen formüller tarafından çeşitli modellerle desteklenmektedir. Bunlar genellikle belediye meclisleri ve vatandaşlar tarafından ortak bir çalışma sonucu ortaya konulmaktadır. Bu düzenlemeler genellikle Kent Konseyi tarafından onaylanmaktadır ve bu sayede süreçlere katılım gösteren bölge sakinlerinin değişen bilinçlerine göre uyum sağlanmasını gerektiren hızlı değişimlere karşı daha esnek bir risk dağılımı sağlanmaktadır. Bu modellerin çalışma şekilleri değişik safhalara göre şekillenmektedir ki bunlardan ilki öncelikler listesinin çok az sayıda halk temsilcisi tarafından hazırlanıp detaylandırılmasına yol açan genel bilgi sağlanmasını ve projelerin sunumunu kapsamaktadır (Allegretti, 2004: 12).

Bugün İspanya'da birçok sayıda katılımcı bütçe deneyimi görebilir. Bunlar arasında ilk sırada vatandaş katılımcılığının diğer süreçleriyle beraber faaliyet gösterdiği Rubí ve St. Feliu de Llobregat (Barcelona metropol alanına dahil olan) sayılabilir. Bu şehirlerde, bölge sakinleri tarafından inşa edilen teknik matrisler ve bütçe üzerinde ciddi anlamda etki oluşturabilecek bazı konularda halk komisyonlarında yer alan bazı vatandaşların seçilmesi ve katılım oluşturulması gibi yeni yöntemler kullanıldı. Bu denemeler, siyasi değişim nedeniyle maalesef çok kısa ömürlü oldu. Sevilla gibi diğer şehirler, Katılımcı Bütçelerin farklı şekillerini daha yavaş ve kademeli olarak tecrübe etmeye başladılar (Allegretti, 2004: 12).

Sabadell'de (nüfus: 185,000) katılımcı bütçe, 2000 yılında yürürlüğe girdi. Süreç, Barcelona Üniversitesi'nin yardımıyla kuruldu. Süreç üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada, en önemli meselelerin belirlenmesi ve o bölgenin sakinleri arasında bir duyarlılık oluşturulması amacıyla sahada katılımcılığın tanıtılmasına çalışılmaktadır. İkinci aşama, EASW metodolojisini (Avrupa Farkındalık Senaryo Çalıştayı) kullanan bir "Vatandaş Çalışması"nı kapsamakta olup değişik konular üzerinde 'geleceğin vizyonları' oluşturulabilmektedir. Bu aşamaların ardından, hedeflere ulaşmak için gerek duyulan eylemler belirlenir ve yatırım

tekliflerinin bir listesi kabul edilip benimsenir. Üçüncü aşamada, strateji, yapılan yatırımların her bir mahallede ne tür ve ne derecede etki gösterdiğini değerlendirmek amacıyla yedi mahallelik bir ölçekte uygulanır. Strateji, belediye yönetiminin ve vatandaşların temsilcilerinden oluşturulmuş bir "eşlik edici komisyon" tarafından sürekli olarak izlenir (Allegretti, 2004: 12).

İspanya'da başlayan süreçlerin örgütsel anlamda mantığı, iki gerilimi yumuşatmıştır: Bunlardan ilki, bireysel katılımcılar ile dernekler arasındaki bağlantılar konusudur ve diğeri de mahalle ve ilçe arasında gerçekleşmektedir. Mahalle seviyesinde, bireylerin hareketliliğinin çok daha yoğun olduğu yerlerde uygulanmaya çalışılan bu çabalar, ne yazık ki maliyetlerinin mahallenin kapasitesini aşması dolayısıyla bazı maddi yönden durumu zayıf kimselerce kabul görmemesi nedeniyle sorun yaşamıştır (Allegretti, 2004: 12).

2.8.1. Albacete ve Cordoba' Katılımcı Bütçe Uygulaması

İspanya'da birçok katılımcı bütçe tecrübesi Aznar'ın gelenekçi hükümeti döneminde ortaya çıkmış ve birçok konuda alınan kararlarla kendilerini kalıplaşmış siyasetten farklılaştırılmak istemişlerdir (Berlusconi'nin ikinci döneminde İtalya'da olduğu gibi). Başlangıçta, Albacete (152,000 nüfuslu) ve Cordoba (319,000 nüfuslu) İspanyol katılımcı bütçe konusunda iki farklı yaklaşımı yansıtmaktadır. Birincisi (Albacate) Sosyalist Parti (PSOE) tarafından uygulanmış olup dönemine has bağımsızlık ve canlılığı barındıran ve toplumun katılımını destekleyen bir yapıdır. İkincisi (Cordoba) Birleşik Sol tarafından yönetilen en büyük İspanyol şehri olup, Porto Alegre'den esinlenmiş ve İspanyol geleneklerine aykırı olarak katılıma istekli bireysel vatandaş odaklı bir yapıya dayandırılmıştır. Her iki tecrübede de Brezilya modeli kaynak alındığında son derece önemli olan sosyal adalet hedefine vurgu yapmak amacıyla bazı sosyal kriterler belirlenmiştir (Allegretti, 2013: 218).

Albacete (nüfus: 150,000) 600'den fazla derneğiyle bu konuda gerçek anlamda büyük bir potansiyele sahiptir. 2000 yılından itibaren buranın sakinleri tüm vatandaşlara açık olan bu meclisler aracılığıyla projeler ve hizmetler hakkında teklifler götürebilmektedirler. Farklı sektör derneklerinin temsilcilerinden oluşan bir Katılım Konseyi (mahalle, kültür, eğitim, ekoloji, göçmenler vs.) bütçenin ayırabileceği kaynakları teknik ve resmi olarak uygulanabilirliğini de dikkate alarak Belediye Meclisi tarafından oluşturulması düşünülen projeleri müzakere edebilmektedirler. Bu teklifleri sınıflandırmada beş adet niteliksel kriter

kullanılmaktadır ki bunlar: eşitlik ilkesi, idari hizmetlerin kalitesi, ekonomik gelişmenin devamlılığı, gençlere ve eğitime verilen önem, şehir ve konut altyapısıdır (Allegretti, 2004: 12-13).

Albacete'de, katılımcı bütçelerin uygulanması geleneksel politikalarda ortaya çıkan bir krize değil de aktif etkileşime dayalı bir süreçtir. Albacete'nin dernekleri ve mahalle topluluklarında hükümet ile patron-müşteri ilişkisi gibi bir ilişki bulunmamaktadır ve yüksek düzeyde bir canlı ilişki ve temsil bir arada kurulabilmiştir. Albacete'de 2002'den beri bir katılımcı bütçeleme süreci var olup Cordoba'dakinin aksine sadece organize sivil toplum temsilcilerinin oy kullanma hakkına sahip olduğu bir sistem vardır. Komisyonu seçmek için yapılan toplantılar mahalle seviyesinde değil tüm şehir seviyesinde yapılır ve tüm sektörlerin (eğitim, gençler, ticari birlikler, işbirliği ve gelişme, kadınlar, göçmenler vb.) bu toplantılarda ikişer temsilcisi vardır. Önceliklere dayalı bir istek sırası oluşturmak için hedeflenen seçme kriterleri kullanılmakla birlikte mahalleler arasında bu önceliklerin dağıtımı kriteri pek dikkate alınmaz. Katılımcı bütçe esasta yatırımlar ve belediye eylem programları ile ilgilidir ve bazen de göçmenlerin uyumu, mahalli düzeyde fiyatların sabit kalması, su temini ya da gençlerin alkol yüzünden kötü davranması gibi genel mahalli politika konularına odaklanır (Allegretti, 2013: 218-219).

Perez (2004)'e göre (aktaran Allegretti, 2013: 219) sosyal dağıtım konusunda ölçütleri zayıf olsa bile sosyal kaynaklar açısından bakıldığında katılımcı bütçelemede ilginç sonuçlar elde edilmiştir. Albacete tecrübesinin gücü her zaman süreci başlatan grupların uzmanlığı ile pekişmiştir. Katılımcı bütçe komisyonundaki tartışmalar son derece kaliteli bir seviyededir ve komisyon, göçmenlerin yaşam koşulları gibi özel konularla ilgilenmek için konu esaslı günleri organize eder.

Kalabalık ailelere yardım etmek için uygulanan tedbirler tema için bir örnektir. Burada kalabalık ailelerin toplu taşıma ücretlerinde indirimden yararlanmaları sağlandı ve mahalli idare onlar için sığabilecekleri boyutta daireler inşa etti (Allegretti, 2013: 219).

Endülüs'ün üçüncü en büyük şehri olan Cordoba katılımcı bütçeyi işsizlik oranının (%23) iki kat daha fazla olduğu ve OECD kriterlerine göre ailelerin %33'ünün açlık sınırında olduğu çok farklı bir konumda uygulamaya çalıştı. Şehir İspanya'da katılımcı bütçeyi 1979 yılından bu yana uygulayan ilk şehirdir. Şehirde 2000'inin üzerinde dernek bulunmaktadır ve bu dernekler kamu politikalarının oluşturulması sürecinde kendilerinin dâhil edilmelerini sağlayan farklı

mekanizmaları sağlayabilmiştir. Katılımcı bütçe mahalli komisyonlara dayalı olan eski katılımcı prosedürün uygulama zorlukları göstermeye başlamasıyla oluşturulmuştur: (Allegretti, 2013: 219).

Villasante ekibi danışmanlarınca desteklenen belediye yönetimi ilk katılımcı bütçeleme şemasını Porto Alegre zırhı altında şekillendirmiştir. Bununla birlikte seçilen yöntem Brezilya sisteminin doğrudan kopyalanmasından ziyade uyarlanmasıdır. Bireysel vatandaşlar katılımcı oluşumun tam merkezinde yer alıp soyut projelerin uygulanması üzerinde odaklanırken idare, dernekleri de mekanizmaya dahil etme girişiminde bulunmuştur. Bütçenin sadece belirli bazı parçaları katılımcı hale getirilebilmiştir. Bu işleyiş 2003 yılında yaklaşık 9 milyon Euro tutarındaki yatırım ve hizmetlerle ilgili olup bu rakam Avrupa'daki tüm diğer yerlerden daha yüksektir. Belediye konseyi tüm karar alma yetkisini elinde tutarken katılımcı bütçe delegelerinin kararlarını uygulamayı da taahhüt etmiştir.[11] Altyapı ya da hizmetlerin tamamen ya da kısmen eksik olması, iş türleri, zayıf bölgelerde olumlu etkisi olabilecek proje ya da hizmetler olup olmaması ve yeni proje olup olmamasına ya da hizmetten etkilenen kişi sayılarına bağlıdır. 14 kentsel ilçe için bütçe bölümü bu kriterlere göre dağıtılırken (bütçenin temel kısımları hariç) diğer kısım kriterler dikkate alınmadan bir biçimde bölünmüştür. Bir destek komisyonu vatandaşların önceliklerinin bütçe taslağına uyarlanıp uyarlanmadığını ve uyarlanmışsa nasıl yapıldığını, sonrasında bütçenin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini izleyerek bu gibi konularda yıl boyu çalışmaktadır. Yerel yönetim derneklere fayda sağlamak için ilçe komisyonunda kalıcı bir makam vermiş ve farklı mahallelerin ihtiyaçlarının belirlenmesi için gereken işlemleri sürece dahil etmiştir (Allegretti, 2013: 219-220).

Süreçte bazı kısıtlamaların olduğu açık olarak görülmüştür. Korumacı yapısına rağmen Cordoba sistemi bu manada sadece belediye bütçesi ile ilgili iken Komünistlerin yönetimindeki şehir belediyesine ait olan şirketlerinin sayısını artırmış ve özel kanun kapsamında mali krizi aşmak ve belediye hizmetlerini arttırmak için kamu hizmetleri statüsünün esnek olmayan yapısından da kurtulabilmiştir. Çünkü bu şirketler katılımcı bütçeye dâhil olmamışlardır. Ayrıca vatandaşların isteklerini

[11] Bu işleyişte ilk aşama insanların ana öneriler için oy kullandığı mahalli düzeyinde gerçekleşmektedir. Mahalleler daha sonra ilkin ilçe ve daha sonra tüm şehir düzeyinde öncelikleri belirleyecek olan delegeleri seçerler. Porto Alegre'deki gibi katsayıları olan dağıtım kriterleri kullanılmıştır. Farklı mahalleler arasında karşılaştırılabilir ve okunabilir sıralı konular belirlenemese de popüler toplantılarda tartışma kalitesini arttıracak konular ortaya atılır.

belirlemek için oluşturulan seçim kriterleri beklentilerle tamamen örtüşmemektedir ve en fazla kamu yardımı alan çevre mahallelerin en az gelire sahip olması gerekmemektedir. Kaynakların katılımcı bütçeleme ile dağıtımı sayesinde 14 mahallenin sosyal ihtiyaçları ile dağıtılan kaynaklar arasında birebir bir ilişki olması ve yine dağıtılan kaynaklar ile vatandaşların katılımı arasındaki yakın ilişki de her zaman olmayabilir (Ganuza, 2007).

Cordoba'da katılımcı bütçe deneyimi giderek zayıfladı ve daha sonra Birleşik Sol Parti mutlak çoğunluğunu yitirip Sosyalist Parti koalisyonu yönetimi ele geçirince askıya alındı ve 2011 seçimlerini kazanan Popüler Parti tarafından deneyim tamamen silindi (Allegretti, 2013: 220).

Cordoba'da (nüfus: 300,000) vatandaşlar, belediye meclis üyeleri tarafından belirlenmiş sınırlı kaynaklar dahilinde yatırım projeleri konularında kararlar verme hakkına sahiptirler. Burada 3 aşamalı bir katılım vardır ki bunlar: mahalle, ilçe ve şehirdir ve bunlar da bir dizi meclislere bölünmüşlerdir. Meclislerde ilgili bölge sakinlerinin toplumsal meseleler hakkındaki tekliflerinin sıralama kriterleri belirlenmektedir. Vatandaşlar ve Mahalle Dernekleri, aynen sıralama kriterini belirledikleri gibi hem mahalle ve hem de ilçe seviyesindeki yatırımlarını da belirlerler. Ardından, meclislerde seçilen halk delegeleri, bu kriterlere uygun bir teklif listesi hazırlarlar. Üçüncü aşamada, bu liste onay için ilçe meclisinin önüne gelir. Aynı şekilde her bir ilçe vatandaşların projelerini işleme koyması için iki temsilci seçer ve bu iki temsilci bir daha değiştirilemeyecek şekilde ve mevcut bütçe kaynaklarına ve ilçeler tarafından tanımı yapılmış projelerin sırasına bağlı kalmak suretiyle bu projeleri yürürlüğe koyar. Belediye idaresi, projelerin uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi için teknik destek talebinde bulunur. Ayrıca, hem delegeler hem de halk temsilcileri konularla ilgili eğitim alırlar. Córdoba çevresinde Puente Genil ve San Juan de las Cabezas gibi Katılımcı Bütçe deneyimleri olan başka şehirler de vardır (Allegretti, 2004: 12-13).

Cordoba'da insanlar bu sorunu kaynakların dağıtımı konusunda sosyal adalet kriterini uygulayarak ve bu sebeple de en zayıf grupların yararına olacak şekilde 'pozitif ayrımcılık' tekliflerine önemli bir pay ayırarak çözmeyi denediler. Diğer taraftan, Fransa'da idarecilerin katılımcı bütçe sürecindeki kararları üzerinde oldukça zayıf bir kontrol mekanizması mevcuttur. İnsanlar onay verdikleri ve uzlaşma yoluyla karara bağlanan projelerin ayrıntısı hakkında proje tamamlanana kadar tam bir fikir sahibi olamamaktadırlar. Teklifler de bu nedenle bazen kendilerini

tekrarlamakta veya bu teklifler çelişkili olmakta ve bölge sakinlerinden yana güvenilir kurumların da yeniden inşa edilmesi hususunda gecikmeye neden olmaktadır (Allegretti, 2004: 13).

İspanya'da uygulanan Katılımcı Bütçelere dair yöntemlerin avantajı, katılımcılığın örgütlendirilmesi konusunda meclislerin büyük bir istek ve arzu içerisinde olmasıdır. Örneğin Cordoba'da mümkün olan en üst seviyede katılımcı bütçenin düzenlenmesi ile maliyetleri karşılanıp gerçekleştirilen diğer kamu hizmetlerine dolaylı olarak bağlantısı olan bir ekip mevcuttur. Bu ekipte aynı zamanda uluslararası ilişkilerden sorumlu memurlar da yer almaktadır. Bu ekip, diğer uygulamalarla olan bağlantıların güçlendirilmesini sağladığı gibi Belediye Meclisi içerisinde süreçlerden, sonuçların izlenmesi ve değerlendirilmesi ve gerekli dönüşümlerin yapılmasından sorumlu olacak ilerlemeci bir grubun oluşturulup devamlılık kazanmasını da sağlamaktadır (Allegretti, 2004: 13).

İspanya'daki uzun süren dikta rejimi, vatandaşların mahalli kurumlarla olan ilişkilerinde büyük bir değişiklik meydana getirmiş olup vatandaşların temsilcilere dayalı demokrasi anlayışına olan güveninin kademeli olarak yeniden inşasını gerektirmektedir (Allegretti, 2004: 13).

2.8.2. Sevilla'da Katılımcı Bütçe Uygulaması

Talpin (2007)'ye göre (aktaran Allegretti, 2013: 221) Sevilla (700,000 nüfuslu) katılımcı bütçe konusunda, Cordoba'nın önderliğinde 2012'ye kadar en belirgin İspanyol örneği ve Avrupa'daki en önemli örneklerden biri olarak kabul edilebilir. Endülüs'ün başkenti katılımcı bütçe konusunda Porto Alegre'den de ilham almıştır. Bununla birlikte solcu koalisyon 2004 yılında katılımcı bütçeyi başlattığında Cordoba'nın yaptığı hataları yapmamaya çalışmıştır. Her bir mahallede vatandaşların dış arabulucular tarafından yönlendirildiği, süreci organize eden asıl grupların oluşturulduğu bir yapı söz konusudur. Bunlar toplantıların gündemi belirlenirken, farkındalıkları arttıran kampanyaları tartışır ve isteklerin yapılabilmesi için formlar oluştururlar. Sivil toplumların önerilerinin öncelik sırasına göre listelendiği kriterler sayesinde sistem bir bütün olarak şekillenmektedir.

Dernekler asıl yönlendirici gruplara katılmaları için açıkça davet edildiler ancak Albacete'den farklı olarak özel hakları yoktu. Temsilcileri sıradan bireylermiş gibi katıldılar. Katılımcı bütçenin geleneksel olarak güçlü patron-müşteri ilişkileri ile öne çıkan bir şehirde uygulanması şehrin tarihine gerçekten aykırıydı ve bu durum

Sevilla modeli ülkenin geri kalanı için örnek bir model oldu. Bu tecrübenin başarılı olup olmadığını, özellikle belediyecilik ile katılımcı bütçelemeyi bütünleştirmeye çalışan ve bu konuda programı başlatan dış danışmanların (Villasante yaklaşımı ile bağlantılı IEPALA işbirliği grubu) rolünün sürekli olarak azalmasının ardından zaman gösterecektir. 2007 seçimleri sırasında radikal Sol, Sevilla'de oyunu az da olsa arttırarak belediye konseyinde ekstra bir sandalye kazanmayı başardı ve IU konsey üyesi, katılımcı bütçelemenin koordinasyonundan sorumlu olmaya ve yeni sağcı siyasi çoğunluk daha öncekilerin tüm uygulanması zor projelerini ortadan kaldırmaya ve projelerin kaynaklarını bir yıl boyunca boşa çıkarıp zayıflatmaya 2012 yılına kadar devam etti (Allegretti, 2013: 221).

Sevilla'nin katılımcı bütçeleme kapsamında uyguladığı en önemli yeniliklerden birisi de özerk bölgede özellikle sosyal adaletin sağlanması konusunda uzlaşmacı görüşmelerin daha kaliteli olmasını garanti etmek için belirlediği geniş kapsamlı kıstaslardır. Bu kıstaslar kendi içinde iki farklı unsuru içerir (Allegretti, 2013: 221-222):

i. Yatırım ve bakımla ilgili öneriler üç ana kıstasa göre değerlendirilir: (1) altyapı eksikliği; (2) temel ihtiyaçlar; ve (3) yerel nüfus. Ek ise (a) mahallenin alanı; (b) çevresel sürdürülebilirlik; ve (c) kent yapısıdır.

ii. Program ve etkinliklerle ilgili öneriler üç ana kıstasa göre değerlendirilir: (1) faydalanıcıların sayısı; (2) alan içinde sosyal yapının eksikliği; ve (3) Sosyal kamu programlarının eksikliği. Ek kriterler ise bunların dayanışma, iyilikseverlik ve demokratik değerleri (barış, hoşgörü, konukseverlik vb.) arttırma kapasitesine göre eklenecektir. Bunlar önceliklerin belirlenmesi için oy verilirken önemli bir rol oynayan hislerin rolünü azaltmak için, katılımcılara yöneltilecek olan bir takım "sorular" olarak şekillenir ve böylece katılımcılara önerilerin değerlendirilmesi esnasında yarar sağlarlar.

Bu kıstaslar şehrin 2010 Stratejik Planını belirlenmesi amacıyla farklı alanlarında karşılaştırılabilir verilerin oluşturulması için Sevilla'deki yaşam kalitesi ile de ilgili olarak yapılmış bir anketle ilgilidir. Bu prosedürün iki önemli yan etkisi (1) kıstasların karmaşık olmasından ötürü, katılımcılar tarafından bürokratik bir baskı aracı olarak kullanılabilmesi ve bürokratların taleplerini şekillendirme aracı olarak kullanılabilmesidir. (2) Nadiren güncellenen ortak bir veri tabanının referans alınmasıdır. Bununla birlikte sosyal adalet için bu kıstasların olması yıllar içerisinde görüşme ve müzakerelerin kalitesini ve rasyonelliğini arttırmıştır. Aynı amaçla,

katılımcılar ve mahalleler arasında dayanışma için "karavanlar" organize edilmiştir. Romada olduğu gibi burada da insanların taleplerini sunduğu tüm alanlarda karma ziyaretler organize edilerek bölgeler ve ihtiyaçlar hakkında daha iyi bilgi edinilmesi sağlanmıştır. Kıstaslar her yıl Özerklik Belgesi ile ilgili değişik oturumlarda katılımcılar tarafından gözden geçirilir. Bu oturumlar popüler delegeler için zorunlu olup bu şekilde temsil güçlerinin gelişi güzel kullanılmasının önüne geçilmiştir. Üyeler sadece mevcut ve katılan vatandaşların değil aynı zamanda katılmayanların da ihtiyaçlarını dikkate almaya çalıştığından sürecin siyasi muhalefetle ilgili meşruiyetini arttırma açısından bu oturumların faydalı olduğu da ispatlanmıştır (Allegretti, 2013: 222).

Cordoba ve Sevilla'de yapılanlar temel alınarak İspanya'daki birçok diğer şehirde, bütçe görüşmeleri esnasında sosyal adaleti arttırmak amacıyla bütçenin yeniden dağıtımı için kıstaslar oluşturulmuştur. 2007 ile 2011 arasında Malaga ve Barselona illeri, katılımcı bütçelemenin uygulanıp geliştirilmesi ve kalitesinin arttırılması konusunda 30'dan fazla belediyeye yardımcı olmuşlardır. 2012 yılında, Endülüs Bölgesi yerel düzeydeki katılımcı bütçelemeyi belediye tecrübelerini destekleyen özel bir yere getirme ve bu konuda yerel bir yasa hazırlama görevini üzerine almıştır (Allegretti, 2013: 222).

Fırtınalı küreselleşme hareketi (özellikle Akdeniz Avrupa'sındaki katılımcı bütçeleme tecrübelerinin yaygınlaştırılmasında önemli bir role sahip olan) tarafından ortaya konan fikirler arasında Porto Alegre'de geliştirilen model her zaman fırtınalı neo-liberalizme karşı bir sıçrama tahtası olarak sunulmuştur. Ancak katılımcı bütçeleme sosyal adaleti güçlendirmek için güçlü bir mekanizma olabilme potansiyeline sahipken, şu an için bu potansiyel Avrupa'da gerçekten kullanılmamıştır. Aslında yeniden dağıtımda adalet konusu batılı katılımcı bütçeleme programlarının açık bir amacı olup bunun içersinde karar verme mekanizmasının modernizasyonu ve demokratikleştirilmesi daha da önemli görünmektedir. Katılım sıklıkla "sosyal sermayenin arttırılması" fikrine hizmet ediyor şeklinde anlaşılmaktadır. Katılım ayrıca düzenli bir biçimde olumlu eyleme de izin vermektedir. Sadece istisnai olarak dağıtımda adaleti sağlamak için kullanıldığında çoğu zaman gerçek etki son derece sınırlıdır (Sintomer ve Allegretti, 2009).

Katılımcı bütçeleme planlarının diğer Avrupalı ülkelere göre daha fazla gelişmesi ve İtalya ve İspanya'da Porto Alegre sisteminin ithal edilme girişimleri, Brezilyadaki işleyişe diğer yerlerden daha fazla inanıldığının bir göstergesidir. Eğer

İtalya'daki Grottammare ve Pieve Emanuele şehirleri kaynakların farklı bir bölgesel biçimini uygularlarsa (sosyal yeniden dağılımdan daha fazla), Cordoba (katılımcı bütçeleme fonları için her bir şehir sakini adına 28 Euro ödeyen) ve Sevilla (17 Euro) gibi İspanyol şehirlerinde sosyal adalet ana hedeflerden biri olarak listelenebilmiştir. Burada, uzun yıllar boyunca kaynakların paylaşım kıstasları gelir durumu az olan gruplar ve altyapı ya da hizmetlerin eksikliğinden acı çeken mahallelerin lehine formülleştirilmiştir. Bununla birlikte somut çıktılar belirgin değildir. Katılımcı bütçe şüphesiz bir biçimde sosyal uygulamaları teşvik etmesine rağmen, bunun "bazı şeyleri değiştirdiğini" söylemek son derece güçtür (Allegretti, 2013: 223).

Cordoba'da yaşam düzeyi oldukça düşük mahalleler altyapısı eksik olan ancak oturanların daha konforlu ve iyi sosyo ekonomik şartlarda yaşadığı diğer mahallelerden yatırımlardan daha az pay almıştır. Katılımcılar sosyal olarak daha gelir durumu az olan mahallelerden gelmemekteydi. Sevilla'da şehrin en fakir mahallelerinden biri olan ve on binlerce sakini olan Poligono Sur katılımcı bütçelemenin dağıtımda adalet kıstasının avantajlarından yararlanmış olmasına rağmen toplam tutarlara bakıldığında rakamsal olarak bu kıstasa uyulmadığı görülmektedir. Tüm şehir için 8.70 Euro'ya karşılık mahalledeki her sakin için 10.90 Euro. Bu 70.000 Euro tutarında bir "bonusa" tekabül eder. Bir yolun yüzeyinin yenilenmesi ya da spor parklarının oluşturulması yüz binlerce Euro'ya mal olmaktadır. Milyonlarda Euro tutarında ek fonların Poligono Sur için tahsis edilmiş olmasına rağmen bunlar Avrupa Birliği ve Endülüs Bölgesi tarafından katılımcı bütçeleme olmaksızın sağlanmıştır (Allegretti, 2013: 223).

Marquetti, Campos ve Pires (2008)'e göre (aktaran Allegretti, 2013: 224) bazı araştırmalar Latin Amerika katılımcı bütçelemesinin şehirler üzerinde önemli sosyal etkileri olduğunu göstermiştir. Bunun nedeni yatırımlar için daha yüksek yüzdeli fonlarla ilgilenmeleri ve kaynakların gelir düzeyi en düşük olan vatandaşlara tahsis edilmesini teşvik eden dağılımsal adalet kriterini uygulamalarıdır. Ayrıca kıstasların ağırlıklı olarak fakir halkı doğrudan ilgilendirir olması, katılımcı bütçelemenin genelde "fakirlerin enstrümanı" olarak algılanmasının da bunda payı vardır. Güney Avrupa tecrübeleri, Refah Devleti modelinin vatandaşlara güvenme yönünün eksik olması ve vatandaşları yalnız kendilerini düşünen bireyler olarak görmesi dolayısıyla dayanışmanın güçlendirilmesi ve kamusal malların fiyatını belirlemeyi hedefleyen kolektif kararlar alma konusunda yeteneğinin olmadığı ortaya çıkarmıştır. Kurumlar bir şekilde "yeniden dağılımın onların elinde olduğunu" ve potansiyel faydalanıcılar

olan vatandaşlarla ortak karar alma paylaşımının peşinden koşulamayacağını düşünmektedirler (Allegretti, 2013: 224).

Yeniden dağılımın güçlendirilmesi için sosyal kriterlerin de bulunduğu ve örneklerde bunların yönetiminin kolay olmadığı ispatlanmıştır. Şehirlerin farklı bölümlerinin alt yapıları ve sosyal kalitesi ile ilgili veriler çoğu zaman güncel değildir ya da bu verilerin bir şekilde yorumlanması son derece zordur. Ayrıca çoğu zaman neden sonuç bağlantısı çabuk kurulamama aslında neden sonuç ilişkisinin sadece birine bağlı olmadığı "altyapı eksikliği" ve "sosyal eleştiriye maruz kalma" arasında sürekli devam eden bir karmaşa vardır. Ayrıca katılımcıların farklı düşünceye ve vizyona sahip kişilerden oluşması hususu birçok Avrupa planında başarılamadı ve bu nedenle daha fazla farklılığın yeniden dağıtım üzerinde oynayacağı rol ile dağıtımın sosyal etkileri katılımcı bütçeleme ile tam olarak gerçekleşmedi (Allegretti, 2013: 224).

2.9. ALMANYA'DA KATILIMCI BÜTÇELEME UYGULAMASI

Avrupa'da bugüne kadar Katılımcı Bütçeye ilişkin en çok uygulama Almanya'da yapılmıştır. Bu uygulamaların sayısı on beş ile yirmi arasındadır. Avrupa'da uygulama süreçleri açısından bakıldığında da en uzun süreli olanı ve siyasi açıdan destek konusunda da yine en fazla olan ülke Almanya'dır (Allegretti, 2004: 8).

İlk uygulamaların dayanak noktası özellikle azalan üye sayısı ve seçimlerde çekimser oyların artışı nedeniyle siyasi partilerin aşamalı olarak sosyal meşruiyetlerini yitirmeleri olarak gösterilebilir. Almanya'nın birleşmesi, vatandaşların karar alma sürecinde daha aktif rol almaları konusunda on altı Länder'in (bölgesel hükümet) birçoğunu zorladı. Çeşitli 'Belediye Yasaları' (Süddeutsche Ratsverfassung) birçok belediyede belediye başkanlarının doğrudan seçilmesini imkânsız kıldı. 'Parti listesi' sistemi, seçmenin belirledikleri kendi adaylarını seçebilmelerine olanak sağlamak için birçok belediyede yürürlükten kaldırıldı. En önemli anayasal yenilik ise, referandum hakkının (Bürgerentscheid) verilmesinden önce 'halk girişimi' (Bürgerbegehren) kanunlarının çıkarılmasıydı. Bu sırada "Bürgerengagement" (vatandaşların doğrudan veya dernekler kanalıyla süreç ile bağı) fikri popüler olarak önem kazanıyordu. Genellikle de, Alman şehirlerinin o an için iyi gitmeyen ekonomik durumları karşısında kamu kaynaklarının en iyi şekilde kullanılması konusunda bölge sakinlerinin, belediye ve bölge halkı yararına

sergilediği gönüllü çalışmalar vb. gibi gösterilen çabalar içerisinde katılımcı bütçenin gerekliliği ortaya çıkıyordu (Allegretti, 2004: 8-9).

Mali kriz, yerel düzeydeki kamu yönetimlerini katılımcı bütçe uygulaması ile modernleştirme konusunda aracı oldu. Süreçte şeffaflık en önemli amaç haline geldi. Ancak halkın özellikle 'tüketici' sıfatıyla kamusal karar alma sürecine yasal olarak dahil edilmesi her yerde ikincil öneme sahipti. O dönemde Almanya'da yatırımlar hakkındaki görüşmeler, kaynakların nereden bulunacağı ve kamu harcamasının nerelere yapılacağı gibi konularla kıyaslandığında daha az önem arz etmekteydi. Almanya'da katılımcı bütçenin ilk zamanlar karar alma fonksiyonu yeterince yoktu. Katılımcı bütçe kent konseylerinin karar alma sürecini iyileştiren ve tamamlayan bir araç olarak görülüyordu. Bu açıdan bakıldığında, Almanya uygulamaları kendisine örnek olarak Porto Alegre şehrini değil, 1993 yılında 'iyi yönetim' modeli olarak uluslararası ödül alan Yeni Zelanda'nın Christchurch şehri olarak almıştır (Allegretti, 2004: 9).

Bu durum, Almanya'nın Katılımcı Bütçe süreçlerindeki ana aktörlerinin neden kurumsal modernleşme üzerinde çalışan belediye vakıfları ve teşkilatları olduğunu açıklamaktadır. Ulusal ölçekte en göze çarpan ve en büyük çabalar, ünlü medya grubu tarafından kurulmuş olan Bertelsmann Vakfı'nın çabalarıdır. Bertelsmann Vakfı 1998 yılında Hans Böckler Ticaret Birliği Vakfı ve KGST Yerel Hükümet Araştırma Enstitüsü ("geleceğin şehirleri") ile birlikte, Kara Orman bölgesi yakınındaki bölgede kümelenen altı şehri içeren ve başlangıç niteliğinde olan bir katılımcı bütçe pilot projesi başlattı. 2000 yılında ise Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti'yle birlikte altı farklı şehre odaklanan ikinci bir pilot proje daha başlatıldı. Bu şekilde çeşitli kurumların teşvikleri katılımcı bütçenin uygulanmasını meşru hale getirmek açısından yaralı oldu (Allegretti, 2004: 9).

Almanya'daki Katılımcı Bütçe, diğer ülkelerin tersine, ne sivil halkın temel ilgi alanına girmiştine de bireysel partilerin başlatıp devam ettirdiği siyasal bir proje olarak nitelendiriliyordu. Porto Alegre Belediyesi'nden bir temsilci ile (aynı şehirden Katılımcı Bütçelerin halk temsilcilerinden oluşan) Solidariedade Derneği'nden bir üyenin 18'den fazla Alman şehrinde gerçekleştirdiği bilgilendirme turunun ardından durum değişmeye başladı. O zamandan itibaren, Katılımcı Bütçeler bilinen Alman örgütleri ve hareketlerince daha çok şehirde tanıtıldı. Günümüzde Berlin'de tüm siyasi partiler, birkaç ilçede başlatacakları uygulamalarla birlikte, Berlin şehir eyaleti

kapsamında katılımcı bütçeyi organize etmeye yönelik bir hareketin hazırlıkları için görüşmeye başlamışlardır (Allegretti, 2004: 9).

Almanya örneklerinde Katılımcı Bütçe organizasyonu genellikle üç aşamaya ayrılmaktadır. İlk aşama olan bilgilendirme aşamasında, vatandaşlar yerel vergiler ve üst kurumlardan gelen para transferlerine ilişkin detaylı açıklamalarla birlikte şehrin geliri, harcamaları ve de zorunlu harcamaların (personel, yönetim) 'yatırımlara' tahsis edilen kaynakları arttırmayı nasıl zorlaştırdığına ilişkin gerekli bilgileri edinmektedir. İkinci aşama, genellikle internetten de erişilebilen anketler yardımıyla çoğunlukla halk meclislerinde gerçekleştirilen halk istişarelerinden oluşmaktadır. Üçüncü aşama ise Kent Konseyi'nin bütçe oylamasını takip eden raporlama aşamasıdır. Katılımcı Bütçe genel olarak yalnızca Finans veya Bütçenin yönetimini sağalayacak bir örgüte karşılık gelmektedir. (Allegretti, 2004: 9-10).

Nüfusu 20.533 olan Vlotho'da ilkokul öğrencileri, bütçe politikasını anlamaya yönelik bir projeye dahil edildi ve öğrencilerin önerilerinin birçoğu bağlayıcı olmamak kaydıyla uygulama içerisinde yer aldı. Groß-Umstadt'da (nüfus: 21.620), Katılımcı Bütçe 'Yerel Gündem 21' projeleri ile bütünleştirildi (Allegretti, 2004: 10).

Nüfusu 35.000 olan Emsdetten'de, 2001 yılından bu yana yönetim, (yaklaşık yüz kişi olan) katılımcıların çekilişle seçildiği halk seminerleri düzenlemektedir. Katılımcılar vergiler ve yönetim maliyetleri hakkında bilgi alabilir ve vergilerin arttırılması ya da harcamaların kısılmasına ilişkin teklifler sunabilir. Yönetim önerileri dikkate alabilir ya da almayabilir fakat bütçenin raporlama aşamasında kararları mutlaka açıklamak zorundadır ve Belediye Meclisi'nde temsil edilen tüm siyasi partiler her ret oyunun nedenini açıklamak ve yorumları ile birlikte sunmak zorundadır (Allegretti, 2004: 10).

Rheinstetten'de nüfus yaklaşık 20.000'dir. 2000 yılından bu yana vatandaşlar, şehrin farklı bölgelerinde ve halk pazarlarında yer alan bilgilendirme noktalarında, gerçekleştirilen halk toplantılarında yayımlanan Katılımcı Bütçeye ilişkin bütçe diline dair küçük bir sözlüğü de içeren bilgilendirme kitapçıklarında yer alması gereken on dokuz hizmetten oluşan bir listeden seçim yapabilmektedir. Danışma aşaması, kamu hizmetlerinden duydukları memnuniyeti anlamak ve de harcamaları azaltacak iyileştirmelere ilişkin önerilerini almak adına vatandaşların fikrini alma ve okullarda da dağıtılan anketler yardımıyla yürütülmektedir. Vatandaşlara ayrıca yatırım projelerine ilişkin önergeleri onaylama fırsatı da sunulmaktadır. Kent

Konseyi'ndeki bütçe oylamasının ardından, halka açık bir bütçe raporları bilgilendirme oturumu da gerçekleştrilmektedir (Allegretti, 2004: 10).

Esslingen'de nüfus 92.000 civarındadır. Esslingen'in ilçelerinde herkesin bilgisayar kullanımı konusunda eğitim alabildiği internet merkezleri kuruldu. Bu girişimden yola çıkarak, şehir 2003 yılında- bütçeye ilişkin internet ortamında bir tartışma başlattı. Süreç iki aşamaya ayrıldı: İlk aşamada tartışmalar yapılırken, ikinci aşamada temel öncelik olarak ortaya çıkan konular (enerji tasarrufu, personel azaltılması, yatırımlar, vergiler vs.) görüşüldü. Süreç, vatandaşlar ile ilgili yönetim birimleri arasında bağlantılar kuran profesyonel bir organizatör tarafından yönetildi. Süreç ayrıca Belediye Başkanı ve Maliyeden Sorumlu Konsey Üyesi ile online 'sohbet' etme imkânını da içeriyordu (Allegretti, 2004: 10).

Almanya örneklerinin karşılaştırmalı analizinden elde edilen şey, bu tür doğrudan demokrasilerde Kent Konseyleri ile katılımcılar arasındaki ilişkilerin kolay olmadığıdır. Belediye Meclisleri Katılımcı Bütçeleri karar alma süreçlerini geliştiren mükemmel veri kaynaklarından ziyade bir tehdit olarak algılamaktadırlar. Vatandaşlar ise, sundukları önerilere ilişkin belediye meclis kararlarının sebepleri hakkında genellikle net bir anlayışa varamadıkları için, önerilerinin gerçek etkileri konusunda şüpheyle dolu olmaktadır. Bu durum katılımcı bütçe sürecine zarar vermektedir (Allegretti, 2004: 10).

Diğer taraftan, Belediye Meclisleri ve Komiteler bölge sakinlerince sunulan kılavuzlarda ortaya konulan öncelikleri izlemek yerine vatandaşların önerileri konusunda işine geldiğini dinleme eğiliminde olmaktadır. Süreçte şeffaflık bakımından ilerleme kaydedilmiştir. Fakat bilgilendirme genellikle üstünkörü ve 'isteğe bağlı' kalmaktadır. Eksik olan ise, vatandaşların kurumlar üzerinde gerçek ve bilinçli kontrol kurmasına olanak sağlayacak eğitimin olmayışıdır (Allegretti, 2004: 10).

Bugüne kadar Almanya'daki Katılımcı Bütçeler Yönetimlerin desteklediği bir uygulama olarak görünmekte olup kurumlar ile toplum arasında bir bağ olmaktan ziyade yöneten ile yönetilen arasında değiş tokuşun 'geliştirilebildiği' ancak kullanıcıları arasında güçlü bir bakış açısı farkının olduğu yeni bir kamusal alan olarak algılanmaya müsaittir. Hâlihazırda Katılımcı Bütçeler gittikçe artan şekilde bir moda ve geçici bir merak olarak görünmektedir. Katılımcı Bütçelemenin, bütçe ödeneklerinin dağıtımını daha adil bir hale getirip getiremeyeceği (ki mevcut ekonomik ve mali şartlarda bu çok gerekli görülmektedir) yoksa içerik olarak

dağıtım üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmaksızın, hükümetin kemer sıkma planlarını meşrulaştıran bir araca mı dönüşecek zamanla belli olacaktır (Allegretti, 2004: 11).

Doğu Avrupa, gittikçe artan bir ilgiyle Almanya'daki görünümü izlemektedir. Uluslararası Finansal Kuruluşlarının ve 'bağışçıların' uygulamaları sayesinde, yönetim araçlarının modernizasyonu gittikçe daha çok konuşulmaktadır. Bu durum, kamu kuruluşlarında yolsuzluğa karşı verilen mücadeleyle ilişkilendirilebilir (ki bu da, Uluslararası Şeffaflık Örgütü gibi uluslararası kuruluşların çabalarının yanı sıra, Katılımcı Bütçelerin, Hindistan ve Endonezya gibi bazı Asya ülkelerinin ilgisini çekmesinin sebebidir). Yakın zamanda, St. Petersburg'da beşeri ve siyasal bilimler alanındaki araştırmaları teşvik eden "Strateji" enstitüsü, çeşitli Rus şehirlerinden başka ortakların işbirliği ve Ford Vakfı'nın desteğiyle "Şeffaf Bütçeler" isimli bir girişim başlatmıştır (Allegretti, 2014: 11).

2.9.1. Berlin-Lichtenberg'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması

Almanya'daki katılımcı bütçe modeli Avrupa, Brezilya ve Latin Amerika örneklerinden farklıdır. Almanya'da katılımcı bütçe, katılımcıların yatırım önceliklerini konuşup tartıştığı bir sistemden ziyade kamu hizmetlerinde katılımcı bir sürecin oluşturulduğu bir sisteme dayalıdır. Bu nedenle, Almanya'da Porto Alegre kenti katılımcı bütçe uygulaması, temel dayanak olarak alınmadı, Alman katılımcı bütçeleme uygulamalarının uluslararası alana katkısı, yönetimin modernizasyonu ve diğer taraftan yönetim ve katılımcılar arasında etkileyici gözüken bağlantı olabilir: Sintomer, Herzberg ve Röcke (2008)'e göre (aktaran Herzberg, 2013: 167) Avrupa'daki katılımcı bütçelemeye "katılımcı modernizasyon" adını vermek gerekir. Fakat bu açıklamalar Almanya'da tüm katılımcı bütçe uygulamalarının katılımcı modernizasyona dayalı kamu maliyesi ile ilgili bir danışma aracı olacakları anlamına gelmez (Herzberg, 2013: 167).

Katılımcı bütçeleme, özellikle 1990'larda belediyelerin yaşadığı mali krizlerin neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu mali krizlerin nedenleri bir takım yapısal sorunlara dayanıyordu. Kasabalar devletten veya Lander'den sorumlu oldukları çok sayıda görevleri gerçekleştirmek için yeterli fon alamadılar. Ayrıca var olan kötü ekonomik durum karşısında yerel iş vergi gelirlerinin azalmasına da engel olamadılar. Bu durum halkın isteklerinin yerine getirilmesi ve yönetimin etkinliğinin

geliştirilmesi amacıyla yenilikçi çözümler aranmasına öncülük etti (Herzberg, 2013: 168).

Wollmann (2003)'e göre (aktaran Herzberg, 2013: 168) katılımcı bütçenin ortaya çıkmasını sağlayan diğer bir faktör yerel anlamda politik yapının kapsamlı olarak gelişimidir. 1990'lı yıllarda, belediye başkanlarının doğrudan seçiminde yerel halkın etkisi nedeniyle yerel referandumun önem kazanması belediye başkanlarını güçlerini korumaları için halkın memnuniyetini kazanmaya mecbur etti. Aynı zamanda Banner (1999)'a göre (aktaran Herzberg, 2013: 168) istişareye dayalı bir yönetim ve yuvarlak masa etrafında karar alma uygulaması, katılımcıların aldıkları kararlarda jürinin vatandaş olduğu ve yerel gündem 21'i esas alan bir katılım türünü hızla geliştirdi. Tüm bu gelişmeler sayesinde yerel demokrasi de hızla gelişmiş ve bu tür gelişmelerden vatandaşı temsil eden topluluklar yararlanmıştır.

"Kamu Yönetimi için Yeni Model" (Neus Steuerungsmodell), bir belediye başkanının 1990'lardaki reform projesi olarak ortaya çıkmıştır. Bu modelle birlikte klasik yerel yönetim anlayışından farklı olarak yerel hizmetler noktasında rekabete dayalı ve kar amacı güden özel sektör uygulamasına benzer bir hedef belirlenmiştir. Bu yeni model, uluslararası Yeni kamu Yönetiminin Sosyal Demokrat şekli olmuştur (Herzberg, 2013: 168).

Bürgerkommune, Neues Steuerungs model'i bir adım daha ileriye taşımıştır. Vatandaşların yerel hizmetlerden yararlanırken sadece faydalanan konumunda değil, ayrıca faydalandığı ve memnun kaldığı hizmetler için gönüllü olarak bedel ödeyen bireyler olmaları gerekliliği üzerinde durmuştur. Bu anlayışın gelişmesi ile birlikte 1990'ların sonlarına doğru büyükşehirlerin gelişmesi için yeni fırsatlar ortaya çıkmıştır. Kamu sektörü aktörleri bazı mahallelerde ekonomik aktörler ve sivil toplum aktörleri arasında yakın işbirliğini teşvik etmeyi amaçlamış olsa da, katılımcı bütçenin gelişmesi istenilen seviyede olamamıştır (Herzberg, 2013: 169).

Bu perspektifte, Sintomer, Herzberg ve Röcke (2008)'e göre (aktaran Herzberg, 2013: 169-170) katılımcı bütçeleme aracılığı ile sağlanan yeni bir katılımcı yönetimin sekiz olası etkisi vardır: (i) Katılım, yerel yönetimin farklı alanları ve birimleri arasında işbirliğini geliştirebilir. Vatandaşlar yönetimin idari yapısında olmak gibi bir amaç taşımamaktadır. Bu da genellikle, problemin tek bir birimde çözülemeyeceği anlamına gelir. Sonuç olarak, katılım yönetimin içinde çapraz işbirliğini destekleyebilir. (ii) Vatandaşlar ayrıca belirli bir zamanda problemlerin çözülmesini istediğinden yönetimin daha hızlı sonuç vermesi için yönetime baskı

kurulabilir. Bu da, yönetimsel sürecin hızlandırılmasına sebebiyet verebilir. (iii) Ayrıca, bazı durumlarda vatandaşlar tekliflerinin gerçekleşmesi için katkı sağlamak isteyebilir Böylece katılım, vatandaşlar tarafından sunulacak hizmetin ne olacağı konusunda kendilerini tek yetkili olarak hissetmelerine sebebiyet verebilir. (iv) Açık bir şekilde, katılımcı bütçeleme (diğer danışma yöntemleri gibi) fikir çeşitliliğini genişleterek problem çözmeye katkı sağlayabilir. (v) Vatandaşlar ve sivil toplum örgütlerinin deneyimlerinden yola çıkarak oluşturdukları fikirler belirli bir birikime ve bilgiye dayalı olduğu için değerlidir ve hizmet öncelikleri konusundaki bu tarz teklif ve düşünceler, Almanya'da katılımcı bütçelemenin uygulanmasına yardımcı olabilir. (vi) Almanya'da bazı belediye başkanları, vatandaşların belediye harcamalarının azaltılması konusunda öneri vermelerini beklemektedir. Ayrıca vatandaşlara hangi hizmetleri isteyip istemedikleri konusunda danışılmış ve böylelikle gereksiz belediye harcamalarının da önü kesilmiştir. (vii) Bazen bir yönetim anlayışı geleneksel bir yapıda olabilir ve bu yüzden yenileşmeye sıcak bakılmaz. Vatandaş katılımı bu anlamda yönetimlere kendilerini yenilemeleri konusunda cesaret vermiştir. (8)Belediyelerde gelirin toplanması ve harcanması konusunda bir yenilik olacaksa bu vatandaş katılımı ile desteklendiğinde bir anlam kazanır. Çünkü vatandaşlar tekliflerinin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini, paranın iyi şekilde harcanıp harcanmadığını denetleyip onaylayabiliyorlarsa, yönetim etkin şekilde çalışır (Herzberg, 2013: 169-170).

2.9.2. Hilden ve Emsdetten'de Katılımcı Bütçeleme Uygulaması

Katılımcı bütçelemenin Almanya'daki tarihine göz atıldığında katılımcı bütçelemeyi ilk başlatan 1998 yılında Möncweiler olduğu görülecektir. Diğerleri de kısa zamanda onu takip etmiştir. Gerhard Dietz, Rheinstetten'in (Karlsruhe) seçilmiş bir belediye başkanı olarak 2000 yılında, 20.000 sakini ile ilk toplantısını yapmış, vatandaşlar ile birlikte bütçeyi müzakere etmiştir. Alman katılımcı bütçeleri ayırt edici özelliklere sahiptir. Örnek olarak, belediye hizmet kalitesinin tartışılması, sosyal adaleti sağlamak için mahalleler arası kamu kaynaklarının yeniden dağıtılması ve yatırımlarla ilgili konuların görüşülmesi Porto Alegre katılımcı bütçe uygulamasını andırıyordu. Bununla birlikte, katılımcı bütçede politikadan bağımsız olarak aktif rol alabilen, özellikle yönetimi yenileştirmeyi kendine hedef yapmış böylelikle "vatandaş temelli komünü" model olarak alan kurumlar, Almanya'da önemli bir rol oynamıştır (Herzberg, 2013: 170).

İki yıl sonra halkı dayanak noktası alan bir sistem, Bertelsmann Kurumu ve Kuzey Rhine-Westphalia bölgesel hükümeti tarafından başlatıldı ve sonra; "katılımcı belediye bütçesi" (20000-4) üç temel üzerinde kuruldu: bilgi, danışma ve hesap verilebilirlik. Var olan altı bölge arasında, Hilden ve Emsdetten diğerlerinden daha ilginç bir yapı sergiledi. Bu iki yerin katılımcı bütçeleri halen yürürlüktedir ve sistemleri alman stili katılımcı bütçenin iki ana türünü oluşturur, birisi kamu hizmetlerini en uygun hale getirmeyi ve diğeri de ilk olarak belediye bütçesini dengelemeyi hedefler. Buna ek olarak, iki kasaba da, Kuzey Rhine-Westphalia'daki pek çok yerin aksine, olması muhtemel bir finansal krizle karşılaşmamış olması ile de ayırt edici özelliktedir. Emsdetten (35.000 sakine sahip) muhafazakâr CDU (Hıristiyan Demokrat Birliği) belediye başkanı) iyi yönetim için bir modeliydi ve kamu yönetiminin yeni modelinin çeşitli elamanlarını hızlı bir şekilde uygulamıştır. Hilden'ın gücü (56.000 sakine sahip) sosyal demokrat SPD belediye başkanının vatandaşlarına yakınlığına dayanıyordu (Herzberg, 2013: 171).

Hilden, kasabada oturanların broşürler ve medya aracılığıyla katılımcı bütçe konusunda bilgilendirildiği ve yöntem olarak vatandaş odaklı bir sisteme dayanmaktadır. Burada, belediye çalışanları sunulması planlanan kamu hizmetleri konusunda ve ait oldukları birim hakkında bilgi vermekte ayrıca bilgi stantlarında vatandaşların sorularını da cevaplamaktadırlar. Özel formlara isteklerin özel formlara kayıt ettirilmesi ve diğer belgeler projenin başlangıç ile bitişi arasında ortaya konmaktadır. Emsdetten'da, katılımcı bütçe ilk kez 2002'de ortaya çıktı ve ilerleyen yıllarda bir takım değişikliklere uğrayarak devam etti. Yerel konsey, bilgi stantları ile birlikte danışma aşamasında bir vatandaş forumunu da organize etmektedir.[12] (Herzberg, 2013: 171).

Hilden'in ve Emsdetten'in katılımcı bütçelerinin güçlü yanı şeffaf olmalarıdır ve Avrupa'da var olan sistemlerin çoğunluğuna bakıldığında bu özellik dikkate değerdir. Bütün bunlara rağmen vatandaşlar, kamusal kaynaklı olarak ortaya çıkan

[12] Bu forum kasabada oturanlar arasından kura ile davet edilen ve katılımcı bütçenin önceki bölümlerine katılmış olan "aktif" vatandaşlara bir davetiye göndermek suretiyle yapılmıştır. Fakat amaç sadece kamu hizmetlerini değerlendirmek değil, bütçe dengesini de sağlamak olduğu için bir takım önerileri de beraberinde getirmektedir. (2002'de 63 milyon belediye bütçesinden açık 2.8 milyon euro; 3.9 milyon ve 86 milyon Amerikan doları). Bu da, personel sayısının azaltılması, genel olarak kamu harcamalarını azaltma, zorunlu olmayan harcamalarda kesinti (kültür, spor, boş zaman faaliyetleri vb.) veya vergilerde artış ile sonuçlanmaktadır. Her katılımcı, çeşitli olasılıkları birleştirerek kişisel önerilerilerini de ekleyerek sorunlara çözüm yolu bulmaktadır. Görüşler daha sonra bir ankette bir araya toplanmakta ve özelliği belirlenip, genel toplamı ile birlikte vatandaş forumunun genel oyuna sunularak neticelendirilmektedir. Yerel konsey kararını müzakere süreci sonunda bildirmekte ve katılımcılara bu şekilde geri dönüş sağlanmaktadır.

büyük projelerde katılımcı bütçe konusuyla kıyaslandığında harcamalar konusunda daha az şey öğrenirler. Ayrıca elde ettikleri bilgileri daha önceliğe sahip kamusal hizmetler ve altyapı gibi somut gelişmeler hakkında değerlendirme yapmak yerine daha alt düzeydeki yer altı otoparka tavan yerleştirilmesi veya bisiklet yolunun genişletilmesi gibi ikincil projelerde kullandıklarından vatandaşların süreçte gerçek bir kontrole sahip oldukları söylenemez (Herzberg, 2013: 172).

Alman katılımcı bütçesinin birkaç açıdan sosyal etkileri olmuştur. Emsdetten'de vatandaşlarının toplantısı geniş çapta bir sosyal ilgiyle karşılanmış ve bir öneri ile sonuçlandılmıştır: Vatandaşlar yerel bazda sunulan hizmetlerde kısmaya gitmek yerine, yerel iş vergilerinin arttırılarak bütçenin dengesini sağlamanın daha iyi olduğunu düşündüler. Yerel konsey kısmen bu tavsiyeye uydu böylece ek 610,000 euro (834,000 dolar) vergi geliri elde edildi. Bu toplam rakam diğer ülkelerde kullanılan mahalle fonları ile kıyaslandığında, Emsdetten vatandaşlarının lehine bir durum değildi. Fakat bu tavsiyeye uymak yerel konseyin yararınaydı çünkü kasabada eğer bu oran yükseltilmeseydi belediye, hizmetlerin finansmanı için yardım almak durumunda kalabilirdi (Herzberg, 2013: 172).

Emsdetten sistemine rağmen birçok şehir 2005 yılına kadar karar verme konusunda belirgin yöntem olarak"seçici dinleme" diye tanımlanan Hilden'in öncüsü olduğu metodolojiyi takip etmiştir (Herzberg, 2013: 172).

Sintomer, Herzberg ve Röcke (2008)'e göre (aktaran Herzberg, 2013: 172) bu ifade, Avrupa Katılımcı Bütçeleme görüşmelerinde, doğrudan Alman deneyimlerini diğer ülkelerdekilerle karşılaştırırken bir sözcük ortaya çıkarmıştır. "Seçici dinleme" danışma sürecinin tam anlamıyla bir savunucusu olmuştur: Kişiler öneriler yapabilirler fakat sonunda hükümet veya yönetim son tavsiyeleri değerlendirmektedir. Bilindiği gibi, önerilerin bir önceliği yoktur, örnek olarak, Porto Alegre ve diğer kasabalar verilebilir. Yönetim son kararı vermek için yetkiye sahiptir: "Kabul edilen görüşe göre, yalnızca hükümet planları ile paralel olan önerilerin gerçekleşme şansları vardır veya en azından mali olarak öncelikle değerlendirilirler. Radikal eleştirel görüşe göre "seçici dinleme" "katılımcı despotluğun" örtülü halidir. En iyimser şekliyle, bazı Fransız politikacılar bu davranışı "vatandaş fikirlerinin nabzını tutmak" olarak değerlendirmektedir (Herzberg, 2013: 172).

Röcke (2009)'a göre (aktaran Herzberg, 2013: 173) bu danışma sürecine katılan kişiler genel olarak orta sınıftı; üçte ikisi 40; katılımcıların %5'inden azı ise genç insanlardı ve neredeyse hiç yabancı yoktu. Kadınlar yalnızca üçte birlik kısmı

oluşturuyordu. Ayrıca nadiren de olsa sürece katılmaktan vazgeçenlerin olması, kurâ sisteminin (özellikle Almanya katılımcı bütçeleri tarafından sıklıkla kullanılan) oturanlar açısından grup temsilcilerini oluşturmak için işe yaramadığı anlamına gelmekteydi. Bu metodun destekçileri olmasına rağmen, katılımı yükselttiği ve lobi etkilerini sınırladığı savunuldu.

Katılımcı bütçeler Almanya'da ve Avrupa'nın geri kalanında seçim sonuçlarını değiştirmemiş veya vatandaşların politika konusunda güvensizlik ve çekimserlik seviyelerini azaltmamıştır. [13] (Herzberg, 2013: 173).

Alman katılımcı bütçelemesinde, 2001 yılında Porto Alegre'de yapılan ilk Dünya Sosyal Formundan sonra gelişmeler olmuştur. Brezilya şehrinin katılımcı bütçesinin ilk Alman analizi aynı yıl yayınlanmıştır (Herzberg, 2001), Görüşmeler Berlin eyalet hükümetinin, şehir alanlarının modernleştirilmesine yönelik önlemler aldığı zaman daha da sıklaştı. PDS (sonraki komünist parti, şimdi diğer sol parti ile "Die Linke" adı ile birleşmiştir.) Sosyal Demokrat Koalisyonunu katılımcı bütçeleme deneyiminin ilçe bazında üstlenilmesi konusunda ikna etti. Şehrin doğusundan iki ilçe seçildi. Marzahn-Hellersdorf (ikamet eden sayısı: 250,000) yüksek düzeyde müzakereli bir süreci başlattı ve böylece kent yenilikçi politikaları kısmen uygulamaya başlanmıştır. Fakat katılımcı bütçe deneyimi tamamlanmamış ve 2007'de başkanın değişmesiyle terk edilmiştir (Herzberg, 2013: 173-175).

Lichtenberg (ikamet eden sayısı: 250,000) kenti katılımcı bütçe konusunda daha çok çaba harcadı. Doğu Berlin'deki ilçenin bazı kısımları büyük, acımasız sosyalist yapının neticesi olarak, daha reform yanlısı bir yönetime sahiptir. Birçok modernleşmeye yönelik uygulamalar yerine getirildi. Fakat eski uygulamalar ile yeni uygulamalar arasında uyumlu bir geçiş olmadı. PDS katılımcı bütçe sistemini uygulayarak kendine halktan birçok taraftar topladı ve sağ kesimin etkisini de azalttı.

Katılımcı bütçenin amacı, demokrasiyi sağlamlaştırmak ve ilçe imajının artırılmasına katkı sağlamaktı.[14] Sürecin organizasyonu için harcanan tutar 125,000

---

[13] En şaşırtıcı olan ise, katılımcı modernleşme ile ilgili yapılan birçok konuşmaya rağmen, yönetimsel reformla ilgili etkilerin zayıf kalmış olması ve şeffaflık konusunda gelişmelerin belirli uç konulardan ibaret olmasıdır. Bu yönden bakıldığında bu konuda yaşanan eksiklik, vatandaşların bilgisinden istifade etmeye bir sınır getirmektir. Bu durum Porto Alegre'den farklı olarak, küçük grupların problemleri analiz ettiği ve öneriler verdiği düzenli toplantıların yeterince olmadığını ortaya koymaktaydı.

[14] Buna ek olarak, PDS Lichtenberg'i politikalarının başarısının gösterilmesi adına daha da geliştirmeyi istemekteydi. Berlin-Lichtenberg katılımcı bütçeyi Eylül 2005'te resmen başlattıktan sonra, bazı eylemciler bunu Porto Alegre ile karşılaştırdı. Berlin'in alternatif gazetesi Taz bunu, Lichtenberg'in "Halk Cumhuriyeti" olduğu yönünde mizahi bir duyuru ile yaptı. Katılımcı bütçe hazırlığı için harcanan çaba etkileyiciydi: ilçe hükümeti çok sayıda işbirliği anlaşmaları yaptı ayrıca

euro, resmi harcamalar ile birlikte 171,000 dolardır. Lichtenberg diğer tüm Alman deneyimleri içerisinde katılımcı bütçede şüphesiz daha çok harcama yapmıştır. Bu paranın iyi değerlendirilip değerlendirilmediği konusunda şunlar söylenebilir (Herzberg, 2013: 173):

Büyük şehirde katılımcı bütçelemenin uygulanması ile ilgili bazı şüphelerin olmasına rağmen, Lichtenberg büyükşehir için özel olarak tasarlanmış modeli kullanarak uygun bir yapı oluşturmuştur ve Bundeszentrale für politische Bildung adı altında katılımcı bütçe modeli hazırlanmıştır. Metot önceden açıklanan tekniklerden farklı görünüyordu. Katılımcılar katılımcı dinleme mantığı ile yetinmiyorlardı. Çünkü öncelikler, farklı öneriler arasında herbir katılımcıya beş puan verilen bir oylama sistemi aracılığı ile yönlendiriliyordu. Öneriler, mahalle toplantıları süresince, internet forumlarında veya kişiler tarafından nadiren seçilen yönetim tarafından gönderilen anketler aracılığı ile öncelik sırasına göre yapılmakta ve yerleştirilmektedir. Katılımcı bütçeleme süresi sonunda, katılımcılar, öncelik sırasına göre düzenlenmiş, ilçe konseyine öneri listesi vermektedir. Konsey her bir öneri için (en azından ilk 20 için) demeç vermek zorundadır ve öneri kabul edilmiş olsa da olmasa da, konsey tarafından mali seçenekler içerisinde değerlendirilecektir. Bu "seçici dinleme" mantığında bir arayı temsil etmektedir.[15] (Herzberg, 2013: 167). (Kutu 1'e bakınız).

halkla ilişkiler, vatandaş hareketliliği, internet yapısı, süreç yönetimi gibi kavramları değerlendirmek için dış hizmet sağlayıcılardan destek almıştır.

[15] Bunun yanında, Lichtenberg'in vatandaşlarını hareket ettirmek için büyük iletişim kampanyası yürütmesi gerekmiyordu. Mini toplantılar göçmenleri ikna etmek ve diğer grupları katılımcı sürece katmak için yapılmaktadır. Bu da Almanya'da yeni olan bir konuydu, vatandaşlar nadiren bir seçim tarafından mobilize edilir veya hali hazırda "aktif" olan sakinlerin daveti ile süreç gerçekleştirilmiştir.

Kutu 1: Kuzey Hohenschönhausen'de Bir Mahalle Görüşmesi

Kuzey Hohenschönhausen'in Lichtenberg mahallesinde, vatandaşlar için kamuya açık olarak yapılan toplantılar bir okulda gerçekleşti. Çevrede ikamet eden 100 kadar kişi vardı. Çoğunluğunun yaşları 40-50 arasındaydı ayrıca çoğu gençler ve emeklilerden oluşuyordu. Belediye başkanı toplantıyı açtı ve "katılımcı bütçeleme projesini" sundu. Katılımcı bütçe yöneticisi, bir iletişim firmasındandı, söz aldı ve kişilere katılımın farklı yönlerini anlattı bunlar; internet, formlar ve toplantılardır. Bütçenin dörtte üçü sabit giderlere gitmektedir ve bu değiştirilemezdir. İlçe konseyinin 31 milyon euro (42 milyon dolar) üzerinde doğrudan etkisi vardır. Bu "yönetilebilir" fonlar, katılımcı bütçe aracılığı ile değiştirilebilecek faaliyetlere dönüştürülebilir. Hizmetleri tanıtan bir döküman dağıtılmıştır. Katılımcı bütçe yöneticisine göre bölümün amacı, önerileri uygulama veya reddetme yönünde bir bakış açısı ile bir araya toplamaktır. Yönetici öneriler üzerinde çalışmak ve önerileri düzenlemek amacıyla bir grup seçmek istedi, fakat kimse gönüllü olmadı. Bu sebeple toplantı var olan önerileri tartışma ve yeni öneriler yapma üzerine odaklandı. Yönetim bir bilgi standı başlattı. Stand'da her hizmet kendi bilgi şemasına sahipti. "Yapı ve işlemlerde", katılımcılar yerel yönetim temsilcileri ile konuları görüştü. Sonrasında, katılımcılar okul ve bisiklet yolu arasındaki girişi genişletmek için önerilerini sundular. Birkaç genç kişi paten pistinin onarılmasını ve diğer pistlerin genişletilmesini istedi. Odada katılımcıların çoğunun aktif olduğu ortaya çıktı. Buna rağmen sağlık bakımı ile ilgili hiçbir konuda öneri getirmediklerini de fark ettiler. Daha sonrasında eksiklikleri düzeltmek için bir takım seçildi ve bir de kaykay grubu üyesi bir kişi sürece dahil edildi. Bu durum genç kişilerin önerileri ile gerekli olan desteğin toplandığını ve bu konuda ilk olduklarını göstermiştir (Herzberg, 2013: 175).

Bu özelliklerinin dışında, yeni yöntem genel olarak önceki Alman yaklaşımı ile aynı doğrultudadır. Daha önce de ifade edildiği gibi, düşüncenin özünde genel olarak ilçe hizmet tanımlaması ile ilgili geri dönüş yatmaktadır. Bununla beraber, yerel bütçenin büyük kısmı, sosyal güvenlik personel yardımlarının bölüştürülmesi gibi eyalet görevleri için harcanmaktadır. İlçenin hizmetler konusunda gerçek başarısı kütüphane, kamu park alanları, spor faaliyetleri vb. 40 "ürün" grubuna ayrılabilen hizmetler ile olmuştur. Bu ürünler için, ilçe yönetimi, personel, işletme masrafları ve diğer harcamalar dâhil olmak üzere, yaklaşık 31 milyon euro (42

milyon dolar) harcanmıştır. Bu paranın ne kadarı vatandaşların kendi fikirlerine göre harcanabildiği katılımcı bütçenin başarısı açısından öneme sahiptir. Genel anlamda harcamalar tam olarak vatandaşın isteğine göre yapılmamıştır. Bu bütçe bölümü görüşme için kurulmuştur fakat bu, vatandaşların serbest bir şekilde bu parayı nasıl kullanacaklarına karar verebilecekleri anlamına da gelmemektedir. Çünkü uzun süreli sözleşmeler ve kamu personelini bağlayan yasal sorumluluklar göz önünde bulundurulmalıdır. [16] (Herzberg, 2013: 175-176).

Bu yeni yöntemin yenilikler konusunda yeni bir hareketliliğe yol açıp açmayacağı konusunda şu açıklamalarda bulunulabilir. Lichtenberg'te bütçe şeffaflığı, broşürlerden ve internetten elde edilebilen bilgilerle Emsdetten, Hilden ve Rheinstetten'deki ile kıyas edilebilir duruma gelmiştir. En büyük değişiklik, en acil konuları öncelik sırasına göre önerileri ortaya koyma esnasında öne çıkarmak olmuştur. Fakat iki veya üç satırda özetlenen öneriler, "vatandaş bilgisini" ve görüşmelerini sürece dâhil etmek açısından yetersiz gibi gözükmektedir, Bunun için daha fazla bilgi gerekebilir. Teoride, internetteki tartışma forumları bu imkânı verse de bunlar küçük çapta veya ikincil konulara odaklanmıştır ve sonuç olarak süreçten daha fazla uzaklaştıran bir tartışma ortamı doğurabilir bu da tartışma konularında doğru kararlar verme olasılığını azaltabilir. Rakamsal açıdan bakıldığında Lichtenberg'teki katılımcılık az bir çabanın neticesinde insanları hareket ettirmeye çalışmıştır. Hilden ve Emsdetten bu konuda kıyaslanır ve şehrin büyüklüğü de gözönüne alınacak olursa, 20.000-80.000 nüfuslu küçük kasabalarda ancak 100-200 kişi kamu toplantılarına katılmıştır; Lichtenberg'te, 250.000 nüfuslu yerde ancak 500-1000 kişi katılım göstermiştir. Almanya'nın herhangi bir yerinden çok daha fazla genç insanın olduğundan hareketle Lichtenberg "Halk Cumhuriyeti" olmaktan uzaktır. Sivil toplum etkisi açısından bakıldığında ise sivil toplum örgütlerinin

[16] Siyasi iradenin halkın istediği şekilde ilçenin hedeflerine ulaşabilmek için tartışma ortamı hazırlamak gibi bir isteği de yoktu. Katılımcı bütçeleme aracılığı ile bu sınırlı harcamaların yapılabilmesinin tek açıklaması, uygulanan yöntemin doğruluğunda ve katılımcı modernleşme fikrinin ortaya çıkardığı bir netice olmasındadır: 2006 yılında katılımcı bütçe parasının büyük kısmını oluşturan 38 onaylı öneri örneğinde orijinal bütçede hiçbir değişiklik olmamıştır. Bu katılımcı bütçe için harcanması planlanan tutarın az bir kısmının meclis onayından geçip hizmetler için harcandığını göstermekteydi. Bu para da küçük çapta bazı hizmetlerin gerçekleştirilmesi için kullanıldı. Örneğin vatandaşlar ve lobi grupları kamu müzik okullarına destek vermeye başladıktan sonra, 2006 yılında okul planlandığından çok daha fazla para aldı. Bir yıl içinde, Lictenberg ayrıca katılımcıların internet aracılığı gibi küçük harcamalar için karar vermesine izin verdi. Fakat bu faktörler mantığı açıklanan "hizmet tanımlamasının katılımcı değerlendirmesinin" genel yapısını değiştirmemektedir (Herzberg, 2013: 175-176).

önerileri önem derecesine göre sıraya koyma uygulaması daha zayıf kalmıştır (Herzberg, 2013: 176-177).

Siyasi iletişim hususunda, Berlin-Lichtenber'in katılımcı bütçelerinin önem arz eden etkileri olmuştur. Bundeszentrale für politische bildung desteği, ilçeye eşi benzeri görülmemiş yerel ve ulusal media yayın alanı sağlamıştır ve Lichtenberg katılımcı bütçe üzerine ilham veren bir tartışmaya katkı sağlamıştır. Berlin deneyimi ayrıca genel halk üzerinde bazı iletişim ağları kurmuştur ki bunlar seviyeli tartışmalar ve mahalle seviyesinde küçük çaplı buluşmalardır. Bu tür uygulamalar alman katılımcı bütçelerinde önceden eksik olan özelliktir. Bu olumlu başlangıca rağmen, PDS, 2006 Lichtenberg belediye başkanlığı seçimlerinde ortalamanın üzerinde bir rakamla kayıp verdi ve çoğunluğu kaybetti. İlçe, Berlin'in seçim katılımı ile ilgili olarak önemli bir sınavdı ve Berlin NPD'nin, belediye meclis üyelerinin büyük ölçüde sağcı partiden olarak seçildiği nadir yerlerden birisi oldu (Herzberg, 2013: 177).

Fakat Lichtenberg, süreç değişiklik göstermesine rağmen, katılımcı bütçeye olan inancını korudu. Azalan mahalle toplantıları artmaya başladı. Sonunda Lichtenebrg'in katılımcı bütçeleme ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası sembolik rolüne ilişkin katılım amacının yenilik olmadığı fakat demokrasi konusunda adım atmak olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılık modeli ile ilgili tanımlarında, Sintomer, Herzberg ve Röcke (2008a) yönetimle halk arasındaki yakınlığın iki boyutu olduğunu söylemektedir: Birincisi mahalle ihtiyaçlarını karşılamak ve hizmetleri vatandaşlara daha fazla yakınlaştırmak. Diğer boyut ise, Lichtenberg'te yakınlığın ikinci boyutunun temelini oluşturan daha fazla meclislerin var olmasıdır. Bir taraftan vatandaşlar arasındaki sözleşmeler, diğer taraftan konsey üyeleri ve yönetimi: Önemli olan nokta yönetme tarzını değiştirip geliştirmektir. Lichtenberg'te 2011'de katılımcı bütçe bölgeleri için özel mahalle fonları oluşturulmuştur. Fonların limitleri belirlidir: 5000 euro (6800 dolar) her katılımcı bütçe bölgesi için, toplamda tüm ilçe için 65.000 euro (88.000 dolar)dur (Herzberg, 2013: 177-178).

Almanya katılımcı bütçelemesine genel olarak bakıldığında "Yakın Demokrasi" genel bir eğilim olmuştur. İlginç bir şekilde, diğer ünlü Alman deneyimi, Köln (1 milyon nüfuslu) katılımcı bütçesi aynı yöne doğru hareket etmektedir. Köln internet tabanlı katılımcı bütçeleme prosedürünün iyi yönetilmesi ile ilgili birçok kez uluslararası ödül kazanmıştır (bakınız Kutu 2). Katılımcı bütçeleme kent nezdinde tartışma konusudur, çok sayıda kent sakini online

forumlarına katılmıştır ve sonunda toplam 8 milyon euro (yıllık şehir bütçesi yaklaşık 3 trilyon euro; 4.1 trilyon dolardır) ile desteklenmiştir. Fakat bu projelerin hiçbiri kent seviyesinde büyük problemlerle ilgili değildi. Para temel anlamda mahallelerdeki yaşam koşullarını geliştirmek için kullanılmıştır. Elbette, mahalli seviyesindeki gelişmeler önemlidir fakat katılımcı modernleşmenin bakış açısından, bürokratik yönetim reformu mahalli seviyede kalmamalıdır (Herzberg, 2013: 178).

Kutu 2 Köln'deki E-katılımcı Bütçeleme

Engel 2009'a göre (aktaran Herzberg, 2013: 179) 2007 yılında, iki yıllık bütçe için, Köln şehri (1 milyon nüfuslu) yüksek ölçüde katılımcı bütçeyi online olarak yürürlüğe koydu. İnternet üzerinden fikirlerin yazılıp tartışıldığı bir organizasyon sağlandı.

Tüm katılımcılar önerilere yorumlar ekleyebilip önerilerin her birini öncelik olarak belirleyebiliyorlardı; bu da Köln'ün Lichtenberg'in oylama metodunu aldığını ve onu daha da geliştirdiğini göstermektedir. Toplamda yaklaşık olarak üç alan için 5000 öneri alındı, bunlar "yeşin alan", "yollar, patikalar ve meydanlar" ve "spor"du. Konsey, öncesinde bu üç alanın her birisiyle ilgili ilk 100 öneriye yanıt vermeyi üstlendi ve bu çok özenli bir şekilde yapıldı. Çeşitli teklifler yorumlarıyla birlikte web sitesine gönderildi ayrıca konsey ve komiteler tarafından yayımlanan yanıtlarla birlikte teklifler okunabildi. Web sitesi kullanıcıları ayrıca katılımcı bütçe için ayrılan ek 8.2 milyon euro'nun (yaklaşık 10 milyon dolar) nasıl harcandığını gösteren bir rapor indirebiliyordu. Bu rapor yeşil alanların ve oyun alanlarının yalnızca vatandaşları ilgilendiren alanların bakımı ve yapılandırılması ile ilgili maddeleri de içermekteydi. Köln vatandaşları katılımcı bütçeyi benimsedi ve katılımcı bütçe şehrin konuştuğu bir yenilik haline geldi. Uluslararası organizasyonlar ayrıca yöntemi yüksek derecede olumlu etkisi olan bir ışık olarak görmekte ve şehir ödüllerini bunun için vermektedirler (Herzberg, 2013: 179).

Alman katılımcı bütçeleme uygulayıcılarının katılımcı modernleşme sorusunu ikna edici etkiler göstermeden uluslararası tartışma haline getirmesi bir çelişki gibi görünmektedir. Bu, katılımcı bütçelemenin gerçekten katılımcı modernleşme için iyi bir araç mı değil mi sorusunu gündeme getirmektedir. Eğer, Alman deneyimlerinin detaylarına bakılırsa, kullanıcı bilgisinin arttırıldığı kullanım oranlarının örnekleri görülebilir. Diğer bir deyişle, vatandaşlar hizmet kalitesinin nasıl arttırılabileceği ile

ilgili tavsiyelerde bulunmaktadır. Lichtenberg'de kamu kütüphanelerinin mallarının alınmasında bu tavsiyelerin faydaları görülmüştür. Vietnamlı bir azınlıktan gelen bir teklife yanıt olarak, Vietnamca kitaplar tedarik edebilmektedir. Ayrıca kütüphanede bu dili konuşan bir personel de istihdam edilmiştir. Avrupa'daki (Sintomer, Herzberg ve Röcke, 2008a) katılımcı bütçeleme üzerine yapılan çalışmalar modernleşme üzerine ileri etkiler ortaya çıkarmıştır. Bu etkiler temel olarak sosyal adalet üzerine odaklanmaktadır. İspanya'da ve İtalya'da, "Avrupa, Porto Alegre'deki" ideal tipe yakın olan bazı katılımcı bütçeler, yalnızca kullanıcı bilgisi kullanımı değil, ayrıca daha çok yönetim içinde çapraz koordinasyon ve iç prosedürlerin hızlandırılmasını da rapor etmişlerdir (Herzberg, 2013: 179).

Katılımcı modernleşmenin gerçekleşmesi Almanya'da olası görünmektedir. Almanya ve diğer Avrupa deneyimleri kıyaslanırken, bunun için en az üç ön koşulun tanımlanması mümkündür: İlki, tartışma ve görüşme için iyi toplantıların varlığıdır. Daha somut şekilde, bu küçük gruplarla çalışma anlamına gelir, ilgili nüfusun farklı ihtiyaçlarına detaylı çözümler getirmek için pek çok kez bir araya gelmek gerekir. İkinci olarak, yönetim görev için hazırlanmalıdır. Almanya'da, pekçok sivil memur hizmetlerin nasıl geliştirileceği ile ilgili önerileri beklememekteydi. Memurlar eğer kendi rollerini vatandaşların bilgisini öğrenerek geliştirebilirlerse, örnek olarak hizmetlerin tanımları ile ilgili somut ve dürüst sorular sorarak, katılımcı bütçeleme sürecinden faydalanabilirler. Üçüncü olarak, katılım mahallenin "küçük konuları ile sınırlı kalmamalıdır. Eğer yönetim reformu ileri gitmek istiyor ise, "merkezi" konular katılımcı bütçeleme görüşmesine dâhil edilmelidir (Herzberg, 2013: 179-180).

Üçüncü kriter Almanya'daki katılımcı bütçelerinin zorluğudur. Fakat bu durum diğer Avrupa ülkelerinde dahi, merkezi sorular ve içerikleri katılımcı bütçelerin uygun görülmesi ile ilgilidir. Araştırmalarda, daha küçük İtalyan köylerinde bazı bulgulara ulaşılmıştır, fakat daha büyük İspanyol şehirlerinde, katılımcı bütçeleme her zaman kent siyasetinin merkezinin yanında olmuştur. Bu gibi etkilerin, uluslararası katılımcı bütçeleme konusunda Latin Amerika veya Afrika'da daha güçlü olacağı beklenebilir. Bütün bunlara rağmen, katılımcı modernleşme perspektifi daha ileri doğru gelişmeye değerdir. Geleneksel modernleşmeyle hemen yer değiştirmeyecek olsa da, kamu yönetimi ve araçlarını geliştirerek, onu daha da güçlendirecek ve kamu hizmetlerini büyük çapta özelleştirmek için bir araç olarak kullanılabilir (Herzberg, 2013: 180).

2.10. İNGİLTERE'DE KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Katılımcı bütçeleme günümüzde İngiltere'deki politikacılarve yerel yönetimler arasında çok ilgi oluşturmaktadır. 2007 Yılında yaklaşık 10 adet pilot şehirde yerel hükümetlerin katılımcı bütçe konusunda kararlılığı programın ilerlemesini sağlamıştır. Hazel Blears adında bir hükümet bakanının açıkça desteği İngiltere'de katılımcı bütçenin gelişimine katkı sağlamıştır. Latin Amerika'nın kendi yerel çerçevesinde, PB temsili demokrasi için radikal bir alternatif olarak görülmektedir (Blakey, 2008: 61).

Katılımcı bütçeleme adalet ve demokrasiyle ilgilenenler için dünya çapında birçok yere ilham kaynağı olmuştur. Latin Amerika ve İngiltere tartışmasız siyasi ve toplumsal anlamda aynı siyasi sistemin çok farklı türlerine sahip olduklarından bu anlamda sistemin transferi kolay olmamıştır (Blakey, 2008: 61).

Brezilya'da yerel hükümet temsili demokrasinin daha uzun geçmişine sahip olan İngiltere ile kıyaslandığında daha güçlü bir konuma sahiptir. Latin Amerikalılar daha yakın zamanda demokrasi için mücadele içinde olduklarından toplumsal sorunları çözmek amacıyla bu sistemi kabul edip katılma olasılıkları daha fazladır ((Pearce, 2004'den aktaran; Blakey, 2008: 62).

Katılımcı bütçe sosyal ve siyasi partiler tarafından desteklenen toplumsal hareketler yoluyla ortaya çıkan ve bu yönde bir talebi ifade eden bir sesti. Mart 2006 ve Nisan 2007 Tarihleri arasında İngiltere'nin kuzeyinde katılımcı bütçe pilot uygulaması Uluslararası Katılım Araştırmaları Merkezi tarafından Bradford Üniversitesi tarafından takip edildi. Tüm İngiltere pilot uygulamalarında olduğu gibi küçük ölçekte ama büyük etki uyandıran bu mesaj İngiltere'de katılımcı bütçe adına ilham oldu ve insanlara yerel düzeyde nasıl ve nerede karar alacakları konusunda yardımcı oldu. Katılımcı bütçe diğer semtlerin planlama sürecine göre çok daha fazla sayıda insanın müzakeresini içerdi. Sadece tek bir mahalleden gelen yaklaşık 300 kişi ya da yarısı tutarında insan, yerel bir okulun desteklenmesi amacıyla karar gününde toplantı esnasında bulundu (Blakey, 2008: 63).

2010 Muhafazakâr ve Liberal Demokrat koalisyon sözleşmesindeki bu alıntının İngiltere'deki vatandaş katılımı münazarasına olumsuz etkileri olmuştur. Mevcut bölüm 1980'lerin sonunda Porto Alegreli Brezilya'da bulunan katılımcı bütçe olarak bilinen demokratik yeniliğe odaklanarak bu münazaranın bir analizini ortaya koymuştur. Diğer Avrupa ülkelerinin aksine katılımcı bütçe İngiltere'de ulusal

seviyede hükümet desteğini kazanmıştır ve daha dar bir kapsamda Galler'de ve İskoçya'da ve artık potansiyel olarak Kuzey İrlanda da desteklenmektedir. 2008 Katılımcı Bütçe Ulusal Stratejisinde İngiltere'den yerel makamlarda vatandaşın yetkilendirilmesi konusunu kabul etmesi istenmiştir. 2008 strateji belgesinde belirtildiği gibi Katılımcı Bütçe belirli bir kamu bütçesi için harcama önceliklerine karar vermede doğrudan yerel kişileri içermektedir. Bu durum, toplumun her kesiminin temsilcileri ve yerel halkın harcama önerilerine katılmaları ve oy vermeleri aynı zamanda sürecin incelenmesi ve denetlenmesinde yerel kişilere görev verilmesi anlamına gelmektedir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 182-183).

Kuzey Amerikan sosyalistlerinin radikal yeniliği ve sosyal hareketlerin İngiltere'deki ulusal seviyeye uyarlanması potansiyel olarak yeni muhafazakâr Avrupa devletinin demokrasisini güçlendirme aracı haline gelmiştir. Ancak katılımcı bütçe hem -Yeni işçi sınıfı olan- sosyal değişimi düzenlemenin yollarını arayan politik kültüre hem de David Cameron ve 2010 koalisyonu tarafından desteklenen 'Büyük toplum' gibi girişimci (liberal muhafazakâr) odaklı olan küçük devlete uyum sağlaması zor görünmekteydi. Merkezi soldan merkezi sağa geçişin Porto Alegre'deki tecrübeleri tekrarlayıp tekrarlamayacağı merak konusudur. Orada bulunan ve sözü dinlenen bir eleştirmenin ifadesiyle, Neo Liberal Sosyalist Halk Partisi şehrin PB'sinin içini boşaltıp kısmen özelleştirmiştir ve sınırlı "girişimcilik"[17] çıkarlarına bağlayarak birçok zayıf katılımcıyı oyuna getirmiş "iyi hükümet" adı altında süreci yeniden adlandırmıştır (Hall J. ve Röcke A., 2013: 183).

Tezin bu bölümünde katılımcı bütçenin Porto Alegre'den İngiltere transferinin içeriğine göz atılacak, işlemlerinin nasıl değişiklik gösterdiği konusunda örnekler gözden geçirilecek ve son olarak özellikle yerel seviyede vatandaş ve devlet arasındaki ilişkilerde uzun vadede nasıl bir fark oluşturulacağı göz önüne alınacaktır.

Özünde yeniden dağıtımın gerekliliğine inanan NGO (Hükümet Dışı Kuruluş) grubu tarafından İngiltere'ye 2000 yılında tanıtılan katılımcı bütçe, İngiltere'de toplumun bütçe konusunda yetkilendirilmesi hakkındaki toplantı sonunda kabul edilmiştir. İngiltere'de katılımcı bütçe artık yurtdışından gelen değişik bir fikir olarak değil bir yurtiçinde tanınır olarak desteklenmektedir. Belirli bir biçimi olmamasına rağmen (kısmen katılımcı bütçenin ne olup olmadığını net bir şekilde belirleme sorunundan dolayı ve kısmen dış onaydan ziyade öz beyanın kural olarak yerleşmiş

[17]Bakınız: http: //baierle.me/2010/08/26/participatory-budgeting-today-proliferation-compromise- diversification/

olmasından dolayı) 2010 yılının ortasında 100'den fazla yerel makam katılımcı bütçe sürecinin bazı türlerine başladıklarını söylediler. Bu, sadece bir ya da iki yerel makamın katılımcı bütçeyi kullandıklarını veya katılımcı bütçeye aşina olduklarını söyledikleri 2005 yılına göre büyük değişimi temsil etmektedir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 183).

Katılımcı bütçe hakkındaki İngiltere toplantısında artık Porto Alegrenin etkisini ve Dünya Sosyal Forumlarını kabullenmenin bir gereklilik olmadığı ortaya çıktı. İnsanların şimdiye kadar katılımcı bütçe yoluyla 20 milyon pounddan fazla harcadıkları tahmin edilmektedir. Ancak 'İngiliz' tecrübelerinin ne kadar etkili olduğu ve katılımcı bütçenin İngiltere'deki demokratik bütçeye yerleşip yerleşmediği hakkında çok az kanıt bulunmaktadır. Bununla birlikte önceden kamu tarafından yönetilen hizmetlerin özel şirketlere 'devredilmesi' ve çeşitli kamu-özel ortaklıklarının oluşturulmasıyla dikkate alınan tüm politik kararları da katılımcı bütçenin etkisi olarak kabul etmek gerekir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 184).

Yasal açıdan İngiltere'de yerel yönetimin tarihsel sürecine bakıldığında diğer birçok Avrupa ülkesinden daha zayıftır; son yıllardaki sınırlı reformlara rağmen yerel yönetimlerin faaliyet alanlarının yetki dışı denilerek kısıtlanması, yerel meclislere yasal gereksinimlerin dayatılması (çocuk yardımıyla ilgilenme gibi) nedeniyle yerel yönetimlerin diğer alanlara dâhil olmaları yasaklanmaktadır. Ulusal hükümetin faaliyetlerine sınır koyan veya yerel özerkliği yücelten 'İngiliz Anayasası' diye yazılı hiçbir belge bulunmamaktadır. Aslında tüm egemenlik nihayetinde Parlementoya aittir. Ve özel olarak merkezden alınan yerel haklar, imtiyazlar veya kurallar mevcut değildir. 1979 yılında seçilen Thatcher hükümeti yerel makamların finansal bağımsızlığını etkili bir şekilde azalttı ve özelleştirilmiş kamu hizmetlerine dönüştürdü. Bunu kamu sektörü sendikalarının ve işçilerin hâkim olduğu kurulların yoğun baskısına rağmen yapabilmiştir. Bunun yerel makamlar üzerinde günümüzde halen hissedilen oldukça büyük etkisi vardır. Kamu sektörünün özelleştirilmesi, yerel makamların artan finansal bağımsızlığı ve çeşitli kamu-özel ortak yönetim kurumlarıyla hizmet tesliminin dağıtılması ve sözde hükümet dışı özerk örgütler (merkezi yönetim düzenlemesiyle kontrol edilen ancak net olarak demokratik kontrol dışında idare edilen yarı kamusal kurumlar) yerel demokrasi için bazen felaket sonuçları doğurmaktadır. Wilson ve Game (2002)'ye göre (aktaran Hall J. ve Röcke A., 2013: 184-185) 1997 yılında Avrupa Kongresi Kurulu ve Avrupa'nın Bölgesel Yönetimleri; Bulgaristan, Litvanya, Moldovya ve Ukrayna'daki durumla

kıyaslayarak İngiltere'deki yerel demokrasinin 'büyük sorunlar' ile karşı karşıya olduğunu vurguladılar. Steward (2003)'e göre (aktaran Hall J. ve Röcke A., 2013: 184-185) İngiltere'deki bu durum yerel demokrasi içerisinde daha yapısal bir yasal sorunun beraberinde ortaya çıktı. Örneğin diğer Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında İngiltere de seçimlere katılım oranı çok düşüktür.

Bazı destek gruplarında yerel seçimlere katılım oranı yüzde 15 veya 20'den fazla değildir ve zamanla oy verme oranlarının düşmesi hem ulusal hem yerel olarak çarpıcı hale gelmiştir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 184-185).

Tony Blair 1997 seçimlerini yerel meclislerde geliştirdiği, kötü finansman durumuyla savaşma, demokrasiyi geliştirme (yerel) ve sağlık hizmetleri, eğitim ve barındırmaya yeni yatırımlar yapma sözleriyle kazandı. Blair yaptığı birkaç uygulamayla bu sözlerini yerine getirdi ve yeni yılda daha fazla yeni kamu yatırımları gerçekleştirildi. Bazen üçüncü yol olarak da bahsedilen Blair'in politik programı Margaret Thatcher'in basit bir kopyası değildi ancak Yeni iş bölümü konusunda önceki tüm fikirlerden de vazgeçilemedi. Örneğin Blair özelleştirme politikasını sonlandırmadı ve yeni iş bölümü ile geniş bir Özel Finans kurumları oluşturuldu (PFI). PFI şimdi yeni okullar, hastaneler ve yollar inşa eden ve şehir gelişimini mümkün kılan diğer önemli kamu sermaye programlarını finanse etme yollarının geniş ölçüde yerini aldı. Bu kamu/özel ortaklıklarının tarafları daha düşük fiyata daha iyi kalite sözü vermesine rağmen gerçekte Ulusal Sağlık Hizmeti (NHS) gibi kamu kuruluşları ve yerel meclislerin finansal özgürlüklerini sınırlandırmakta ve hizmet tedariği uzun vadede maliyetleri artırmaktadır. Özel sektörün parasını kullanarak büyüdükleri için kamu kurumları hastaneler, okullar ve sözleşme sahibi özel yatırımcılara garantili gelirler sağlayan benzerleri ile kıyaslandığında daha karmaşık bir uzun vadeli leasing anlaşmalarını üstlendiler. Hükümet için bu anlaşmaların bir büyük faydası kamu giderlerinin gerçek seviyesini gizli veya 'bilanço dışı' tutmalarıdır. PFI sözleşmelerinin gerçek maliyetleri merkezi yönetim borcu olarak görünmez ve PFI ile birlikte gelen finansal yükümlülükler PFI fonlu kurumları kullanan yerel tedarikçilere transfer edilir. Böylece PFI orta sınıf vergileri artırma ihtiyacına dikkat çekmeden yatırımı getirme yolu sunmaktadır. Muhtemeldir ki PFI ve özel sektöre yönelme Muhafazakâr/Liberal koalisyon altında büyüyecektir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 185).

Ancak tüm bunların yanısıra neoliberal politikalar PB gibi demokratik yeniliklere yol açan daha yenilikçi düşünceleri içeriyordu. Yeni işbölümü projesinin

son yıllarında katılımcı bütçe gittikçe uygulamaya yönelik kamu sektörü reformları, yerel demokrasinin kuruluşlarını genişletme ve toplumun yerel düzeyde yetkilendirilmesi etrafında inşa edilen geniş bir 'yerelci' politika ile anılır olmuştur. Katılımcı bütçenin uygulanmasından beri geniş çapta ve modern anlamda vatandaşların iş bölümüne dayanan bir yerel meclis düzeni tesis edildi. Hizmetlerden faydalanan kişiler arasında çeşitli etkileşim şekilleri (memnuniyet anketleri veya rastgele örnekleme mekanizmaları gibi) zaten bulunuyordu. Yeni işbölümü bu faaliyetleri aldı, sisteme soktu ve diğer katılım şekilleriyle birlikte süsledi. Vatandaş jürileri ilk olarak Blair'in zamanında gelişen ulusal politikanın bir aracı olarak kullanıldı. Müşteri hizmet panelleri, daha fazla ebeveyn yöneticileri, toplum şampiyonları, çocuk meclisleri, kilise meclisleri gibi toplumlar için yeni yöntemler, en son olarak mahalle yönetimi aktif vatandaşlığın sağlanabilmesi adına fırsatlar sundu. Daha sonra kavramyerel politikada daha katılımcı bir yaklaşıma kaydı: 'Gücü, etkiyi ve sorumluluğu mevcut güç merkezinden toplum ve bireysel vatandaşların ellerine kaydırmayı istiyoruz... Hareketli bir katılımcı demokrasi temsili demokrasimizi güçlendirmelidir' (Toplumlar ve Yerel Yönetim, 2007: 1).

Aynı zamanda merkezi yönetimin kendi otoritesini hissettirmek istediği görülmektedir. Vatandaşlar ve toplum yerel seviyede katılıma davet edildi (ve yerel meclis üyelerinin güçlerini vatandaşlara devretmeleri) ancak katılımcılık konusunda anayasal çerçevede değişiklik tamamıyla sağlanamadı. Bu, bazı gözlemciler tarafından belirtildiği gibi yerel kişileri yetkilendirmenin ve temsil edilen yönetimin 'baskısı' ile mücadele etmenin gerçekten kolay olmadığı 'oldukça muhafazakâr reform stratejisi' kapsamında toplum katılımına vurgunun yapılması nedeniyledir (Hay, Stoker vd., 2008; Smith, 2009:135).

İngiltere'de katılımcı bütçe geçmişine bakıldığında başlangıçta pozitif içeriğe sahipti. Yayılmanın ilk kanallarından biri, OXFAM tarafından desteklenen ve sponsorluğu yapılan Manchester'da küçük bir organizasyon olan Toplum Onur İnisiyatifi (şimdi PB ünitesi) tarafından başlatılan, iki İngiliz şehri (Salford ve Manchester) ve iki Brezilya şehri (Recife ve Porto Alegre) arasında katılımcı bütçe konusunda karşılılklı tecrübe sağlamaya yönelikti. Toplumun bu konudaki hassasiyeti halkın yerel yönetim bütçesinin hazırlanması ve uygulanması esnasında İngiltere'de kullanılan mekanizma ile birlikte karar verebilmesi için bütçe matrisleri fikrini ve Porto Alegre'deki yıllık divanlarla bağlantı kurma girişimlerini sağlayan

bir takım müzakere dokümanlarının oluşturulmasını sağladı (Hall J. ve Röcke A., 2013: 186).

İngiltere'deki ilk 'resmi' katılımcı bütçe süreci 2004 yılında Bradford şehrinde organize edildi. Bradford'da benimsenen model 'katılım hibesi' veya 'toplum hibeleri' olarak tanımlandı ve çok etkili oldu. Belki de İngiltere'de bugünkü birçok katılımcı bütçe örnekleri bu yaklaşıma benzerdir. Bu süreçte halkın parası özel bir alanda veya özel bir temada (örneğin çocuklar veya genç insanlar) harcanmak için verildi. Genel olarak üçüncü sektör organizasyonları ve toplum temelli birliklere finansman akışını içermekte ve yerel toplumu geliştirmek için ufak kapsamlı projeleri üstlenmeleri sağlanmaktadır. Masraflara karar vermek için kullanılan mekanizma, kısa sunumların başvuranlar tarafından yapıldığı ve toplum tarafından oylamanın kâğıtla veya elektronik ortamda yapıldığı bir halk oy verme günüdür. Genel olarak sınırlı sayıda tartışma olur ancak çoğunlukla katılımcıların çoğu münazaraların önceden yer aldığı mevcut bir grubun parçası olurlar. Bu şekilde finansman sağlanan projelerin çoğu kısa vadeli ve dar kapsamlıdırlar. PB'nin iyi anlaşılan Porto Alegre modelinin aksine İngiltere'de çok az durumda katılımcı bütçe tüm şehri kapsar ancak birkaç kentsel bölgeyi kapsamaktadır. Bunun nedenlerinden biri olarak da bazı bilim adamlarının katılımcı hibeyi tam anlamda dönemin katılımcı bütçesi olarak tanımlamaması gösterilebilir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 187).

Sadece bir şehirde organize olan bir 'katılımcı bütçe' ye tipik bir örnek, Bassetlaw, Nottinghamshire belediye meclisi alanında yapılmış çok düşük politik katılıma sahip küçük ve yoksul bir mahalle olan Manton 'daki süreçtir (Sintomer, Herzberg ve Rocke, 2008).

Yerel seçimlerde katılım oranı 2000'lerin ortasında daha geniş belediye meclisinde yüzde 35 iken Mantonda yüzde 22 normaldi. Manton, 2010 yerel seçimlerinde yüzde 28'lik katılım oranına ulaştı. Bu yükselişin çoğu Manton toplum birliği tarafından yapılan katılımcı bütçe çalışmalarıyla sağlanmıştır. Süreç yerel mahalle yönetim yapısı olan Manton Toplum Birliği tarafından organize oldu. Kendi bütçelerinden 50,000 Pound ve yerel NHS, polis ve yerel yönetim dâhil diğer ortakların da desteğini kullanarak MCA 2007 yılından beri uygulanmakta olan bir yüksek katılım süreci geliştirdi (PB Unit, 2010). Süreç yıl içerisinde gerekli yerel önceliklerin yerel halk tarafından belirlenmesi ile başlar. Sonra ilk on öncelikler oylanır, en yüksek beş oy alan seçilir. Oy pusulası kutularını kullanarak halk her önceliğe ne kadar para tahsis edileceğine karar verir. Sonra organizasyonu yapanlar

gönüllü, toplumsal ve kamusal organizasyonların kendi önceliklerine dair projeleri sunmaları istenir. Halk yerel toplantı yerlerinde ve çevrimiçi olarak mevcut olan kısa bir video klip yoluyla projelerin hepsini izler. Sonradan halk görmek istediği projelere oy verir ve en fazla oy alan projeye finansman sağlanır. Başarılı projeler daha sonra halka düzenli bir şekilde yılın geri kalan kısmında bildirilir (Hall J.ve Röcke A., 2013: 187-188).

Bu model PB birimi faaliyetleri ve büyüyen ulusal ağ yoluyla işletilen Bradford'da başlatılan bazı uygulamalardan esinlenilmiştir. Bradford (474,000 nüfuslu) İngiltere'nin tarihi endüstriyel yeri olan West Yorkshire'da bulunur. Bradford meclisi son on beş yılda gelenekçi yapıdan İş bölümüne dayalı bir sisteme dönüşmüştür. Aşırı sağ İngiliz Ulusal Partisi aynı zamanda yerel halkın Pakistanlı azınlığı ve beyaz çoğunluk arasındaki sert çatışma geçmişine karşın yerel mecliste koltuk kazanmıştır. Bradford, şehir merkezinde yoğunlaşmış sosyal sorumluğu olan post endüstriyel bir şehirdir. Bu nedenle toplum için yeni anlaşma yapılması ve mahalle yenileme gibi yeni işbölümünün ulusal yenilenmeye dayalı programlarından sosyal, ekonomik ve politik ulusal fon almıştır. Bu şehir yenileme programları finansmanın bir bölümü söz konusu mahallelerdeki toplulukların kullanımına sunuldu. Bunun amacı yerel projeleri desteklemek ve yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunmaktı. Bu yöntem Mahalle Faaliyet Planları için 2002-2003 yıllarında 3.13 milyon euro ve aynı şekilde 1.49 milyon euro'da özel alanlar için fon alınmasını sağladı (suçla mücadele, çevre ve sağlığı geliştirme). Bradford Vizyonu isimli Yerel Strateji Ortaklığının yönetim kurulu bu miktarları yönetmektedir. Mahalle Faaliyet Planları Bradford Vizyonunun öncelikleri ve Mahalle Yenileme Programının genel kriterlerine uymalıdır (Hall J. ve Röcke A., 2013: 188).

Bradford'da 2004 katılım bütçesi şehire doğru olan bazı mahallelerde yerel toplum gelişim projelerinin genişletilmesinden ibaretti (Mahalle Yenileme Fonundan para alan yoksul bölgeler). Fikir ve süreç 2004 yılında Bradford Vizyon'daki Mahalle Yenileme Takımı tarafından geliştirildi ve her seferinde yeni bir bütçe ile daha sonraki yıllarda birçok kez sistem yenilendi. Projeye, 1.500 ve 15.000 euro arasında maliyetli projeler öneren yerel toplum grupları dahil edildi. Organizasyonu yapanlar şartları taşıyan tüm projeleri kabul etti. Sonra bir katılımcı bütçe forumu, ileri sürülecek projeler için fon sağlamaya karar vermek için şehir seviyesinde başlatıldı. Güncel oylama veya karar verme süreci Bradford Vizyonu tarafından desteklenen fonlar için yerel grup üyeleriyle sınırlandırıldı. Seçilen meclis üyeleri

veya devlet memurları veto hakkını elinde tutarken toplum grupları arama fonunun üyeleri olarak ya da yerel bölgelerinde yapılan yatırımlarda daha genel bir hisseleri olan bireysel yerliler olarak katılımda bulunan seçilmemiş vatandaşların kararlarına uymaktadırlar (Hall J. ve Röcke A., 2013: 188-189).

Bradford'daki katılımcı bütçe süreci uygulamaya başlamasından itibaren topluma süreçte birçok görevler düşmüştür. Buradaki katılımcı bütçe sürecinde belediye ile halk arasındaki yerel düzeyde kurulan stratejik ortaklık, katılımcı bütçe sürecini mahalle seviyesinden şehir seviyesine taşımada uygun bir temel hazırlamıştır. Projenin esasını bağımsız karar verme oluşturur ve Avrupa'daki katılımcı bütçe tecrübelerinin büyük çoğunluğunun aksine etnik azınlıklar sürece ciddi ölçüde dâhil edilmiştir. Projeler sosyal istekleri karşılamalı ve katılımcılar tarafından istekler hiyerarşik olarak sıraya koyulmalıdır. Ancak deneyim, toplumun gelişim sürecine bağlı bir katılımcı bütçe süreci nedeniyle bazı sınırlamalar içerebilir. Deneyim her zaman şehirde yaşayan nüfusun tamamına açık olmayabilir: Bazen sadece projeye erişme imkanına sahip olan toplumsal gruplarının üyeleri ve bazen de sadece çıkarcı nedenler için toplam nüfusun ufak bir bölümü oylamaya dahil olabilir. Bradford katılımcı bütçe sürecinde (ve 'katılımcı hibe' şeklindeki diğer katılımcı bütçe süreçlerinde), halk toplantıları gerçek bir münazaraya izin vermez; projelerin avantajları ve dezavantajları tartışılmaz ve ek bilgi istemek mümkün değildir; toplantılar oy vermeye odaklanmıştır. Ayrıca tipik katılımcı bütçe projesi yerel LSP veya benzer kurumda çalışan küçük bir memur grubunun taahhüttüne dayanır. Şimdiye kadar projenin gerçek anlamda bir kurumsal temeli olmamıştır. Yerel politikacılar ve şehir yönetimiyle ilişkiler genellikle zayıftır ve yöntemin modernleşmeye katkıda bulunması olasılığı azdır; bir olasılıkla belediyenin politikalarını meşru hale getirmek için dolaylı bir etkisi olması umut edilebilir. Son olarak katılımcı bütçe projesinde yer alan paralar, şehrin yenilenmesi için ulusal programdan aktarılan düşük miktarlı paralardır; bu programda zaman sınırlıdır ve yerel yönetimin finansör olması söz konusu değildir. Deneyim bazı bölgelerde defalarca tekrarlanmasına rağmen genellikle bir sefere mahsus bir tecrübedir ve katılımcı bütçe için daha fazla fon sağlama konusunda garanti vermez. (Hall J. ve Röcke A., 2013: 189).

Bradford modeli İngiltere'de diğer birçok girişimi etkilemiştir; örnek olarak Newcastle şehri söylenebilir (Lavan, 2007'den aktaran Hall J. ve Röcke A., 2013: 189).

Liberal Demokratların çoğunluğu ile yönetilen Newcastle, çocuklar ve gençler (2006) ya da çevre ile ilgili projeler için bir referans noktası haline gelmiştir ('Yaşanabilir pilot bölge', 2007).U-decide çocuk ve gençlere yönelik uygulamalar ve 'Yaşanabilir pilot bölgeler ' iki yıl ve üzeri projeler için organizatörler (Yerel Stratejik Ortaklık ve belediye meclisi) tarafından Mahalle Yenileme Fonundan 75.000 Pound kullanıldı (ilk yıl için 30.000 pound).

İlk pilot şehrin geneli için fon hedeflemişken (süreç 2008 yılında tekrarlanmıştır[18]), ikinci pilot sadece üç bölgeyi kapsamaktaydı (Hall J. ve Röcke A., 2013: 189-190). (Bakınız Kutu 3).

Kutu 3 U-decide Yaşanabilir Pilot Bölgeler: Süreç[19]

U-decide pilot uygulamaları yerel stratejik ortaklık tarafından tahsis edilmiş ve yerel belediye meclisi tarafından teslim edilmiş fonları kullanmıştır. U-decide pilot uygulamaları fonların ya doğrudan toplum projelerine ya da fikirlerini sunmak için belediye meclisi ve diğer servis sağlayıcıları ile işbirliği içinde çalışacak gruplara tahsis edildiği katılımcı bir hibe verme modeli geliştirdi.

Yaşanabilir pilot bölge Newcastle şehrinin dış batısındaki şehrin çevresi olarak düşünülen ve diğer bölgelerden daha az bütçe gerektiren üç bölgede uygulandı. Pilot uygulamanın konusu 'güvenli, daha temiz, daha yeşil' oldu. Üç bölgenin her birinde şehrin geneline uygulanmış kapsamlı bir anket sonucu esas alınarak iki temel öncelik seçildi.

Pilot uygulamanın planlanmasına belediye meclisinden bir toplumsal kalkınma memuru ile çalışan, yerel sakinlerden oluşan bir çalışma grubu tarafından karar verildi. Bu 40 kişilik güçlü grup, tanıtım ve süreçten mekân ve ikramlara kadar uygulamanın tümü için kararları vermekle sorumluydu. Belediye meclisi görevlilerini, ortak kuruluşlar ve yerel üniversitelerden temsilcilerin oluşturduğu bir öğrenme grubu izledi ve grup zaman zaman süreç ile ilgili tavsiyeler verdi. Süreç boyunca, Katılımcı Bütçeleme Birimi tarafından sürece destek de verildi.

U-decide'ın güçlü olarak markalaşması ve tanıtımı, süreç hakkında vatandaşları ve diğer tarafları bilgilendirmek için geliştirilmiştir. Vatandaşlar üç

[18]Toplam 139 genç Mayıs 2008 sürecinde yer aldı. Bu kez, kentin 2.25 milyon £ miktarındaki Çocuk Fonu için hizmet alımlarına ilişkin oylamadan yüzde 20 pay ayrılmıştı.

[19]Bu sunum Lavan' dan alınmıştır (2007: 16).

temadan birinde paranın nasıl harcanabileceğine dair fikirlerinin alındığı çok basit bir formu doldurmak için davet edildi. Yasal açıdan denetim yapıldıktan sonra bir belediye meclisi memuru, vatandaşların fikirlerini geliştirmek için gruplar ile çalışma yaptı. Ardından, her projeden bir temsilcinin kendi fikirleri hakkında diğer teklif sahiplerine ve sakinlerine kısa bir sunum yaptığı bir etkinlik yapıldı. Sunum becerileri konusunda yardımcı olmak için önceden destek teklif edildi. Etkinliğe katılanlar, her projeyi 10 üzerinden oylayarak değerlendirdi. En iyi 15 projeye daha sonra fon sağlamak üzere öncelik verildi. Etkinlikten sonra, gruplara paraları verildi ve verilen destek ileproje belediye meclisi tarafından uygulanmış oldu.

Ayrıca, Tower Hamlets bölgesine sahip Londra gibi diğer kentlerde (2009 yılında başlatılan süreç) Newcastle'da kullanılan U-decide markalaşmaya dayalı model kopyalandı. Süreç Tower Hamlets ile Yerel Stratejik Ortaklık müdürü tarafından başlatılmıştır. Tower Hamlets işçilerin güçlü olduğu bir belediye meclisinin olduğu Londra'nın doğu yakasında bulunan çok kentsel bir bölgedir. Yaklaşık sadece beş kilometre çapında olmasına rağmen, 110 farklı dilin konuşulduğu yaklaşık 220.000 nüfusa sahiptir. Nüfusunun yaklaşık yüzde 50'si 'beyaz İngiliz' değildir. Bölge sekiz Yerel Bölge Ortaklığı'na (LAP) ayrılmıştır ve katılımcı projenin temelini oluşturan bu bölgelerdir. Belediye meclisi 2009 yılı modeli için 2.400.000 milyon Pound fon sağladı ve on bir yaş üstü tüm sakinler oylamaya katılabildiler. Para, Bölgeden sağlanan hibeydi. Bölgelere ek gelir fonu (merkez belediye meclisi fonları) adı altında doğrudan bölgedeki yerel makamlara yönelik genel bir hibe tahsis edildi. Ocak ve Nisan 2009 tarihleri arasında sekiz yerel bölgede ya da bölge ortaklığı'nda organize edilmiş (yaklaşık 25.000 kişilik) sekiz etkinlik boyunca halk kendi yerel bölgelerinden aldıkları hizmetler için oy verme şansı yakaladılar; şehir genelinde müzakere yapılamamış fakat toplantılar özel mahallelerde yapılmıştır. Her bölgeye sunulan para yaklaşık 275.000 Pound tutarındaydı. Halk, her yıl Bakanlar Kurulu'nun belirlediği beş önceliğe göre, (Belediye meclisi, Birincil Vakıf Hizmetleri ya da Polis tarafından sağlanan) 46 hizmet menüsünden seçim yapabildiler. Teklifler belediye meclisi memurları tarafından (ya da Birincil Vakıf Hizmetleri memuru ya da polis olması durumunda bu kuruluşların memurları tarafından) birlikte oluşturuldu. Halka bütünüyle arz edilmeden önce halkın oluşturduğu gruba ve ardından değişiklik ve onay için Bakanlar Kurulu'na sunuldu (Hall J. ve Röcke A., 2013: 190-191).

Tower Hamlets, London'da 'U-Decide!' süreci (2009) aşağıda belirtildiği şekildedir. Süreçte etkinlikler üç bölüme ayrılmıştır (Hall J. ve Röcke A., 2013: 191-192):

i. Bilgilendirme: İki parça halindeydi. Başlangıçta, Yerel Bölge Ortaklığı Yönlendirme Grubu eş başkanları LAP önceliklerini tanıttı ve neden yerel bölge için önemli olduklarını anlattı. Menüde 33 adet hizmeti sağlamayı taahhüt eden hizmet başkanları hizmetlerle alakalı halka sunum yaptı. Sunumda genel olarak yerel anlamda sorunların seviyesi belirlendi ve ne gibi hizmetlerin daha önce gerçekleştiği ele alındı. Ayrıca sağlanacak ek fon farkının hangi hizmetler için kullanılacağına dair bilgi verildi. Her sunum sonunda sorular için zaman verildi.

ii. Müzakere: İnsanlar geldiğinde bireylerin oda etrafında kafe tarzı masalarda oturmaları istendi. Her masada eğitimli bir müzakere yöneticisi vardı ve etkinliğin bu bölümü sırasında müzakere yöneticisi, halkın hangi hizmetleri tercih ettikleri ve yerel bölge için önemli olduğunu düşündükleri konular hakkında ne düşündüklerini anlamak için birbirleriyle konuşması teşvik edilmeye çalışıldı. Müzakere yapılırken tartışmayı resmiyetten uzaklaştırmak için bazı yiyecek servisi yapıldı.

iii. Karar: Ardından oylama aşamasına geçildi. Her katılımcıya bir 'Kim Milyoner Olmak İster?' tarzı soru-cevap yapıldı. Oylamanın ilk turunda tüm katılımcılardan en önemli olarak kabul ettikleri hizmet için oy istendi. En çok oy alan madde satın alındı, bu madde için para toplamdan paradan düşüldü ve diğer tur başlatıldı. Her turda en çok oy alan madde satın alındı ve tüm para harcanana kadar buna devam edildi. Bütün oylar olduğu gibi (Chris Tarrant tarzı) büyük ekranda gösterildi. Satın alınan maddeler ve kalan seçimler toplam bütçenin yanında başka bir büyük ekranda gösterildi. Bu süreç hızlı ve herkese açık bir şekilde yapıldı.

Etkinlikler tamamlandıktan sonra, tüm yerel bölge ortaklığı yönlendirme grupları (sadece halk ve meclis üyelerinin katılmasına rağmen) ve tüm hizmetlerin temsilcileri 'hizmet hızı buluşması' olarak adlandırılan bir akşam etkinliğe davet edildi. Her hizmet kendilerine ayrılan para (etkinliklerde kullanılan ve fazlaca ayrıntı içeren) ile ne yapmayı planladıklarının kaba bir taslağını yanında getirdi. Yerel bölge ortaklığı yönlendirme grupları daha sonra yapmak istedikleri değişikliklerin çeşitlerini hizmetlerle beraber görüştü. Etkinliğin sonunda bu kabataslak her

yönlendirme grubu arasında hizmetleri sağlamak üzere o bölge için satın alındı. Halkın katılımı ve yönlendirme grubu üyelerinin çoğunun kendi yerel bölgeleri için hizmeti şekillendirmesi sonucunda hizmetlerin çoğu oldukça önemli ölçüde değişti (Hall J. ve Röcke A., 2013: 192).

Bu etkinliğin bir de yapılan hizmetleri sunma görevi vardı. Her ay hizmetler, merkezi Strateji ve Performans (S&P) ekibi tarafından izlenen temel toplantı raporunda yer almaktadır. Bu rapor, rapor ya da hizmeti yorumlayan yönlendirme gruplarına da gönderildikten sonra yorumlar S&P ekibine gönderilir. Bu raporlar daha sonra dört ayda bir Bakanlar Kurulu'na verilir ve ilan edilmek üzere raporlanır (Hall J. ve Röcke A., 2013: 192).

Sürece 800'den fazla insan toplantılara katıldı ve süreç 2010 yılında tekrarlandı. Resmi bütçe ayarlama sürecinde paranın her yıl onaylanması gerekmektedir. Belediye meclisinin her yıl projeye ne kadar para (varsa) tahsis ettiğini belirleyen bütçe içinde projenin kendi 'kodu' vardır (Hall J. ve Röcke A.,2013: 193).

Tower Hamlets süreci genel harcama öncelikleri hakkında bölge çapında bir tartışma içermemesine rağmen, 'katılımcı hibe verme' yaklaşımı belirgin ölçüde farklıdır: bu yaklaşım fonlar ve ilgili belediye hizmetlerini içerir ve farklı toplum gruplarının bireysel girişimleri değildir. Süreç için tahsis edilen paranın miktarı, Lewisham şehrinin iki bölgesi (her biri için 60.000 Pound) ya da Salford (bir bölgede yol çalışmaları için 100.000 Pound) gibi diğer birçok pilot projelerin bütçelerini önemli ölçüde aşmaktadır. Tower Hamlets, Denetleme Komisyonundan 'yeşil bayrak' aldı. Norfolk (katılımcı süreci, ikinci evlerde belediye vergisinden 200.000 Pound kullanarak bölge geneli prosedürü için yeşil bayrağı aldı[20]) ya da Newcastle (katılımcı bütçelemenin beş yıllık planın tanıtımının tartışıldığı yerdir) gibi diğer ilginç girişimlerin yanında hala çok küçük ölçekte ve tutarda olmasına rağmen, bu

[20]Tatil amaçlı kullanılan ikinci evlerin önemli bir belediye vergisi indirim aldığı ve aynı zamanda kırsal alanlara zarar verdiği şikâyetleri 2000 yılı'ndan itibaren vardı. Tatil evleri sosyal konut sağlamak için yerel belediye meclisleri yükünü ekleyerek, yılın çoğunda boş kalarak yerel ekonomi ve alınan belediye vergileri iade edilmeden yoksul kırsal sakinlerinin ulaşamayacakları konut fiyatlarına iter. Bu yüzden kurallar, belediye meclislerinin kuraldan etkilenen tatil evleri için ücret artırımı istemesine izin verilmesiyle 2005 civarında değiştirildi. Bu Norfolk için beklenmedik bir gelir oluşturdu Norfolk PB sürecini finanse etmek için kullanıldı. İlk yılda (2008) , bu bölge çapında sürece destek verdi. 2009 yılında, ancak, organizatörler katılımcıların kendi bölgelerinde değil, bütün bölgeler için projeler üzerinde karar verdi ve yedi yerel süreç daha organize etti (Hall J.and Röcke A., 2013: 193).

örnek, sürekli deneme ve daha karmaşık modellerin gelişimine katkı sağlamıştır (Hall J. ve Röcke A., 2013: 193).

2007 yılından itibaren, Katılımcı Bütçeleme Birimi, katılımcı bütçelemenin farklı seviyede ve değişik fikirleri barındıran modellerini teşvik etmeye ve 'orijinal' Porto Alegre modelinin ilk vurgusunu terk etmeye başladı. Kabaca, bu model, süreci tanıtan bir yaklaşım olarak görüldü. Olgun bir sürece yönelik bir dizi adım sunmanın genellikle yerel makamlardan tam gelişmiş bir program beklemekten daha gerçekçi olduğu hissedildi. Bu bağlamda, erken katılımcı bütçeleme süreçlerinin bazılarını belgeleyerek bu bölgede nerede mevcut faaliyetler için bu projenin uygun olduğunu ve aynı zamanda süreç sonunda ne kazandıklarını görmek için yeni yerel yönetimlere izin verildi. Amaç mevcut durumu bozmak değil; yerel meclis üyesini kızdırmamaktı (Hall J. ve Röcke A., 2013: 193).

Ulusal konferansın önemli bir merkezi olarak ortaya çıkmış 'ulusal strateji 'ye ek olarak, katılımcı bütçeleme sürecinin nasıl uygulanacağı konusunda pratik öneriler veren iki belge Katılımcı Bütçeleme Birimi (2008 a,b) tarafından yayınlanmıştır. Bunlar, İngiltere'de katılımcı bütçelemenin büyümesini desteklemeye devam eden temel politika belgeleridir. Katılımcı bütçeleme birimi için finansal desteği devam ettirmenin yanı sıra, CLG, Brezilyadaki sürecin etkisinin bağımsız bir değerlendirmesini yapmakla görevlendirildi ve önemli temel veriler topladı (Hall J. ve Röcke A., 2013: 193-194).

2010 yılında, Yeni İşçi Partisi projesi sonunda çöktü, ancak seçmenlerin kararı kesin değildi. Muhafazakârlar, önceden sıra dışı yapısıyla üçüncü parti olan Liberal Demokratlar ile istemeyerek ittifak oluşturmak zorunda kaldılar. Bu beklenmedik politik koalisyon, kamu çalışanları ile büyük bir politik kargaşaya yol açtı. Ardından kamu harcamalarında kısıntılar yapılmaya başlandı ve yeni İşçi Partisi 'çocuk yoksulluğun sonu' gibi vaatleri yerine getirilemedi. Sadece ekonomik büyüme ve gönüllülük önümüzdeki yıllarda yerel yönetim bütçelerinde beklenen güçlü azalmayı telafi edebilir. Birçok belediye meclisi bütçenin beş yılda olduğu kadar yüzde 30-40 kadar artmasını beklemektedir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 194).

2010 seçimlerinden önce, katılımcı bütçeleme hala yeni bir fikir sayılırdı fakat 'Büyük Toplum' gibi büyük devletin değiştirilmesini hedefleyen en son politikaları ile asıl olarak yankı uyandırdığı görülmektedir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 194).

İngiltere'de birçok organizatör tarafından toplum katılımı, İşçi Partisi politikacıları ve benzeri birçok muhafazakârlar ve liberaller tarafından paylaşılabilir bir gündem ile ilgili katılımcı bütçelemenin sözde olumlu sonuçları vurgulanmaktadır. Her üç unsur, sosyal adalet (ya da 2010 koalisyon hükümeti söylemeyi ettiği gibi 'adil bir toplum') için genel isteği bir arada tutabildi mi diye bakıldığında 'katılımcı hibe verme' ya da 'toplum hibeleri' nin örnekleri bu konuda kararsız kalmaktadır. Genellikle güçlü bir toplumsal vurgu yapılmaktadır. Çünkü karar verme yetkilerinin nüfus gruplarına (çoğunlukla yoksun) geçişi yoluyla özel anlamda güçlendirme hedeflenmekte, bu güçlendirme çeşitli bölgeleri veya bütün şehri kapsayabilmektedir. Ancak, yerel kurumlar ile olan bağlantılar zayıftır ve bağlantılar genellikle döviz denilen çok paraya dayanmaktadır. Bu genellikle tek toplum gruplarının küçük projelerini içerir ve 'büyük' politikalar ya da hizmetlerin sunulması için değildir. En büyük zorluk kurumsal politika ile katılımcı arasındaki bağlantıda oluşur. Ana paranın dahil olduğu projeler ile kıyaslandığında tek mahallelerde tartışılan bir mikro ölçekli bir modelin nasıl kalıcı kılınacağı önemli bir zorluktur. Tower Hamlets' teki gibi süreçler bütün şehir bölgesi için bir ana bütçeye dâhil olsa da, tartışmalar tek mahallelerde yapılmaktadır ve ilgili bölge çapında öncelikleri ya da farklı mahalleleri etkileyen görüşmelere yer almamaktadır. Tower Hamlets'in hizmetler konusunda başka mekanizmalara sahip olduğu ve katılımcı bütçelemenin daha geniş görev stratejisinin bir unsuru olarak görülmesi gerektiğini iddia edebilir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 195).

Kıta Avrupası ve Latin Amerika'da katılımcı bütçeleme, yetkililer arasında, bütçe iyileştirilmesine bağlantılı bir döngüsel yıllık bütçe süreci olarak görülürken, İngiltere yaklaşımı daha rasyonel olmuştur. Yerel yetkililer, kendi sistemlerine en iyi uyan bir model belirlemeleri ve daha sonra ilk pilot bölge turun sonuna kadar katılımcı bütçeleme denemesi üzerinde çalışmaya teşvik edilir. Sakinlerden oluşan üyeler ve aynı zamanda yerel meclis üyeleri ile bir yerel öğrenme ve değerlendirme grubu kurulduktan sonra, bir sonraki adım, daha anlamlı, ortak tasarlanmış, çoğunluk tarafından kabul edilen ve sakinlerin sahip çıkacağı bir katılımcı bütçeleme programının nasıl geliştirileceğini keşfetmek olacaktır. Daha sonra mümkün olan en kolay noktada katılımcı bütçelemeye başlamak ve daha sonra süreci iyileştirmeyi denemek normal ve hatta kabul edilebilir hale gelmiştir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 195).

Birçok İngiltere katılımcı bütçeleme deneyimlerinin dönüştürücü yapısının nedeni basit ve küçük ölçekli olması ile alakalıdır. Bu yeni deneyimlerin çeşitliliği, sayısı ve ölçeğindeki büyüme çok olumlu olsa da, katılımcı bütçeleme olduğunu iddia eden birçok girişime katılan nispeten küçük meblağlar ve projelerin çoğunun sınırlı kapsamı, yerel düzeyde kurumsallaşmanın sınırlı kanıtı ile birleştiğinde, bu, katılımcı bütçeleme sıradan vatandaşların mevcut yetki ve etkisinde önemli bir fark yaratıp yaratmayacağı ya da daha adil bir toplumun gelişimine katkısı olup olmadığının hala belirsiz olduğu anlamına gelmektedir. Katılımcı bütçeleme, şimdiye kadar, tüm siyasi görüşlerin politikacıları için çekicidir ve genellikle de sıradan vatandaşlar tarafından alınmıştır. İngiltere'de daha fazla yerelcilik, kullanılan hizmetler için bireysel tercih, yetki devri ve yerel belediye meclislerinde bazı eski yetki aşma kısıtlamaların azalması gibi tekrarlanan konulardan istifade eder. İlk alıntının gösterdiği gibi, kamu bütçeleri üzerinde çok güçlü bir mali baskı olmasına rağmen, yeni hükümetin (2010) söylemi, benzer bir yöne gider (Hall J. ve Röcke A., 2013: 195-196).

Katılımcı bütçeleme, toplum aktivizmi ve yerel demokrasinin gelecekteki gelişiminde nasıl bir rol oynayacak sorusuna yanıt olarak şu söylenebilir: Bu sadece kendini ifade eden ve kendi çabaları ile yerel ihtiyaçlarını çözen daha meşgul ve bilgili gerçekleşmemiş bir vatandaşlık rüyası olabilir. Katılımcı bütçelemelerin tanıtımı, yerel yönetimlerin gücünü artıran siyasi reformlar, siyasi kararların daha şeffaf hale getirilmesi ve özel şirketler ve demokratik denetimi dışında faaliyet gösteren seçilmemiş organların yetkilerini sınırlandırarak yapılabilir (Hall J. ve Röcke A., 2013: 196).

2.11. FRANSA'DA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMASI

Halk tarafından seçilen üyelerin, halkın genel iradesini mümkün olan en iyi şekilde temsil edeceği düşüncesi Fransız cumhuriyetçi geleneğine her zaman hâkim olmuştur. Siyasetin en üst seviyelerine yerleşmiş bu düşünce, "ortaklığa dayalı demokrasi" anlayışını resmi politikaya yerleştirdi. 2002 yılında "Vaillant Kanunu" ile 80.000'den fazla nüfusu olan tüm şehirlerde İlçe Konseyleri'nin kurulması zorunlu kılındı. Örneklerin çoğunda bu konseylerin rolü yalnızca istişari nitelikte olup, onlara verilen bu rol, konseyleri şehir merkezlerine bağımlı olmaktan kurtarmıyordu. Konseyler bölge sakinlerinin kendi kendine örgütlenmesine olanak sağlayan özerk alanlar olarak kabul edilmiyordu. Dahası konseyler ulaştırma,

barınma, şehir planlaması, güvenlik, kamu alanlarının kullanımı vs. yönetime ilişkin mikro-yerel konularla ilgileniyorlardı. Bazı yerlerde katılımcı bütçenin gücü sadece sosyal-ekonomik kurumlara güçlü bir şekilde erişim hakkı sağlamaktan ziyade, geleneksel 'planlama' ve 'müzakere'şekillerinde olduğu gibi, her vatandaşın bir mahalli idare içindeki öncelikli harcamalar konusunda karar alma sürecine eşit bir erişim hakkı sağlayan kurallarla yönetilen bir 'alan' oluşturma kapasitesinden kaynaklanmaktadır. 'İlçe Bakanlıkları' mikro-yerel ölçekte daha 'sağlam' bir ortak yönetim biçimleri sundular. Halka açık meclislerde ya da temsilcilerin yürüttüğü toplantılar kanalıyla bir araya gelen vatandaşlar, paranın (ki çoğunlukla küçük miktarlarda ve genellikle İlçe Konseylerinin özenle değerlendirmesine tabi nitelikte bir paranın) altyapı yatırımlarına mı yoksa belirli yerel projelere mi tahsis edileceği konusunda karar verebilecekti (Allegretti, 2004: 6).

Bu anlamda katılımcı bütçe, parlamenter sol kesimin bazı partilerince geleneksel 'merkeziyetçiliğe' karşı verilen somut bir mücadele vasıtasıyla oyların yerel anlamda azalmasının önüne geçilmesine yönelik çabanın bir parçası olarak desteklenen güçlü bir siyasi-ideolojik proje olarak ortaya çıktı. Referans noktası, neoliberalizm döneminde bir yeri yönetmenin olası alternatif yolu olarak sembolleşen Porto Alegre'dir. Porto Alegre deneyimi bir dizi hareket ve dernek aracılığıyla sosyal ağa, özellikle de Fransa'dan koordine edilen uluslararası "Démocratiser Radicalement la Démocratie" adındaki sosyal ağda yayıldı (Allegretti, 2004: 6).

Kısacası, Fransız örnekleri üç genel amaca yöneliktir (Allegretti, 2004: 6-7):

- Yerel politikaların günlük deneyimlerini, toplumsal aktörler arasındaki yatay ilişkilerin desteğiyle birleştirerek kamu yönetimi ve 'yerel yönetim'in güçlendirilmesini sağlamak.
- İkinci amaç sosyal ilişkilerin geliştirilmesi ve ilişkilere yeni bir bakış açısı getirmektir. Bu anlamda katılımcı bütçeler, en dezavantajlı toplumsal katmanın toplandığı şehirlerde (özellikle Paris'in metropol alanlarında) genellikle verimli bir temel bulmaktadır. Buradaki toplumsal diyaloğun amacı, fikir birliği oluşturmanın yanı sıra eğlence ve dayanışmayı güçlendirmek ve de 'çatışma'yı yapıcı şekilde kullanarak toplumsal gerilimleri etkisiz hale getirmektir.
- Üçüncü amaç doğrudan katılımcı demokrasiyi referans alıp 'katılımcı demokrasi' ile daha basit geleneksel bir cumhuriyet kavramı olan 'ortaklık

politikası' arasındaki farkı vurgulamaktadır. Ortaklık politikasının eksik tarafı, katılımcı vatandaşların ortak karar alıcı rolünün tanınmamasıdır.

Katılımcı Bütçe Porto Alegre deneyimini referans alırken, katılım genellikle çeşitli ilçelerde yürütülen yerel toplantılarda ve ulaşım, sosyal konular, eğitim, çevre vs. konularında gerçekleştirilen ve birbirini tamamlayan konuları toplantılarda tartışarak kentsel alanlardaki yatırımlara yön verilir. Farklı fransız deneyimlerini birleştiren bir diğer özellik de, katılımın genellikle halka açık meclislerin oluşturulması yoluyla sağlandığı gerçeğidir. Mikro-yerel düzeyde, vatandaşlar ilçe fonları hakkında bazı kararlar alabilir ancak daha yüksek seviyede, belediye bütçesinin vatandaşlarla görüşülmesi ancak istişari nitelikte olmaktadır. Vatandaşların tavsiyelerinin resmen kabul görmesi her şeyden önce siyasi iradeye dayanmaktadır (Allegretti, 2004: 7).

Saint Denis'de nüfus 85.000, 2001 yılından bu yana stratejik kalkınmanın ana maddelerine ilişkin kapsamlı toplantılar ve yetki verilmiştir. Ayrıca vatandaşların 14 ilçenin tekliflerini ilettiği ve detaylı şekilde incelediği bazı 'bütçe toplantıları' düzenlenmektedir. Kent Konseyleri'nde bütçe hakkında oy verileceği zaman katılımcı bütçe sonuçları ortaya konulmaktadır (Allegretti, 2004: 7).

Bobigny'de nüfus 45.000, 2002 yılından bu yana Katılımcı Bütçeyi, "Açık Konuşalım" isimli halk toplantıları döngüsü çevresinde yoğunlaşan geniş bir katılım sistemine uyarlama çabaları süregelmektedir. Altı adet vatandaş girişim komitesi, ilçeleri bir araya getirmektedir ve komite kent konseyi'nde veto hakkına sahiptir. Kaynaklar ve kamusal sorumluluklara ilişkin her türlü konuda kendi projelerini de sunabilirler. Vatandaşların tekliflerinin gerçekleştirilme imkânının değerlendirilmesi bakımından farklı katılım yolları bulunmaktadır. En önemlisi, yönetimin sivil toplum kuruluşlarına yönelik doğrudan anlatımı aracı olarak kullandığı sorumluluklara ilişkin Gözetleme Yapısı'dır (Allegretti, 2004: 7).

Morsang-sur-Orge nüfus 19.500 deneyimi katılımcı bütçe konusunda bugüne kadarki en radikal olanıdır. Süreç, 1998 yılında 'İlçe Bakanlıkları'nın kurulmasıyla şekillenmiştir. 2001 yılında bütçe konularını ele almak için beş adet vatandaş toplantısı düzenlenmiştir. Toplantılar tüm bölge sakilerine açık olup kararlar herkesçe alınır. Seçilen konsey üyeleri, meclislerde oy hakkına sahip olmasa da, vatandaşlar ve yönetim arasında arabulucu rolü görmek üzere meclislere katılırlar.

Bütçenin Kent Konseyi tarafından kabulünden önce, toplantılardan çıkan teklifler konusunda herkesin fikrine danışılır (Allegretti, 2004: 7).

Fransada'ki farklı bir katılımcı bütçe deneyimi, Katılımcı Bütçenin mahalli idarelere yönelik çözüm kaynağı olmak zorunda olmadığını ancak farklı durumlara uygulanabilir bir fikir ve güç olduğunu göstermektedir. Poitiers'de yerleşik OPAC, tüm sosyal binaları (7.500 konut) yöneten bir kamu idaresidir. Kurum 2002 yılından bu yana, yatırım projelerinin bir kısmına (%17) kiracıların karar vermesini istemektedir. Ayrıca eşit sayıda kurum üyesi ve kiracıdan oluşan altı adet de Yerel Planlama Konseyi bulunmaktadır (Allegretti, 2004: 7-8).

Yetki verilen demokrasi kurumları ile doğrudan demokrasi forumları arasındaki diyalog bazen zor olsa da, Fransa'daki katılımcı bütçe yapıları, karar alma gücünün vatandaşlar ve belediye arasında paylaşıldığı müzakere şekillerine olanak sağlamaktadır. Bu durum, daha büyük meclisler sırasında masaya konulmuş talepleri incelemek ve detaylandırmak adına yetki verilen ve katılımcıları bir araya getiren temsil organları sayesinde mümkün olmaktadır. Zaman içerisinde Bobigny ve Morsang-sur-Orge gibi kentlerde, birkaç yıl öncesinde Kamerun'da geliştirilmiş yapılara benzer örnekleri taklit etmek adına bazı bağımsız Gözetleme Yerleri kuruldu. Bu yerler, vatandaş tekliflerini gerçekleştirme konusunda kurumların girişimlerini kontrol etmek adına vatandaşlara daha fazla özerklik temin etmektedir. Bu şekilde vatandaşlar, uygun bir bağımsız medya kanalıyla her türlü gecikmeyi rapor edip açıklayarak onay ve gerçekleştirme sürecinin tamamını takip edebilirler (Allegretti, 2004: 8).

Fransa'da bazı yönetimler örgütsel kurumları, vatandaşların katılımına açma sözü vermektedir. Bazen vatandaşlara katılımcı süreci yöneten kuralların koyulması konusunda bile danışılabilmektedir. Referans noktası, neoliberalizm döneminde bir yeri yönetmenin olası alternatif yolu olarak sembolleşen Porto Alegre'dir (Allegretti, 2004: 8). Ancak en büyük sorunlardan biri, sürece dâhil edilen katılımcıların sayıca az olmasıdır. Ayrıca belediye bütçesine ilişkin tartışmalarda vatandaş katılımından tamamen ders çıkarmak, büyük ölçüde vatandaşların özellikle kentsel alanın tamamına yönelik katkısına ilişkin bir tanım olmaması sebebiyle pek mümkün olmamıştır. Bir diğer sorun da tekliflere öncelik verilmesine ilişkin net bir uygulama olmamasıdır ki bu durum sürecin güvenilirliğini zayıflatmaktadır (Allegretti, 2004: 8).

Tablo18: Katılımcı Bütçe Dünya Örnekleri Özet Tablo

Katılımcı Bütçeyi Uygulayan Ülke/Kent	Uygulanan Katılımcı Bütçe Modelinin Özelliği
Brezilya: Porto Alegre	Vatandaşların katılımcı bütçe süreci ve içeriği hakkında bilgilendirilmesi, vatandaş katılımının sağlanması, halktan gelen talep ve önceliklerin belirlenmesi, bölge ve komite toplantılarında yatırım önceliklerinin görüşülmesi, bölge ve komite bazında temsilcilerin ve üyelerin seçimi, belirlenen projeler için öncelikle bütçe hazırlanıp sonrasında hazırlanan bütçenin belediye meclisince onaylanması
Brezilya: Recife	Katılımcı bütçenin vatandaşa tanıtılması, bölgesel anlamda halkın taleplerinin belirlenmesi, bölgesel bazlı toplantılar yapılması, planlanan proje ve faaliyetler hakkında internet ortamında oylama yapılması, konu odaklı toplantılarda önceliklerin belirlenmesi, temsilci toplantılarında kentin katılımcı bütçe meclisinin oluşturulması ve bütçe matris tekliflerinin oylanması, belirlenen önceliklerin belediye yetkilileri tarafından onaylanması
Kanada: Guelph	Mahalle destek koalisyonu oluşturulması, halkın gönüllü olarak şehre katkı sağlaması, kent ölçeğinde önceliklerin tartışılması ve öncelikler için ortak kuruluş ve sponsorlar aranarak fon temini sağlanması, faaliyetlerin toplumu geliştirmeye yönelik olmasına dikkat edilmesi, oy çokluğuna bağlı olarak öncelikler için para tahsisi sağlaması, tahsis edilen paraların vatandaş grupları tarafından harcanması
Japonya: Ichıkawa	Bütçe sürecinin tüm halka açıklanması, belediye tarafından halka kendi projelerini uygulamaları için bütçe fonu sağlanması, bütçenin nasıl kullanılacağı ile ilgili halk konseyi kurulması, projelerin halk oylaması ile belirlenmesi, sivil toplum örgütleri tarafından tekliflerin yeniden gözden geçirilmesi, belediyenin topladığı konut vergilerinin %1'lik kısmının sivil toplum örgütleri tarfından önceden belirlenen faaliyet planına göre harcanması, sosyal hizmetlere yönelik faaliyetlerin finansmanının %1'lik fondan karşılanması, önceliklerin belirlenmesinde sadece vergi verenlerin kullanabileceği oylama yapılması, sivil toplum örgütlerine kendi faaliyetleri için reklam yapma fırsatı sunulması, başarısız sivil toplum örgütlerinin cezalandırılması, sivil toplum örgütlerinin aldıkları oy oranında fona sahip olması ve %1'lik fondan harcayabilmesi
Endenozya: Tanah Datar	Köy, bucak toplantılarında konu esaslı tekliflerin değerlendirilmesi, bölge temelli toplantılarda yerel yönetim teknik birimi ve sivil toplum örgütleri tarafından sektör esaslı tekliflerin değerlendirilmesi, tüm halkın katılıldığı toplantılarda belirlenen planların meclisin onayına sunulması, bütçede gereksiz harcamaların kısılarak yoksulluğun azaltılması ve cinsiyete dayalı bütçe oluşturulması, özellikle kadınların sürece dahil olması,

	belirlenen hedef konular üzerinde önceliklerin tespit edilmesi, yıllık olarak belediye bütçe taslağının sektörel çalışma grupları tarafından analiz edilmesi, politikacıların yolsuzluk ve cinsiyete duyarlı bütçe konusunda cesaretlendirilmesi ve lobi faaliyetleri yürütülmesi, bütçe uygulamasının gözetleme ekibi tarafından denetlenmesi, hesap verebilirlik yönünden zayıflık, sistem politik bağlılığa ve hayır kurumlarının varlığına muhtaç olması
Hindistan: Kerala	Bölge seviye toplantılarında öncelikli projelerin hazırlanması, plan dökümanında yer alacak projenin seçimi, ilçe planlama komitesi tarafından projelerin onaylanması, uygulanana projenin uygulanmasının izlenmesi, planın şekillendirilip incelenmesi ve değerlendirilmesinde halkın sürece dahil olması, yoksulluğun azaltılması, cinsiyet eşitliği, demokratik yerelleşme üzerine yoğunlaşılması ve kaynakların bu alanlara harcanması
İtalya: Grottammare	İki aşamalı bölgesel meclislerde katılımcılar tarafından yerel problemlerin ve ihtiyaçların tartışılması, vatandaşlar tarafından bölge kurulunu oluşturan delegelerin meclis toplnatılarında seçilmesi, delegeler, sivil çalışanlar ve politikacılar tarafından problemnlerin ortaklaşa tartışılması, çözümlü, teknik ya da politik destekli çözümlü, özel ofis ya da belediye meclisi olacak şekilde dört kategoride konu ayırımına gidilmesi
İtalya: Pieve Emanuele	İki aşamalı bölgesel meclis toplantılarında öncelikli tercih sıralamasının yapılması, şehir konseyi kararlarına önem verilmesi, sivil toplum örgütlerine yer verilmemesi, problemleri çözmek için belediye tarafından oluşturulan özel bir ofisin varlığı
İtalya: Roma	Üç turlu bölgesel meclislerinde bölgesel çalıştay için sözcülerin seçilmesi, üç turlu bölgesel çalıştay toplantılarında problemlerin çözümü için özel bir ofisin oluşturulması
İspanya: Albacate	Dernekler ve mahalle toplantıları arasındaki ilişkiye dayalı olması, toplantıların yatırımlar ve belediye eylem programı esaslı olması, sadece sivil toplum temsilcilerinin toplantılarda oy kullanma hakkına sahip olması, şehir seviyesinde toplantıların düzenlenmesi, mahalle seviyesinde toplantı yapılmaması
İspanya: Cordoba	Mahalle, ilçe ve şehir olmak üzere üç aşamalı meclis toplantıları için katılımın sağlanması, toplumsal meseleler hakkında tekliflerin nasıl sıralanması gerektiğinin karara bağlanması, vatandaşlar ve mahalle dernekleri tarafından, önceliklerin sıralama krititeri ve yatırım önceliklerinin belirlenmesi, meclislerde seçilen halk delegeleri tarafından kriterlere uygun teklif listesi hazırlanması ve ardından mecliste onaya sunulması

Almanya: Berlin Lichtenberg	Kamu hizmetlerinin sunumunda katılımcı bir sistem öngörmesi
Almanya: Hilden ve Emsdetten	Bilgi, danışma ve hesap verebilirliğin ön planda olması, kamu hizmetlerini uygun hale getirmenin ve belediye bütçesinin dengelenmesinin amaçlanması ve bunun için vatandaşa danışılması, vatandaş odaklı bir sisteme dayalı olması, görüşlerin anketlerde değerlendirilip vatandaşın oyuna sunulması, yerel konseyin kararını müzakere süreci sonrasında belirlemesi
Almanya: Köln	E- Katılımcı bütçeleme sistemi uygulaması
İngiltere: Bradford	Halk tarafından önceliklerin belirlenmesi, önceliklerin proje kapsamında bir video klip vasıtasıyla halka izlettirilmesi ve izlenen projeler üzerinden oylama yapılması, seçilen öncelik için finansman sağlanması
Fransa: Saint Denis	Stratejik kalkınmaya yönelik toplantıların gerçekleştirilmesi, Vatandaşlar tarafından ilçe tekliflerine yönelik bütçe toplantılarının düzenlemesi, kent konseylerinde bütçe hakkında oy verileceği zaman katılımcı bütçe toplantı sonuçlarının ortaya konulması
Fransa: Bobigny	'Açık konuşalım' isimli halk toplantılarında geniş katılımlı bir toplantı yapılması, Sivil toplum kuruluşları tarafından yönetimin uygulamalarına yönelik gözetleme yapılabilmesi
Fransa: Morsang-sur-Orge	Vatandaşlar tarafından seçilen konsey üyelerinin meclis toplantılarında oy hakkına sahip olmamasına rağmen vatandaş ile yönetim arasında arabulucu rol üstlenmesi, Toplantılarda çıkan tekliflerin kent konseyinde dikkate alınması

Kaynak: Mastuti ve Neunecker, 2013: 50-60; Zavala, 2006: 85-95; Wampler, 2007: 22-35; Matsubara, 2013: 33-43; Allegretti, 2013: 200-220; Bassoli, 2012: 1185-1198; Allegretti, 2004: 5-13; Herzberg, 2013: 157-170; Hall J. Ve Röcke A., 2013: 174-183'den yararlanılarak tarafımızca hazırlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE BELEDİYELER AÇISINDAN KATILIMCI BÜTÇENİN UYGULANABİLİRLİĞİ

Türkiye'de 2000 yılından sonra yerel yönetimler konusunda bir takım reformlar yapılması gerekliliği dile getirilmeye başlanmıştır. Bu konuda bir yandan yerel katılımın güçlendirilmesine yönelik neler yapılabileceği konuşulurken diğer yandan kamu kaynaklarının etkin kullanılması, yolsuzluk içeren ve ranta dayalı bir kent yönetiminin sakıncaları dile getirilmiştir (Başbakanlık, 2003: 74).

3.1.Türkiye'de Belediye Yönetimlerinin Tarihsel Süreci ve Katılımcı Bütçenin Yasal Dayanakları

Osmanlı Devleti'nde çağdaş anlamda belediyecilik anlayışı Tanzimat'tan sonra ortaya çıkmıştır. Tanzimat öncesi duruma bakıldığında belediyeciliğin genel idari yapının içinde ayrı bir yönetim olmadığı görülmektedir. Yani belediyeye ait ve mülki konular birbirinden ayrı değildi. Osmanlı Devleti'nde kadılar şehrin yönetiminden sorumlu idi. Kadı kentin en üst yönetici sayılır ve maliye ve yönetime ait olduğu gibi yerel yönetime ait hizmetlerin görülmesinde de görevlere sahipti. Ayrıca kadılar günümüzde daha çok zabıtanın görev alanına giren çarşı esnafının denetlenmesi, fiyat kontrolü yapılması gibi görevlere de sahipti. Kadı belediyeye ait yetkilerini daha çok yerel halkın birlik olması sağlayarak ve yerel nitelikteki hizmetleri yerel halka yaptırmak şeklinde kullanıyordu (Kentleşme Şurası, 2009: 30-31).

Genel olarak bakıldıında kadılar yerel anlamda şu görevleri yürütmekle görevliydi: Mahallenin huzur ve intizamını sağlamak; ölçme ve tartmaya dayalı kullanılan vasıtaların denetlenmesi; bayındırlık faaliyetlerinin yürütülmesini sağlamak; çevrenin temizlenmesini sağlamak, kıt ürünler için karaborsa oluşumunu engellemekti. Kadılar tüm bu hizmetleri tek başlarına yürütemedikleri için zamanla kadıya bu görevlerini yerine getirebilmesi için mahalledeki kişilerden oluşan bir idari kadro yardım etmiştir. Bu kadrodaki kişilere çöplük subaşısı, ihtisap ağası, mimarbaşı, naipgibi isimler verilmekteydi. Bu kişilere de bağlı çalışan görevliler bulunmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde kentsel hizmetlerin gerçekleşmesinde vakıfların payı büyüktür. Hayır sahibi zengin kişilerin padişahların yaptırdıkları çeşme, köprü, aşevleri gibi hizmetler gönüllülük esasına dayalı olarak yaptırılmıştır. Bu hizmetlerin

yürütülmesinde gönüllü katılımcı mekanizmanın işlediği söylenebilir (Kentleşme Şurası, 2009: 30-31).

Osmanlı döneminde yerel yönetim ve belediye yönetimi konusunda edinilen gelenek cumhuriyetin ilk yıllarında da devam ettirilmiştir. Buna ilave olarak 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte Osmanlı dönemine ait 1877 'Dersaadet Belediye Kanunu' ve 1912 tarihli 'Dersaadet Teşkilat-i Belediye Kanun-u Muvakkat' yürürlükten kaldırılmıştır (Kentleşme şurası, 2009: 33).

1580 sayılı Eski Belediye Kanunu'nda belediye yönetiminin organları şu şekilde sayılımıştır: Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve Belediye Encümeni. Kanunun bu maddesi ile belediyelerin tüzel kişiliğe sahip birer kurum olmaları yönünde adım atılımıştır. Daha sonrasında 1933 tarihli 2290 sayılı Belediyeler Yapı ve Yollar Kanunu ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıha Kanunu ile belediyelerin kurumsal yapısının yanında birtakım görevleri yapabilmelerine imkân sağlanmış daha modern bir belediye anlayışının da önü açılmış oldu. Belediyelerin kent yönetiminde etkin olmalarını sağlamak amacıyla bir takım düzenlemeler yapılmış ve 2290 sayılı şehir, kasaba ve köylerde belediyelerin sağlık hizmeti ve yardım hizmetleri gibi faaliyetleri yürütebilmeleri yasalar çerçevesinde uyumlu hale gelmiştir (Kentleşme Şurası, 2009: 33).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda katılıma ilişkin düzenlemelere rastlamak mümkündür. Bunlardan ilki 5393 sayılı yasanın 'İhtisas Komisyonları' başlıklı 24. Maddesinde yer almaktadır. Söz konusu kanunda: *''Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir.*

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır.

Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir'' (5393 Sayılı Belediye Kanunu Madde: 24).

Bu düzenleme sayesinde sivil toplum örgütlerinin belediyelerin kent ile ilgili aldıkları kararlarda aktif katılımcı olarak rol almalarının önü açılmıştır (Turgut, 2010: 423).

5393 Sayılı Belediye Kanunun 'Belediyenin Yetki ve İmtiyazları' başlıklı 15. Maddesi ile de Belediyelere isterlerse belediyede ikamet eden vatandaşlara kamuoyu yoklaması yapmak suretiyle vatandaşların fikirlerini alma ve belirli konularda ne düşündüklerini tespit etme imkânı verilmiştir (Turgut, 2010: 424).

Yine 5393 sayılı Belediye kanununda katılımcılığın geliştirilmesi adına belediyelere isterlerse aynı belediyede yaşayan kişiler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesini sağlamak amacıyla gerekli çalışmaları yapma ve bunu gerçekleştirirken üniversitelerden, sivil toplum örgütlerinden ve uzman kişilerin katılımı ve fikrini alma fırsatı sunulmuştur (Turgut, 2010: 424).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda stratejik plan hazırlanırken katılımcılığın olması gerektiğine de vurgu vardır. Nitekim 5393 sayılı yasanın 41. Maddesinde: "Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer." denilmektedir.

Belediye kanununda katılımcılığa yapılan vurgulardan bir tanesi de mahalle ve yönetimi başlığı ile belirtilen 9. madde'dir. Kanunun bu maddesinde muhtarın mahalleyi yönetirken alacağı kararlarda mahallelinin ortak ihtiyaçlarını mahalleliye danışarak yapmasının uygun olduğu ve diğer kurumlarla da ihtiyaçların belirlenmesinde işbirliği içine girmesinin uygun olduğu belirtilmiştir (Turgut, 2010: 424).

Mahalleler bireylerin ortak ihtiyaçlarının belirlenmesi ve kişilerin birbirleri ile iletişime geçebilmeleri için uygun ortamı bulabilecekleri en uygun yerlerdir. Mahalle organı, halkın demokrasinin bir gereği olarak yönetimde doğrudan söz alabilmesive mahallenin sorunlarını yönetimde yetkili bireylere çabuk ulaştırmasını sağlayıcı görevler ifa eder (Turgut, 2010: 426).

5393 sayılı Belediye Kanunu ile getirilen en önemli yeniliklerden bazıları şunlardır: Belediye yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, kamuoyu denetimine açık olma, hizmetlerde etkili ve verimli olmayı hedeflemedir. Tüm bu sayılan yeniliklerle belediyelerin bir yandan iyi yönetişim aracı olan katılımcılığı gerçekleştirmesi ve diğer yandan kaynakların etkin kullanılmasıyla israf ve savurgan davranmalarının önüne geçilmesi hedeflenmiştir (Turgut, 2010: 442-443).

3.2. Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri

YG-21 Programı'nın başlangıç aşamasında Türkiye'de henüz kent konseyleri oluşmamıştı. Ancak gerek yerel sorunların belirlenmesi gerekse de bu sorunların nedeni ve çözüm yollarının tespit edilmesi açısından kent konseylerinin kurulması bu aşamada bir hedef olarak belirlenmekteydi. Ancak "danışma foruma" nun ötesine hızlı bir geçiş yapılarak kent konseylerinin konseyleri oluşmaya başlamıştır (Emrealp, 2011: 14).

Bu anlamda değerlendirildiğinde Kent Konseyleri 12 Kasım 2003 tarihli resmi gazetede, 'Türkiye'ye özgü bir yapılanmayla, merkezi yönetimi, yerel yönetimi ve sivil toplumu bir işbirliği ortaklığı çerçevesinde bir araya getiren benzersiz yönetişim mekanizmaları' olarak tanımlanmaktadır.

Yine 5393 Sayılı Belediye Kanununun 76. maddesinde kent konseylerinin tanımı ve işlevinden şu şekilde bahsedilmektedir: *"Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunu ve hem şehirlik bilincinin geliştirilmesi, kent hak ve hukukunun korunması, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin varsa üniversitelerin ilgili sivil toplum örgütlerinin siyasi partilerin kamu kurumu ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımı ile oluşan kent konseyinin faaliyetlerini etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."*

Kent konseyleri katılımcı bütçe sürecinin gerçekleşmesini kolaylaştırıcı bir yapıdadır. Kent konseylerinin faaliyetlerini yürütmede zorluk yaşaması o yerin katılımcı kültüre sahip olmadığını bu kültürün o yer için yabancı bir kavram olduğunun da göstergesidir. Fakat kent konseyi olmayan yerlerde katılımcı bütçe süreci işlenmiyor anlamı da çıkarılmamalıdır. Tüm bunlarla beraber katılımcı bütçe sürecinin tamamlayıcı bir unsuru olarak kent konseyleri ön plana çıkmaktadır (TEPAV, 2007: 60).

Rio Zirvesi'nde çevre ve diğer problemlerin çözümünde merkezi hükümete bir takım görevler verilmesi, merkezi yönetimi esas alan bir düşünce ortaya çıkmıştır. Fakat bu düşüncenin başarısızlığa uğraması ülkeleri daha yenilikçi ve merkezi

olmayan uygulamalara yöneltmiştir. Yerel Gündem 21 ile de yerel yönetim ile merkezi yönetimin işbirliği içinde hareket etmesigerektiği, tek aktörlü bir yönetim anlayışı yerine birden çok ortaklı yönetim anlayışı ile istişareli olarak sorunların daha rahat çözüme kavuşacağı tespit edilmiştir (Torlak ve Önez, 2005: 655).

Yerel Gündem 21 Projesi, sadece yapılacak faaliyetlerden oluşan basit bir proje değildir. Uzun süreli ve daha kapsamlı bir projedir. Kent vizyonunun belirlenmesi ve gelecekte kentle ilgili neler hedeflendiğinin açıkça ortaya konulması ardından stratejik eylem planının hazırlanması ve uygulanmasını da kapsamaktadır. Sürecin işleyişi şöyledir (www.yerelgündem21.org'dan aktaran Torlak ve Önez, 2005: 659):

i. Öncelikle çevre, ekonomik ve sosyal gelişme ile alakalı sorunlar tespit edilip nedenleriyle birlikteraporlanmaktadır.
ii. Daha sonra kısa ve uzun dönemli sürdürülebilir hedefler ortaya konulur ve bu hedeflerin gerçekleşmesi adına yerel eylem planları hazırlanır. Tüm bu planların maliyetleri ortaya çıkartılmaya çalışılır
iii. Hazırlanan plan ve programlar Yerel Gündem 21 ilkeleri ile bağdaştırılacak bir biçimde yerel ortaklar arasında sorumlulukların paylaştırılmasına geçilir ve süreç bir takvime bağlanarak sürecin uygulanmasına geçilir. Ardından sürecin tamamlanmasından sonra süreç hakkında değerlendirmeler yapılır. Yeni sonuçlar ortaya konulur, sürecin varsa olumsuz yanları için yeniden strateji belirlenmesine geçilir.

Yerel Gündem 21 katılım araçları olarak Kent Konseyleri, Çalışma Grupları-Kozalar, Mahalle Kurulları ve Merkezleri yer almaktadır (Torlak ve Önez, 2005: 659-661).

Kent konseyleri, toplumdaki her sınıf vatandaşın kentle ilgili karar alımlarında söz sahibi olabilmesi varsa sorunlarını aktarabilmesi ve kentle ilgili danışılmaya gerek konularda yardımcı olmak amacıyla oluşturulmuştur. Kent konseylerinin çatısı altında yer alan kurum ve kuruluşlar içerisinde sivil toplum örgütleri, özel sektör kuruluşları ve muhtarlıklar yeralmaktadır. Tüm kurum ve kuruluşlar kent bazında var olan sorunlar ve diğer çeşitli konular üzerinde düzenli olarak toplantı yapmaktadır. Kent konseyinde yer alan ve yerel yönetim organları dışındaki kuruluşlara yeteri kadar söz hakkı verilip verilmemesi yerel yöneticilerin tutumlarına bağlı olabilmektedir. Fakat yine de kentadına bir şeyler yapılması için bir

araya gelen topluluklardan oluşması nedeniyle kentte katılımcı mekanizmanın işletilmesini sağlayan önemli bir araçtır (ICLEI, 1999'dan aktaran Torlak ve Önez, 2005: 659).

Çalışma grupları Yerel Gündem 21 kapsamında en az 3 kişilik gönüllülerden oluşur. Grupların toplanma zamanı Yerel Gündem 21 sekreteri tarafından ilgili kişilere ve kamuoyuna ilan edilmektedir. Toplantı konuları Yerel Gündem 21 kapsamında yer alan çevre sorunları, kentlerin öncelikli problemleri ya da belirlenecek bir ihtiyaç durumunu kapsamaktadır. Toplantılarda mümkün mertebe toplumun her tabakasından gönüllü insanın da katılması sağlanmaya çalışılır. Ayrıca kadınlar ve gençlerin katılımı özendirilmektedir. Bunun nedeni ilk olarak cinsel ayrımcılığın toplantılar için ortadan kaldırılması diğer yönden de gençlere katılımcılık ruhunun aşılanmasıdır. Yerel Gündem 21 kapsamında grup çıkarmakta zorlanan kentlerde ise temsilci sayısını artırmaya yönelik çabalar harcanır. Ayrıca farklı çalışma alanlarına sahip olan grupların birbirleri ile organize olması da sağlanılmaya çalışılmaktadır (Torlak ve Özen, 2005: 659).

Mahalleler yönetime doğrudan katılabilmek için en uygun yerlerden birisidir. Yerel yönetimlere yönetimde destek sağlamak üzere mahalle yönetiminin varlığı olumlu karşılanmıştır. Mahalleler halk ile belediye arasında yaşanabilecek iletişim eksikliğini gidermede etkin bir rol alabilir. Yerel Gündem 21 sürecine katkı sağlamak için de mahalle bazında yapılacak teşkilatlanmalar, ofis ve danışma merkezleri gibi yerlerin kurulması önem arz etmektedir. Bu sayede daha çok birey Yerel Gündem toplantılarına katkı sağlamak için ikna edilebilecek ve sorunların kent toplantılarında dile getirilmesine toplumun her kesiminin katkı yapması gerçekleşebilecektir. Mahalle toplantılarına katılım serbesttir. İsteyen herkes gidip toplantıda varsa düşüncelerini ortaya koyabilir ve sorular sorabilir. Bu sayede aynı mahalleyi paylaşan kişiler arasında istişareye dayalı bir fikir alış verişi gerçekleşmiş olur (Torlak ve Özen, 2005: 660).

Yerel Gündem 21 katılım biçimleri bilgilendirme, eğitim, yönlendirme ve yönetime doğrudan katılımdır. Bunlardan bilgilendirmede bireyler, kentle ilgili kararların alımına katılabilmeleri için öncelikle çevreleri hakkında bilgilendirilmelidir. Bilgilendirme, yerel yönetimlerin sahip oldukları ve geliştirebilecekleri çeşitli mekanizmalarla elde edilebilirken, hem yönetimlerde hem de vatandaşlarda yerleşik bir ahlakın mevcudiyeti de bilgilenme süreçlerinin yanı sıra, yönetimde açıklık ve kuralların herkes için eşit biçimde işlemesi sonucu

oturtulabilecektir. Bilgilenme öneminin ve gerekliliğinin kabul edilişinin bir göstergesi de onun sadece ilke olarak düzenlenilmekle yetinilmeyip doğrudan doğruya bir hak olarak ele alınmasıdır. Eğitim ise katılımın basit bir düzenlemeden ibaret olmadığı dikkate alınırsa, eğitimin önceliği iyice anlaşılır. Katılıma yer veren uluslararası metinlerin hepsinde eğitimin önemi belirtilmiş ve geliştirilmesi gereği vurgulanmıştır. Amaç, bireylerin sorumluluk bilincini ve bağımsız düşünme yeteneğini kazanmalarını sağlamaktır. Bu kişilerin, bireysel gelişmelerini ve çevrelerini nasıl biçimlendirdiklerini kavramalarını sağlayacaktır. Yönlendirmenin gerçekleştirdiği fonksiyon, halkın katılımının yerel yönetim işleyişine entegrasyonun bir koşulu, yerel yönetimlerin çeşitli mekanizmalar aracılığıyla katılımı özendirip güçlendirmeleridir. Gerekli ve öncelikli bir diğer koşul da çevre konusunda halkın bilinçlendirilmesi ve yönlendirilmesidir. Yönetime doğrudan katılım en gelişmiş biçimiyle geniş kitlelerin yönetimin karar süreçlerine ve denetim mekanizmalarına katılımın sağlanmasıdır (Torlak ve Önez, 2005: 660-661).

Türkiye'de katılımcı bütçeleme anlayışına yönelik ilk çalışmalar 2007 yılında 'yerel yönetim reformuna destek projesi' adı altında başlatılmış ve bu kapsamda 'hizmet geliştirme planlarının hazırlanması', 'stratejik planlama araçlarının geliştirilmesi' ve 'çok yıllı yatırım programlaması' başlıkları üzerinden katılımcı bütçe fikri geliştirilmeye çalışılmıştır (Sakınç ve Bursalıoğlu, 2014: 8). Katılımcı bütçeleme hakkında bir diğer önemli çalışmada yine 2007 yılında başlayan Türkiye'den 23 belediye ve İsveç'ten 6 belediyenin katıldığı ' Belediye Ortaklık Ağları' projesidir. Bu proje kapsamında yerel yönetimlerin hizmet alanlarına giren teknik ve sosyal konularda etkinliğin artırılması ve yerel demokrasinin güçlendirilmeye çalışılması hedeflenmiştir. Katılımcı bütçe ise projenin kapsamına giren alt başlıklardan biridir (Tusunet, 2015'den aktaran Yalçın, 2015: 324).

Türkiye'de yerel yönetimlerde katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik ilk ve tek uygulamalı örnek, Çanakkale Belediyesi'dir. 2007 yılında merkezi yönetim tarafından yürürlüğe konulan 'Yerel Yönetimlere Destek Projesi' kapsamında katılımcı bütçeleme uygulmasına pilot belediye olarak Çanakkale Belediyesi seçilmiştir. Katılımcı bütçe çalışmasında Çanakkale Fevzipaşa Mahallesi'nde 16 yaşından büyüklerin katıldığı oylamaya mahalle nüfusunun %34,4'ü katılmıştır. (i) Kentsel altyapı, (ii) ortak kullanım alanları, (iii) toplu taşıma, (iv) yol-kaldırım-trafik, (v) çevre koruma ve çevre sağlığı, (vi) sosyal hizmetler şeklinde belirlenen altı yerel hizmet türünde katılımcılardan önceliklendirme yapılması istenmiş ve katılımcıların

%43'ü ortak kullanım alanlarının düzeltilmesini temel öncelik olarak belirtmiştir. İkinci seçenek ise %29,6 ile sosyal hizmetlerin geliştirilmesi talebi olmuştur. Bu oylamadan sonra mahallelinin tercihleri doğrultusunda Sarıçay Kıyısı ve Zafer Meydanı'nın düzenlemesi Çanakkale Belediyesi'nin 2008 yılı yatırım programına alınmıştır ((Uysal, 2013: 145)'den aktaran Yalçın, 2015: 324).

Çanakkale Belediyesinin düzenlediği ve aşağıda yer alan Tablo 18 Katılımcı bütçe uygulamasında belediye önceliklerinin belirlenmesine yönelik güzel bir örnek teşkil etmektedir.

Tablo 18: Çanakkale Belediyesi Belediye Öncelikleri ve Alt Öncelikleri

1.Kentsel Altyapı • İçme suyu sistemi • Kanalizasyon sistemi • Yağmur suyu toplama sistemi	Çevre Koruma ve Çevre Sağlığı • Çöplerin toplanması • Çöp konteynırları • Geri dönüşüm çöplerinin toplanması • Haşere ve sineklerle mücadele • Zabıta denetimleri
2.Ortak Kullanım Alanları • Mahalle kütüphanesi • Yeşil alan, park ve bahçeler • Spor alanları • Tarihi alan ve konutların güzelleştirilmesi • Alış veriş merkezleri • Semt pazarları	Sosyal Hizmetler • Beceri kazandırma kursları • Sosyal hizmet evlerinin yaygınlaştırılması • Çocuklar, gençler, yaşlılar ve engellilere yönelik hizmetler • Sağlık kampanyaları ve bilgilendirmeler
3.Toplu Taşıma • Yeni güzergâhların belirlenmesi • Yeni durakların yapılması • Taşıma hizmeti	Sosyal Yardımlar • Ayni ve nakdi yardımlar • Gıda ve yakacak yardımları • Giyecek kampanyaları
4.Yol Kaldırım ve Trafik • Kent içi yönlendirme ve sinyalizasyon • Araç yolları • Asfaltlama, sathi kaplama, parke • Yaya yolları ve kaldırımlar • Bisiklet yolları	Eğitim ve Sağlık Destek Hizmetleri • Öğrenci bursları • Okullara yardımlar • Sağlık bilgilendirme kampanyaları

Kaynak: Çanakkale Belediyesi, 2008'den aktaran Demirkaya, 2010: 30.

3.3. Katılımcı Bütçe Hizmet Öncelikli Modeli

Katılımcı bütçe dünya örnekleri dikkate alınarak Türkiye'de uygulanmak üzere bir katılımcı bütçe modeli aşağıda sunulmuştur. Modelin ana başlıkları ve modelin nasıl uygulanacağına yönelik açıklamalar aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir. Daha sonra modelin uygulanmasına yönelik Malatya'da sivil toplum örgütlerine yönelik bir anket uygulanmıştır.

- **Muhtarlara sorunların aktarılması**

Halk mahallesi ile ilgili bir sorun ile karşı karşıya kalırsa ilk önce muhtara durumu rahatlıkla anlatabilmelidir. Sorun eğer sadece bir kişiye ait bir sorunsa muhtarın onayı alındıktan sonra muhtar durumu belediye yetkililerini arayarak haberdar edebilmelidir. Böylece muhtarlık makamı da kullanılmış olabilir. Eğer birden fazla kişiyi ilgilendiren bir mesele ise muhtar, o mesele ile alakalı kişiler, gerekirse mahallede sözü geçen kişilerle birlikte bir toplantı düzenler. Toplantıda mesele ayrıntıları ile birlikte görüşülür. Hep birlikte bir karara varılır. Eğer bireylerin kendi aralarında halledilebileceği düzeyde bir mesele ise gerektiğinde belediyeden de maddi destek alınarak sorun çözülebilmelidir. Burada büyük çapta karşılaşılan sorunlar için muhtarlık makamı belediyeye gidilip sorunların daha rahat aktarılabilmesi adına yararlı olabilir.

- **Kanaat önderlerine mahalle düzeyinde sorunların anlatılması**

Mahallede sözüne itibar edilen kişiler sorunların daha hızlı ilgili kişilere aktarılmasında yararlı olabilir. Çünkü bir kere bu kişiler toplum tarafından meseleleri kavrama ve çözüm bulma konusunda kabul görmüş kişilerdir. Bu kişilerin halkın güvenini alması belediyede halkın sorunlarının daha rahat anlatılabilmesi ve çözüme kavuşturulması için gereken uzlaşıyı da sağlar. Karşıdaki muhatapla rahat iletişime geçilebileceğinden meselenin çözümünde ve sorunun kabul ettirilmesinde ikna edicilik açısından faydalı olabilirler. Bu kanaat önderleri her yerin kendi kültürel durumuna göre farklı özellikler gösterebilir. Bu kişiler kimi zaman dini kanaat önderleri, kimi zaman eğitimcilerden, kimi zaman doktorlardan kimi zaman esnaflardan olabilir. Yani mesleğine bakılmaksızın sözünü dinletebilme yeteneği yüksek meselelere hâkim herkesten olabilir. Aslında bu kişilerden mahallenin sorunları konusunda fikir danışılması dışarıdan sivil bir kişi olması yönüyle de avantajlı olabilir. Çünkü bu kişiler toplumsal meselelere siyasi kaygısı olmadan daha rahat bakabilir. Muhtar olsun belediye çalışanı ve yetkilisi olsun biraz yeniden

seçilememe korkusuyla üst makamlara çok fazla sorun getirmeme eğiliminde olabilirler. Bulundukları konumlarını muhafaza etme fikri onları yanlış kararları bile bile alma durumuna dahi götürebilmektedir.

- **Sivil toplum kuruluşları ve vakıfların halk ile belediye arasında aracı olması**

Sivil toplum kuruluşları dediğimiz organizasyonlar çeşitli odalardan, birliklerdenve vakıflardan oluşur. Bu tarz kuruluşlar halkın isteklerinin ilgili yetkililere doğru aktarılmasında bir köprü görevi görmektedir. Zaten sivil toplum kuruluşlarının kurulma gayesi de budur. Bu tarz kuruluşlara üye olan kişiler tek başlarına dile getirmekte zorlandıkları hususları daha bir üst birlik olan sivil toplum kuruluşları sayesinde kolayca dile getirebilmektedir. Bir ya da birkaç kişinin söylemekten çekindiği bir meselenin yetkililerin önüne getirilmesi ve dillendirilmesinde daha inandırıcı, ikna edici ve kabullendirici olabilmektedir. Tek bir fert yerine toplu hareket edilerek halkın daha güçlü söz sahibi olması sağlanabilmektedir.

- **Belediye web sayfası e – anket belediye uygulaması**

Belediye web sayfasında her vatandaş belediyenin aylık hizmet planları konusunda bilgi sahibi olabilmelidir. Vatandaşların önceden görüşü alınarak belirlenecek sağlık, ulaşım, altyapı, çevre, imar ve planlama, sosyal hizmetler, kültür ve spor hizmetleri ve afet gibi hizmetler konusunda ayrıntılı bir şekilde planlanan hizmetler ile bu hizmetlere ait güncel bilgiler yer almalıdır. Örneğin sağlık hizmetleri konusunda önce belediyede ikamet eden vatandaşların halk sağlığı ile ilgili genel bilgiler yer alabilir. Hayvan sağlığı hizmetlerine yönelik bilgiler sunulabilir. Sağlıkla ilgili projeler ve yatırım programı belirlenebilir. Sağlıkla ilgili son haberler ve basın bülteni yer alabilir. Daha sonra vatandaşlar hizmet öncelikleri için oylarını elektronik anket üzerinden değerlendirebilir. Ayrıca ankette isterlerse sayılan hizmet öncelikleri dışında kendilerinin önereceği farklı bir hizmet önceliği varsa onu da yetkililere duyurabilmeli, o uygulama da eğer dikkate değer bir uygulama ise anında ankete dahil edilebilmelidir. Her vatandaş sadece 1 tane oy kullanma hakkına sahip olmalıdır. Herkese düşüncesini belirtebilmesi için eşit fırsat tanınmalıdır. Anket sonuçları titizlikle işin uzmanları tarafından değerlendirilmelidir. Çıkan sonuçlar yine kamuoyuna duyurulmalıdır. Böylece çoğunluğun istediği hizmet önceliği belirlenmelidir. Bundan sonra yetkililere düşecek olan belirlenen hizmet önceliklerinin nasıl uygulanabileceğine karar vermektir. Belirlenen hizmet

öncelikleri adım adım belirlenecek planlar dâhilinde uygulamaya geçirilmeli her aşaması web sitesinde her bir hizmet kalemi için açılan ekrandan uygulamanın aşamaları hangi süreçte olduğu halka duyurulmalıdır. Eğer uygulama planlanan zamandan geç ilerliyorsa nedeni halk ile paylaşılmalıdır. Halk bunun nedenini yetkililerden sorabilmelidir. Uygulamanın her aşaması halk ile web sayfası üzerinden paylaşılabileceğinden halka uygulama aşamasında uygulamanın gidişatına yönelik anket sorusu yöneltilebilir ve halkın düşünceleri paylaşılabilir. Tüm bu uygulamalar için belediyenin bir e- belediye ve uygulama merkezi olmalıdır. Merkezde web sitesi birimi, e-oylama birimi, değerlendirme birimi gibi birimler yer almalıdır.

- **Belediyeye gelen şikâyet mektupları, öneri ve dilekçelerin incelenip değerlendirilmesi**

Belediye'ye halkın isteklerini iletme yollarından bir tanesi şikâyet ya da öneri mektupları olabilir. Her bir mahallede belediyeye ait şikâyet ve öneri kutuları oluşturulabilir. Her ayın sonunda ya da belediyece belirlenecek bir günde ki bu gün aksayan hizmetlerin giderilebilmesi açısından çok uzun değildir. Belediye istek kutusunda toplanan mektupları görevliler aracılığıyla toplatır. Daha sonra toplanan bu mektuplar belediye tarafından belirlenen ve belediye hizmetleri hususunda alanında uzman kişilerin oluşturduğu bir komisyona gönderilir. Komisyondakiler her bir mektubu kendi uzmanlık alanına giren kişilerin vereceği karara göre değerlendirmeye alır. Ve değerlendirmeye alınan istek mektupları belediye başkanı başta olmak üzere belediye yetkilerine bir rapor halinde sunulur. Bu raporda belediye ile ilgili varsa sorunlar ve ilgili uzman kişinin çözüm önerisi yer alabilir. Başkan ve üyeler belediye meclisinde bu konuları da gündeme getirerek sorunların çözülebilmesi adına kararlar alırlar. Daha sonra belediye başkanı meclis tarafından alınan kararları uygular. Burada işi resmiyete dökebilmek amacıyla değerlendirmeye alınması gerekli görülen istek mektupları konu başlığı halinde yerel bir gazetede duyurulabilir. Kişiler kendi isteklerinin dikkate alındığını bu yolla görebilir. Ve böylelikle hizmet memnuniyetleri artmış olur. Yerel bir gazetede yayınlamanın yanı sıra insanların sıklıkla uğradıkları kamu kurumları ile belediye ilan panolarında da bu istekler ilan edilebilir. Sonrasında belediye meclisince anılan hizmetler için karar niteliğindeki çözümü sağlayacak uygulamalar konusunda da bilgilendirme yapılabilir. Halk isteklerinin uygulanabilir olacağını görecektir. Uygulama gerçekleştiği anda ise istekte bulunan kişilerin hizmet memnuniyetleri ve hizmet talep etme arzuları artarken diğer istek mektubu vermeyenler için ise istek mektubu

vermeye teşvik edici bir uygulama olabilir. İstek mektupları konusunda Meclis tarafından alınacak olan kararların uygulanıyor olması çok önemlidir. Mektuplar toplatılıyor, duyurular gerçekleşiyor, meclis tarafından da gündeme alınıyor ama çözüme yönelik herhangi bir adım atılmıyor ise halkın isteklerine yönelik bir hizmet önceliği yok demektir.

- **Beyaz masa uygulaması, belediye başkanının yılın belirli günlerinde halkı kabul edip isteklerini dinlemesi**

Beyaz masa uygulaması da denilen bir uygulama ile belediye başkanı belirlenecek bir uygun günde (halkın rahat bir şekilde katılabileceği bir gün, örneğin hafta sonu belirlenecek gün ve saatte) halkı kendi makamında ağırlayabilir. Belediye başkanının halkın kabulünü rahat gerçekleştirmesi adına belediye binasının içindegeniş bir salonun olması doğru olacaktır. Başkan 40-50 kişilik bir heyetin rahatça oturup derdini anlatabileceği bir salonda halktan misafirlerini ağırlaması gerektiğinde tek tek halka söz vermesi halkın isteklerini dikkatlice dinlemesi uygun olacaktır. Sıradan vatandaş olarak herkesin düşüncesini dile getirebileceği bu salonda kişiler başkana yakın olmanın avantajlarını kendilerinde hissedip isteklerini rahat bir şekilde iletebilirler. Başkan da halkın isteklerini gerçekleştirmeye yönelik adımların atılması adına söylenenlerin not edilmesini sağlayabilir. Toplantıyı kayıt altına alabilir. Kendisi halkı memnun etmek adına istekler konusunda yapılabilecek uygulamalarla ilgili açıklamalarda bulunabilir. Halkın bu konudaki taleplerini dinleyebilir. İsteklerin yerine getirilmesi hususunda halkın önünde söz vermek dolayısıyla hizmet memnuniyetine katkıda bulunabilir.

- **Facebook ve twitter hesabından belediye başkan ve yetkililerine doğrudan ulaşma**

Katılımcı bütçede halkın öncelikli istediği hizmetleri anlayabilmede en kolay ve hızlı yöntemlerden birisi de sosyal medyadır. Belediyeye ve belediye başkanına ait facebook ve twitter hesapları olabilir. Böylelikle vatandaşlardan sosyal medyaya üye olan kişiler online üzerinden mesaj atarak dileklerini başkana rahat bir yoldan iletebilirler. Yine belediye facebook üzerinden belirli konularda hizmet önceliklerini tespit ederken halkın fikrini online üzerinden alabilir. Facebook üzerinden vatandaşlar ilgili hizmet öncelikleri konusunda tercihlerini, fikirlerini çekinmeden söyleyebilirler. Hizmet önceliği tespit edilip başlanılan proje ve yatırımlar konusunda da sosyal ağ faydalı olabilir. Yatırım ya da projenin varsa aksayan yönleri vatandaşlar tarafından ilgililere sosyal ağ üzerinden çabucak bildirilmek suretiyle yine sorunların çözümüne yönelik tavsiye ve açıklamalar online üzerinden takip

edilebilmektedir. Vatandaşlar ilgili hizmetler konusunda yorumlarını çekinmeden dile getirmektedirler. Facebook üzerinden beğenme ve twitter üzerinden takip etme yoluyla gerçekleşen hizmetin olumlu ya da olumsuz yönlerini görme fırsatı sunulmaktadır. Bu konuda vatandaşlara başkan ve belediyeye ait sosyal ağ adresleri tanıtılmalıdır. Belediye tarafından herkese açık bir sosyal ağ grubu kurulmak suretiyle isteyen vatandaşlar bu gruba üye olabilmelidirler. Sosyal ağ üzerinden varsa güncel duyurular web sitesine ek olarak yayınlanmalıdır. Belediye gerçekleştirdiği hizmetlerin ne aşamada olduğunu ilgili fotoğraf karelerini facebookta yayınlamak suretiyle gösterebilir. Vatandaşlar yeni bir proje belediyeye sunmak istiyorlarsa ilgili projeye ait dökümanları sosyal ağda yayınlayarak halkın bu konuda nabzını ölçebilirler. Halk tarafından beğenilen hizmetler belediye başkanı ve yetkilileri tarafından da görülerek değerlendirmeye alınabilir. Böylelikle her türlü fikre açık gelişmelere, yeniliklere değer veren bir belediyecilik anlayışı meydana gelebilir.

Teknoloji bir araç olarak katılımcı bütçenin tanıtılmasında önemli rol üstlenebilir. Katılımcı bütçe modelinde halkın isteklerinin dikkate alındığını gösteren iyi bir reklam filmi aracı olabilir. Yapılan bu reklam filminde belediye hizmetleri konusunda halkın isteklerinin dikkate alındığını gösteren video görüntüleri sosyal medyada yayınlanmak suretiyle çok geniş bir kitleye bu konuda mesaj verilebilir. Böylelikle modele halkın adapte olabilmesi daha rahat sağlanabilir. Sosyal medya üzerinden kendilerinin ikamet ettikleri belediyelerin sorunlarının çözümü konusunda belediye destekli fikir yarışmaları online üzerinden yapılıp, beğenilen fikirler ödüllendirilebilir.

- **Belediyenin şikâyet numaraları, çağrı merkezleri kullanılarak belediye ile ilgili halkın şikâyetlerini belediyeye ihbar edilmesi**

Belediyeye ait bir numara şikâyet ya da çağrı merkezi olarak kullanılabilir. Çağrı merkezi ya da şikâyet hattı halkın isteklerini dinler gerektiği şekilde not alarak bunu direk yetkili kişilere bildirebilir. Halkla yetkilileri karşı karşıya getirmeden aracı rolünü üstlenebilir. Çağrı merkezinin faydalı bir yanı gerekli ya da gereksiz tüm isteklerinin yetkilileri fazlasıyla meşgul etmesini önlemesidir. Halkın istekleri arasından gerçekten kayda değer olanları belirleyip çözülmesi öncelik gerektiren hizmetlerin ayırt edilmesine katkı sağlamaktır. Bazen sırf muhalefet olsun diye sorunlar dile getirilmek istenebilir. Ya da gerçekten bir sorun vardır ama vatandaşın bunu dile getirirken kullandığı yöntem eleştirmekten öteye gitmemekte bir çözüme yönelik olmayabilmektedir. Vatandaş bir sorunu dile getirirken aslında başka ilgisiz

bir konuyu karşı tarafa aktarıyor olabilir. İsteklerini ifade etmede zorlanabilir. İstekler konusunda bu tarz olası yaşanabilecek aksaklıkların giderilmesinde çağrı merkezi gerekli bir görevi yerine getirebilir. Çağrı merkezine insanların itibar etmemesi isteklerin ilgililere ulaşmasını güçleştirebilir. Öncelikle çağrı merkezini kullanmanın önemi ve kolaylığı halka tanıtılarak halk bilinçlendirilmelidir. Belediye otobüsünün içerisinde duyuru asmak, video görüntüleri koymak ya da bilbordlar yoluyla böyle bir hizmetin tanıtılması yararlı olabilir. Çağrı merkezi konusunda İnsanların ilgisini çekmek gerekir. Halkın isteklerinin nasıl yetkililere ulaştırıldığının görsel olarak halka sunulması gerekir. Diğer yandan belediye yetkilileri de bu konuda üzerine düşeni yerine getirmelidir. Eğer çağrı merkezinden gelen ihbarlar değerlendirmeye alınmaz ise halkın çağrı merkezine itibarı kalmayabilir böylelikle çağrı merkezini kullanma istekliği de azalabilir. Ayrıca çağrı merkezindeki görevlinin vatandaşın isteklerini yetkililere doğru aktarabilmesi için mutlaka telefon görüşmesi kayda alınmalı ve yazılı bir belgeye dökülmesi gerekir. Çağrı merkezinde çalıştırılan kişilerin yumuşak bir ses tonuna sahip sabırlı, halkın isteklerini anlayabilen kişi ya da kişiler olmasına dikkat edilmelidir.

- **İlköğretimden başlanılarak toplumsal sorumluluk dersleri verilmesi**

Katılım bilincinin küçük yaşlarda oluşturulması çok önemlidir. İlköğretim çağında kazandırılmaya çalışılan alışkanlıklar bireylerin ilerleyen yaşamları için bir çekirdek oluşturmaktadır. Erken yaşlarda edinilen kazanımların ilerleyen yaşlarda uygulamaya dökülmesi daha rahat olabilmektedir. Katılımcı bilinci ve kültürü sonradan kazandırılması zor kavramlardır. İlköğretim öğrencilerine yönelik verilebilecek toplumsal sosyal sorumluluk dersleri ve etkinlikleri katılım bilincinin kazanılmasında çok faydalı olabilir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın emir ve talimatıyla okullarda bu tür derslerin okutulması zorunlu olabilir. Derslere sivil toplum örgüt temsilcileri katılarak destek verebilir. Dersler sıkıcı olmamalı öğrencilerin dikkatini çekmeye öğrenciyi bilinçlendirmeye yönelik olması gerekir. Okulda katılıma yönelik tiyatro gösterisi yaptırılabilir. Konusu halkın isteklerinin yetkililere aktarılabilmesi olan bir tiyatro oyunu ile öğrencinin ileride üstleneceği rolü çocukken uygulayarak kazanabilmesi sağlanabilir. Ya da öğrencilerden ev ödevi olarak belediyeleri ile ilgili yaşadıkları bir sorunu tespit etmeleri ve bunu yetkililere nasıl aktarabileceklerini öğrenmeleri istenebilir. Öğrenci kendisi bir belediyeye ile görüşüp derdini anlatabilmesi yüzünün belediyeye dönük olması küçük yaşlarda sağlanabilir. Belediyelere okullar tarafından yazılar gönderilerek belirli bir gün ve saatte

çocukların şikâyetlerinin dinlenmesi sağlanabilir. Belediye başkanı ile çocuklar yer yer görüşmeli fikirlere önem veren vatandaşına duyarlı bir başkanlarının olabileceğini küçükken bilinçaltına yerleştirmek yararlı olabilir.

- **Lise-üniversitelerde öğrencilerin belediye uygulamasında şikâyetleri ile ilgili anket düzenlenmesi**

Liseler ve üniversiteler genç ve dinamik beyinlerin yer aldığı sorunlara farklı açıdan bakılabilen yerlerdir. Lise ve üniversite yönetimine önceden bilgi vermek suretiyle gençlerin de belediye hizmetleri konusunda istekleri alınabilir. Belediye yetkilileri lise ya da üniversite yönetimi tarafından belirlenecek bir günde belediye hizmetleri konusunda öğrencilerin isteklerini belirlemeye yönelik anketler düzenleyebilirler. Varsa belediye hizmetleri konusunda şikâyetlerini belirtmeleri sağlanabilir. Yazılı bir şekilde şikâyetlerini belirtebilecekleri gibi belirlenecek bir yerde yapılacak toplantılarda da şikâyet ve isteklerini dile getirebilirler. Yapılan anketler uzmanlar tarafından değerlendirilerek sonuç belediye yönetimi ile paylaşılabilir. Özellikler üniversitelerde kongre ve kültür merkezleri kullanılarak belediye yetkilileri ile üniversite öğrencileri ile sorunların tartışılması sağlanabilir. Toplantıya katılan öğrencilerin belediye yönetimi ile ilgili bir alanda öğretim yapması gerekmez, hangi bölüm alanına dahil olursa olsun tüm öğrencilerin katılabildiği ve fikir yürütebildiği bir ortam oluşturulmalıdır. Üniversitelerin sağlık kültür daire başkanlığı tarafından organize ettiği bu tür toplantılarda akademisyenlerin olmaması öğrencilerin düşüncelerini çekinmeden belirtebilmeleri adına daha uygun olabilir. Üniversite öğretim üyesi ve diğer çalışanlarla ayrı bir günde toplantı yapılarak onların düşünceleri alınmalıdır. Alanında akademisyen öğretim üyelerinin odaları ziyaret edilerek varsa belediyenin sorunları ve hizmet öncelikleri konusunda değerli fikirleri alınmalıdır. Dersin öğretim üyesinden önceden izin istenmek koşuluyla sınıfta belediyenin hizmetleri konusunda öğrencilere sınıfta anket düzenlenebilir. Sonuçlar da sonra ilgili ders öğretim üyesi ile paylaşılabilir. Yılın belirli günleri üniversitelerde belediyenin sorunlarının tartışıldığı platformlar oluşturulmalıdır. Katılımı artırmaya yönelik üniversite, öğretim üyesinin bilinçli olması ve bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir. Öğrencinin bu tarz toplantılara gelmesinde ders öğretim üyesinin teşvik ve ödülleri işe yarayabilir. Toplantıya katılan öğrencilere çeşitli hediyeler sunulabilir. Böylelikle toplantı cazip hale getirilebilir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 58-59).

- **Kahvehane kıraathane gibi yerlere gidilip fikir alışverişinde bulunulması**

Kahvehane ve kıraathaneler Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Bazı insanlar gününün birçok saatini bu gibi yerlerde harcamaktadır. Belediye yetkilileri bu tarz yerleri dolaşarak halkın isteklerini sorabilir. Her zaman vakit geçirilen yerler olduğu ve topluluğun verdiği cesaretle kişiler isteklerini daha rahat dile getirebildiği samimi ortamlardan faydalanılması gerekmektedir. Bu tip yerlerde genellikle benzer mahallede yaşayan insanlar bulunduğu için ortak sorunların tespit edilebilmesi de daha kolay sağlanabilir. Kalabalık mekânlar olmalarından dolayı planlanan projelerin açıklanması ve bu hususta halkın planlanan projeyi onaylayıp onaylamadığının ortaya çıkması sağlanabilir. Varsa değişik öneri ve teklifler yine bu ortamlar sayesinde ön plana çıkabilir. Ziyaretler özellikle bireylerin iş saatlerine denk getirilmemeli, mümkünse hafta sonu ya da hafta içi mesai saatleri dışında bir zaman tercih edilmesi uygun olacaktır. Belediyeden tek bir kişi gitmemeli, yetkili en az üç kişi ilgili yerlerde olmalıdır. İstekler mutlaka not alınarak belirlenecek bir tarihte tekrar görüşmek üzere söz alınmalıdır. Kahvehanede kağıt dolaştırılarak isteklerini sözlü bir şekilde iletme fırsatı bulamayan vatandaşların da görüşleri yazılı bir şekilde alınmalıdır.

- **Web sayfalarına belediyenin kaynakları ve yapılan harcamaların açıklanması**

Belediyenin web sayfasında belediyenin kaynak ve harcamalarına yönelik bir takım bilgiler yer almalıdır. Halktan ne kadar vergi ve benzeri gelir toplanmış, merkezi yönetim tarafından o belediyeye ne kadarlık bir pay ayrılmış vb. gibi bütçe gelir kalemine ilişkin bilgiler yer almalıdır.

- **Web sayfasında belediye ile halkın ya da temsilcisinin iletişim halinde olabileceği etkinliklerin duyurulması**

Katılımcı bütçe süreci için ne kadar kaynağa ihtiyacımız var. Tespit edilmeli. Öncelikli konuşulacak konular hakkında ön bir değerlendirme yapılır. Gereksiz görülen konular elenir. Bu konuda halka internet üzerinden sorular sorulabilir. İnternet üzerinde halkın öncelikle konuşulacak konular hususunda oy kullanması, isteklerini belirtmesi sağlanabilir. İnterneti kullanamayacak durumda olanlar için ise bizzat halkın içerisine karışılıp halkın nabzı yoklanmalıdır. Kahvehane, cami, dükkân gibi yerlere ziyarette bulunarak halkın öncelikli hangi hizmetlerin tartışılmasını istediği not edilmelidir.

Önce halkın istekleri bir matrisin yer aldığı sistemde öncelik sırasına göre dizilir. Sonra bu öncelikler tartışılır. Daha sonra bir üst toplantı yerinde halkın temsilcileri bu öncelikleri yöneticilere iletir. Halkın temsilcisi ile yöneticiler kendileri aralarında konuyu tartışır.

Halkın önceliklerin belirleneceği toplantılara katılımını sağlamak üzere kahvehanelerde, büyük alışveriş merkezlerinde, süper marketlerde, istasyonlarda, parklarda, işlek caddelerde vatandaşla konuşmalar yapılır. Ayrıca havadan bilgilendirme afişleri atılmak suretiyle halkın bilgilendirilmesi sağlanabilir. Ayrıca halkın bu konuda dikkatini çekmek için katılımcı bütçenin öncelik toplantısının nasıl olacağı küçük bir sahne gösterisi ile de sergilenebilir. Daha sonrasında katılımı artırmaya yönelik daha cazip uygulamalar olacaktır.

Katılımcı bütçe sürecini başlatacak olan ilk yerel düzeyde yapılacak olan toplantılardır. Bu toplantılarda en az 15 kişilik bir grubun sadece belli konular hakkında taleplerini belirtmeleri şeklinde olmaktadır. Daha sonra bu taleplerin uygulanabilir olup olmadığı mali, hukuki ve teknik konularda uzman kişiler tarafından değerlendirilir. Uygun görülenler onaylanır. Mikro düzeyde uygun görülen bu sorunlar daha sonra daha büyük çapta yapılacak toplantılar da da öncelik sorunun olduğu yöredeki insanlar olmak üzere tartışılır. Daha sonra bölge çapında yapılan ve çok daha fazla insanın olduğu bir arenada insanların önceden halkın talep ettiği 10 öncelik konusunda internet üzerinde oy kullanırlar. Burada 10 adet talep edilen konunun önceliğe göre sıralanması istenir. İnternet üzerinde oy kullanamayanlardan okuma yazma bilenler için oy kâğıtlarına sırasıyla tercihlerini yazmaları istenir. Bu oylar bir komisyon tarafından sayılıp internet ortamına eklenecektir. Oylama neticesinde en çok tercih edilen hizmetlere bütçeden para tahsis edilmesi sağlanması konusunda yetkilileri ikna etme görevi sivil toplum örgütleri, mahalle temsilcileri, belediye ile vatandaş arasında aracı görevliler tarafından sağlanacaktır.

Katılımcı bütçe halkın sorunlarını yakından bilebilecek düzeye sahip mahalle temsilcileri, kamu kuruluşları, belediye ve vakıf temsilcileri gibi sivil toplum örgütleri tarafından kontrol edilmektedir. Ayrıca mahallenin mali ve sosyal sorunları ile yakından ilgili kişiler tarafından oluşturulacak bir mahalle takviye komisyonu oluşturulur. Bu komisyon mahalle grupları tarafından gösterilen projelerin uygun olanlarının seçilmesinde görevlidirler. Ayrıca bu projelerin maliyetine katkı sağlayacak sponsor bulunması hususunda da görev alırlar. Seçilen projeler daha çok

çocuk gelişimi, okul programı ve uyuşturucu madde kullanımı gibi eğitsel amaçları ağırlıkta olan programlardır. Ayrıca bu komisyon projelerin belediye katılımcı bütçesinden geçmesi için yöneticilerin ikna edilmesi hususunda da bir takım görev alırlar. Bu komisyonun maaşları katılımcı bütçe tarafından karşılanır. Komisyondaki kişiler günün belli saatlerinde çalışan kişilerden oluşur.

Katılımcı bütçenin finansmanı belediye bütçesinden ayrılan paylar, merkezi yönetim bütçesi tarafından katılımcı bütçe sürecine destek amacıyla aktarılan ekstra tutarlar, sponsor, reklam gelirleri ayrıca restoran, otel, eğlence yerleri, park yerleri, su ve çevre vergi ve resimleri üzerine konulacak ek tutar ile sağlanmaktadır. Ayrıca küçük, büyük tüm esnaftan toplanacak bağışlardan karşılanmalıdır.

- **Etkinlikler yoluyla halkın isteklerini öğrenme yolları**

Katılımcı bütçe modelinde büyük çapta projeye dayalı hizmetlerde halkın isteklerinin dikkate alınmasını sağlamak için belirlenen bir gündeve yerde açık hava konseri, fuar ve şenlikler düzenlenebilir. Önceden halka bu tarz etkinliklerin ne zaman düzenleneceği duyurulur. Toplantı gününün toplumun her kesiminden insanın rahat bir şekilde gelebilmesini sağlamak amacıyla hafta sonu gibi tatil günlerini tercih etmek daha yararlı olacaktır. Toplantıya genç, orta yaş ve orta yaş üstü her kesimden kişilerin katılması her yaş için ortak hizmet önceliğinin belirlenmesinde yararlı olacaktır.

Ayrıca fuarda minyatür projeler bölümü adı altında bir bölüm oluşturulabilir. Bu bölümde halkın daha önceki mahalle toplantılarındaki isteklerinden oluşan ve belediye tarafından sunulabilecek hizmet tercihlerinin minyatürleri yer alabilir. Örneğin şehrin içinde bir park minyatürü, belediye otobüs minyatürleri, otopark minyatürleri vb. gibi belediyenin hizmet alanı kapsamına girebilecek her konuda ve 7'den 70'e herkesimin dikkatini çekici minyatürler halka gösterilip bu hizmetlerden kendisine en uygun olan için oy kullanabilecek yaşta olanların tercih önceliklerini oylamaları istenebilir. Oylamaya çocuklar katılamasa bile ileriki dönemlerde bilinç altlarında belediye hizmetlerinin önceliği için oy kullanılıyor düşüncesi yerleştirilebilir. Çocuk yaşta katılım bilinci benimsetilebilir. Burada her bir minyatür projenin bir kodu veya numarası ve icraat için ayrılan bütçe miktarı olur. Belediye bütçesini aşan projeler için halktan ne kadar ek katılma payı ya da vergi toplanacağı belirtilir. Projeler hakkında fikir sahibi olan halk istediği icraatın kodunu ya da numarasını seçerek oy kullanılır.

Katılımcı bütçe modelinde hizmet önceliği belirlenirken halkın isteklerinin dikkate alınmasını sağlamak için bir başka yöntem halk ile belediye çalışanlarının piknikler düzenlemesi ve piknikte halkın görüşünün alınması olabilir. Pikniklere halkın yapılabilecek hizmetler konusunda danışabileceği uzman ya da yetkili kişiler davet edilebilir. Direk katılımcı bütçenin tanıtılması yerine halkın isteklerini dile getirebilmesi için sıcak bir ortam oluşturulması önem taşımaktadır. Halka toplantının amacı anlatıldıktan sonra belediye hizmetleri konusunda halkın önceliklerinin neler olduğunu tesbit etmeye yönelik fikirlerin sorulduğu kâğıtlar verilebilir daha başka dilekleri varsa mevcut kâğıda yazmaları istenebilir. Böylelikle aslında halkın isteklerinin ne olduğunu tesbit etmeye yönelik bir uygulama sağlanmış olur. Piknik gibi samimi bir ortamın sağlanması sürece halkı alıştırma açısından önem taşımaktadır. Piknik gibi basit düzeyde sayılabilecek bir etkinlikle aslında sıradan insanların da çekinmeden isteklerini dile getirme fırsatı sağlanabilir.

- **Halka misafir olarak halkın hizmetler konusunda istek ve önceliklerini tespit etme**

Halkın hizmet önceliğini tespit etmede bir diğer yol halka doğrudan misafir olmadır. Bu konuda muhtar, muhtarın eşi veya belediyece görevli bir kişi yardımcı olabilir. Örneğin mahalle bazında olay ele alınacak olursa kadınların kendi aralarında düzenlemiş oldukları altın günleri v.s. gibi yerlerde muhtarın eşinin ya da kadın bir görevli bulunarak kadınlara belediye hizmetleri konusunda istek ve önceliklerini sorabilir. Hangi tür hizmetler için belediyenin bütçesi yetmediği takdirde yasal zemin oluşturulmak kaydıyla katılma payı ödeyebilecekleri sorulabilir. Kadınların eşlerine de bu konuda bilgi vermeleri ve eşlerinin de belediye hizmetleri konusunda varsa istek ve öncelikleri bunu belediye yetkilileri ile paylaşmaları istenebilir.

Katılımcı bütçenin finansmanı belediye bütçesinden ayrılan paylar, merkezi yönetim bütçesi tarafından katılımcı bütçe sürecine destek amacıyla aktarılan ekstra tutarlar, sponsor, reklam gelirleri ayrıca restoran, otel, eğlence yerleri, park yerleri, su ve çevre vergi ve resimleri üzerine konulacak ek tutar ile sağlanmaktadır. Ayrıca küçük, büyük tüm esnaftan toplanacak bağışlardan karşılanmalıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus temelleri eskilere dayanan, tecrübeli ve imkânları fazla olan sivil toplum kuruluşlarının belediyeden fon alma konusunda daha başarılı olma ihtimalinin olduğudur. Belediyenin kabul edilen sivil toplum faaliyet planı için küçük çapta da olsa bir araştırma yapması uygun olacaktır. Bu konuda sivil toplum örgüt temsilcilerinden yardım istenebilir. İhtiyaç sahipleri

belediye çalışanları tarafından yerinde görülebilir. Bu konuda ihtiyaç sahiplerinin komşularından yardım alınabilir. Muhtarlar ziyaret edilebilir. Kabul edilen faaliyet planı ile ciddi düzeyde uyumsuz bir husus tespit edilmesi durumunda faaliyet planı gerekçesi de belirtilerek askıya alınmalı diğer sivil toplum örgütlerinin faaliyet planları yeniden değerlendirilmelidir. Eğer faaliyet planı ile faaliyet planını gerçekleştirmek için gereken fon arasında fonun miktarından kaynaklı bir durum söz konusu ise fonun artırılmasına yönelik istek belediyeye bildirilmelidir.[21]

Katılımcı bütçe modelinde halkın isteklerinin belirlenip değerlendirilmesi aşağıdan yukarıya doğru sistematik bir biçimde olabilir. İlk önce köylüler muhtarın belirleyeceği bir zamanda köy odasında toplanır. Muhtar ile köylüler, köyün sorunlarını ve varsa köylünün isteklerinin dile getirildiği bir toplantı düzenleyerek öncelik sırasına göre yapılması gerekenleri belirlerler. Bu toplantıda alınan kararları muhtar ve diğer ihtiyar heyeti temsilcileri ilçe düzeyinde yapılacak toplantılarda dile getirirler. İlçede de belediye çalışanları ile ilçede halkın sorunlarını dile getirme konusunda istekli kişiler arasında bir toplantı düzenlenebilir. İlçe düzeyinde alınan kararlar il düzeyinde yapılacak toplantılarda görüşülmek üzere ilçe temsilcileri eli ile yetkililere ulaştırılabilir. Daha sonra il düzeyinde aralarında sendika temsilcileri, odalar ve sivil toplum kuruluşlarının da bulunduğu toplantıda alınan kararların teknik detayları görüşülür ve yıllık planlama dökümanı hazırlanır. Tüm toplantılar teknik olarak her kesime açıktır. Ancak sıradan vatandaşlar gelir ise dinler ama konuşmaları bölmez. Belediye bütçesi onaylanmadan önce bu teknik dökümanlar dikkate alınır. Böylelikle halkın istekleri bütçe kaleminde yer alabilir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 52-53).

- **Halkın isteklerini mali açıdan değerlendirecek belediye bünyesinde birimin olması**

Belediyenin bünyesinde bir katılımcı bütçe alt birimi oluşturulabilir. Bu birim halk tarafından talep edilen hizmetlerin finansal tutarının belirlenmesi ve ilgili

[21] Belediye tarafından karşılanması zor gözüken kısım için yerleşiklerden gelir durumu çok yüksek kişilerden işin önemi anlatılmak suretiyle fona katkıda bulunması istenebilir. Bu durum yüksek gelirli kişileri memnun edebilir. Çünkü yapılacak yardımların doğru kişilere ulaştırılmasında sivil toplum örgütleri aracı rolü üstlenmektedir. Halkın sivil toplum örgütlerine yardımda bulunması kimi zaman sivil toplum örgütlerinin siyasi yanının ön planda olmamasına bağlı olabilir. Birçok kişi sırf siyasi düşünce farklılığından dolayı sivil toplum örgütüne destekte bulunmak istemeyebilir. Bu durumda belediye çalışanlarının aracı rol üstlenmesi daha doğru olabilir. Ya da toplum tarafından benimsenmiş kanaat önderleri de bu konuda aracı rolü üstelenebilir. Amaç siyasi farklılıkların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılacak yardımın önüne geçmesini engellemektir.

kaynağın bulunması, bir takım teknik konularda fizibilite ve düzenle yapılması görevlerini üstlenebilir. Bu birimin içinde idareciler, sivil toplum temsilcileri, sosyal ve ekonomik organizasyonlardan kişiler yer alabilir. Böylelikle hizmet uygulamaya geçmeden önce halkın isteklerinin doğru anlaşılması ve uygulamada yaşanılabilecek sorunlara çözüm bulma açısından bu birim hizmet görebilir (Bassoli, 2012: 1193).

Gerek belediyelerin imkânları gerekse bireylerin sosyal sorumluluk düzeyleri her bir bireyin isteklerine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bu yüzden halkı temsil edebilecek kişilerin halkın isteklerini belediyeye ulaştırması daha doğru olabilir. Bu konuda sivil toplum örgütleri tarafından halkı temsil edebilecek kişiler tespit edilebilir. Bunun için muhtardan, mahalle esnaflarından bilgi alınabilir. Gönüllü kişiler seçilerek halkın istekleri belirlenir. Bu istekler konularına göre çeşitli şekillerde sınıflandırılarak ana hizmet konuları belirlenir. Her bir mahalle içinden seçilecek birden fazla temsilciler kendi aralarında bir katılımcı bütçe konseyi oluştururlar. Bu konsey hizmet konularını belirlenecek bir günde kendi aralarında toplanarak tekrardan öncelik sırasını belirlemek üzere oylamaya tabi tutabilirler. Konsey tarafından alınacak kararlar daha sonra aralarında sivil toplum örgütleri, parti temsilcileri ve diğer organizasyonların katkısı ile belediye meclis toplantılarında öncelikli gündem maddesi olarak tartışılabilir (Sintomer ve Allegretti, 2009: 123). Birim aynı zamanda eksik kalan hizmet tercihlerinin belirlenmesini ve bu konuda da vatandaşların isteklerinin dikkate alınmasını sağlaması gerekir.

- **Otobüs karavanları kullanılarak hizmet önceliklerinin tespit edilmesi**

Katılımcı bütçe uygulayıcıları halkın hizmet önceliklerini dikkate almak amacıyla bir otobüs karavan kiralar ya da satın alabilir. Halkın isteklerini belediyeye aktarmasını beklemektense kendileri halkın ikamet ettiği yerlere giderek halkın şikâyetlerini dinleyebilir ve dilekleri not alabilirler. Karavanda halkın isteklerini dile getirmeye muktedir halkı temsilen bazı kişiler bulunur. Bu kişiler hizmet öncelikleri konusunda fikirlerini beyan ederler. Gerekli görüldüğü takdirde temsilciler ile belediye yetkilileri birlikte otobüsle varsa problemin olduğu alana birlikte gidebilirler. Eğer temsilciler tarafından düşünülmüş bir proje varsa bunun maliyetini, getirisini tespit etmek amacıyla alanında uzman kişilere birlikte gidilerek projenin yatırım yapılabilirliği anında kararlaştırılabilir. Eğer proje kabul edilecekse ilgili dökümanlar temsilciler eliyle belediye yetkililerine ulaştırılır.

- **Kent Konseyleri daha aktif hale getirilerek halkın hizmet önceliklerinin tespiti**

Kent Konseylerinin çeşitli parti temsilcilerinden oluşması böylelikle çoklu bir katılım süreci oluşturmak hedeflenmektedir (Allegretti, 2004: 11).

- **Belediye meclisi ile halkın temsilcilerinin birlikte çalışması**

-Belediye meclisi ve halk tarafından alınan kararların kent konseyi merkezi tarafından onaylanması

-Kent konseyinde dernekler, vakıflar, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler olabilir. Daha esnek bir risk dağılımı sağlamaktadır (Allegretti, 2004: 12).

-Mahalle, ilçe ve ilde katılımcı bütçe meclisleri oluşturulur, belediye bu konuda teknik destek sağlar (Allegretti, 2004: 12-13).

- **Halkın isteklerini ulaştıracak temsilciler ile katılımcı bütçe konseyi kurulması**

-Eğitim, sağlık, gençlik, kültür, ticari ilişkiler, kadınlar vs. konularında temsilciler olur. Bunlar yatırım kararları alırken fikir beyan ederler (Allegretti, 2004: 11); (Allegretti, 2013: 218-219).

- **Halkın isteklerine göre paranın harcandığının denetimini yapacak bir komisyon kurulması**

Katılımcı bütçenin gerçek anlamda uygulanıp uygulanmadığının göstergesi katılımcı bütçe için ayrılan paraların halkın isteklerine yönelik harcanıp harcanmadığının kontrolü sayesinde gerçekleşir. Halk, sivil toplum örgütü ve diğer dernekler tarafından oluşturulan bir komisyon paraların planlanan şekilde harcanıp harcanmadığını denetleyip belediyeye bir rapor halinde sunar ve bu durumu yerel halk ile de paylaşır. Belediyenin yapması gereken varsa bu hususta eksikliğin giderilmesi paraların istenilen yerlere harcanmasını sağlamaktır. Ancak bu şekilde şeffaflık ve hesap verilebilirlik sağlanabilir (Sintomer, Herzberg ve Röcke, 2008'den aktaran Herzberg, 2013: 179).

- **Yerel Gündem 21'e uygun kararların alınması**

Yuvarlak masa etrafında vatandaşların kendi kararlarını kendilerinin aldıkları ve jüri olarak da yine kendilerinden birilerini seçtikleri istişareye dayalı bir sistemdir. Belediyede kararlar alınırken vatandaş belediye tarafından belirlenecek ve tahsis edilecek bir yerde yuvarlak masa etrafında toplanır. Burada vatandaşı temsilen belirlenecek kişiler ve alınan kararları onaylayacak yine vatandaşlar tarafından belirlenecek bir jüri halkın isteklerinin ne olduğuna karar verecektir. Daha sonra

onaylanan bu istekler belediye yetkililerine iletilecektir (Banner, 1999'dan aktaran Herzberg, 2013: 168).

- **Halkın memnun kaldığı ve yararlandığı hizmetler için gönüllü bedel ödeyebilmesi**

Modelde bireyler kendi isteklerinin dikkate alındığını ve istekleri doğrultusunda hizmetlerin gerçekleştiğine kanaat getirdikten sonra talep edilen hizmetler için gönüllü olarak bedel ödemeye razı olmalıdırlar. Vatandaşlar gönüllü bedel ödemeyi yine kendi faydaları için kabul edeceklerdir. Böylece vergi kaçırma ve vergiden kaçınma gibi hususların ortaya çıkması azalacak, bu durum vergilemede adalete de katkı sağlayacaktır (Herzberg, 2013: 169).

Belediyenin sunduğu hizmetlerin bedelini ödemede vatandaşın istekli olması halkın kendi isteklerinin gerçekleşmesi içindir. Halk kendi isteklerinin dışında belediyenin gereksiz ve israfa giren harcamaları için bedel ödemede isteksiz davranmasına yol açacaktır. Böylece toplanan paraların gerekli yerlere harcanıp harcanmadığı halk tarafından kontrol altına alınmış olacaktır. Böylelikle kaynakların yeniden dağıtılması ve yatırım öncelikleri konusunda doğru kararlar almak da mümkün olabilecektir (Herzberg, 2013: 170). Halkın istekleri dikkate alınırken sadece küçük çapta hizmetler için değil büyük çapta yapılacak yatırımlar için de halkın görüşü alınmalıdır.

- **Camilerde katılımcı bütçe kurulu kurularak halkın isteklerine ulaşma**

Kültürümüzde camiler sadece ibadet edilen yerler değildir. Aynı zamanda toplumsal meselelerin konuşulup görüşülebildiği yerlerdir. Beş vakit insanların biraraya gelerek gerek ibadet öncesi gerek ibadetleri sonrası toplum için gerekli olan hizmetlerin neler olduğu konusunda görüş bildirmeleri uygun olabilir. Bu konuda cami imamlarının öncülük ettiği bir katılımcı bütçe kurulu oluşturulabilir. Belirlenecek gün ve saatlerde hizmet öncelikleri konusunda görüşmeler yapılarak bir tutanak hazırlanabilir ve alınan kararlar cami panolarına asılabilir. Halk alınan kararlara ulaşabilir, varsa başka isteklerini dile getirebilir. Kararın en son hali ayın belirli günlerinde belediye yetkilileri tarafından değerlendirilmek üzere toplanır (Toplumlar ve Yerel Yönetim, 2007: 1).

- **Sivil toplum Örgütleri katılımcılık konusunda daha aktif hale getirilebilir**

Sivil toplum örgütleri mahalle bazında gerçekleştirilecek bir takım hizmetler konusunda aracı rolü üstlenebilir. Bu hizmetlerin finansmanı sivil toplum

örgütlerine belediye emlak gelirlerinden muhtaç kişiler için ayrılan fonlar aracılığıyla gerçekleştirilecektir. Sivil toplum örgütleri bu fonu muhtarlar ve esnaftan elde edeceği bilgilere bağlı olarak evsiz, düzenli bir geliri olmayan, yaşlı ve engelli vatandaşlar, mahallenin gelişmesi adına küçük çapta faaliyetler için kullanabilir. Bu tarz etkinlikler sivil toplum kuruluşlarının dar anlamda faaliyet planı olarak gözükmesine rağmen ihtiyaç sahiplerine doğrudan fayda sağlamasından ötürü hizmet memnuniyeti açısından önemlidir. Sivil toplum örgütleri kendi faaliyet alanını belediyeye kabul ettirmek ve belediyece belirlenen bu fondan yararlanmak amacıyla gerçek ihtiyaç sahibi kişilerin bulunması konusunda elinden geleni yapacaktır. Belediyece kabul edilecek etkinlikleri sunan sivil toplum örgütlerine fondan pay verilecektir. Sivil toplum örgütlerinin bu konudaki rekabeti doğru kişilere yönelik yardım sağlanması konusunda yarar sağlayabilir (Matsubara, 2013: 32-33).

Eğitim, sağlık gibi çeşitli sektörel alanlarda sivil toplum örgütlerinin destekleyeceği gruplar oluşturulabilir. Sivil toplum örgütleri katılımcı bütçe konusunda bu grupları eğitebilir. Gruplar kendi sektörlerinde halkın isteklerini temin etmeye çalışırlar. Bunun için bir bütçe oluştururlar. Bu bütçeyi sivil toplum örgütlerine sunarlar. Onlar da kamuoyu ile bu durumu paylaşırlar. Gruplar ile belediye arasında sivil toplum kuruluşları aracı rolü üstlenebilir. Sivil toplum örgütleri yapılması planlanan aktivitelerin uygulanıp uygulanmadığını ve bütçe konusunda aktiviteler için ayrılan fonların doğru yere kullanılıp kullanılmadığını takip etmekle görevli olabilir. Ayrıca sivil toplum örgütleri gruplar tarafından belirlenen faaliyetin bekletilmesi ya da bütçe için yeterince ödenek ayrılmaması durumunda gruplar adına bütçede hesap verilebilirliğin sağlanmasında sorgulayıcı olabilir. Kamuoyunu bu konuda bilgilendirebilir. Bunu da kendi imkânları ölçüsünde gerçekleştirebilir (Mastuti ve Neunecker, 2013: 62-63).

3.4.Anket, Sonuçları ve Değerlendirme

3.4.1. Araştırmanın Amacı

Türkiye'de uygulanabilecek katılımcı bütçeleme modeline temel oluşturması ve bakış açısı kazandırması amacıyla bu anket çalışması düzenlenmiştir.

3.4.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamında; Belediyelerde hizmet öncelikleri belirlenirken halkın önceliklerinin dikkate alınıp alınmadığı, sivil toplum örgütleri, belediye ve kent konseyinin hizmet öncelikleri belirlenirken birlikte karar verip vermediği, belediye stratejik planı ve idari faaliyet raporunda bu konulara yönelik yeterli bilgilerin var olup/ olmadığı sorgulanmaktadır.

3.4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçek ve Yöntem

Anketin birinci bölümü kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan; ikinci bölüm ise belediyelerde katılımcı bütçeleme uygulanması hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir. Anket çeşitli sivil toplum örgüt temsilci ve üyelerinden 280 kişiye yapılmıştır. Anket sonuçları için ise Kuruskal Wallis, Anova, Mann-Whitney U Testi ve Kolmogorov-Simirnov gibi testlerden faydalanılmıştır.

Araştırmanın içerisinde tavsiye ve memnuniyetin değerlendirilmesine yönelik bir takım sorulara yer verilmiştir.

Memnuniyet niteliğindeki sorular şu şekilde sıralanabilir:

- Belediyenin kaynakları halkın istekleri doğrultusunda harcanmaktadır.
- Belediye yatırım yapacağı zaman sivil toplum örgütleri ile birlikte karar almaktadır.
- Sivil toplum örgütleri halkla belediye arasında iletişimi sağlamada etkili olmaktadır.
- Sivil Toplum Kuruluşunun düşünceleri halkın genel eğilimini yansıtmaktadır.
- Sivil toplum kuruluşlarının belediye hizmet önceliklerinin belirlenmesinde etkin olması daha baskın olan sivil toplum kuruluşları lehine karar çıkmasını sağlar.
- Belediyelerin siyasi kaygıları halkın genel çıkarlarına yönelik çalışmaları engellemektedir.
- Çıkar gruplarının varlığı belediyelerin halkın genel çıkarlarına yönelik çalışmaları engellemektedir.
- Mahalle muhtarları mahallelinin sorunları ile yeterince ilgilenmektedir.
- Sivil toplum kuruluşları ile belediyeler toplantı amaçlı olarak yeterince bir araya gelmektedir.
- Belediyeler hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum kuruluşlarının da fikrini almaktadır.

- Kent konseyi ile sivil toplum kuruluşları yeteri kadar bir araya gelmektedir.
- Sivil toplum kuruluşları kendi faaliyet alanlarında halkı yeterince temsil edebilmektedir.
- Belediye Stratejik plan çalışması sırasında sivil toplum örgütlerinin öneri ve isteklerini dikkate almaktadır.
- Belediye tarafından hazırlanan idari faaliyet raporunda sivil toplum örgütlerine yönelik faaliyetler yer almaktadır.

Tavsiye niteliğindeki sorular ise şu şekildedir:

- Belediyelerde asıl sorumluluk halka karşı olmalıdır.
- Bütçenin karar aşamasında halka danışılırsa kaynaklar uygun harcama yerlerinde sarfedilir.
- Kanaat önderlerine mahalle düzeyindeki sorunların aktarılması bu sorunların çözümünü kolaylaştırabilir.
- Mahalle muhtarları mahallenin sorunlarını belediye yetkililerine ulaştırmada etkin bir rol almalıdır.
- Belediyeler hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum kuruluşlarının da fikrini almalıdır.
- Kent konseyi ile sivil toplum kuruluşları yeteri kadar bir araya gelirse halkın hizmet önceliklerinin tespiti kolaylaşır
- Belediyenin hizmet önceliklerinin belirlenmesinde halkın katılımını sağlamaya yönelik toplantılar düzenlenmesi katılımcılığı artırır.

Araştırmanın içerisindeki bağımsız değişkenler şu şekildedir: Cinsiyet (bay/bayan), eğitim durumu (ilk ve orta, lise, lisans, lisansüstü), bağlı olunan sivil toplum kuruluş türü (dernek, vakıf, cemiyet, oda, birlik, sendika), bağlı olunan sivil toplum kuruluş alanı (eğitim, ticari, çevre, medya, teknik, hukuki, sağlık), üyenin ya da yöneticinin mesleki deneyimi (0-5, 6-10, 11-15, 16-20, 21+), sivil toplum kuruluşunun kuruluş yılı (0-15, 16-30, 31-45, 46-60, 61+).

Malatya'da yapılan anket çalışmasına yönelik soruların değerlendirilmesine geçmeden önce anket ile ilgili istatistiki teoriler hakkında kısa bir bilgi verilecek ve ilgili teoriye ait bağımlı değişkenler için değerlendirmeler yapılacaktır.

Klmogorov –Simirnov Normallik Testi

- ''Kolmogorov –Simirnov testi normallik testidir. Bu testin sıfır hipotezi serinin normal dağıldığını altenatif hipotez ise normal dağılmadığını söyler. Sig.Değeri 0,05 den küçükse sıfır hipotezi reddedilir seri normal

dağılmaz denilir. Anket sonuçları incelendiğinde memnuniyet verilerinin dağılımının normal olmadığı görülmektedir (sig.=0,773>0,05). Kolmogorov- Simirnov testinin sonucuna göre parametrik ya da parametrik olmayan testlerden hangisinin kullanılacağına karar verilmektedir. Seri normal dağılmıyor ise normallik varsayımı gerektiren testler kullanılamaz. Burada tavsiye değişkeni için parametrik olmayan testlerin kullanılması gerekmektedir.

- Cinsiyete göre memnuniyet oranları incelendiğinde bayanların %38,16'sı, erkeklerin %40,26'sı belediyenin ankette yer alan memnuniyet yargılarına olumlu bakmaktadır. Erkeklerin %39,74'ü, bayanların ise %61,84'ü belediyenin memnuniyet ölçen yargılarına olumsuz bakmaktadır. Erkekler az da olsa bayanlara göre ankette yer alan belediye uygulamaları konusunda daha çok olumlu düşünmektedir.
- Cinsiyete göre tavsiye oranları incelendiğinde bayanların %28,48'i, erkeklerin %27,67'si, belediyenin ankette yer alan tavsiye yargılarına olumlu bakmaktadır. Erkeklerin %82,33'ü, bayanların ise %81,52'si belediyenin tavsiye niteliğinde olacak uygulamalarına olumsuz bakmaktadır.

Bağımsız Örneklemler için T Testi

- Bu test, iki bağımsız örneklemden elde edilen ortalamalar arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere kullanılan parametrik bir tekniktir. Deneysel desenlerde ve karşılaştırmalı tarama desenlerinde iki gruba ait ortalamaların karşılaştırılmasında kullanılır'' (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013: 159).Bağımsız t testi parametrik bir testtir. Sıfır hipotezi grup ortalamaları birbirinden farklı değildir der. Alternatif hipotez grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu söyler. Significant değeri 0,05 den küçükse sıfır hipotezi reddedilir ve grup ortalamaları anlamlı şekilde birbirinden farklıdır denir.

Anket sonrası elde edilen test sonucuna göre cinsiyetler arasında memnuniyet ortalaması bakımından bir farklılık yoktur (Sig.=0,188>0,05).

İlişkisiz örneklemler İstatistiki Teoriler için Tek Faktörlü Varyans Analizi (One –Way Anova)

''Tek faktörlü (yönlü) varyans analizi, ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek üzere uygulanır. Sıfır hipotezi grup ortalamaları arasında bir farklılık olmadığını belirtmektedir. Alternatif hipotez ise grup ortalamalarından en az biri farklıdır der.

ANOVA'nın uygulamaya ilişkin başlıca varsayımları:

i. Bağımlı değişkene ait puanlar (ölçümler) en az aralık ölçeğindedir.
ii. Puanlar bağımlı değişkende etkisi araştırılan faktörün her bir düzeyindenormal dağılım gösterir.
iii. Ortalama puanları karşılaştırılacak örneklemler ilişkisizdir.
iv. Bağımlı değişkene ilişkin varyanslar her bir örneklem için eşittir. (bu varyansın geçerliliği, SPSS 17.0 analiz uygulamasında Levene F testi ile incelenmektedir'' (Büyüköztürk, 2013: 48).

Ankette elde edilen sonuca göre memnuniyet ortalaması eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir (sig=0,151>0,05)

Kruskal-Wallıs H Testi: Ortalamalar Arası Farkların Test Edilmesi

"İkiden fazla ortalama arasındaki farkın test edilmesinde grupların ilişkili ya da ilişkisiz oluşuna göre farklılaşan varyans analizi teknikleri kullanılmaktadır. Bu testler parametrik tekniklerdir ve her zaman bu tekniklere ilişkin sayıltıların karşılanması mümkün olamamaktadır. Dolayısıyla toplanan veriler parametrik testlerin sayıltılarını karşılamıyor ise, bağımsız ikiden fazla grup ortalaması arasındaki farkın test edilmesinde Kruskal-Wallis H Testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA)'nın parametrik olmayan karşılığıdır. Bu test aynı zamanda 'Kruskal-Wallis'in mertebeler yoluyla tek yönlü varyans analizi' adıyla da anılmaktadır. Kruskal-Wallis H Testi, veriler aralık ya da oran ölçeği düzeyinde elde edilmiş olmakla birlikte, dağılmın normallik varsayımını karşılayamaması durumunda, aralık veya oran ölçeği düzeyindeki ölçümlerin sıra değerlerine dönüştürülmesi ile ikiden fazla gruba ilişkin sıra ortalamaları arasında fark olup olmadığının araştırılmasında kullanılır" (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013: 217-2018).

Kruskal Wallis Testi anova testinin non parametrik karşılığıdır. Bu test sonucuna göre eğitim seviyeleri bakımından tavsiye ortalaması farklılık göstermemektedir (sig=0,219>0,05).

Ankette sivil toplum kuruluşunun türüne göre tavsiye ve memnuniyet ortalamaları şu şekildedir:

- Derneklerin %28,37'si ankette tavsiye niteliğinde olan yargıları olumlu olarak değerlendirmiştir. Bu oran vakıflar için %27, cemiyetler için %25,25, odalar için %28,57, birlikler için %28,14, sendikalar için %26,07 ve toplam ortalama oran %27,70'dir. Bu oranlar değerlendirildiğinde tavsiye yargılar için en yüksek ortalama odalara aittir. Yine dernek ve birlikler de diğer sivil toplum gruplarına göre yüksek ortalamaya sahiptir. En düşük ortalama oran cemiyetlere aittir. Onu da sendikalar takip etmektedir. Bu kesimler katılımcı bütçe modelinin uygulanmasına yönelik tavsiyelere diğer sivil toplum örgütlerine göre daha az katılmaktadır.
- Derneklerin %38,06'sı ankette memnuniyeti ölçmeye yönelik yargılara olumlu bakmaktadır. Bu oran vakıflarda %39,35, cemiyetlerde %39,14, odalarda %38,89, birliklerde %37,78, sendikalarda %36,78 ve toplamda oran %38,38'dir. Bu oranlar değerlendirildiğinde en yüksek memnuniyet oranı vakıflardadır. Onu cemiyetler takip etmektedir. Yani vakıf ve cemiyetler diğer sivil toplum örgüt tiplerine göre belediyenin halkın isteklerini dikkate aldığına ve katılımcılığa yer verdiğine daha çok inanmaktadır. Yine bu kesim belediyelerin katılımcılığa yönelik faaliyetleri yerine getirdiğini daha çok düşünmektedirler. Memnuniyette en düşük oran sendikalardadır. Onu birlikler takip etmektedir. Bu tür sivil toplum örgütleri diğer sivil toplum türlerine göre belediyenin katılımcılığa yönelik faaliyetlerinden daha az memnuniyet yaşamaktadır. Yine bu kesim belediyenin halkın isteklerini dikkate alma ve katılımcılığa önem verme gibi konulardaki uygulamalarından diğer sivil toplum temsilcilerine göre daha az memnundurlar. Bu farklı oranların anlamlı bir farklılık olup olmadığı memnuniyet için anova, tavsiye için Kruskal Wallis testi yapılarak ölçülmeye çalışılmıştır. Gruplar için sivil toplum örgüt türüne göre memnuniyet düzeyinin farklılık gösterip göstermediğinin test edilmesi neticesinde sıfır hipotezi reddedilmektedir (sig=0,870>0,05). Yani sivil toplum örgüt türüne göre memnuniyet çok da fazla

değişmemektedir. Bağlı 3 değişkenine göre tavsiye düzeyinin farklılık gösterip göstermediği ölçüldüğünde (sivil toplum örgüt türüne göre tavsiye yargılarının farklı değerlendirilip değerlendirilmediği) sivil toplum örgüt türü ile tavsiye arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tesbit edilmiştir (sig=0,210>0,05).

Ankette sivil toplum örgüt alanının tavsiye ve memnuniyet değişkenine göre tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde şu oranlar bulunmuştur:

- Sivil toplum alanı olarak eğitim işiyle ilgilenen sivil toplum örgütlerinin %38,34'ü ankette memnuniyeti ölçmeye yönelik yargıları olumlu olarak değerlendirmiştir. Bu oran ticaret için %38,87, çevre için %37,57, medya için %40,30, teknoloji için %37,50, hukuk için %35,80, sağlık için %38, diğer grup için %38,62 ve toplamda %38,36'dır. Bu oranlar değerlendirildiğinde ankette yer alan memnuniyet yargılarını en çok olumlu olarak değerlendiren sivil toplum örgüt alanı medyadır. Onu ticaret ve diğer gruplar oluşturmaktadır. Bu kesimler belediyenin halkın isteklerini dikkate aldığına, sivil toplum örgütleri ile birlikte hareket ettiğine ve katılımcılığa yer verdiğine diğer sivil toplum örgüt türlerine göre daha fazla inanmaktadır. Burada medyanın en çok orana sahip olması belediyelerin düzenleyeceği faaliyetlerde genellikle medya mensuplarını da çağırıyor olmasından kaynaklı olabilir. Fakat belediye ile farklı görüşte olanların da bir kısmının da iştirakine önem verildiği görülmektedir.
- Yine oranlar değerlendirildiğinde ankette yer alan tavsiye yargıları değerlendirildiğinde en düşük oran hukukta görülmektedir. Çoğunlukla avukatlar, belediyelerin halkın isteklerine daha az önem verdiğine, katılımcılığa daha az yer verdiğine ve sivil toplum örgütleri ile belediyelerin daha az beraber olduklarına diğer sivil toplum türlerine göre daha fazla inanmaktadır.

Ankette yer alan tavsiye yargıları sivil toplum örgüt alanı açısından değerlendirildiğinde:

- Eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin %27,43'ü tavsiye yargılarını olumlu değerlendirmektedir. Bu oran ticaret için %28,40, çevre için %29, medya için %26,92, teknoloji için %31, hukuk için %28,77, sağlık için %27,53, diğer alanlar için %28,25 ve toplamda

%27,67 olarak sonuçlanmıştır. Bu oranlar değerlendirildiğinde en yüksek oran ortalamasına sahip sivil toplum örgüt alanı teknolojidir. Onu hukuk sektörü ve ticaret sektörü sırasıyla takip etmektedir. Bu kesimler katılımcı bütçe modelinin uygulanmasına yönelik tavsiye yargılarını diğer sektörlere göre daha olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Tavsiye yargıları için en düşük ortalama sırasıyla medya, eğitim ve sağlıktır. Bu sektörler katılımcı bütçe modelinin uygulanmasına yönelik tavsiye yargılarını diğer sektörlere göre daha az olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Memnuniyet ve tavsiye düzeylerinin bağlı değişken olan sivil toplum alanlarına göre değişip değişmediğini kontrol etmek amacıyla memnuniyet için anova testi, tavsiye için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Sivil toplum örgütü alanlarına göre memnuniyet yargılarını değerlendirme arasında anlamlı bir farklılık göze çarpmamaktadır (sig=0,951>0,05). Yine sivil toplum örgütü alanlarına göre tavsiye yargıları arasında anlamlı bir farklılık göze çarpmamaktadır (sig=0,875>0,05).

Ankette sivil toplum üyeleri ya da yetkililerinin anketteki yargılarla ne derece ilişkili olup olmadığı da araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- 0-5 yıl arasında sivil toplum üyesi olan kişilerin ankette yer alan memnuniyet yargılarına olumlu bakanların yüzdesi 37,7'dir. 6-10 yıl arasında üyeliği olanlarda bu oran %37,14'dür.11-15 yıl arasında üyeliğe sahip olanlarda ise bu oran %37,87'dir. Aynı oran 16-20 yıl arasında üyeliğe sahip olanlar için %39,61 iken 21 ve üzeri yıldır üye olanlar için %39,42'dir. Toplamda genel ortalama ise %38,02'dir. Ortalamalar değerlendirildiğinde en yüksek ortalamanın 16-20 yıl arasında üyeliğe sahip olanlarda olduğu görülmektedir. Bu yıllarda üyeliğe sahip olanlar diğer sürelerde üye olanlara göre ankette yer alan memnuniyet yargılarına daha olumlu bakmaktadır. En düşük ortalama ise 6-10 yıl arasında üyeliğe sahip olanlarda görülmektedir. Bu yıllarda üyeliğe sahip olanlar diğer sürelerde üye olanlara göre ankette yer alan memnuniyet yargılarına daha az olumlu bakmaktadır.
- Ankette sivil toplum örgütlerinde üye ya da yetkili olarak bulunma süresinin memnuniyet yargıları ile ilişkili olup olmadığı anova testi ile kontrol edilmiştir. Elde edilen sonuca göre memnuniyet ile üye ya da

yetkili olma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (sig=0,622>0,05). Ayrıca tavsiye yargıları ile sivil toplum örgütlerinde üye ya da yetkili olma süresi arasında bir ilişki olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile ölçülmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuca göre tavsiye yargıları ile sivil toplum örgütlerinde üye ya da yetkili olma süresi arasında bir ilişki bulunmamaktadır (sig=0,857>0,05).

- Ankette sivil toplum örgütün kuruluş üyesinin Malatya'da ikamet süresi ile bireylerin tavsiye ya da memnuniyet yargılarını olumlu ya da olumsuz bulması arasında bir ilişki olup olmadığı da ölçülmüştür.

Ankette sivil toplum kuruluş üyesinin Malatya'da ikamet süresi ile tavsiye ve memnuniyet ortalamaları birlikte değerlendirildiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

- 0-5 yıl arasında geçmişe sahip olan sivil toplum örgütlerinin memnuniyet yargılarını olumlu bulma yüzdesi 39,53'tür. Bu oran 6-10 yıl arasında geçmişe sahip sivil toplum örgütleri için %38,79, 11-15 yıl arasında geçmişe sahip olan sivil toplum örgütleri için %34,88, 16-20 yıl arasında geçmişe sahip olanlar için %36,76, 21 ve üzeri yıl geçmişe sahip olanlar için ise %38,86'dır. Bu oranlara genel olarak bakıldığında ortalama toplamda %38,52'dir. Ankette sivil toplum örgütünün kuruluş süresine göre memnuniyet ortalamasına bakıldığında en düşük ortalama 11-15 yıl arası süreye sahip sivil toplum kuruluşlarınındır. Bu sivil toplum kuruluşları diğer sürelerde kuruluş yılına sahip olan sivil toplum örgütlerine göre ankette yer alan memnuniyet yargılarına daha az olumlu bakmaktadır. Bu hususta en yüksek ortalama ise 0-5 yıl arasında süreye sahip olanlardadır. Bu sürede kuruluş yılı olan sivil toplum örgütleri diğer sürede kuruluş yılına sahip sivil toplum örgütlerine göre memnuniyet yargılarını daha fazla olumlu görmektedir.

Ankette sivil toplum kuruluş üyesinin Malatya'da ikamet süresi ile memnuniyet ya da tavsiye yargıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı da test edilmiş ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Memnuniyet yargılarını bireylerin olumlu ya da olumsuz bulması ile sivil toplum örgütlerinin kuruluş yılı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (sig=0,178>0,05;Anova testi).

- Tavsiye yargılarını bireylerin olumlu ya da olumsuz bulması ile sivil toplum örgütlerini kuruluş yılı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (sig=0,159>0,05;Kuruskal Wallis testi).

İlişkisiz Ölçümler için Mann Whitney U-Testi[22] (Mann Whitney U-Testi for Independent Samples)

- Ankette tavsiye değişkeni normal dağılmadığı için 2 grup ortalaması arasındaki fark bu testle araştırılmaktadır. Sıfır hipotezi grup ortalamaları arasında farklılık olmadığını göstermektedir. Test sonucuna göre tavsiye değişkeninin ortalaması cinsiyete göre 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir (Sig.=0,354>0,05).
- Bu testte tavsiye ve memnuniyetin eğitim durumuna göre ortalamaları incelediğinde ilköğretim mezunlarının %27,16'sı, lise mezunlarının %27,32'si, ön lisans mezunlarının %30,04'ü, lisans mezunlarının %27,29'u, lisansüstü mezunlarının %28,46'sı ve toplamda %27,76'lık yüzde ankette tavsiye niteliğinde olan yargılara olumlu bakmakta ve modelin bu kısmının uygulanabilirliğini onaylamaktadır. Toplamda %72,24'lük kısmı ise modelin bu kısmının uygulanabilirliğini reddetmektedir.
- Memnuniyet ölçeğinin eğitim durumuna göre ortalamalarına bakıldığında ise ilköğretim mezunlarının %39,47'si, lise mezunlarının %39,23'ü, ön lisans mezunlarının %41,47'si, lisans mezunlarının %37,20'si, lisansüstü mezunlarının %38,30'u ve toplamda %38,38'lik kesimi memnuniyet anket yargılarına olumlu bakmaktadır. Toplamda %61,62'lik kesim ise memnuniyet anket yargılarına olumsuz bakmaktadır. Eğitim durumu ile

---

[22] "Mann Whitney U-Testi, iki ilişkisiz örnekleme ait puanlara, gruba bakmaksızın en küçükten en yüksek puana doğru sıra sayıları verilir. En küçük puana, en küçük sıra sayısı olan 1 değeri verilerek en yüksek puana doğru sıralama yapılır. Mann-Whitney U Testi bağımsız t- testinin parametrik olmayan (nonparametrik) karşılığıdır. Sıfır hipotezi grup ortalamaları arasında farklılık olmadığını söyler. Alternetif hipotez ise grup ortalamaları arasında farklılık olduğunu söyler. Test sonucuna göre 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak farklılık olup olmadığına bakılabilir. Analiz, iki gruba ait puanların sıra sayıları toplamlarını temel alır. Elde edilen sıra toplamları, grup büyüklüklerine bölünerek grupların sıra ortalamaları bulunur. Bu test ilişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda puanların dağılımın normallik varsyımının karşılanmadığı durumlarda ilişkisiz t testinin alternatifi olarak da bilinir. Araştırma sorusu, fark ya da ilişki formatında olmak üzere iki türkü sorulabilir:
(İ) Y değişkenine ait puanlar, sınıflamalı bir X değişkenine ait iki alt grup (düzey) arasında anlamlı farklılık göstermekte midir?
(İİ) Y değişkenine ait puanlar ile X değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" (Büyüköztürk, 2013: 165-166).

memnuniyet arasındaki ilişki için oranlar incelendiğinde en çok ön lisans mezunlarının belediyenin ankette yer alan memnuniyet yargılarına olumlu baktığı söylenebilir. Lisans mezunları ise belediyenin ankette yer alan memnuniyet yargılarına olumlu bakmamaktadır.

Bir değişkene İlişkin Frekans Dağılımı

''Frekans dağılımı; bir ya da daha çok değişkene ait değerlerin ya da puanların dağılımına ait özelliklerini betinlemek amacıyla verileri sayı ve yüzde olarak verir. Frekans dağılımı, tablo halinde verilebileceği gibi, uygun olduğu durumlarda çeşitli grafikler kullanılarak da gösterilebilir. Değişken süreksiz ise bar, daire; sürekli ise histogram (istenirse normal dağılım eğrisi ile birlikte) seçilebile değişir. Değişken sürekli ise verileri betimlemede ek olarak merkezi eğilim (ortalama, ortanca, mod) ve değişkenlik ölçüleri (standart sapma, ranj) ile dağılıma ait diğer istatistikler (yüzdelikler, çarpıklık ve basıklık katsayısı, en düşük ve en yüksek değerler bulunabilir).

Frekans dağılımı tablosu, deneysel ve tarama araştırmalarında toplanan verilerin genel olarak betimlenmesinde kullanılır. Buna yönelik araştırma sorusu; a) katılımcıların kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik, 'araştırmaya katılanların kişisel değişkenlere göre dağılımı nedir?' ve b)belli bir konudaki görüşlerini değerlendirmeyle ilgili olarak 'katılımcıların X konusundaki görüşlerine göre dağılımı nedir? Şeklinde oluşturulabilir'' (Büyüköztürk, 2013: 21).

- Ankettin ilk yargısında belediyenin kaynaklarının halkın istekleri doğrultusunda harcanıp harcanmadığı sorulmuştur. Yargıya beyanda bulunanların %36,'sı bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Yine yargıya beyanda bulunanların %22,3'ü bu fikre kesinlikle katılmamaktadır. Yargıya beyanda bulunanların %17,7'si bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. %19,4'lük kesim bu fikre katıldıklarını belirtmiş, %4,2'lik bir kesim ise bu fikre kesinlikle katıldıklarını dile getirmişlerdir. Yüzdeler değerlendirildiğinde toplamda %58,3'lük kesim belediyenin kaynaklarının halkın isteklerine göre harcandığına inanmamaktadır. Yine toplamda %21,9'luk bir kesim belediyenin kaynaklarının halkın istekleri doğrultusunda harcandığına inanmaktadır. Bu soru için belediyenin

kaynaklarının halkın istekleri doğrultusunda harcanmadığı yorumu yapılabilir. %0,4'lik bir kesim bu yargı için işaretleme yapmamıştır.

Ankette 2. yargıda Belediyenin yatırım yapacağı zaman sivil toplum örgütleri ile birlikte karar alıp almadığı sorulmuştur. Yargıya cevap verenler arasından çıkan sonuç şu şekildedir:

- Sivil toplum örgüt temsilci ve üyelerinin %33,6'sı bu fikre katılmamaktadır. Yine %22,6'lık bir kesim bu fikre kesinlikle katılmadıklarını dile getirmektedir. Bu yargı için kararsızların oranı %22,3'tür. %15,9'luk bir kesim bu fikre katılırken %4,9'luk kesim bu fikre kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. %22,3'lük bir kesim bu soru için kararsız kalmıştır. Toplamda %55,8'lik bir kesim bu fikrin doğruluğuna inanmamaktadır. Toplamda %20,8'lik bir kesim bu fikrin doğruluğuna inanmaktadır. Bu yargı için belediyenin yatırım yapacağı zaman sivil toplum örgütleri ile birlikte karar almadığı ortaya çıkmaktadır. Kararsızların oranı bu fikre katılmayanların oranından yüksektir. Bu oranın yüksek çıkması sivil toplum üyelerinin %20'sinden fazlasının belediye ile sivil toplum örgütlerinin yatırım için bir araya gelip gelmedikleri konusunda bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir. Bu durum belediye sivil toplum örgütleri ile yatırımların belirlenmesi için bir araya gelse dahi sivil toplum örgütlerinin bu durumu üyelerine haber vermediklerini ya da haber verme gereği duymadıklarını göstermektedir. %0,7'lik bir kesim bu yargı için işaretleme yapmamıştır.

Anketin 3. yargısı sivil toplum örgütlerinin halkla belediye arasında iletişimi sağlamada etkili olup olmadığına yöneliktir. Bu soru için ankette şu veriler elde edilmiştir:

- %26,9'luk kesim bu fikre katılmadıklarını beyan etmişlerdir.%15,9'luk kesim bu soruya kesinlikle katılmıyorum şeklinde cavap vermiştir. Toplamda %42,8'lik bir kesim bu fikrin doğruluğuna inanmamaktadır. Yine sivil toplum örgütlerinin %29'u bu fikre katıldıklarını, %10,2'lik bir kesim bu fikre kesinlikle katıldıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda bakıldığında %39,2'lik bir kesim bu fikrin doğruluğunu kabul etmektedir. Kararsızların oranı ise %16,6'dır. Bu soru için veriler değerlendirildiğinde yüzdesel olarak daha çok kişi sivil toplum örgütlerinin halkla belediye

arasında iletişimi sağlamada etkili olmadığına inanmaktadır. Bu durum sivil toplum örgütlerinin bu konuda yetersiz kalmalarından kaynaklanabileceği gibi belediyelerin, sivil toplum örgütleri halkın isteklerini belediyeye iletse dahi dikkate almamalarından da kaynaklanıyor olabilir. %1,4'lik bir kesim bu yargı için işaretleme yapmamıştır.

Anketin 4. yargısı belediyelerde asıl sorumluluğun halka karşı olup olmaması gerektiğini belirlemeye yöneliktir. Bu soru için veriler değerlendirildiğinde:

- %48,4'lük kesim bu fikre kesinlikle katılmaktadır. %36'sı bu fikre katıldıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %84'4 gibi üyelerin çok büyük bir kesimi belediyelerin sorumlulukların halka karşı olmasına gerektiğine inanmaktadırlar. Yani belediyenin gerçekleştirdiği hizmetler için hesap vermesi gerekiyorsa bu halkına karşı olmalıdır anlamı çıkmaktadır. Anketin bu yargısı için %5'lik gibi düşük bir oran kararsız kalmıştır. Yine bu yargı için üyelerin %26'sı bu fikre katılmadıklarını beyan etmişlerdir. %26'lık bir kesimin bu şekilde beyanat vermesi halkın hesap sorma şekil ve üslubundaki eksikliklerden kaynaklanabilir ya da Malatya İlinin henüz bu tür bir hesap sorma bilincine erişemediğinden de kaynaklanıyor olabilir. %2,1'lik bir kesim bu yargı için işaretleme yapmamıştır.

Anketin 5.yargısı sivil toplum örgütünün düşüncelerinin halkın genel eğilimini yansıtıp yansıtmadığına yöneliktir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- Temsilci ve üyelerin %39,9'u bu fikre katılmaktadır. Yine %15,5'lik bir kesim bu fikre kesinlikle katıldıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %55,4'lük bir kesim sivil toplum örgütlerinin halkın genel eğilimini yansıttıklarını düşünmektedir. Yani sivil toplum örgütlerinin istek ve düşünceleri ile halkın genel istek ve düşüncelerinin benzer olduğuna inanılmaktadır. Bu yargıya %16,3'lük bir kesim katılmadığını %5,7'lik bir düşük yüzdeli kesim kesinlikle katılmadığını ifade etmişlerdir. Toplamda %22'lik bir kesim sivil toplum örgütlerinin düşüncelerinin halkın genel eğilimini yansıttığına inanmamaktadır. Bu sivil toplum örgütlerinin halkın belirli bir yüzdelik kesimi ile aynı fikirde olamayabileceği şeklinde yorumlanabilir. Bu durum daha çok siyasi olabilir. Sivil toplum örgütünün siyasi düşüncesinin farklı olması dolayısıyla halkın bir kesimi ile fikir

uyuşmazlığı olabileceği söylenebilir ki bu durum her ülkede olduğu gibi bizim ülkemiz için de normal karşılanması gereken bir durumdur. Üye ya da temsilcilerin %19,4'ü ise ankette yer alan yargı için kararsız kalmışlardır. %1,1'lik bir kesim bu yargı için işaretleme yapmamıştır.

Anketin 6. yargısı sivil toplum kuruluşlarının belediye hizmet önceliklerinin belirlenmesinde etkin olmasının daha baskın olan sivil toplum örgütleri lehine karar çıkmasını sağlayıp sağlamadığına yöneliktir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %41,7'lik bir kesim bu yargıya katıldıklarını beyan etmişlerdir. %15,5'lik bir kesim ise bu fikre kesinlikle katılmaktadır. Toplamda %57,2'lik bir çoğunluk sivil toplum örgütlerinin belediye hizmet önceliklerinin belirlenmesinde etkin olması neticesinde daha baskın olan sivil toplum örgütleri lehine kararlar çıkabileceğine inanmaktadır. Bu durumda üyelerin çoğunluğu üye sayısı az, etkin olamayan, güçsüz bir sivil toplum örgütünün sözünün belediye tarafından daha az dinleneceğini göstermektedir. Ayrıca bu durum zayıf sivil toplum örgütlerinin halkın isteklerini belediyeye aktarmada daha yetersiz kalabileceğini de göstermektedir. %19,4'lük bir kesim anketteki yargı için kararsız kalmışlardır. Kararsızların bu seçeneği işaretlemelerindeki bir neden olarak belediyenin güçsüz ama kendi siyasi düşüncesi ile barışık bir sivil toplum örgütünün sözünü dinlerken güçlü ama belediyenin siyasi yapısı ile barışık olmayan bir sivil toplum örgütünü daha az dinleyebileceğini düşünmelerinden kaynaklanıyor olabilir. %1,4'lük bir kesim bu yargı için işaretleme yapmaktan kaçınmıştır.

Anketin 7. yargısı belediyelerin siyasi kaygılarının halkın genel çıkarlarına yönelik çalışmaları engelleyip engellemediğine yöneliktir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- Üye ya da temsilcilerin %35,3'ü bu yargıya katıldıklarını belirtmişlerdir. %26,1'lik bir kesim ise bu yargıya kesinlikle katıldıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %61,4'lük bir çoğunluk belediyenin siyasi kaygılar uğruna halkın genel çıkarlarına yönelik hizmetler yerine oy getirecek hizmetleri daha çok gerçekleştirme eğiliminde olduğunu göstermektedir. %17,3'lük bir kesim bu yargıya katılmazken %9,2'lik bir kesim bu yargıya

kesinlikle katılmamaktadır. Toplamda bakıldığında %26,5'lik kesim bu yargıya katılmamakta ve belediyenin yaptığı hizmetlerde siyasi kaygıdan çok halkın genel çıkarlarını düşündüğüne inanmaktadır. Anketin 1.yargısında %21,9'luk bir kesimin belediyenin halkın istekleri doğrultusunda harcandığını düşünmesine rağmen %26,5'lik bir kısmın belediyenin siyasi kaygılar değil halkın çıkarını gözettiğini beyan etmesi aradaki %5,4'lük bir kesimin belediyenin kaynaklarının halkın istekleri doğrultusunda harcamamasının belediyenin siyasi kaygılarından ziyade başka sebeplere bağlı olduğunu düşünmelerinden kaynaklanabilir. Burada %10,4'lük bir kesim anketteki yargı için kararsız kalmıştır.

Anketin 8. yargısı çıkar gruplarının varlığının belediyelerin halkın genel çıkarlarına yönelik faaliyetlerini engelleyip engellemediğine yöneliktir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %38,5'lik bir kesim bu yargıya katılmaktadır. %28,3'lük bir kesim ise bu yargıya kesinlikle katılmaktadır. Toplamda %66,8'lik büyük bir kesim belediyenin çıkar gruplarının istedikleri hizmetlere öncelik verdiğini kaynakları halkın istekleri yönünde değil de çıkar gruplarını memnun edecek yönde kullandığına inanmaktadır. 7. yargıda siyasi kaygıların ön planda olduğunu gösteren yüksek yüzde ile bu yüzde kıyaslandığında belediyenin çıkar gruplarını memnun ederek bir takım siyasi kaygılarını azalttığı söylenebilir. %5,4'lük bir kesim (66,8-61,4) ise bunun böyle olmadığını belediyenin çıkar gruplarını memnun edici faaliyetleri gerçekleştirse de bunu oy kaygısı için değil başka amaçla yaptığını belirtmiş denilebilir. %14,1'lik bir kesim anketteki yargıya katılmadıklarını, %7,8'lik bir kesim anketteki yargıya kesinlikle katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %21,9'luk bir kesim belediyenin bir takım çıkar gruplarının isteklerini halkın isteklerinin önünde tuttuğuna inanmadığını göstermektedir. %9,9'luk bir kesim bu konuda kararsız olduğunu beyan ederken %1,4'lük bir kesim bu yargı ile ilgili yorum yapmak istememiştir.

Anketin 9. yargısı belediye bütçesinin karar aşamasında halka danışılması durumunda kaynakların uygun harcama yerlerine sarf edilip edilmeyeceğini ölçmeye yöneliktir. Bu yargı ile ilgili veriler değerlendirildiğinde:

- %41,7'lik kesim bu yargıya katıldığını %26,9'luk bir kesim ise bu yargıya kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Toplamda %68,6 gibi büyük bir kesim belediye bütçesinin karar aşamasında halka danışılmasının kaynakları doğru yerlere harcama konusunda etkili olabileceğine inanmaktadır. Anketin 1.yargısında %58,3'lük kesimin belediyenin kaynaklarının halkın istekleri doğrultusunda harcanmadığını iddaa etmesine karşılık %68,6'lık kesimin bütçenin karar aşamasında halka danışılmasının kaynakları uygun yerlere harcamak olarak dile getirmesi, %10,3'lük (68,6-58,3) kesimin kaynaklar harcanırken halkın isteklerini dikkate almanın illede kaynakları uygun yerlere harcamak olmadığına inandıklarını gösterebilir.%11'lik kesim bu anketin bu yargısına katılmadıklarını %6,4'lük bir kesim ise kesinlikle bu fikre katılmadıklarını beyan etmiştir. Toplamda %17,4'lük bir kesim bütçenin karar aşamasında halka danışılmasının kaynakların uygun harcama yerlerine sarfedilmesini sağlamayacağını düşünmektedir. Bunun altında yatan sebeplerden biri halkın kendisi için en uygun belediye hizmet seçeneğini bilmemesi olabilir. Başka bir ifadeyle halkın belediye bütçesinden kendisi için isteyeceği kaynağın sadece belirli bir kesimi memnun edebilecek ya da israf sayılabilecek bir alan olabileceği olarak söylenebilir. %11'lik kesim anketin yargısına kararsız kalmış, %3,2'lik bir kesim bu konuda hiçbir fikir beyan etmemiştir.

Anketin 10. yargısı kanaat önderlerine mahalle düzeyindeki sorunları aktarmanın bu sorunlara çözümü kolaylaştırıp kolaylaştırmadığını ölçmeye yöneliktir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %51,9'luk bir kesim bu yargıya katıldıklarını %25,1'lik bir kesim ise bu yargıya kesinlikle katıldıklarını ifade etmişledir. Toplamda %77 oranında büyük bir çoğunluk kanaat önderlerine mahalle düzeyinde sorunları aktarmanın bu sorunların çözümünü kolaylaştıracağına inanmaktadır. Üye ya da temsilciler kanaat önderlerinin belediye yetkililerine sorunları daha hızlı ulaştıracak kişiler olduklarına inanıyor olabilirler ya da belediye yetkililerine halkın belli kesiminin saygısını kazanmış bu kişilerin sorunları aktarmalarının daha etkili olabileceğine inanıyor olabilirler. %9,5'lik düşük oran bu yargıya katılmadıklarını, %4,9 gibi çok daha

düşük bir oranda kişi bu yargıya hiç katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %13,8 gibi az bir kesim kanaat önderlerine mahalle düzeyindeki sorunları aktarmanın bu sorunların çözümünü kolaylaştırmayacağını düşünmektedir. Bu kesim sorunların kanaat önderlerine aktarılması halinde belediye yetkililerince dikkate alınmayacağını düşünüyor olabilirler. %0,7'lik bir kesim bu konuda herhangi bir yargıda bulunmaktan çekinmiştir.

Anketin 11. yargısı mahalle muhtarlarının mahallelinin sorunları ile yeterince ilgilenip ilgilenmediğini göstermektedir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %31,8'lik bir kesim bu yargıya katılmamaktadır.%18,7'lik bir kesim bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır. Toplamda %49,6'lık bir kesim mahallenin muhtarlarının mahallelinin sorunları ile daha fazla ilgilenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu kesim, muhtarın seçildikten sonra halkın sorunları yerine kendi koltuğunu sağlama alma ve yeniden seçilebilme gibi düşünceleri daha ön plana aldığını düşünüyor olabilir ya da muhtarın belediye yetkililerini küstürmemek için halkın sorunlarını çoğu kez yetkililere dile getirmek yerine siyasi olarak muhalefet olmamak istediğini düşünüyor olabilirler. %24 lük bir kesim anketin yargısına kararsız olduğunu belirtmiştir. %20'nin üzerinde bir yüzde muhtarın kendileri için çalışıp çalışmadığı konusunda bir fikre sahip değildir. Birçok kişi belki de muhtar ile sadece seçim zamanlarında ya da resmi bir işleri olduğunda görmektedir. %19,4'lük bir kesim anketin yargısına katıldıklarını, %4,6 gibi düşük bir yüzde yargıya kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Toplamda %24'lük bir kesim muhtarın mahallelinin sorunları ile ilgilendiğini ifade etmektedir. Bu konuda bir genelleme yapmak gerekirse muhtarlar halkın sorunlarını dile getirmede yetersiz kalmaktadır. %1,4'lük bir kesim anketin bu yargısı için fikir beyan etmekten kaçınmıştır.

Anketin 12. yargısı mahalle muhtarlarının mahallelinin sorunlarını belediye yetkililerine ulaştırmada etkin bir rol alıp almamaları gerektiğine yöneliktir. Anketin bu yargısı için veriler değerlendirildiğinde:

- %40,3'lük bir kesim bu fikre kesinlikle katılmaktadır. %34,3'lük bir kesim de yine bu fikre katıldıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %74,6'lık bir çoğunluk yüzdesi mahalle muhtarlarının mahallenin sorunlarını belediyeye

aktarmada etkin bir rol almaları gerektiğine inanmaktadır. Anketin 11. yargısında mahalle muhtarının mahallelinin sorunları ile yeterince ilgilenmediği ortaya konulmuştu. 11. ve 12. yargılar birlikte değerlendirildiğinde mahalle muhtarlarının tek başına mahallelinin sorunlarını çözmede yetersiz kaldığı bunun için belediye yetkilileri ile iletişim içerisinde olması gerektiği böylelikle sorunları yetkililere aktararak ve yetkililerden destek sağlayarak sorunların çözümünü kolaylaştırabileceği belirtilebilir. Anketin yargısı için %9,5'lik kesim kararsız olduklarını beyan etmiştir.%6,4'lük kesim yargıya katılmadıklarını, %8,8'lik kesim bu yargıya kesinlikle katılmadıklarını dile getirmişlerdir. Toplamda %15,2'lik bir kesim mahalle muhtarlarının mahallenin sorunlarını belediye yetkililerine ulaştırmada etkin bir rol almalarına sıcak bakmamaktadır. Bu kesim mahallenin sorunlarını muhtarın kendisinin çözmesini işe belediyeyi katmaması gerektiğine inanıyor olabilir ya da muhtar belediye yetkililerine mahallenin sorunlarını aktarsa bile sorunun çözüleceği ile ilgili şüphe duyuyor olabilir.%0,7'lik bir kesim bu yargı için fikir beyan etmekten çekinmiştir.

Anketin 13. yargısı sivil toplum örgütleri ile belediyenin toplantı amaçlı olarak yeterince bir araya gelip gelmediklerini ölçmeye yöneliktir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %41'lik bir kesim bu fikre katılmadıklarını, %20,8'lik bir kesim ise bu fikre kesinlikle katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %61,8'lik bir yüksek oranlı kesim belediye ile sivil toplum örgütlerinin toplantı amaçlı olarak yeterince bir araya geldiklerine inanmamaktadır. %18,7'lik bir kesim bu yargı için kararsız olduklarını beyan etmiştir.%13,8'lik bir kesim bu fikre katıldıklarını,%4,6'lık bir kesim ise bu fikre kesinlikle katıldıklarını beyan etmiştir. Toplamda %18,4'lük bir kesim belediye ile sivil toplum örgütlerinin toplantı amaçlı olarak yeterince bir araya geldiklerine inanmaktadır. Kararsızların oranının yüksek olması kararsızların bağlı olduğu sivil toplum örgütleri belediye ile yeterince toplantı düzenlese dahi bu toplantıdan bütün üyeleri haberdar etmemiş olması ihtimaline dayalı olabilir. Yani sadece sivil toplum örgüt yetkilileri sadece toplantılara iştirak etmiş ve bu sayı az tutulmuş olabilir. Toplantı

sonrasında sivil toplum yetkilileri ortaya konan değerlendirmeleri üyeleri ile paylaşmamış olabilir.%18'lik bir kesimin yeterince toplantı yapıldığına inanması %61'lik bir kesimin toplantı yapıldığına inanması belediyenin çoğunlukla kendisine daha az muhalefet eden, kendi siyasi düşüncesi ile barışık sivil toplum örgütleri ile bir araya gelmeyi tercih etmesinden kaynaklanıyor olabilir. Anketin 7.yorumu ile anketin 13. yargısı birlikte değerlendirildiğinde (ankette büyük bir çoğunluk belediyenin siyasi kaygıları ön planda tuttuğunu ifade etmişti.) belediyenin kendi siyasi düşüncesi ile bağdaşmasa bile ya da kendisine yakın hissedemediği sivil toplum örgütleri ile de toplantı amaçlı olarak bir araya gelmesi gerekmektedir. Belediye bu tür sivil toplum örgütleri ile toplantı yapıyor olabilir fakat bu yeterince olmayabilir. Herhangi bir sivil toplum örgütü ile ayda bir kez bir araya gelen fakat bir başka sivil toplum örgütü ile yılda bir kez, iki kez biraraya gelen (bu çoğunlukla formalite gereğidir) bir belediyenin halkın genelinin isteklerini dinlediği iddia edilemez.%1,8'lik kesim bu konuda hiçbir fikir beyan etmemiştir.

- Anketin 14. yargısı belediyelerin hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum örgütlerinin fikirlerini de alıp almadıklarına yöneliktir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:
- %39,6'lık kesim bu fikre katılmamakta %19,8'lik kesim bu fikre kesinlikle katılmamaktadır. Toplamda %59,4'lük bir yüzde ile ankete katılanların çoğunluğu belediyenin hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum kuruluşlarının fikrini de aldığına inanmamaktadır.%17'lik kesim bu konuda kararsız olduklarını dile getirmişlerdir. %18'lik kesim bu fikre katıldıklarını,%3,9'luk düşük bir yüzde bu fikre kesinlikle katıldıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %21,9'luk kesim belediyenin hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum örgütlerine de danıştığına inanmaktadır. Bir önceki anket verileri ile birlikte değerlendirildiğinde belediyenin sivil toplum örgütleri ile yeterince toplantı yaptığına inanan kesim ile hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum öğütlerine danışıldığını iddia eden kesimin oranının birbirine yakın rakamlar olması belediyenin her kesim sivil toplum örgütü ile değil belirli sivil toplum örgütleri ile bir araya geldiğini ortaya koymaktadır. %3'lük aradaki fark kadar kesim toplantı amaçlı olarak yeterince bir araya geldiğine inanmıyor

ama belediyenin hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum örgütlerine danıştığına inanmaktadır. Bu durumda belediye hizmet öncelikleri konusunda sivil toplum örgütlerine danışmakta fakat belki de bu kesime göre bu durum yeterli bulunmuyor olabilir. Anketin yargısı için %1,8'lik kesim hiçbir fikir beyan etmek istememiştir.

Anketin 15. yargısı belediyelerin hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum örgütlerinin de fikrini almaları gerekip gerekmediği ile ilgilidir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %43,5'lik kesim bu fikre katıldıklarını beyan etmiş, %35,7'lik bir kesim bu fikre kesinlikle katıldıklarını dile getirmişlerdir. Toplamda %79,2'lik yüksek yüzde oranlı kesim belediyenin hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum örgütlerinin de fikrini almasını gerekli görmektedir.%5,3'lük kesim bu konuda kararsız olduklarını dile getirmiştir.%6,7'lik kesim bu fikre katılmadıklarını, %6'lık kesim ise bu fikre kesinlikle katılmadıklarını dile getirmişlerdir. Toplamda %12,7'lik kesim belediyenin hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum örgütlerinin de fikrini alması gerektiğine inanmamaktadır. Bu kesim sivil toplum örgütlerinin sırf kendilerine yönelik hizmetleri belediyeden talep edeceğini asıl öncelikli hizmetler konusunda bilgi sahibi olamayacağını düşünmüş olabilir ya da her sivil toplum örgütünün kendine göre hizmet talebi olabileceğinden hizmet talep çoğunlu yüzünden belediyenin yetersiz kaynaklar ile hangisini yerine getirmesinin doğru olacağına karar vermekte zorlanacağını düşünmüş olabilirler. %2,8'lik bir kesim bu yargıya fikir beyan etmekten kaçınmıştır.

Anketin 16. sorusu kent konseyi ile sivil toplum örgütlerinin yeteri kadar bir araya gelip gelmedikleri ile ilgilidir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %33,2'lik kesim bu fikre katılmadıklarını, %15,9'luk kesim ise bu fikre kesinlikle katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %49,1'lik kesim sivil toplum örgütlerinin kent konseyi ile yeterince bir araya geldiğine inanmamaktadır. %26,1'lik kesim bu konuda kararsızdır. Yani kent konseyi ile sivil toplum örgütlerinin yeterince bir araya gelip gelmediklerini bilmemektedir. Bu durum sivil toplum örgütlerinin kent konseyi ile bir araya gelse bile sivil toplum kuruluşunda yetkili kişiler

dışında başka kimseyle bu bilgiyi paylaşmamasından kaynaklanıyor olabilir. Toplantı zamanından üyeler haberdar edilmiyor ya da toplantıda alınan kararlar üyeler ile paylaşılmıyor olabilir. Anketin yargısı için %17,3'lük kesim fikre katıldıklarını, %3,9'luk kesim ise bu fikre kesinlikle katıldıklarını dile getirmiştir. Toplamda %21,2'lik kesim kent konseyi ile sivil toplum örgütlerinin yeterince bir araya geldiğine inanmaktadır. Anket 13,14 ve 16 birlikte düşünüldüğünde kent konseylerinin belediyeler ile benzer şekilde belirli sivil toplum örgütleri ile bir araya gelmek istediği daha başka sivil toplum örgütlerinin fikirlerini fazla dikkate almadığını göstermektedir. Bu durum kent konseylerinin uygulamada belediyelerden bağımsız davranamadığından kaynaklanıyor olabilir. Çünkü kent konseyi varlıklarını belediyeye borçlu olarak görmekte ve belediyeyi üzecek uygulamalar yerine belirli bir kesimin istediği ve belediyenin de sıcak baktığı uygulamalara daha fazla yer vermektedir. Belediyenin uygulamalarından memnuniyetsizliğin belediye yetkililerine kent konseyi aracılığı ile dile getirilmesi belediye yetkililerinin istemediği bir durum haline gelmiştir. Belediyeler kent konseylerini kendisi ile uyumlu sivil toplum örgütlerinin isteklerini dikkate almaya itmektedir. Bu durumda kent konseylerinin diğer sivil toplum örgütlerini göz ardı ettiği sorunu ortaya çıkmaktadır. Belediye ya da kent konseyinin kendisine yakın olmayan sivil toplum örgütleri ile nadiren de olsa biraraya gelmesi göstermelik olmaktan öteye geçememekte, isteklerin toplantı esnasında yerine getirileceği söylense de uygulamaya dökmede sorunlar yaşamaktadır. Anketin yargısı için %3,5'lik kesim herhangi bir fikir beyan etmemiştir.

Anketin 17. yargısı kent konseyi ile sivil toplum örgütlerinin yeterince bir araya gelmesi durumunda halkın hizmet önceliklerinin tespitinin kolaylaşıp kolaylaşmayacağı ile ilgilidir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %50,9'luk kesim bu fikre katıldıklarını, %27,2'lik kesim ise bu fikre kesinlikle katıldıklarını dile getirmişlerdir. Toplamda %78,1'lik kesim kent konseyi ile sivil toplum örgütlerinin yeterince bir araya gelmesi durumunda halkın hizmet önceliklerinin tespitinin kolaylaşacağına inanmaktadır.%7,1'lik kesim bu yargı için kararsız olduklarını dile

getirmişlerdir.%6'lık yüzde bu fikre katılmamakta, %6'lık kesim bu fikre kesinlikle katılmamaktadır. Toplamda %12'lik kesim kent konseyi ile sivil toplum örgütleri yeterince bir araya gelse bile bu durumun halkın hizmet önceliklerinin tespitini kolaylaştıracağına inanmamaktadır. Bu kesimi bu yargıya iten düşünce kent konseyinin belediyeden bağımsız olamaması ve sivil toplum örgütleri ile kent konseylerinin göstermelik bir araya gelmesi, uygulamada sivil toplum örgütlerinin hizmet öncelikleri konusunda halkın isteklerini dile getirdiğinde isteklerin gerçekleştirileceğine dair belediyece söz verilip, sonrasında uygulanmayacağı olabilir. %2,8'lik kesim bu yargı ile ilgili herhangi bir fikir beyan etmekten kaçınmıştır.

Anketin 18. yargısı sivil toplum örgütlerinin kendi faaliyet alanlarında halkı yeterince temsil edip etmediği ile ilgilidir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %28,3'lük kesim bu fikre katılmakta, %8,8'lik kesim bu fikre kesinlikle katılmamaktadır. Toplamda %37,1'lik kesim sivil toplum örgütlerinin kendi faaliyet alanlarında halkı yeterince temsil ettiğine inanmaktadır. %22,3'lük kesim bu konuda kararsız olduklarını beyan etmişlerdir.%28,6'lık kesim bu fikre katılmamakta, %9,5'lik kesim ise bu fikre kesinlikle katılmamaktadır. Toplamda %38,1'lik kesim sivil toplum örgütlerinin kendi faaliyet alanlarında halkı yeterince temsil ettiğine inanmamaktadır. Bu durumda sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini halkın isteklerine göre belirlemeleri daha doğru olabilir. Sivil toplum örgütleri göstermelik birkaç kişinin vakit geçirmek amacıyla bir araya geldiği, kâğıt üzerinde var olan, yılda birkaç toplantının yapıldığı yerler olmaktan çıkıp kendi faaliyet alanları ile ilgili aktif, üyelerin isteklerini yerine getirmeye gayret gösteren ve bu istekleri yerine getirmede kendi imkânları yetersiz kaldığında belediyeden destek alabilmesi için projelere sahip olmaları daha isabetli olabilir.%2,5'lik kesim anketin yargısı için fikir beyan etmemiştir.

Anketin 19. yargısı belediyenin hizmet önceliklerinin belirlenmesinde halkın katılımını sağlamaya yönelik toplantılar düzenlemesinin katılımcılığı artırıp artırmayacağı ile ilgilidir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %47'lik kesim bu yargıya katıldıklarını dile getirmiş, %31,4'lük kesim bu yargıya kesinlikle katıldıklarını dile getirmişlerdir. Toplamda %78,4'lük kesim belediyenin hizmet önceliklerinin belirlenmesinde halkın katılımını

sağlamaya yönelik toplantılar düzenlemesinin katılımcılığı artıracağını düşünmekte ve belediyenin bu tür uygulamaları olursa katılımın gerçekleşeceğine inanmaktadır.%6,4'lük kesim bu yargıya katılmadıklarını, %5,7'lik kesim bu fikre kesinlikle katılmadıklarını dile getirmişlerdir. Toplamda %12,1'lik kesim belediyenin hizmet önceliklerinin belirlenmesinde halkın katılımını sağlamaya yönelik toplantılar düzenlemesinin katılımcılığı artıracağına inanmamaktadır. Bu kesime bu düşünceye iten sebep ülkemiz genelinde katılım kültürünün yaygınlaşmaması ve bu tarz toplantılara iştirak edebilecek kişi sayısının az olacağı olabilir. Bu kesim merkeziyetçi bir yapıya sahip ülkemizde katılımcı yönetim anlayışın yerleşmesi için biraz daha zaman gerektiğini düşünüyor olabilirler ya da bu tarz toplantıların göstermelik olabileceği zamanla verilen sözlerin tutulmaması nedeniyle insanların belediyeye olan güveninin azalabileceği ve bir sonraki toplantıya katılımın düşebileceğini düşünmüş olabilir. %1,4'lük kesim bu yargı için fikir beyan etmek istememiştir.

Anketin 20. yargısı Belediyenin stratejik plan çalışması sırasında sivil toplum örgütlerinin öneri ve isteklerini dikkate alıp almadıkları ile ilgilidir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %31,8'lik kesim bu fikre katılmadıklarını, %16,6'lık kesim ise bu fikre kesinlikle katılmadıklarını dile getirmişlerdir. Toplamda %48,4'lük kesim belediyenin stratejik plan çalışması sırasında sivil toplum örgütlerinin öneri ve isteklerini dikkate almadıklarını beyan etmiştir.%20,5'lik kesim bu konuda kararsız olduklarını beyan etmiştir. Kararsızların yüzdesinin bu kadar olması sivil toplum örgütlerinin belediyenin stratejik planı konusunda yeterince bilgi sahibi olmamalarından kaynaklı olabilir ya da böyle bir plandan haberdar olsalar bile bağlı oldukları sivil toplum örgütlerinin isteklerinin faaliyet planında yer alıp almadığını kontrol etme şansı bulamamaları bu konuda ilgisiz kalmaları ile ilgili olabilir.%19,4'lük kesim yargıya katıldıklarını, %8,5'lik kesim bu yargıya kesinlikle katıldıklarını beyan etmişlerdir. Toplamda %27,9'luk kesim belediyenin stratejik plan çalışmaları esnasında sivil toplum örgütlerinin öneri ve isteklerini dikkate aldığına inanmaktadır. Bu yargı anketin 13.ve 14.

Yargıları ile değerlendirildiğinde yüzdelerin birbirine yakın olması (%18,4; %22,3; %27,9) belediyenin stratejik plan hazırlarken kendisine yakın gördüğü sivil toplum örgütlerinin fikirlerini daha çok dikkate aldığını arasıra da olsa diğer sivil toplum örgütlerinin rasyonel tekliflerini değerlendirmeye aldığını gösterebilir. %3,2'lik kesim bu yargı ile ilgili fikir beyan etmek istememiştir.

Anketin 21. yargısı belediye tarafından hazırlanan idari faaliyet raporunda sivil toplum örgütlerine yönelik faaliyetlerin yer alıp almadığı ile ilgilidir. Bu yargı için veriler değerlendirildiğinde:

- %36'lık kesim bu konuda kararsız olduklarını dile getirmişlerdir. Bir önceki anket yargısına göre kararsızların yüzdesinin bu kadar olması kişilerin stratejik plan kavramına idari faaliyet rapor kavramından daha aşina oldukları ile ilgili olabilir.%24,72lik kesim anketin yargısına katılmadıklarını, %10,2'lik kesim bu yargıya kesinlikle katılmadıklarını beyan etmiştir. Toplamda %34,72'lik kesim belediye tarafından hazırlanan idari faaliyet raporunda sivil toplum örgütlerine yönelik faaliyetlerin olduğuna inanmamaktadır. Bir önceki ankete verilen benzer cevapların %48,4 olması kişilerin belediyenin stratejik planda sivil toplum örgütleri ile ilgili faaliyetler yer almasada sivil toplum örgütlerinin kendilerinin belediyeye başvurup birtakım faaliyetleri sonradan onaylattıklarını düşünmüş olabilirler ya da yüzdenin daha düşük olması kararsız kalanlarla ilgili olabilir. Yani kişiler stratejik planda ne olabileceğini bilmelerine karşılık idari faaliyet raporunda ne olması gerektiğine dair yeterince bilgi sahibi olmadıklarından kararsız kalıp yüzdeyi düşürmüş olabilirler.%2,1'lik kesim bu konuda fikir beyan etmek istememiştir.

Tezin bu kısmında anketin güvenilirliği ölçülmüştür. Bu konuda ilgili teorik bilgi için bakınız.[23]

Anket sorularının güvenilirliği test edildiğinde şu sonuçlar yer almıştır:

- Anketin bazı yargıları belediyelerde katılımcı bütçe modelini sağlamaya yönelik tavsiyeler şeklinde ölçeklendirilmiştir. Bazı yargıları ise belediyelerin katılımcıyı bütçe ile alakalı memnuniyeti şeklinde ölçeklendirilmiştir. Tavsiye ölçeğinin güvenilirlik analizi incelendiğinde %81,1 oranında ölçeğin güvenilir olduğu ortaya çıkmıştır. Memnuniyet ölçeğinin güvenilirlik analizi incelendiğinde ise %71,5 oranında ölçeğin güvenilir olduğu ortaya çıkmıştır. Bütün yargılar memnuniyet ya da tavsiye şeklinde ayrıma tabi tutulmadan ölçeklendirildiğinde ise bütün ölçeğin güvenilirlik oranı %71,9 olarak ortaya çıkmıştır.

[23] "Güvenilirlik, bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanabilir. Güvenilirlik, testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir. Testin güvenilirlik katsayısı olarak hesaplanan korelasyon (r), test puanlarına ilişkin bireysel farklılıkların ne derece gerçek ve ne derece hata faktörüne bağlı olduğunu yorumlamak amacıyla kullanılır. Güvenilirlik katsayısı. 80 olan bir test için bireyler arası gözlenen test puanlarındaki farkların %80 oranında gerçek farkları, %20 oranında ise hatayı yansıttığı söylenebilir. Bir ölçme aracının güvenilirliği için aranılan iki temel ölçüt, 'değişik zamanlarda elde edilen cevaplar (puanlar) arasında tutarlılık' ve 'aynı zamanda elde edilencevaplar arasında tutarlılık' olarak açıklanabilir" (Büyüköztürk, 2013: 181-182).

SONUÇ

1980'li yılların ardından teknolojinin de gelişmesiyle birlikte küreselleşme olgusu yerleşmeye başlamıştır. 2000'li yıllardan sonra daha da hız kazanan bu etki Dünya'yı adeta küçük bir köye dönüştürmüştür. Bu değişim ve gelişmeler devletlerin yönetim yapılarında da değişikliğe yol açmış merkezi otorite yerini yerel düzeydeki otoriteye bırakma eğilimi içerisine girmiştir. İletişim araçlarındaki gelişmeler, toplumun bilinç düzeyini geliştirmiş böylelikle merkezi otoritenin uygulamaları daha rahat sorgulanabilir olmuştur. Rio Zirvesi'nde çevre ile ilgili toplantıların yanı sıra Yerel Gündem 21 başlığı altında sadece merkezi otoritenin belirttiği politikaların söz konusu olduğu ve bunu halka kabul ettirdiği bir sistemden, merkezi otorite ile yerel yönetim idaresi ve halk arasında ortaklığa dayalı bir yönetim anlayışına geçilmesi yönünde adımlar atılmıştır. Yerel yönetimler anlamında yaşanan bu gelişmeler Türkiye'de de kent konseylerinin kurulması gerekliliğini ortaya çıkarmış ve 2003 yılından itibaren tüm illerde halkın rahat bir şekilde isteklerini belediye yetkililerine aktarabilmesini sağlamak için bu yönde yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Tüm Dünya'da yerel yönetim içerisinde belediyelerde de yönetim anlayışının sorgulanır hale gelmiş olması halkın yönetimde daha fazla müdahil olabileceği yeni sistem arayışlarını gündeme getirmiştir. Bunlardan bir tanesi de katılımcı bütçelemeye dayalı bir sistem anlayışını gerçekleştirmektir. Belediye bütçesi hazırlanırken halkın da sürece dahil olması ve hizmet öncelikleri belirlenirken halkın onayının da alınması şeklindeki katılımcı bütçe etkinlik, verimlilik, hizmet memnuniyeti, yönetişim gibi kavramları beraberinde getirmektedir.

Yerel hizmetlerin sunulmasında etkinlik, bütün kamusal hizmetlerde olduğu gibi kaynakların doğru yerlere harcanması ile gerçekleşmektedir. Hizmet memnuniyeti de ancak bu şekilde sağlanmaktadır. Gayesi halka hizmet etmek olan bir belediye için müşteri odaklı hizmet anlayışı halkın sürece dahil edilmesi sayesinde daha kolay olmaktadır. Merkezi otoritenin kendisini hissettirdiği bir yönetim anlayışı yerine ortaklığa dayalı bir yönetişim anlayışı daha verimli hizmet sonuçlarını meydana getirmektedir. Belediyenin yaptığı harcamalar ve bu harcamaların finansmanı için topladığı vergilerin halkın onayı da alınarak yerine getirilmesi ile kaynaklar doğru yerlere tahsis edilecek ve kaynak israfı önlenmiş olacaktır.

Brezilya'nın Porto Alegre Kenti'nde ortaya çıkan katılımcı bütçe anlayışı öncelikle Brezilya'nın değişik kentlerinde uygulanmış daha sonra tüm dünya ülkelerinden değişik kıtalarda farklı ülke ve kentlere de yayılmıştır. Genellikle Brezilya Porto Alegre Kenti temel alınsa da bu modelden farklı uygulamalar, ülkelerin coğrafi konumları, kültürleri, devlet yapıları vb. gibi değişiklikler nedeniyle farklılık göstermiştir. Genel olarak öncelikle mahalle bazında toplantıların olduğu daha sonra daha büyük çapta ve daha kalabalık gruplara hitap eden toplantıların düzenlendiği bir sistem olan Brezilya Porto Alegre Modeli'nde toplantılarda halkın isteklerini dile getirecek temsilciler halkın kendi arasından seçilir ve bu kişiler daha önce toplantılarda onaylanan öncelikleri bir sonraki üst toplantıda değerlendirirler. Modelin bir diğer göze çarpan noktası sınıfsal ayrım olmadan toplumun herkesiminden kişilerin toplantılara dahil edilmesi olmuştur. Toplantıların belirli bir takvimi vardır. Süreç tamamlandığında belediye meclisinin de onayladığı öncelikler için bütçeden fon ayrılmaktadır. Gerekli görüldüğünde halktan da ekstra bedel talep edilmekte, İstekler böylelikle yerine getirilmektedir. Halk ve temsilciler süreci başından sonuna kadar takip edebilmektedirler.

Brezilya Recife örneğinde bölge toplantılarında belirlenen faaliyet ve projelerin internet ortamında oylanması ve belirlenen bütçe matris tekliflerinin onaylanmasına yönelik bir sistem uygulanmaktadır. Kanada Guelph şehri katılımcı bütçe modelinde halkın gönüllü olarak şehre katkı sağlamasına yönelik bir sistem göze çarpmaktadır. Ayrıca ortak kuruluş ve sponsorlardan da katılımcı bütçe için fon temini sağlanmaktadır. Japonya Ichıkawa katılımcı bütçe modeli sivil toplum kuruluşlarına faaliyetleri için harcanmak üzere konut vergilerinden yüzde 1'lik bir pay vermeye dayalı bir sisteme sahiptir. Sistem sivil toplum örgütlerinin proje ve faaliyetlerini halka kabul ettirebilmeleri halinde aldıkları oy oranında para harcayabilmelerine imkân sağlamaktadır.

Avrupa katılımcı bütçe modelleri değerlendirildiğinde İtalya Grottammare ve Pieve Emanuele katılımcı bütçe modellerinde iki aşamalı, Roma'da üç aşamalı olmak üzere bölgesel meclislerde önceliklerin konuşulduğu bir sistem vardır. Ayrıca halka teknik destek sağlamak ve problemlere çözüm üretme amaçlı özel bir ofise yer verilmektedir. İspanya Albacete ve Cordoba örneklerinde ortak olarak mahalle ve dernek toplantılarında öncelikler belirlenmektedir. Birbirinden farklı olarak Albacete'de mahalli seviyede olmak üzere tek aşamalı bir toplantı söz konusu iken Cordoba'da üç aşamalı bir toplantı söz konusudur. Ayrıca Albacete'de sadece sivil

toplum örgüt temsilcileri oylamaya katılabilmektedir. Almanya Berlin Linchtenberg, Hilden ve Emsdetten deneyimleri kamu hizmetlerinin sunumunda katılımcı bütçe modelini uygulamaya yöneliktir. Hilden ve Emsdetten deneyimi ayırt edici olarak vatandaşın görüşlerine dayalı anketin uygulandığı, vatandaş odaklı bir sisteme sahiptir. Köln deneyiminde göze çarpan unsur ise e- katılımcı bütçe sistemine sahip olmasıdır. İngiltere Bradford örneği halkın öncelikli projelere dair izlediği video klipler üzerinden oylama yapmasına dayalı bir sisteme sahiptir. Fransa Saint Denis deneyimi statejik kalkınmaya yönelik toplantıların gerçekleştirilmesine yöneliktir. Ayrıca kent konseylerinde bütçe hakkında oy verileceği zaman katılımcı bütçe toplantı sonuçları ortaya konulmaktadır. Fransa Bobigny Örneği'nde geniş kapsamlı bir halk toplantısı ile belediyenin sorunları görüşülmektedir. Ardından sivil toplum örgütleri sorunların çözümünde aracı ve denetleyici bir rol üstlenmektedir. Fransa Morsang-sur-Orge Örneği'nde vatandaşlar tarafından seçilen konsey üyelerinin vatandaş ile belediye yönetimi arasında arabulucu olduğu bir sistem söz konusudur. Tezde tüm bu Dünya örnekleri değerlendirilip Türkiye'ye yönelik bir örnek model sunulmaya çalışılmıştır. Daha sonra Malatya İli özelinde değişik sivil toplum örgütleri üyelerinden 280 kişiye modelin uygulamasına yönelik bir anket çalışması yapılmıştır.

Ankette sivil toplum kuruluşlarına katılımcı bütçe modeli ile ilgili belediyenin hizmet önceliklerini belirlerken halkın temsilcisi olan sivil toplum örgütlerinin düşüncelerini dikkate alıp almadığı, belediye hizmet önceliklerinin belirlenmesi esnasında halkın istekleri yerine bir takım siyasi ve çıkar kaygıları güdüp gütmediği, kent konseyi, sivil toplum örgütleri ve belediyenin yeterince bir araya gelip gelmedikleri; sivil toplum kuruluşlarının halkı temsil edip edemediği ve siyasi baskılarla hareket edip etmediği; mahalle düzeyindeki sorunların çözümünde muhtarlar ve kanaat önderlerinin etkin olup olamayacağı, belediyenin stratejik planında ve idari faaliyet raporlarında sivil toplum örgütlerine yönelik faaliyetlerin olup olmadığı; katılımcı bir bütçe uygulaması olması durumunda halkın buna destek verip vermeyeceği gibi konulardan oluşan bir anket düzenlenmiştir. Sivil toplum örgüt üyelerine yapılan ankette ayrıca cinsiyet, eğitim durumu, bağlı olunan sivil toplum örgüt türü ve sivil toplum örgütünün faaliyet yılları ile üyelerin mesleki deneyimleri ve Malatya'da ikamet süreleri de dikkate alınmıştır. Ankette ulaşılan başlıca sonuçlar şunlardır:

- Malatya Belediyesi harcamalarını yaparken doğrudan halka yönelik sunabilecek alternatifleri daha fazla artırmalıdır. Kent konseyleri daha aktif hale getirilerek halkın hizmet önceliklerinin tespiti daha kolay yapılabilir. Bunun için kent konseyinde yer alan üye sayısı artırılabilir ve katılımcıların nitelikleri daha çeşitli hale getirilebilir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtildiği üzere kent konseyinde tespit edilen halkın öncelikli istekleri belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınmalıdır. Gündeme alınan kararların gösteriş ve formaliteden ziyade uygulamaya geçirilmesi ve kent konseyi tarafından belirlenecek bir komisyon tarafından uygulamanın izlenmesi gerekmektedir. Kent konseyi ve belediyede alınan kararlar ilgili web sitelerindeki sosyal paylaşım sayfalarında yayınlanmalı; kararların uygulanma aşamasının ne olduğu, hangi faaliyetlerin sürdüğü hangi faaliyetlerin tamamlandığı; vazgeçilen faaliyetler için vazgeçme nedeni hakkında ayrıntılı ve tatmin edici açıklamalara yer verilmelidir. Kent konseyi ile ilgili bu tavsiyelerden önce kent konseyleri belediyeye bağımlı olmaktan çıkarılmalıdır. Personel maaşını belediyeden alan bir kent konseyinin bağımsız olmasını beklemek zor olacaktır. Belediyeler topladıkları harçlar içerisinde ek bir fiyat uygulayarak kent konseyi giderlerinde harcanmak üzere kaynak sağlamalıdır. Halkın kent konseyi giderlerine yaptığı katkı belediyeden fazla olmalıdır. Kent konseylerinin yasal anlamda belediye içinde konumları sağlamlaştırmalıdır. Kent konseyleri halktan yana onların isteklerini tereddüt etmeden belediyeye aktarabilmelidir.
- Malatya Belediyesi sivil toplum örgütlerinin düşüncelerine daha fazla değer vermelidir. Sivil toplum örgütleri ile yatırım öncelikleri belirlenirken istişareli hareket edilmeli onların da fikirleri mutlaka alınmalıdır. Bunu yaparken sivil toplum örgütünün faaliyet alanı dikkate alınmalıdır. Yapılan proje ya da faaliyet hangi sivil toplum kuruluşunun alanı ile alakalı ise o sivil toplum örgütünden görüş istenmelidir. Faaliyetlere yönelik sivil toplum örgütlerinin tavsiyelerine uyulmalı, sivil toplum örgütleri tarafından sakıncalı bulunan uygulamalar tekrar gözden geçirilmelidir.
- Malatya Belediyesi ile sivil toplum örgütleri arasında iletişim kurmayı kolaylaştıran uygulamaları artırmalıdır. Bunu sağlamak adına gündem dışı karşılıklı ziyaretler dahi ihmal edilmemelidir. Böylelikle belediye ile sivil toplum örgütleri arasında güvene dayalı bir ortam sağlanabilir.

- Belediyelerde asıl sorumluluk halka karşı olmalıdır. Malatya belediyesi gerçekleştireceği hizmetler konusunda halka karşı sorumluluk bilincinde olmalıdır. Doğrudan belediyeye gelen ya da sosyal paylaşım sitelerinde yer alan her türlü şikayet ve sorunlar mutlaka dikkate alarak ilgililere yapılacaklar konusunda geri dönüşler yapılmalıdır. Uygulamada problemin kaynağının ne olduğu tespit edilerek uygun bir şekilde yetkili kişiler harekete geçirilmelidir. Belediye başkanı halka karşı sorumlu olduğunu halka hissettirmek, halkın isteklerini bizzat kendilerinden dinlemek amacıyla en az 3 ayda bir ilgili mahalleler/işyerleri kümeleri vb. gibi yerlerde halkla bir araya gelerek beyaz masa vb. gibi uygulamalar yapmalıdır. Yapılan toplantılar görsel bir reklama dönüşmemeli somut çözümler üretilmelidir. Belediyenin aylık meclis toplantıları internet ortamında herkese açık olacak şekilde izlenebilmelidir. Böyle bir uygulama meclis toplantısında yer alan yetkililerin daha sorumlu davranmalarına yol açacaktır. Ayrıca belediyeler yaptıkları harcamalar ve bu harcamaların finansmanı için kullandıkları kaynakları kendi web sayfalarında herkesin anlayabilmesine olanak sağlayacak bir biçimde ilan etmelidir. Böyle bir uygulama halkın belediyeye olan güvenini artıracağı gibi yetkilileri para harcama konusunda daha sorumlu hareket etmeye zorlayacaktır. Ayrıca vatandaş açısından da vergi ve benzeri gelirleri vermede istekliliği artıracaktır.
- Sivil toplum kuruluşunun düşünceleri büyük ölçüde halkın genel eğilimini yansıtabilmektedir. Bu konuda sivil toplum kuruluşları Malatya'da başarılı sayılmaktadır. Belediye bu durumdan faydalanarak halkın isteklerini daha hızlı öğrenmek adına sivil toplum kuruluşlarına müracaat edebilir.
- Sivil toplum kuruluşlarının belediye hizmet önceliklerinin belirlenmesinde etkin olması daha baskın olan sivil toplum kuruluşları lehine karar çıkmasına yol açabilmektedir.
- Malatya Belediyesi mümkün olabildiğince sivil toplum örgütlerinin kitlesel büyüklüğüne göre ayrım gözetmemesi gerekir. Çalışma alanı belirli konularda ve üyesi toplamı itibariyle az olan sivil toplum örgütlerini de ilgi alanlarında mutlaka toplantıya davet etmelidir. Bu konuda sivil toplum örgütleri de duyarlılıklarını artırmalıdır, toplantıya çağrılmayı bir eylem aracı

haline dönüştürmemelidir. Her iki taraf da siyasi kaygılardan uzak topluma hizmet odaklı davranmalıdır

- Belediye yöneticileri kendi siyasi düşüncesine uymayan sivil toplum örgütlerinin de dileklerini gerçekleştirmeye başlarsa bu durum bu sivil toplum örgütlerini belediyeye karşı daha önyargısız yaklaşmaya zorlayacak böylelikle daha makul istekler peşinde koşmaları sağlanacaktır. Ayrıca doğru yapılan uygulamalar her kesim tarafından takdirle karşılanacağından bu belediyenin duyduğu siyasi endişeyi kendiliğinden ortadan kaldıracaktır. Çünkü gerekli ve yerinde bir hizmet uygulaması tüm vatandaşı memnun edeceğinden bu durum belediye başkanının oylarına da yansıyacaktır.
- Bütçenin karar aşamasında halka danışılırsa kaynaklar uygun harcama yerlerinde sarf edilebilebilir.
- Malatya Belediyesi belediye bütçesini hazırlarken özellikle seçenekli alanlarda halka danışarak bütçe oluşturmalıdır. Bu şekilde halkın isteklerine yönelik hizmetler için bütçeye ödenek konulması söz konusu olabilir.
- Malatya Belediyesi web sayfasında Facebook ve Twitter hesabından belediye başkan ve yetkililerine doğrudan ulaşılan istekler hemen yerine getirilip sonuç duyurulmalıdır.
- Mahalle muhtarları mahallelinin sorunları ile yeterince ilgilenmektedir ancak bu konuda vatandaşlarda yeterince algı oluşturamadıkları anlaşılmaktadır.
- Malatya Belediyesi için bakıldığında mahalle muhtarları genel olarak mahallenin sorunlarını doğru tespit etme ve bu sorunlarla yeterince ilgilenme konusunda daha etkin olmalıdır.
- Mahalle muhtarları mahallelinin sorunlarını belediye yetkililerine ulaştırmada etkin bir rol almalıdır.
- Belediyenin kendi içerisinde muhtarların sorunları ile özel olarak ilgilenen bir birimin olması faydalı olabilir. Muhtarların bilgi danışabilecekleri ve kendilerinin çözemedikleri konularda destek alacakları bir birim olması yerinde olacaktır. Ayrıca belediye başkanı yılın belirli zamanlarında sadece muhtarlara özel toplantı yapabilir muhtarların yaşadıkları mahalleler hakkında bilgi alabilir. Çözülemeyen sorunlar için talimatlar verebilir. Belediyenin web sayfasında mahalleliye anket uygulanabilir. Bu anket sonuçları ve muhtarların belediyeyi ziyaretleri, sorunların çözümünde

gayretleri dikkate alınarak muhtar karnesi oluşturulabilir. Yılsonunda değerlendirilecek bu karneye göre muhtarlara performans ödülü adı altında ek ücret verilebilir.

- Kanaat önderlerine mahalle düzeyindeki sorunların aktarılması bu sorunların çözümünü kolaylaştırmaktadır. Mahalle düzeyindeki sorunlar için kanaat önderi sayılan kişilerden yardım alınması uygun olmaktadır. Bu kişiler o yerde sözüne itibar edilen kişiler oldukları için mahalleliyi temsil edebilecek kişilerdir. Bu itibarla bu kişilerin belediyeye gidip sorunları aktarması sıradan vatandaşlara göre daha etkili olabilir. Ayrıca bu kişiler mahallelinin kendi çabalarıyla yapılabilecek hizmetler için ön ayak olabilirler. Yine bu kişiler sorunların tespiti ve çözümü noktasında daha doğru bilgiye sahip olabilir ve belediyeye de bu konuda yardımcı olabilirler.
- Belediye stratejik plan çalışması sırasında sivil toplum örgütlerinin istek önerilerini daha fazla alacak mekanizmaları geliştirmesi daha uygun olabilir. Ayrıca hazırlanan stratejik plan içerisinde hangi sivil toplum örgütünün hangi faaliyetinin plan içerisine dahil edildiğinin açıklanması daha uygun olabilir. Stratejik plan içerisine dahil edilmeyen faaliyetlerin neden plan içerisine dahil olmadığına yönelik ilgili sivil toplum kuruluşuna tatmin edici bir açıklama yapılması daha doğru olabilir.
- Belediye tarafından hazırlanan idari faaliyet raporunda sivil toplum örgütlerine yönelik faaliyetlere daha fazla yer verilmelidir. İdari faaliyet raporunda sivil toplum örgütünün belediye hizmetlerine katkısı idari faaliyetleri raporunda gösterilmelidir. Stratejik planda sivil toplum örgütü faaliyetlerinden ne ölçüde başarılı olup/olmadığı görülebilmelidir.
- Katılımcı bütçe her ne kadar belediyelerde kaynak kullanımında israfın önlenmesi, katılımcılığın artması, hesap verebilirlik ve hizmet önceliklerinin doğru olarak belirlenebilmesi açısından birçok faydaya sahip olsa da belediyelerde bütçeleme konusunda her problemi çözen tek anahtar unsur değildir. Ayrıca katılımcı bütçeden beklenilen faydanın elde edilebilmesi için öncelikle belediye başkan ve yetkililerinin bu konuda duyarlı ve bilinçli olması gerekir. Katılımcı bütçenin uygulanması esnasında gerektiğinde risk alarak, halktan gelebilecek eleştirilere göğüs gerebilmeleri gerekecektir. Her ülkenin kendine özgü kültürel ve etnik yapısının farklı olması dolayısıyla

uygulanacak katılımcı bütçe modeli her ülke için aynı sonuçları vermeyebilecektir.

KAYNAKÇA

Abers, R. (1998). "From clientelism to cooperation: local government, participatory policy, and civic organizing in Porto Alegre, Brazil". *Politics and society, 26*, 511-538.

Adıgüzel, Ş. (2003). ''Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetimler Sürecinde İşlevleri Açısından Yerel Gündem 21 ve Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği''. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi.* 12(1):45-63.

Ahmad, R.,& Weiser, E. T. (2006). Fostering Public Participation in Budget-Making. *Manila, Philippines: Asian Development Bank.*

Aksaraylı, M., Egeli, H., Tüğen, K., Akdeniz, H. A., & Özen, A. G. A. (2007). "Stratejik Planlamaya Dayalı Performans Esaslı Bütçeleme Sisteminin Etkinliğinin Belirleyicileri: Türkiye'deki Kamu Kurumlarının Analizi". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12*(3).

Alfonsin, B.,& Allegretti, G. (2003). Dalla 'gestione consensuale'alla 'riprogettazione condivisa'del territorio. *Globalizzazione e Movimenti Sociali, Manifestolibri, Rome.*

Allegretti, G. (2005). I Territori Locali in Italia come avanguardia di un cambiamento possibile, La sinistra e città. D.Chavez, B.Goldfrank and G.Allegretti(eds). Florence: Caminito Editrice.

Allegretti, G. (2010). Giustizia sociale, inclusività e altre sfide aperte per il futuro dei processi partecipativi europei. *Democrazia partecipativa*, 1000-1032.

Allegretti, G. (2013). Participatory Budgeting and Social Justice: Implications of Some Cases in Spain and İtaly. *Participatory Budgeting in Asia and Europe. Key Challenges of Participation Basingstoke.* Sintomer, Yves/Traub-Merz, Rudolf/Zhang, Junhua(eds.). New York.

Allegretti, G., & Herzberg, C. (2004). Participatory budgets in Europe: Between efficiency and growing local democracy. *TNI briefing series, 5.*

Allegretti, G.,& Allulli, M. (2007). "Os Orçamentos Participativos em Itália: Uma 'ponte'para a construção do Novo Município". *Revista Crítica de Ciências Sociais*, (77), 101-130.

Altuğ, F. , Çetinkaya, Ö. (2010). *Mahalli İdareler Maliyesi*, Bursa: Ekin Yayınevi.

Amura, S. (2003). La città che partecipa. *EDIESSE, Rome*.

Andretta, M.,& Mosca, L. (2003). Il movimento per una globalizzazione dal basso: forze e debolezze di un'identità negoziata. *della Porta, Mosca (a cura di), Globalizzazione e movimenti sociali, ManifestoLibri, Roma.*

Avritzer, L. (2002). *Democracy and the public space in Latin America*. Princeton University Press.

Bahçeci, D. (2.02.2009). "Belediyelerde Katılımcı Bütçe Süreci". https://yesilgazete.org/blog/2009/02/20/belediyelerde-katilimci-butce-sureci/,(28.03.2013).

Baiocchi, G. (2003). Participation, activism, and politics: the Porto Alegre experiment in deepening democracy: institutional innovations in empowered participatory governance. *Deepening democracy: institutional innovations in empowered participatory governance. London: Verso.*

Baiocchi, G., Heller, P., & Silva, M. K. (2008). "Making space for civil society: institutional reforms and local democracy in Brazil". *Social Forces*, *86* (3), 911-936.

Balch, G. I. (1974). "Multiple indicators in survey research: The concept sense of political efficacy". *Political Methodology*, 1-43.

Ballesteros, F. (2004). Modernización del Gobierno Local. *Comentario Ley 57/2003.*

Banner, G. (1999). Die drei Demokratien der Bürgerkommune. *von Arnim, H.(Hg.): Adäquate Institutionen–Voraussetzungen für gute und bürgernahe Politik, Speyer*, 133-162.

Bassoli, M. (2010). "Local governance arrangements and democratic outcomes (with some evidence from the Italian case)". *Governance*, *23*(3), 485-508.

Bayramoğlu, S. (2010). *Yönetişim Zihniyeti: Türkiye'de Üst Kurullar Ve Siyasal İktidarın Dönüşümü*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Best, N., Brabender, S., Koop, A., Spink, P., & Teixeira, M. (2011). Recife, Brazil: Participatory Budgeting Case Study. *Vitalizing Democracy through Participation.*

Beyhan, E. (10.10.2013). "Yönetişim ve Yerel Yönetimler". http://www.yerelsiyaset.com/pdf/temmuz2008/14.pdf, (10.10.2013).

Blair, H. (2000). "Participation and Accountability at The Periphery: Democratic Local Governance in Six Countries". *World development*, *28*(1), 21-39.

Blair, T. (1998a). *The third way: new politics for the new century* (Vol. 7). London: Fabian Society.

Blair, T. (1998b). *Leading the way: A new vision for local government*. Institute for Public Policy Research.

Blakey, H. (2008). "Participatory budgeting in the UK: a challenge to the system? ". *Participatory Learning and Action*. 58(1): 61-65.

Bobbio, L. (2002). *I governi locali nelle democrazie contemporanee* (Vol. 326). Laterza.

Bobbio, L. (2004). A più voci. *Amministrazioni pubbliche, imprese, associazioni e cittadini nei processi decisionali inclusivi. Edizioni Scientifiche Italiane, Napoli.*

Bobbio, L. (Ed.). (2007). *Amministrare con i cittadini: viaggio tra le pratiche di partecipazione in Italia*. Rubbettino.

Budgeting, C. P. (2008). A Draft National Strategy—Giving more People a Say in Local Spending. *London: Communities and Local Government.*

Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum.* Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2011). Sosyal Bilimler İçin İstatistik. *Pegem Akademi Yayıncılık, 9*, 42-147.

Cabannes, Y. (2003). Participatory budgeting and municipal finance (Budget participatif et finances locales) (Bilancio partecipativo e finanziamento locale) (Orçamento participativo e finanças locais) (Presupuesto participativo y finanzas locales).

Cabannes, Y. (2004). "Participatory budgeting: a significant contribution to participatory democracy". *Environment and Urbanization, 16* (1), 27-46.

Cabannes, Y. (2005). Documento Base "Presupuesto Participativo y finanzas locales" Segunda versión ampliada, Porto Alegre, Brasil. *Asesor Alcaldía Municipal de Porto Alegre.*

Canbay, T., & Gerger, G. Ç. (2012). Batı'da Bütçe Hakkının Gelişiminin Toplumsal Yapının Değişimi Üzerindeki Etkileri. *Mali Sosyoloji Üzerine Denemeler,(ed. Prof. Dr. A. Kemal Çelebi), Ankara, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını.*

Castell, M. P. (2004). La experiencia de los Presupuestos Participativos en Albacete. *Temas para el Debate*, (113), 54-56.

Cataldi, L. (2007, September). Le politiche partecipative in Piemonte e Lombardia. Evidenze empiriche. In *Participatory Policies in Piedmont and Lombardy. Empirical Evidences]. Paper presented at the XXI Italian Political Science Association Annual Conference. Catania, September* (pp. 20-22).

Charvak, C. (2005). *From Decentralisation of Planning to People's Planning: Experiences of the Indian States of West Bengal and Kerala.* EconWPA.

Ciba. (2009). PBET Report Tanah Datar and Solok.

Cities, U.,& Governments, L. (2008). *Decentralization and Local Democracy in The World: Barcelona:* World Bank Publications.

City of Guelph 2011 Community Profile.(2011) http://guelph.ca/wp-content/uploads /2011_Community_Profile.pdf (11.10.2013).

Curini, L. (2006). "Vox populi-vox dei?(Alcuni) limiti e (alcuni) paradossi della pratica deliberativa". *Rivista italiana di scienza politica*, *36*(2), 231-258.

Çelebi, K. (1995). "Cumhuriyet Dönemi Anayasalarında Ekonomik ve Sosyal Devlet Anlayışı". *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *1*(1), 55-65.

Çelebi, A. K., & Kovancılar, B. (2012). "Performans Esaslı Bütçeleme Sisteminin Teorik ve Pratik Sorunları 1." *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19*(1), 1-18.

d'Albergo, E., Lotrecchiano, D., & Moini, G. (2005). Pratiche partecipative a Roma. Le osservazioni al piano regolatore e il bilancio partecipativo.

Dahl, R. (1956). A Preface to Democratic Theory Chicago: University of Chicago Press.

De Sousa Santos, B. (1998). Participatory Budgeting in Porto Alegre: Toward a Redistributive.

Demirkaya, İ.D. (2010). *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme: Türkiye Modeli.* Ankara: T.C.Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Department for Communities and Local Government. (2006). Strong and prosperous communities–the local government white paper.

Dinçer, Ö.,& Yılmaz, C. (2003). *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma 1: Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim*. Ankara: TC Başbakanlık.

DPT, Y. Y. (2001). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu.

Emrealp, S. (2011). *Kent Konseyleri*. İstanbul: UCLG MEVA Yayını.

Engel, D. (2009). Der Bürgerhaushalt als Instrument der kooperativen Demokratie.

Ernesto, F.,& Sotomayor, C. (2003). Democracia presupuestos participativos. *Barcelona, Icaria política.*

ESCAP, U. (2006). What is Good Governance. United Nations Economic And.

ESCAP, U. (2006). What is Good Governance. *United Nations Economic and.*

Fanesi, P. (2004). Democrazia deliberativa politiche pubbliche: il caso di Grottammare, università di Macerata.

Fanesi, P.P. (2005). Grottammare. *Participatory budgets in a European comparative approach. Perspectives and chances of thecooperative state at the municipal level in Germany and Europe*. Y. Sintomer, C. Herzberg and A. Rocke (eds.). Berlin: Centre Marc Bloch.

Feiock, R. C.,& Scholz, J. T. (Eds.). (2009). *Self-organizing federalism: Collaborative mechanisms to mitigate institutional collective action dilemmas*. Cambridge University Press.

Fölscher, A. (2007). Participatory Budgeting in Asia. *Participatory Budgeting*, 157-189.

Franke, R. W. (2007). Local Planning: The Kerala Experiment. *Real Utopia: Participatory Society for the 21st Century*, 130-35.

Friedmann, J. (1992). *Empowerment: The Politics of Alternative Development*(p. 196). Oxford: Blackwell.

Fritzen, S. A. (2009). Public Adminstration. Contemporary Southeast Asia. pp.74-90. M.Beeson(ed). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Fung, A.,& Wright, E. O. (2001). "Deepening democracy: innovations in empowered participatory governance". *Politics and society*, *29* (1), 5-42.

Fung, A.,& Wright, E. O. (2003). *Deepening democracy: Institutional innovations in empowered participatory governance* (Vol. 4). Verso.

Ganuza, E. (2007). Tipología modelos de los presupuestos participativos en España. *Documentos de Trabajo*, *1307*.

Geddes, M. (2000). "Tackling social exclusion in the European Union? The limits to the new orthodoxy of local partnership". *International Journal of Urban and Regional Research*, *24*(4), 782-800.

Genç, F. N. (Ed.). (2012). *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.*

Genro, T.,& Souza, U. (1999). Porto Alegre: Özgün Bir Belediyecilik Deneyimi. İstanbul: WALD Yayınları.

George, S.,& Neunecker, M. (2013). Democratic Decentralisation and Participatory Budgeting: The Kerala Experience. *Participatory budgeting in Asia and Europe: Key challenges and of participation. London: Palgrave Macmillan.*

Giddens, A. (1994). *Beyond left and right: The future of radical politics*. Stanford University Press.

Global Campaign on Urban Governance (2004). *72 frequently asked questions about participatory budgeting*. UN-HABITAT.

Global Campaign on Urban Governance. (2004). *72 frequently asked questions about participatory budgeting*. UN-HABITAT.

Global Campaign on Urban Governance. (2004). *72 Frequently Asked Questions About Participatory Budgeting*. UN-HABITAT.

Goldfrank, B.,& Schrank, A. (2009). "Municipal neoliberalism and municipal socialism: urban political economy in Latin America". *International Journal of Urban and Regional Research, 33*(2), 443-462.

Good Governance Guide.(10.02.2013) http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=5&ved=0CF8QFjAE&url=http%3A%2%2Fwww.biglotteryfund.org.uk%2F-%2Fmedia%2FFiles%2FProgramme%2520Documents%2FGlobal%2520programme%2520docs%2Fgood_governance guide2.pdf&ei=pbNPUrvPKcSktAbxioCgCA&usg=AFQjCNFprI2VVyKbCqGnw1Ie_gm2GH7FqQ.

Government of Kerala. (2002). Urban Policy and Action Plan for Kerala, Depertmant of Publications. Thiruvananthapuram.

Government of Kerala. (2007). Guidelines fort he Preparation of Annual Plan (2007-08) and Eleventh Five Year Plan (2007-12) by Local Governments, Local Self Government Department, Thiruvananthapuram.

Gökbunar, R., & Ünal, A. G. (1999). "Yönetimde Dinazorlaşma Sendromu Ve Kamu Yönetiminde Değişim". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 13*(1).

Baştan, S., & Gökbunar, R. (2004). " Kamu hizmetlerinin sunumunda e-devletle ilgili yeni gelişmeler: Tümleşik e-devlet sistemlerine doğru". *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19*(1).

Göymen, K.,& Goymen, K. (2010). *Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma.* Boyut Yayınları.

Gret, M., Sintomer, Y., & Kılıç, A. (2004). *Porto Alegre: Farklı Bir Demokrasi Umudu.* İthaki Yayınları.

Grote, J. (2008, June). Local governance and organized civil society: concepts and applications. In *CINEFOGO Conference on New Forms of Local Governance and Civil Society, Trento* (pp. 20-21).

Gündoğan, E. (2010). Yönetişim: Kavram, Kuram ve Boyutları. *Yönetişim (Kuram, Boyutlar, Uygulama)*, 1-52.

Gürneş, B. *Belediyelerde Harcama Önceliklerinin Belirlenmesinde Katılımcı Bütçe Uygulaması: Çanakkale Belediyesi Örneği.* Çanakkale: Onsekizmart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Hall, J.,& Röcke, A. (2013). Participatory Budgeting in Great Britain: Between a Neoliberal Agenda and Community Empowerment. *Participatory Budgeting in Asia and Europe. Key Challenges of Participation*, 182-197.

Hay, C.,& Stoker, G. (2009). Revitalising politics: have we lost the plot?. *Representation, 45*(3), 225-236.

Heller, P., & Isaac, T. T. (2005). The politics and institutional design of participatory democracy: lessons from Kerala, India. *Democratizing democracy: beyond the liberal democratic canon. London: Verso*, 405-46.

Hernández-Medina, E. (2008). 'A Tale of Two Cities': Mexico City, São Paulo, and the Chances for Citizen Participation in Latin America's Mega-Cities. In*Essay selected for the international competition and workshop, 'Urban Planet*.

Herzberg, C. (2001). *Wie partizipative Demokratie zu politisch-administrativen Verbesserungen führen kann: der Bürgerhaushalt von Porto Alegre* (Vol. 9). LIT Verlag Münster.

Herzberg, C. (2013). Participation and Modernisation. Participatory Budgeting in Germany: The Example of Berlin-Lichtenberg. *Participatory Budgeting in Asia and Europe. Key Challenges of Participation*, 167-181.

Herzberg, C., Röcke, A., & Sintomer, Y. (2005). Participatory Budgets in a European Comparative Approach. *Perspectives and Chances of the Cooperative State at the Municipal Level in Germany and Europe*, *2*.

ICLEI. (1999). Local Agenda 21: A European Comparison.

Isaac, T. T. (2000). Campaign for democratic decentralisation in Kerala-An assessment from the perspective of empowered deliberative democracy. Madison: University of Wisconsin.

Isaac, T. T., & Heller, P. (2003). Democracy and development: Decentralized planning in Kerala. *Deepening Democracy: Institutional Innovations in Empowered Participatory Governance, New York: Verso*, 77-110.

Isaac, T. T., & Heller, P. (2003). Democracy and development: Decentralized planning in Kerala. *Deepening Democracy: Institutional Innovations in Empowered Participatory Governance, New York: Verso*, 77-110.

Isaac, T. T., Franke, R. W., & Issac, T. M. T. (2002). *Local democracy and development: the Kerala people's campaign for decentralized planning*. Rowman & Littlefield Publishers Inc..

Jochen, F. (2010). *Best Practice of Participatory Budgeting in Germany-Chances and Limi ts* (No. 238). Academic Public Administration Studies Archive-APAS.

Kahraman, Y. Vurgun, L. Öztop, S. (2012). Yönetişim Anlayışı ve Değerlerin Yönetim Yönetim Kültürüne Etkileri, *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.* Bursa: Ekin Basım Yayınevi.

Karaman, Z.T.(1992). *Yerel Yönetimler*, İzmir: Anadolu Matbacılık.

Keleş, R. (2010). Yönetişim Kavramına Eleştirel Bir Yaklaşım. *M. Akif Çukurçayır-T. Eroğlu-H. Ekşi,* Konya: Çizgi Kitabevi.

Kent Konseyleri. T.*C.Resmi Gazetesi.* (12 Kasım 2003).

Kersting, N., Caulfield, J., Nickson, R. A., Olowu, D., & Wollmann, H. (2009). *"Local Governance Reform in Global Perspective"*. (Vol. 12). Springer-Verlag.

Koçak, S. Yaman, M. Öztepe, C. (2012). Yönetişim Yaklaşımı Açısından Kamu Yönetimi Etiği. *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.* (Editör: Fatma Neval Genç). Bursa: Ekin Yayınevi.

Koçak, S. Yayman, M. Ciğeroğlu, Ö. (2012) Yönetişim Yaklaşımı Açısından Kamu Yönetimi Etiği. *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.* (ss.). Bursa: Ekin Basım Yayınevi.

Koonings, K. (2004). Strengthening citizenship in Brazil's democracy: Local participatory governance in Porto Alegre. *Bulletin of Latin American Research, 23* (1), 79-99.

Kovancılar, B., & Miynat, M. (2008). Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Kamu Kesimi. *Ankara: Gazi Yayınevi.*

Krenjova, J. (2012). *Participatory Budgeting at the Local Level: Models, Context, Application.* (Master Thesis). Tallinn: Tallnn University of Technology.

Lakoff, G. (2010). *Moral politics: How liberals and conservatives think.* University of Chicago Press.

Lavan, K. (2007). Participatory Budgeting in the UK: An evaluation from a practitioner perspective. *draft version for review, 25th June, Manchester: Participatory Budgeting Unit.*

Lowndes, V., Pratchett, L., & Stoker, G. (2001). "Trends in public participation: part 1–local government perspectives". *Public Administration*, *79* (1), 205-222.

Magnaghi, A. (2004). Il nuovo municipio: un laboratorio di democrazia partecipativa per una economia solidale. *MAUSS*, *2*.

Marcussen, M., & Törfing, J. (2003). Grasping Governance Networks. Centre for Democratic Network Governance—Working Paper Series 5. *Retrieved January*, *21*, 2004.

Mariani, V. (2006). *Il bilancio partecipativo* [The participatory budget]. Second edition, Roma: Aracne.

Marquetti, A. (2005). Characteristics Of Brazilian Cities Experimenting With Participatory Budgeting. *Pontificia Universidade Católica Do Rio Grande Do Sul.*

Marquetti, A. (2008). *Democracia participativa e redistribuição: análise de experiências de orçamento participativo*. Xamã.

Marquetti, A., da Silva, C. E. S., & Campbell, A. (2012). "Participatory Economic Democracy in Action Participatory Budgeting in Porto Alegre, 1989–2004". *Review of Radical Political Economics*, *44*(1), 62-81.

Matsubara, A. (2013). Participatory Budgeting in Japan: the Case of the City of Ichikawa. *Participatory Budgeting in Asia and Europe, Key Challenges of Participation.*

McGee, R., Bazaara, N., Gaventa, J., Nierras, R., Rai, M., Rocamora, J., & Zermeno, S. (2003). *Legal frameworks for citizen participation: Synthesis report.* Logolink.

Miynat, M. (2002). "Liberalizasyon Sürecinde Ortaya Çıkan İstikrarsızlıklar ve Çözüm Önerileri". *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *9*(3), 187-210.

Moynihan, D. P. (2007). Citizen Participation in Budgeting: Prospects for Developing Countries. *Participatory Budgeting*, 55-87.

Nadaroğlu, Halil (1989). *Mahalli İdareler*, 4. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım.

Neunecker, M.,& Mastuti, S. (2013). Participatory Budgeting in Indonesia-The Tanah Datar Experience. *Traub-Merz, Rudolf/Sintomer, Yves/Herzberg, Carsten und Zhang, Junhua (Hg.): Participatory Budgeting in Asia and Europe-Key Challenges of Participation, Basingstoke: Palgrave Macmillan*, 50-65.

OECD. (2004). *New forms of governance for economic development*. Paris.

Ökmen, M.,& Parlak, B. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler: İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat*. Alfa Aktüel.

Önder, İ. Kent Maliyesi. *Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri*. İstanbul: Demokrasi Kitaplığı Yayınları.

Özen, A. Yontar, İ. G. (2009). *Katılımcı Demokrasi Anlayışında Bütçeleme: Katılımcı Bütçeleme*. *Maliye Dergisi*. 156.

Öztürk, N K. (2002). "Bürokratik Devletten Etkin Yönetime Geçiş: İyi Yönetişim". *Türk İdare Dergisi*, *437*, 27-38.

Paul, S. (2007). Civic Participation in Subnational Budgeting. *Participatory Budgeting*,(pp. 31-48). Washington, D.C.:The World Bank.

Pıper L. (02.08.2012). Participatory Budgeting in Guelph.http://www.civicgovernance.ca/sites/default/files/uploads/publications/Nature%20of%20Leadership%202.5.pdf, (30.10.2013).

Pinnington, E., Lerner, J., & Schugurensky, D. (2009). ''Participatory budgeting in North America: the case of Guelph, Canada''. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, *21*(3), 454.

Puviani, M., Serugendo, G. D. M., Frei, R., & Cabri, G. (2009, September). Methodologies for self-organising systems: a SPEM approach. In *Proceedings of the 2009 IEEE/WIC/ACM International Joint Conference on Web Intelligence and Intelligent Agent Technology-Volume 02* (pp. 66-69). IEEE Computer Society.

Ramos, C. (2007). Decentralization & Democratic Deepening in The Philippines. *Decentralization Interrupted.*

Raniolo, F. (2007). *La partecipazione politica* [Political participation]. Second edition, IlMulino, Bologna.

Ravazzi, S. (2007). Civicrazia. *Quando i cittadini decidono, Aracne, Roma.*

Reichard, C. (1997). Deutsche Trends der kommunalen Verwaltungsmodernisierung. *Innovative Kommunen, Stuttgart, Berlin etc.: Kohlhammer*, 49-74.

Rhodes, R. A. W. (1996). "The new governance: governing without government1". *Political studies*, *44* (4), 652-667.

Röcke, A. (2009). Frames of Citizen Participation and Participatory Budget Institutions in France, Germany, and Great Britain.

Schmitter, P. C. (2002). Participation in governance arrangements: is there any reason to expect it will achieve "sustainable and innovative policies in a multi-level context"? In *Participatory governance* (pp. 51-69). VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Schumpeter, J.A. (1954). *Capitalism, socialism and democracy*. George Allenand Unwin, London.

Shah, A. (Ed.). (2007). *Participatory budgeting*. World Bank Publications.

Shiroyama, H. (2003). Regional Governance in Asia: Comparative Analysis of Experiments of Decentralization and Deconcentration in Indonesia, Thailand and Korea. *The Role of Governance in Asia, by Yasutami Shimomura*, 6-26.

Sintomer, Y., & Allegretti, G. (2009). "I bilanci partecipativi in Europa". *Nuove esperienze democratiche nel.*

Sintomer, Y., Allegretti, G., Herzberg, C., & Röcke, A. (2009). *I bilanci partecipativi in Europa: nuove esperienze democratiche nel vecchio continente*. Ediesse.

Sintomer, Y., C. Herzberg and A. Röcke (2008) "Participatory Budgeting in Europe: Potentials and Challenges". *International Journal of Urban and Regional Research* 32 (1), 164–78.

Sintomer, Y., Herzberg, C., & Allegretti, G. (2010). *Learning from the South: Participatory Budgeting Worldwide-an Initation to Global Cooperation: Study*. Service Agency Communities in One World.

Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2005). Participatory budgets in a European comparative approach. *Perspectives and chances of the cooperative state at the municipal level in Germany and Europe*, *2*.

Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2008). Démocratie participative et modernisation des services publics: des affinités électives. *Les budgets participatifs en Europe, Paris, La Découverte*.

Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2008). *Les budgets participatifs en Europe: des services publics au service du public*. la Découverte.

Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2008b). "Participatory budgeting in Europe: potentials and challenges". *International Journal of Urban and Regional Research*, *32*(1), 164-178.

Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2010). Der Bürgerhaushalt in Europa-eine realistische Utopie? Wiesbaden: VS Verlag,

Smith, G. (2009). *Democratic innovations: designing institutions for citizen participation*. Cambridge University Press.

Stewart, J. (2003). *Modernising British local government: an assessment of Labour's reform programme*. Palgrave Macmillan.

Stoker, G. (1998). "Governance as Theory: Five Propositions". *International social science journal*, *50*(155), 17-28.

Stoker, G. (1998). "Governance as theory: five propositions". *International social science journal*, *50* (155), 17-28.

Şurası, K. (2009). Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim Komisyonu Raporu. *Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, http://www. bayindirlik. gov. tr/turkce/-kentlesme/kitap10. Pdf ,(20.07. 2009)*.

Talpin, J. (2007). Schools of Democracy: How Ordinary Citizens Become Proficient in Participatory Budgeting Institutions. *Unpublished doctoral dissertation, European University Institute*.

Tanah Datar.(2007). Annual Budget Plan (APBD).

Tanah Datar.(2008). Annual Budget Plan (APBD).

Tekeli, İ. (2000). Türkiye'de Sivil Toplum Arayışları. (Der. Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi), İstanbul: Demokrasi Kitaplığı.

Tekeli, İ. (2012). Türkiye İçin STK'lar ve Katılımcı Demokrasi Yazıları. *Yönetim Kavramı Yanısıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine*.(ss.) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Tepav. (Mart 2007). İyi Yönetişim İçin Örnek Bir Model: Katılımcı Bütçeleme. http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271229711r9770.Iyi_Yonetisim_Icin_ Ornek_Bir _Model_Katilimci_Butceleme.pdf, (08.03.2013).

Thrissur Corporation. (2009). Thrissur: Plan Document 2008-09.

Tocqueville, A. D. (1994). Amerika'da Demokrasi, (Çev. *İhsan Sezal, vd.)*, Ankara: Yetkin Yay.

Torlak, S. E.,& Önez, Z. (2005). Bir Katılım Modeli Olarak Yerel Gündem 21'e Bakış. *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar*, 649-673.

Tosun, G. E. (2001). *Demokratikleşme Perspektifinden Devlet-Sivil Toplum İlişkisi: Türkiye Örneği*. İst: Alfa.

Tuncel, G. (2011). *Sivil Toplum ve Devlet*, Malatya: Bilsam Yayınları.

Turan, İ. (1998). 1972–1996 Döneminde İstanbul'da Derneksel Hayat. *Tanzimat'tan Günümüze İstanbul'da STK'lar, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.*

Turgut, K. (2010). Belediyelerde İyi Yönetişime İlişkin Düzenlemeler ve Uygulamalar. *Yönetişim, (Ed. Çukurçayır, MA vd.)*, Konya: Çizgi Kitabevi.

Tüğen, A., & Özen, K. (2010). Bütçe Uygulamalarında Saydamlık ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Kamu Maliyesinde Seçme Yazılar,(Der. Tolga Saruç, Temel Gürdal, Nurullah Altun), Sakarya Üniversitesi, Sakarya.*

Ulusoy, A., Akdemir, T. (2001). *Mahalli İdareler: Teori- Uygulama- Maliye.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Vijayanand, S. M. (2009). Kerala–a Case Study of Classical Democratic Decentralization. *Thrissur: Kerala Institute of Local Administration (KILA).*

Villasante, T. R. (1995). Las democracias participativas. *Madrid: Hoac.*

Wagle, S. and Shah, P. (2002). *Participation in Public Expenditure Systems. An Issue Paper*. Washington D.C.:The World Bank.

Wampler, B. (2007). ''A Guide to Participatory Budgeting'', (Ed. A. Shah), Participatory Budgeting, (pp. 21 - 54). Washington, D.C.: The World Bank.

Wampler, B. (October 2000). A Guide to Participatory Budgeting. http://www. partizipation.at/fileadmin/media_data/Downloads/themen/A_guide_to_PB.pdf, (06.03.2013).

Wampler, B.,& Avritzer, L. (2004). Participatory publics: civil society and new institutions in democratic Brazil. *Comparative politics*, 291-312.

Wilson, D.,& Game, C. (2002). *Local government in the United Kingdom*. Palgrave Macmillan.

Wollmann, H. (2003a). German local government under the double impact of democratic and administrative reforms. In *Reforming Local Government in Europe* (pp. 85-112). VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Wollmann, H. (2003b). The directly elected (chief executive) mayor and local leadership in German local government: in comparative perspective *Kunnallistieteellinen aikakauskirja 31 (2003): 2.*

World Bank. *Participatory Budget Formulation*.http://web.worldbank.org/WBSITE /EXTERNAL/TOPICS/EXTSOCIALDEVELOPMENT/EXTPCENG/0,,contentMDK:20509380~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:410306,00.html.(10.03.2013).

www.yerelgündem21.org, (14.11.2013).

Yıldırım, İ. (2004). Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim. *Ankara: Seçkin Yayınevi.*

Yılmaz, H. Emil, M. Kerimoğlu, F. B. (2012). *Yerel Yönetimler Maliyesi*. Ankara: Mali Hizmetler Derneği Yayınevi.

Zavala, A. V. (2006). *Katılımcı Demokrasi: Dünyadaki Katılımcı Demokrasi Deneyimleri*.(Çev. Naile Aras). Ankara: Dipnot Yayınevi.

EKLER

EK1. Anket İçerisinde Malatya İli Sivil Toplum Örgütlerinin İsimleri ve Alınan Örneklem Sayıları

1. Ticaret ve Sanayi Odası (2)	33. Meşale Derneği (10)
2. Tabipler Odası (7)	34. Sivaslılar Derneği (2)
3. Eczacılar Odası (6)	35. Taraftarlar Derneği (1)
4. Aktarlar Odası (1)	36. Yetimler Kervanı (2)
5. Emlakçılar Odası (1)	37. İnşaat Mütahitleri Derneği (1)
6. Emlak Komisyoncuları Odası (1)	38. BİLSAM (11)
7. Malatya Kahveciler Odası Başkanlığı (1)	39. Yeni Baskilliler Eğitim ve Kültür Dayanışma Derneği (1)
8. Malatya Minibüscüler ve Servisciler Esnaf Odası (4)	40. Doğanyol Muhtarlar Derneği (1)
9. Esnaf ve Sanatkârları Odası (5)	41. Akleden Kalp Deneği (1)
10. Türmob (4)	42. Dirijan Köylüleri Kalkındırma ve Dayanışma Derneği (1)
11. Barolar Birliği (8)	43. Kantinciler Derneği (1)
12. Kırmızı Et Üreticileri Birliği (1)	44. Malatya Muharip Gazileri Derneği (2)
13. Süt Üreticileri Birliği (1)	45. Türkiye Futbol Adamları Derneği (2)
14. Safa Vakfı (13)	46. Muhtarlar Derneği Başkanlığı (1)
15. Ensar Vakfı (10)	47. Malatya Lisesi 77'Liler Derneği (1)
16. Malatya Eğitim Vakfı (1)	48. MAKODER (3)
17. Niyaz-ı Misri Vakfı (15)	49. Veteriner Hekimler Derneği (1)
18. İmam Hatipliler Vakfı (1)	50. Arguvan İlçesi Eymir Köyü Yardımlaşma Derneği (2)
19. İHH (1)	51. KARDER (4)
20. Cem Vakfı (3)	52. Ziraatçiler Derneği (1)
21. Elmas Divit Eğitim ve Kültür Vakfı (2)	53. Harp malülü Gazi Şehit ve Dul Yetimleri Derneği (1)
22. Anadolu Gençlik Derneği (7)	54. İnönü Kapalı Çarşısı Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği (1)
23. Malatya İİBF Mezunlar Derneği (9)	55. Battalgazi Muhtarlar Derneği (2)
24. ÖGEDER (1)	56. Eğitim Birsen (26)
25. Ülkü Ocakları Derneği (10)	57. Teks-iş Sendikası (1)
26. Ertuğrul Gazi Eğitim ve Kültür Hizmet Derneği (4)	58. Malatya Kooperatifler İş Sendikası (2)
27. Vefa Derneği (1)	59. Büyük Doğu Fikir Ocakları (8)
28. KADEM (7)	60. İlim Yayma Cemiyeti (20)
29. İlim ve Tasavvuf Derneği (4)	61. Malatya Televizyoncular ve Gazeteciler Cemiyeti
30. Görme Engelliler Derneği (7)	62. Malatya Söz Gazetesi (2)
31. Kızılay Derneği (4)	63. Sonsöz Gazetesi (8)
32. Din Görevlileri Derneği (1)	Toplam Veri sayısı: 280

EK.2. Katılımcı Bütçe Tez Anket Formu

SİVİL TOPLUM KURULUŞU TEMSİLCİLERİNİN BELEDİYELERDE KATILIMCI BÜTÇE MODELİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKETİ

Değerli sivil toplum üyesi;

Bu çalışmanın amacı, sivil toplum kuruluşlarının belediyelerde katılımcı bütçe modeli ile ilgili görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan; ikinci bölüm ise belediyelerde katılımcı bütçeleme uygulanması hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Öğr.Gör.Ahmet Arslan

BİRİNCİ BÖLÜM

Cinsiyet	Bayan ( )	Erkek ( )					
Eğitim Durumu	İlk ve orta ( )	Lise ( )	Lisans ( )	Lisansüstü ( )			
Bağlı olunan sivil toplum kuruluş türü	Dernek ( )	Vakıf ( )	Cemiyet ( )	Oda ( )	Birlik ( )	Sendika ( )	
Bağlı olunan sivil toplum Kuruluşu Alanı	Eğitim ( )	Ticari ( )	Çevre ( )	Medya ( )	Teknik ( )	Hukuki ( )	Sağlık ( )
Üyenin ya da Yöneticinin Mesleki Deneyimi	.....Yıl						
Malatya'da İkamet Süresi	.....Yıl						
Sivil Toplum Kuruluşunun Kuruluş Yılı	.....Yıl						

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde belediye hizmet sunarken halkın isteklerini dikkate alıp almadığı hususuna ve katılımcı bütçe modelinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinizi öğrenmek amacıyla çeşitli sorular verilmiştir. Lütfen bu soruları kendi düşünceleriniz doğrultusunda;

SORU NO	SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Belediyenin kaynakları halkın istekleri doğrultusunda harcanmaktadır.					
2.	Belediye yatırım yapacağı zaman sivil toplum örgütleri ile birlikte karar almaktadır.					
3.	Sivil toplum örgütleri halkla belediye arasında iletişimi sağlamada etkili olmaktadır.					
4.	Belediyelerde asıl sorumluluk halka karşı olmalıdır.					
5.	Sivil Toplum Kuruluşunun düşünceleri halkın genel eğilimini yansıtmaktadır.					
6.	Sivil toplum kuruluşlarının belediye hizmet önceliklerinin belirlenmesinde etkin olması daha baskın olan sivil toplum kuruluşları lehine karar çıkmasını sağlar.					
7.	Belediyelerin siyasi kaygıları halkın genel çıkarlarına yönelik çalışmaları engellemektedir.					
8.	Çıkar gruplarının varlığı belediyelerin halkın genel çıkarlarına yönelik çalışmaları engellemektedir.					
9.	Bütçenin karar aşamasında halka danışılırsa kaynaklar uygun harcama yerlerinde sarfedilir.					
10.	Kanaat önderlerine mahalle düzeyindeki sorunların aktarılması bu sorunların çözümünü kolaylaştırabilir.					
11.	Mahalle muhtarları mahallelinin sorunları ile yeterince ilgilenmektedir.					
12.	Mahalle muhtarları mahallenin sorunlarını belediye yetkililerine ulaştırmada etkin bir rol almalıdır.					

SORU NO	SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
13.	Sivil toplum kuruluşları ile belediyeler toplantı amaçlı olarak yeterince bir araya gelmektedir.					
14.	Belediyeler hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum kuruluşlarının da fikrini almaktadır.					
15.	Belediyeler hizmet önceliklerini belirlerken sivil toplum kuruluşlarının da fikrini almalıdır.					
16.	Kent konseyi ile sivil toplum kuruluşları yeteri kadar bir araya gelmektedir.					
17.	Kent konseyi ile sivil toplum kuruluşları yeteri kadar bir araya gelirse halkın hizmet önceliklerinin tespiti kolaylaşır.					
18.	Sivil toplum kuruluşları kendi faaliyet alanlarında halkı yeterince temsil edebilmektedir.					
19.	Belediyenin hizmet önceliklerinin belirlenmesinde halkın katılımını sağlamaya yönelik toplantılar düzenlenmesi katılımcılığı artırır.					
20.	Belediye Stratejik plan çalışması sırasında sivil toplum örgütlerinin öneri ve isteklerini dikkate almaktadır.					
21.	Belediye tarafından hazırlanan idari faaliyet raporunda sivil toplum örgütlerine yönelik faaliyetler yer almaktadır.					
ANKET BİTMİŞTİR, İLGİNİZE ÇOK TEŞEKKÜR EDERİM						

EK.3 Araştırma ile İlgili İstatistiki Tablolar

DENEYİM
0-5 →1
6-10 →2
11-15 →3
16-20 →4
21+ →5

		N	Mean
memnuniyet	1,00	80	37,7000
	2,00	48	37,1458
	3,00	32	37,8750
	4,00	21	39,6190
	5,00	28	39,4286
	Total	209	38,0239
tavsiye	1,00	87	27,8621
	2,00	50	28,6600
	3,00	32	27,0313
	4,00	22	27,9545
	5,00	29	28,2759
	Total	220	27,9864

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
memnuniyet	Between Groups	154,792	4	38,698	,658	,622
	Within Groups	11996,089	204	58,804		
	Total	12150,880	208			

Kuruskal Wallis

Test Statistics[a,b]

	tavsiye
Chi-Square	1,329
df	4
Asymp. Sig.	,857

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: deneyim1

SÜRE

0-5 →1
6-10 →2
11-15 →3
16-20 →4
21+ →5

		N	Mean
memnuniyet	1,00	58	39,5345
	2,00	24	38,7917
	3,00	18	34,8889
	4,00	21	36,7619
	5,00	111	38,8649
	Total	232	38,5259
tavsiye	1,00	58	27,5000
	2,00	27	27,3704
	3,00	17	27,2353
	4,00	24	26,4583
	5,00	114	28,7456
	Total	240	27,9542

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
memnuniyet	Between Groups	376,895	4	94,224	1,588	,178
	Within Groups	13464,950	227	59,317		
	Total	13841,845	231			

Kuruskal Wallis

Test Statistics[a,b]

	tavsiye
Chi-Square	6,592
df	4
Asymp. Sig.	,159

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: SÜRE

Tavsiye ölçeği Güvenilirlik analizi

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,811	7

Memnuniyet ölçeği Güvenilirlik analizi

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,715	14

Bütün Ölçeğin Güvenilirlik Analizi

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,719	21

Kolmogorov-Simirnov Normallik Testi

Kolmogorov Smirnov testi normallik testidir. Bu testin sıfır hipotezi serinin normal dağıldığını alternatif hipotezi ise normal dağılmadığını söyler. Sig. Değeri 0.05 den küçükse sıfır hipotezi reddedilir seri normal dağılmaz denir. Tavsiye verilerinin dağılımı normal değildir(sig.=0,000<0,05), memnuniyet verisi ise normal dağılmaktadır (sig.=0,773>0,05). Bu testin sonucuna göre parametrik ya da parametrik olmayan testlerden hangisini kullanacağımıza karar veririz. Seri normal dağılmıyorsa normallik varsayımı gerektiren parametrik testler kullanılamaz. Burada tavsiye değişkeni için parametrik olmayan testleri kullanmamız lazım.

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		tavsiye	memnuniyet
N		258	249
Normal Parameters[a,,b]	Mean	27,6977	38,3614
	Std. Deviation	5,37483	7,70616
Most Extreme Differences	Absolute	,198	,044
	Positive	,087	,030
	Negative	-,198	-,044
Kolmogorov-Smirnov Z		3,177	,687
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000	,733

Group Statistics

	CİNSİYET	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
memnuniyet	Erkek	222	38,1622	7,55737	,50722
	Kadın	26	40,2692	8,88395	1,74229
tavsiye	Erkek	230	27,6783	5,35638	,35319
	Kadın	27	28,4815	4,63573	,89215

Bağımsız t-testi(Memnuniyet Düzeyinin cinsiyetler bakımından farklılık gösterip göstermediğinin analizi)

Bağımsız t testi ile 2 grup ortalamasının istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğine bakılır. Parametrik bir testtir. Sıfır hipotezi grup ortalamaları birbirinden farklı değildir der. Alternatif hipotez grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu söyler. Significant değeri 0.05 den küçükse sıfır hipotezi reddedilir grup ortalamaları anlamlı şekilde birbirinden farklıdır denir. Aşağıdaki tablo bağımsız t testi tablosudur. Elde edilen test sonucuna göre cinsiyetler arasında memnuniyet ortalaması bakımından bir farklılık yoktur(Sig.=0.188>0.05)

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
									95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Memnuniyet	Equal variances assumed	2,098	,149	-1,320	246	,188	-2,10707	1,59662	-5,25186	1,03772
	Equal variances not assumed			-1,161	29,393	,255	-2,10707	1,81462	-5,81622	1,60208

MANN-WHİTNEY U TESTİ(Tavsiye değişkeninin ortalamasının cinsiyetler bakımından farklılık gösterip göstermediğinin analizi)

Mann-whitney u testi Bağımsız t-testinin nonparametrik karşılığıdır. Tavsiye değişkeni normal dağılmadığı için 2 grup ortalaması arasındaki farkı bu testle araştırırız. Sıfır hipotezi grup ortalamaları arasında farklılık olmadığını söyler. Test sonucuna göre tavsiye değişkeninin ortalaması cinsiyete göre 0.05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir (sig=0.354>0.05)

Test Statistics[a]

	tavsiye
Mann-Whitney U	2768,000
Wilcoxon W	29333,000
Z	-,926
Asymp. Sig. (2-tailed)	,354

a. Grouping Variable: CİNSİYET

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
tavsiye	İlköğretim	18	27,1667	5,28316	1,24525	24,5394	29,7939	16,00	34,00
	Lise	52	27,3269	6,20790	,86088	25,5986	29,0552	9,00	35,00
	Ön Lisans	22	30,0455	3,13926	,66929	28,6536	31,4373	26,00	35,00
	Lisans	111	27,2973	5,47655	,51981	26,2672	28,3274	7,00	35,00
	Lisansüstü	52	28,4615	4,46099	,61863	27,2196	29,7035	17,00	35,00
	Total	255	27,7686	5,30241	,33205	27,1147	28,4225	7,00	35,00
memnuniyet	İlköğretim	17	39,4706	7,26393	1,76176	35,7358	43,2054	23,00	49,00
	Lise	52	39,2308	7,93507	1,10040	37,0216	41,4399	18,00	66,00
	Ön Lisans	21	41,4762	6,69790	1,46160	38,4273	44,5250	30,00	54,00
	Lisans	105	37,2095	8,41553	,82127	35,5809	38,8381	19,00	55,00
	Lisansüstü	50	38,3000	6,25398	,88445	36,5226	40,0774	22,00	54,00
	Total	245	38,3837	7,74542	,49484	37,4090	39,3584	18,00	66,00

Varyans Analizi(ANOVA) (Eğitim düzeyleri bakımından memnuniyet ortalamasının farklılık gösterip göstermediğinin analizi)

Varyans analizi 2 den fazla grup ortalaması arasında farklılık olup olmadığını inceleyen parametrik bir testtir. Sıfır hipotezi grup ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığını söyler. Alternatif hipotez ise grup ortalamalarından en az biri farklıdır der. Elde ettiğimiz sonuca göre memnuniyet ortalaması eğitim düzeyine göre faklılık göstermemektedir (Sig=0.151>0.05)

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
memnuniyet	Between Groups	403,340	4	100,835	1,700	,151
	Within Groups	14234,595	240	59,311		
	Total	14637,935	244			

Kruskal Wallis Testi (Tavsiye ortalamalarının eğitim seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren analiz)

Bu test anova testinin nonparametrik karşılığıdır. Bu test sonucuna göre eğitim seviyeleri bakımından tavsiye ortalaması farklılık göstermemektedir. (sig=0.219>0.05)

Test Statistics[a,b]

	tavsiye
Chi-Square	5,741
df	4
Asymp. Sig.	,219

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: EĞİTİM

Bağlı 1 Değişkeninin tavsiye ve memnuniyet değişkenine göre tanımlayıcı istatistikleri tablosu

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
tavsiye	Dernek	130	28,3769	4,47606	,39258	27,6002	29,1536	8,00	35,00
	Vakıf	41	27,0000	6,14003	,95891	25,0620	28,9380	7,00	35,00
	Cemiyet	27	25,2593	7,21426	1,38839	22,4054	28,1131	9,00	35,00
	Oda	28	28,5714	5,04372	,95317	26,6157	30,5272	11,00	34,00
	Birlik	14	28,1429	3,82013	1,02097	25,9372	30,3485	18,00	34,00
	Sendika	14	26,0714	7,80004	2,08465	21,5678	30,5750	9,00	35,00
	Total	254	27,7047	5,41366	,33968	27,0358	28,3737	7,00	35,00
memnuniyet	Dernek	126	38,0635	7,42078	,66110	36,7551	39,3719	18,00	55,00
	Vakıf	37	39,3514	6,77502	1,11381	37,0924	41,6103	20,00	53,00
	Cemiyet	27	39,1481	7,63949	1,47022	36,1261	42,1702	28,00	54,00
	Oda	28	38,8929	7,77145	1,46867	35,8794	41,9063	20,00	49,00
	Birlik	14	37,7857	11,53042	3,08163	31,1282	44,4432	19,00	66,00
	Sendika	14	36,7857	9,18342	2,45437	31,4834	42,0881	26,00	54,00
	Total	246	38,3821	7,72488	,49252	37,4120	39,3522	18,00	66,00

ANOVA(Bağlı 1 değişkenine göre memnuniyet düzeyinin faklılık gösterip göstermediğinin testi)

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
memnuniyet	Between Groups	111,357	5	22,271	,368	,870
	Within Groups	14508,725	240	60,453		
	Total	14620,081	245			

Kruskal Wallis(Bağlı 1 değişkenine göre tavsiye düzeyinin faklılık gösterip göstermediğinin testi)

Test Statistics[a,b]

	tavsiye
Chi-Square	7,150
df	5
Asymp. Sig.	,210

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BAĞLI1

Bağlı 2 Değişkeninin tavsiye ve memnuniyet değişkenine göre tanımlayıcı istatistikleri tablosu

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
memnuniyet	Eğitim	158	38,3481	7,39593	,58839	37,1859	39,5103	20,00	55,00
	Ticaret	24	38,8750	7,85362	1,60311	35,5587	42,1913	21,00	49,00
	Çevre	7	37,5714	9,93071	3,75346	28,3871	46,7558	18,00	49,00
	Medya	13	40,3077	10,07790	2,79511	34,2177	46,3977	28,00	66,00
	Teknoloji	2	37,5000	20,50610	14,50000	-146,7400	221,7400	23,00	52,00
	Hukuk	10	35,8000	8,16224	2,58113	29,9611	41,6389	19,00	45,00
	Sağlık	16	38,0000	8,63327	2,15832	33,3997	42,6003	20,00	50,00
	Diğer	16	38,6250	6,24900	1,56225	35,2951	41,9549	31,00	53,00
	Total	246	38,3659	7,73834	,49338	37,3940	39,3377	18,00	66,00
tavsiye	Eğitim	167	27,4371	5,61790	,43473	26,5788	28,2954	7,00	35,00
	Ticaret	25	28,4000	2,58199	,51640	27,3342	29,4658	20,00	33,00
	Çevre	8	29,0000	7,13142	2,52134	23,0380	34,9620	16,00	35,00
	Medya	13	26,9231	7,21643	2,00148	22,5622	31,2839	9,00	35,00
	Teknoloji	1	31,0000	.	.	.	.	31,00	31,00
	Hukuk	9	28,7778	4,81606	1,60535	25,0758	32,4797	18,00	34,00
	Sağlık	15	27,5333	6,73866	1,73991	23,8016	31,2651	11,00	35,00
	Diğer	16	28,2500	2,84019	,71005	26,7366	29,7634	22,00	33,00
	Total	254	27,6732	5,40600	,33920	27,0052	28,3412	7,00	35,00

ANOVA(Bağlı 2değişkenine göre memnuniyet düzeyinin faklılık gösterip göstermediğinin testi)

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
memnuniyet	Between Groups	130,260	7	18,609	,305	,951
	Within Groups	14540,813	238	61,096		
	Total	14671,073	245			

Kruskal Wallis(Bağlı 2 değişkenine göre tavsiye düzeyinin faklılık gösterip göstermediğinin testi)

Test Statistics[a,b]

	tavsiye
Chi-Square	3,106
df	7
Asymp. Sig.	,875

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BAĞLI2

KURULUŞ YILI

1: 0-15 yıl arası

2: 16-30 yıl arası

3: 31-45 yıl arası

4: 46-60 yıl arası

5: 61 ve sonrası

Kruskal-Wallis Test

Ranks

	kuruluşgrup	N	Mean Rank
tavsiye	1,00	114	114,96
	2,00	66	94,84
	3,00	17	91,79
	4,00	7	139,79
	5,00	13	134,50
	Total	217	
memnuniyet	1,00	105	102,25
	2,00	63	110,97
	3,00	19	96,55
	4,00	6	63,58
	5,00	13	105,96
	Total	206	

Test Statistics[a,b]

	tavsiye	memnuniyet
Chi-Square	9,572	4,012
df	4	4
Asymp. Sig.	,048	,404

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: kuruluşgrup

Frequency Table(Anket Yargılarına İlişkin Tablolar)

S1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	63	22,3	22,3	22,3
	Katılmıyorum	102	36,0	36,2	58,5
	Kararsızım	50	17,7	17,7	76,2
	Katılıyorum	55	19,4	19,5	95,7
	Kesinlikle Katılıyorum	12	4,2	4,3	100,0
	Total	282	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		283	100,0		

S2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	64	22,6	22,8	22,8
	Katılmıyorum	95	33,6	33,8	56,6
	Kararsızım	63	22,3	22,4	79,0
	Katılıyorum	45	15,9	16,0	95,0
	Kesinlikle Katılıyorum	14	4,9	5,0	100,0
	Total	281	99,3	100,0	
Missing	System	2	,7		
Total		283	100,0		

a

S3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	45	15,9	16,1	16,1
	Katılmıyorum	76	26,9	27,2	43,4
	Kararsızım	47	16,6	16,8	60,2
	Katılıyorum	82	29,0	29,4	89,6
	Kesinlikle Katılıyorum	29	10,2	10,4	100,0
	Total	279	98,6	100,0	
Missing	System	4	1,4		
Total		283	100,0		

S4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	26	9,2	9,4	9,4
	Katılmıyorum	7	2,5	2,5	11,9
	Kararsızım	5	1,8	1,8	13,7
	Katılıyorum	102	36,0	36,8	50,5
	Kesinlikle Katılıyorum	137	48,4	49,5	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

S5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	18	6,4	6,4	6,4
	Katılmıyorum	64	22,6	22,9	29,3
	Kararsızım	41	14,5	14,6	43,9
	Katılıyorum	113	39,9	40,4	84,3
	Kesinlikle Katılıyorum	44	15,5	15,7	100,0
	Total	280	98,9	100,0	
Missing	System	3	1,1		
Total		283	100,0		

S6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	44	15,5	15,8	15,8
	Katılmıyorum	46	16,3	16,5	32,3
	Kararsızım	55	19,4	19,7	52,0
	Katılıyorum	118	41,7	42,3	94,3
	Kesinlikle Katılıyorum	16	5,7	5,7	100,0
	Total	279	98,6	100,0	
Missing	System	4	1,4		
Total		283	100,0		

S7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	73	25,8	26,2	26,2
	Katılmıyorum	49	17,3	17,6	43,7
	Kararsızım	30	10,6	10,8	54,5
	Katılıyorum	100	35,3	35,8	90,3
	Kesinlikle Katılıyorum	26	9,2	9,3	99,6
	7	1	,4	,4	100,0
	Total	279	98,6	100,0	
Missing	System	4	1,4		
Total		283	100,0		

S8

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	80	28,3	28,7	28,7
	Katılmıyorum	40	14,1	14,3	43,0
	Kararsızım	28	9,9	10,0	53,0
	Katılıyorum	109	38,5	39,1	92,1
	Kesinlikle Katılıyorum	22	7,8	7,9	100,0
	Total	279	98,6	100,0	
Missing	System	4	1,4		
Total		283	100,0		

S9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	18	6,4	6,6	6,6
	Katılmıyorum	31	11,0	11,3	17,9
	Kararsızım	31	11,0	11,3	29,2
	Katılıyorum	118	41,7	43,1	72,3
	Kesinlikle Katılıyorum	76	26,9	27,7	100,0
	Total	274	96,8	100,0	
Missing	System	9	3,2		
Total		283	100,0		

S10

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	14	4,9	5,0	5,0
	Katılmıyorum	27	9,5	9,6	14,6
	Kararsızım	22	7,8	7,8	22,4
	Katılıyorum	147	51,9	52,3	74,7
	Kesinlikle Katılıyorum	71	25,1	25,3	100,0
	Total	281	99,3	100,0	
Missing	System	2	,7		
Total		283	100,0		

S11

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	53	18,7	19,0	19,0
	Katılmıyorum	90	31,8	32,3	51,3
	Kararsızım	68	24,0	24,4	75,6
	Katılıyorum	55	19,4	19,7	95,3
	Kesinlikle Katılıyorum	13	4,6	4,7	100,0
	Total	279	98,6	100,0	
Missing	System	4	1,4		
Total		283	100,0		

S12

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	25	8,8	8,9	8,9
	Katılmıyorum	18	6,4	6,4	15,3
	Kararsızım	27	9,5	9,6	24,9
	Katılıyorum	97	34,3	34,5	59,4
	Kesinlikle Katılıyorum	114	40,3	40,6	100,0
	Total	281	99,3	100,0	
Missing	System	2	,7		
Total		283	100,0		

S13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	59	20,8	21,1	21,1
	Katılmıyorum	116	41,0	41,4	62,5
	Kararsızım	53	18,7	18,9	81,4
	Katılıyorum	39	13,8	13,9	95,4
	Kesinlikle Katılıyorum	13	4,6	4,6	100,0
	Total	280	98,9	100,0	
Missing	System	3	1,1		
Total		283	100,0		

S14

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	56	19,8	20,1	20,1
	Katılmıyorum	112	39,6	40,3	60,4
	Kararsızım	48	17,0	17,3	77,7
	Katılıyorum	51	18,0	18,3	96,0
	Kesinlikle Katılıyorum	11	3,9	4,0	100,0
	Total	278	98,2	100,0	
Missing	System	5	1,8		
Total		283	100,0		

S15

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	17	6,0	6,2	6,2
	Katılmıyorum	19	6,7	6,9	13,1
	Kararsızım	15	5,3	5,5	18,5
	Katılıyorum	123	43,5	44,7	63,3
	Kesinlikle Katılıyorum	101	35,7	36,7	100,0
	Total	275	97,2	100,0	
Missing	System	8	2,8		
Total		283	100,0		

S16

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	45	15,9	16,5	16,5
	Katılmıyorum	94	33,2	34,4	50,9
	Kararsızım	74	26,1	27,1	78,0
	Katılıyorum	49	17,3	17,9	96,0
	Kesinlikle Katılıyorum	11	3,9	4,0	100,0
	Total	273	96,5	100,0	
Missing	System	10	3,5		
Total		283	100,0		

S17

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	17	6,0	6,2	6,2
	Katılmıyorum	17	6,0	6,2	12,4
	Kararsızım	20	7,1	7,3	19,6
	Katılıyorum	144	50,9	52,4	72,0
	Kesinlikle Katılıyorum	77	27,2	28,0	100,0
	Total	275	97,2	100,0	
Missing	System	8	2,8		
Total		283	100,0		

S18

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	27	9,5	9,8	9,8
	Katılmıyorum	81	28,6	29,3	39,1
	Kararsızım	63	22,3	22,8	62,0
	Katılıyorum	80	28,3	29,0	90,9
	Kesinlikle Katılıyorum	25	8,8	9,1	100,0
	Total	276	97,5	100,0	
Missing	System	7	2,5		
Total		283	100,0		

S19

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	16	5,7	5,7	5,7
	Katılmıyorum	18	6,4	6,5	12,2
	Kararsızım	23	8,1	8,2	20,4
	Katılıyorum	133	47,0	47,7	68,1
	Kesinlikle Katılıyorum	89	31,4	31,9	100,0
	Total	279	98,6	100,0	
Missing	System	4	1,4		
Total		283	100,0		

S20

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	47	16,6	17,2	17,2
	Katılmıyorum	90	31,8	32,8	50,0
	Kararsızım	58	20,5	21,2	71,2
	Katılıyorum	55	19,4	20,1	91,2
	Kesinlikle Katılıyorum	24	8,5	8,8	100,0
	Total	274	96,8	100,0	
Missing	System	9	3,2		
Total		283	100,0		

S21

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kesinlikle Katılmıyorum	29	10,2	10,5	10,5
	Katılmıyorum	70	24,7	25,3	35,7
	Kararsızım	102	36,0	36,8	72,6
	Katılıyorum	62	21,9	22,4	94,9
	Kesinlikle Katılıyorum	14	4,9	5,1	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		